

Odločitev je podpisana

Do leta 1980: nov dom za ostarele v Novem mestu ter preureditev in razširitev doma v Metliki

V petek, 8. oktobra, so v Novem mestu podpisali samoupravni sporazum, po katerem bodo črnomaljska, metliška, novomeška in trebanjska občina zbrale denar za preureditev in dograditev doma počitka v Metliki in za nov dom za varstvo starejših v Novem mestu. Dom v Novem mestu in

nov objekt pri metliškem domu počitka bodo zgradili do leta 1978, sam dom počitka pa preuredili v letih 1977 do 1980.

V novem novomeškem domu bo 160, v novem objektu metliškega doma počitka pa 51 postelj. Z novimi prostori se ne bodo mogli pokriti vseh potreb. Trenutno je domskega varstva potrebnih 290 več kot 65 let starih občanov in 120 duševno invalidnih oseb, do leta 1980 pa bo varstva potrebnih občanov vsaj 490.

Sedanja predračunska vrednost naložb precej presega 44 milijonov dinarjev. Na podlagi samoupravnega sporazuma bodo zbirali okoli 42,5 milijona. Okoli 1,9 milijona bodo zbrali iz drugih virov. Sporazum zajema vsa sredstva iz obdobja 1976-1980, ki sodijo pod „oblast“ občinskih konferenc delegatov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter denar od pokojnin, izplačanih v času 1977-1980 (po stopnji 4 odst.). Vsaka občina bo imela razpoložljivo pravico za število postelj, ki ga bo financirala.

Na dokončno odločitev o teh naložbah je imelo nedvomno velik vpliv spoznanje, da je Dolenjska glede domskih zmogljivosti na republiškem repu – na zadnjem r mestu v Sloveniji.

I. Z.

PLANINCI V KOČEVSKEM ROGU

Pred kratkim je novomeško Planinsko društvo pripravilo zadnji letošnji izlet v Rog in Bazo 20. Okoli 80 udeležencev izleta je krenilo na pot mimo Podstenic do Roške Zage in vse do Roga.

Potem, ko smo si vsi žigosali svoje planinske izkaznice, smo se vrnili v dolino, kjer smo ob partizanski bolnici Jelendol z enominutnim molkom počastili spomin na padle borce.

T. P.

LETOS SLAVJE V KAPELAH

Letošnje praznovanje občinskega praznika Brežice, na katerega se že vrsto pripravljajo, bo v Kapelah. Občinski odbor za pripravo praznika in predstavniki družbenopolitičnih organizacij ter KS Kapele so se že dogovorili o prireditvah. Največja pridobitev za Kapele bo asfaltna cesta Zupevec-Dobova, ureditev trga pred šolo in obnova šolskega poslopja. Krajani Kapel in Dobove bodo okrasili svoje domove in tudi s tem počastili veliki dogodek. D. V.

TISKANO GLASILO

Ob tednu Komunistične občinske konferenca ZSMS izdala glasilo Mladi svet, tokrat v tisku. Na 14 straneh prinaša vrsto prispevkov, tudi izpod peresa šolarjev, ki so pisali nalogo na temo „Moji starši delavci“. S svojimi pesnimi predstavljajo nekateri mladi pesniki Silvo Keršič, Peter Žuraj, Zdravko Balog in Marjan Knez, ki so pesmi recitirali predzadnjo sredo v Sevnici na tribuni o kulturi.

Teden Komunistična v breziški občini je mimo, z njim pa tudi številni bolj ali manj uspešne prireditve, če jih ocenjujemo po odzivnosti občanov. Komite občinske konference je posvetil problemom kulture posebno sejo, na kateri so poudarili, da to ni konec kulturne akcije, ampak njen začetek.

Do zdaj kljub nekaj posvetom v občini še ni jasne slike o tem, kolikšno pozornost posvečajo kulturi v srednjeročnih programih krajevne skupnosti in delovne organizacije, saj o teh problemih navadno razpravljajo vsi preveč ločeno od celotnega razvoja.

V občini ugotavljajo bogato tradicijo amaterskega dela in razvoj poklicnih kulturnih ustanov, opažajo pa veliko težav pri obisku

DARILO MLADEMU RODU. Teden otroka so v krški občini sklenili z odprtjem nove vzgojnovarstvene ustanove v bližini osnovne šole na Vidmu. V vrtcu je prostora za 56 otrok in ga bodo še dograjevali. V veliko veselje zaposlenih mater so v vrtcu uredili tudi jasli za najmlajše. Vrtec se lepo vključuje v prostorni kompleks osnovne in posebne šole v naselju na levem bregu Save. Prihodnje leto bodo zgradili poleg še kuhinjo, v kateri bodo kuhali po 2200 obrokov za šolarje in varovance iz vrtca. (Foto: V. Podgoršek)

To ni konec, je šele začetek

Kultura doslej zapostavljena v srednjeročnih razvojnih programih – Postati mora sestavni del življenja v krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah

strani pa bi lahko povabili medse kulturne skupine in umetnike ter ponudili prostor potujoči knjižnici. Marsikaj je nedorečeno tudi v sodelovanju med kulturnimi ustanovami v občini in v regiji, neizkoriščena ostaja bližnja kulturnih središč in podobno. Na vse to bo treba čimprej dati odgovor.

J. TEPPEY

Zbori kmetijcev

Povabilo absolventom, naj se udeležijo prireditve ob 90-letnici kmetijske šole Grm

Prihodnji teden se bodo nadaljevale prireditve v čast 90-letnice kmetijske šole Grm. 21. oktobra bo ob 9.30 na Otočcu zborovanje kmetijskih strokovnjakov Slovenije. Uvodni referat bo imel republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Milovan Zidar. Popoldne bodo odprli v kmetijski šoli Grm kmetijsko razstavo s poudarkom na dolenskem kmetijstvu.

Naslednji dan, 22. oktobra, bo zborovanje delegatov in učiteljev kmetijskih in živilskih šol Slovenije, 23. oktobra pa zborovanje absolventov kmetijske šole in drugih gostov, in to ob 10. uri v kulturnem domu v Novem mestu. Govornik bo Andrej Petelin, predsednik Zadrčne zveze Slovenije, ki je pokroviteljica proslave. Tudi tokrat je predviden ogled kmetijske razstave in gradnje gospodarskih objektov za novo kmetijsko šolo pod Trško goro.

Ker osebnih vabil ne bo, so na srečanje povabljeni vsi še živeči absolventi grške kmetijske šole, ki je v svojem 90-letnem delovanju dala slovenskemu kmetijstvu 2.000 kmetijskih strokovnjakov oz. šolarjev kmetovalcev.

KANDIDATURA NOVEGA MESTA JE SPREJETA

Prejšnji teden je v Pulju zasedala skupščina občine, konferenca mest Jugoslavije, ki je sprejela kandidaturu novomeške občine, da bo čez dve leti organizirala v Novem mestu naslednjo skupščino. Za novomeško občino, zlasti pa za njen turizem je organizacija te prireditve z okrog 1000 delegatov velikega pomena.

BOŠTANJ: O KULTURNI PODOBI KRAJA

V okviru številnih prireditev ob tednu Komunistična v sevnici občini je v petek popoldne obiskal Boštanj priznani hortikulturni strokovnjak Janko Jelenc iz Ljubljane. Domačinom je najprej na predavanju pokazal številne diapozitive o tem, kako je treba skrbeti za kulturno podobo okolice doma in kraja, zatem pa je na obhodu po novem in starem delu vasi do večernih ur na samih primerih pojasnjeval, kako je treba. Pohvalno je, da ima akcija odmev med ostalimi krajevnimi skupnostmi v občini: na predavanje so prišli tudi predstavniki KS Krmelj, ki želijo v svojem kraju podobno srečanje.

Do 31. decembra 1976
BREZPLAČNO!
Kaj in komu - vse o tem berite
na zadnji strani današnje
številke Dolenjskega lista!

Boj kajenju

Ob letošnjem tednu „Boja proti TBC in pljučnim boleznim“ – Nekaj dejstev

V zadnjih dvajsetih letih pri nas zelo narašča kadilska razvada. Kajenje močno vpliva na človekovo zdravje. Samo za kroničnim bronhitisom umirajo kadilci štirikrat pogosteje kot nekadilci in 90 odstotkov obolenih za pljučnim rakom je kadilcev! Vse raziskave kažejo, da gre umrljivostni presežek kadilcev v primerjavi z nekadilci pretežno na račun skleroze srčnih koronarnih arterij in njenih posledic.

Izračunali so, da si strastni kadilci prikrajšajo življenje za najmanj deset let. Vsaka cigareta prikrajša človeka za četrto ure življenja. Zato naj kadilci premislijo, ko se borijo za daljši letni odmor in proste dneve; ti naj bi jih okrepili in jim podaljšali življenje, v resnici si pa s kajenjem brez čuta odgovornosti sami krajšajo življenje.

Študije, v katerih so opazovali milijon ljudi, so ugotovile naslednja dejstva.

PRVO: umrljivost je pri kadilcih nasploh večja kot pri nekadilcih. Toda tudi kadilci niso vsi v enaki meri prikrajšani za življenje: čim več cigaret pokade na dan, tem večja je med njimi umrljivost. Prav zaradi usodnega vpliva kajenja na človekovo zdravje bo pričakovana dolga življenja n. pr. 35-letnega človeka kaj različna: 23 odstotkov nekadilcev po vsej verjetnosti ne bo dočakalo 65 let starosti. Če smo kadilci in pokadimo na dan le 20 cigaret, nas že 34 odstotkov ne bo praznovalo 65. rojstnega dne.

DRUGO: pri kadilcih cigaret je umrljivost večja kakor pri kadilcih cigar.

TRETJE: kajenje cigaret je v vzročni zvezi z nastankom nekaterih obolenj, npr. z rakom na pljučih, kroničnim bronhitisom s pljučno naduho (emfizemom), koronarne arterije, rakom na ustnicah in v grlu. Doslej so izolirali že sedem spojin iz cigaretnega dima, ki so se izkazale rakotvorne.

Predvsem bi vsakdo v starosti nad 45 let, ki je kadilec, moral poznati zgodnje bolezenske znake raka na pljučih, saj je vsak kadilec kandidat, da oboli in na žalost tudi umre za rakom. Prvi znaki pljučnega raka so kašelj in gnojni izmeček, pri mnogih bolnikih pa tudi bežni sledovi krvi v izmečku. Nadaljnji bolezenski znak, ki lahko še vedno pripada začetnemu razvoju pljučnega raka, je pljučnica. Pri ljudeh v starosti nad 40 let, zlasti pri kadilcih, je vsaka pljučnica sumljiva.

Najpogostejše preiskave, ki nam pomagajo odkriti raka na pljučih, so: rentgenska slika prsnega koša, bronhoskopija – ogled bronhijev s prostim očesom s posebnim optičnim instrumentom, biopsija bronhialne sluznice – iz sumljivih predelov bronhijev posessamo bronhialno sluz in iščemo rakave celice, citološki pregled bolnikovega izmečka, itd.

Pripravite se na opustitev kajenja! Upošteвайте nasvet:

1. Če hočete opustiti kajenje, morate biti trdno odločeni, da prenehate kaditi tako rekoč čez noč.

2. Kot človek, ki je voljan opustiti kajenje, se morate vsaj nekoliko spoznati z nevarnostmi, ki so v zvezi z nadaljnjim kajenjem. Zlasti ženske bi morale pomisliti, da lepote okvare od nikotina ni mogoče odpraviti z nobenimi kozmetičnimi pripomočki. 65 odst. kadilk cigaret kaže predčasne pojave starosti, nekadilk pa le 4 odst. Moškim pa dolgoletno kajenje cigaret zmanjšuje potenco.

3. Svetujemo vam tudi, da si izberete primeren termin za opustitev kajenja, npr.: dopust, čas med nocošnjostjo, zadnjo cigareto na silvestrovo, družinski praznik ali dan pomembne obletnice.

Dr. PETER KAPŠ

V drugi polovici tedna se bo nadaljevalo nestalno vreme in se bo postopoma ohladilo. Prvi padavinski val bo prešel v vzhodno Slovenijo v četrtek, drugi, manj izrazit, pa predvidoma v soboto.

SPET KONCERT

V Domu JLA v Ribnici bo 27. oktobra koncert, na katerem bo nastopil glasbeni ansambel in pevci Beba Selimović, Himzo Polovina in Meho Puzić. Peli bodo narodne pesmi iz Srbije in Bosne. To bo zanimiva prireditev. Omenimo naj, da je bila pesem Mehe Puzića „O majko što me rodi“ včasih zelo priljubljena.

M. G.

KAJ PA ZAMENJAVE?

Vrsta izgub v gospodarstvu ni samo posledica spremenjenih razmer v zakonodaji in na tržišču, ampak tudi posledica nesposobnosti vodilnih ljudi, so ugotovili na seji komiteja občinske konference ZK v Brežicah, ko so ocenjevali rezultate polletnega poslovanja. Zahtevali so, naj v kolektivih izpeljejo tudi zamenjave, če uvidejo, da ljudje na najodgovornejših mestih niso kos položaju. Marsikje bodo morali spremeniti tudi nagrajevanje.

POVEJTE NAM!

Po poletnem premoru smo spet obnovili uredništvo v gosteh. V torek, 19. oktobra 1976, se vidimo

V ARTIČAH

Novinarji Dolenjskega lista vas bomo čakali od 17. ure dalje v prosvetnem domu. Pridite, pripovedujte nam o sebi, o svojem delu, tegobah, uspehih in načrtih, da bomo z vašim sodelovanjem lažje predstavili bralcem vaš kraj, vašo krajevno skupnost.

JESENSKA SLOGA NA VASI – Ličkanje koruze je opravilo, ki pritegne na vasi mnogo ljudi. En večer pomagajo sosedje enemu gospodarju, drugič spet drugemu. Pesmi in šal ob takih prilikah ne manjka. V soboto je ličkal pri Zalaščekovih v Boštanju nič manj in nič več kot 65 ljudi! (Foto: Železnik)

Ostajamo pri besedah

Vse več glasov slišimo, in pred kratkim je na to opozorilo tudi predsedstvo CK ZKS, da imamo izredno velike probleme v našem sistemu delitve dohodka in osebnih dohodkov in da je treba zaostri odgovornost na tem področju. Te ugotovitve so še toliko bolj vredne pozornosti, ker se zelo dolgo časa zavedamo, da sistem, ki ga imamo, ne ustreza temu, kar želimo in hočemo, in da smo doslej, razen v besedah, še prav malo naredili.

Razprav zagotovo več ne potrebujemo, ker smo doslej osnovna načela že dovolj jasno opredelili, kljub temu pa je naš odnos še vedno zelo različen. Srečujemo se namreč s pravo paleto mnenj, ki segajo od nezdrave uravnilovke do poskusov nagrajevanja po učinku, ki bi presežalo vse razumljive meje. Zato bi že zdavnaj morali prenehati govoriti na splošno in zahtevati od vseh, ki so to dolžni storiti, da predložijo povsem konkretne predloge o sistemu nagrajevanja v konkretnem delovnem okolju.

Poglavitna je predvsem te zdavnaj znana ugotovitev, da imamo vse premalo ekonomskih spodbud. Če tega ni, se nujno izgublamo v splošnih načelih in ne znamo več ločevati dobrega in slabega dela oziroma konkretnega delovnega učinka.

Te ugotovitve nikakor ne veljajo samo za delavce v klasičnem pomenu besede, temveč za vse: za direktorja, za pedagoške delavce, za zdravnike in tako naprej. Mnogi na eni strani prevzamejo na svoja pleča velike odgovornosti in kažejo izredno ustvarjalnost, pa vendar niso za vse to nič bolj nagrajevani kot drugi na podobnih delovnih mestih, ki jim brezskrbno tečejo delovne ure iz dneva v dan.

Najbolj kričeče pa so zagotovo razlike med delavci v proizvodnji in administrativnimi delavci v večini naših delovnih kolektivov, saj so drugi nasploh mnogo bolj nagrajevani. Vse to ne ustvarja samo precejšnjih trenj v kolektivih, temveč nujno vpliva tudi na naše razmere danes in jutri. Da smemo namreč pozabiti, da se prav na tej podlagi ustvarja tudi odnos do

ISLAMABAD — Tuje agencije poročajo, da so trije oboroženi Palestinci napadli sirske veleposlaništvo in stanovanje sirskega veleposlanika v pakistanskem glavnem mestu in tako protestirali proti sirske intervenciji v Libanonu. Agencije poročajo, da so napadalcu vrgli več ročnih granat na hišo sirskega veleposlanika, da pa pri tem na srečo ni bil nihče ranjen. Po teh podatkih je policija — na sliki — enega izmed napadalcev ubila, drugega pa ranila. (Telefoto: UPI)

TELEGRAMI

MADRID — Španska vlada premiera Adolfa Suareza, soočena z izredno hudo gospodarsko krizo, ki zavzema zadnje mesece dramatičen obseg, je sprejela paket nujnih ekonomskih ukrepov z namenom, da bi te procese zaustavila vsaj trenutno, medtem pa bi iskala trajnejše rešitve.

BEOGRAD — Predsednik zvezne konference SZDL Jugoslavije Dušan Petrović je sprejel delegacijo ženske lige Zambije, ki jo vodi članica CK Zdruzene partije nacionalne neodvisnosti in voditeljica ženske lige B. S. Kankasa.

Simon Wiesenthal, znani lovec na naciste in vodja dunajskega centra židovske dokumentacije je v izjavi za pariški Figaro povedal, da je na svobodi še vedno nekaj milijonov članov nekdanje Hitlerjeve nacional-socialistične stranke in da tisoči med njimi aktivno poskušajo uresničiti svoje cilje po »četrtem rajhu«. Wiesenthal je izjavil, da je nacistov tajveč v Zahodni Nemčiji in Avstriji; v Južni Afriki in Latinski Ameriki, da pa so izredno dejavni tudi v Združenih državah Amerike. Rekel je, da je njihov vpliv na politiko in gospodarstvo v teh deželah še vedno izredno močan in da ga izrabljajo za svoje namene in cilje... Cilji ostajajo, sredstva (malenkostno) spreminjajo...

Medtem pa je prišla iz Združenih držav Amerike novica, da bo Izrael dobil najodobnejše vrste orožja iz ZDA, kar so sklenili v Washingtonu... »Šibki« morajo vselej imeti svoje zaščitnike...

IZ ZADNJEGA PAVLIHE

- Ti, a še ugotavljajo izvor premoženja?
- Menda še, a gre tako počasi, da bova prej spet brez denarja, kot bodo ugotovili, odkod ga imava!

delu v družbi, kar se najbolj kaže pri vpisu v naše šole. Značilen dokaz je že dejstvo, da je vedno manj zanimanja med mladimi za poklicne šole, česar ne bomo mogli, če ne bomo na podlagi sistema nagrajevanja spremenjali tudi naše zavesti, urediti niti z dobro zamišljenim sistemom usmerjenega izobraževanja. Povrh tega pa imajo še upravniki delavci mnogo boljše možnosti za nadaljnje izobraževanje ob delu kot običajno ročni delavci.

Če lahko sodimo po nekaterih izjavah, velja posebna družbenopolitična pozornost prav področju delitve dohodka in osebnega dohodka. Podlaga za to pa ne morejo biti nikakršne deklaracije, temveč predvsem jasna merila za ugotavljanje prispevka vsakega delavca na njegovem delovnem mestu. To resda ni lahko delo, toda zavedati se moramo, da pomeni vsaka dobra rešitev tako materialni kot moralni učinek. Odnos do dela in odgovornosti obnašanje je namreč predvsem pomembno družbeno vprašanje, ki nujno vpliva na prizadevnost vsakogar med nami.

JANEZ KOROŠEC

tedenski zunanjepolitični pregled

Novica, ki je prišla sredi tega tedna iz Pekinga, je povzročila v krogih nekaterih opazovalcev osuplost: komaj dan po tem, ko je, sodeč po kitajskih poročilih, vsa dežela pozdravila izvolitev Hua Huo-fenga za predsednika komunistične partije Kitajske, se je zvedelo, da so v Pekingu aretirali več najuglednejših osebnosti kitajskega političnega vrha. Med aretiranimi, ki so jim očitali poskus državnega udara, je tudi vdova pokojnega predsednika Mao Ce-tunga.

V ozadju teh nepričakovanih dogodkov je vsekakor boj za oblast, ki so ga sicer pričakovali, ne pa tudi v tako skrajni obliki. Že tedaj, ko je predsednik Mao Ce-tung kljub bremenom let obvladoval kitajsko politično sceno, je bilo znano, da se pod površjem na zunaj proklamirane enotnosti vendarle bije včasih bolj, včasih manj hud spopad med pristaši dveh smeri.

Na eni strani so bili to tisti, ki so brez pridržkov podpirali politično misel Mao Ce-tunga in imeli ideologijo za najbistvenjši izvor v gibanju in napredku kitajske družbe. Na drugi pa so bili tisti, ki so menili, da je treba pri razvoju družbe upoštevati tudi nekatere druge elemente in ne zgolj ideološke. Zavzemali so se za liberalnejši pristop k reševanju problemov kitajske družbe in v tem smislu predlagali večji poudarek organiziranosti proizvodnje, spodbudi in osebnemu nagrajevanju, skrbi za življenjsko raven in podobno.

Od časa do časa so ti spopadi prebili na zunaj prikazovano enotnost in v različnih priložnostih kar krepko vznemirili kitajsko politično sceno.

Zato novice o aretacijah najuglednejših kitajskih političnih osebnosti niso tako zelo presenetljive — razen morda glede na čas, v katerem se je to zgodilo. Malokdaj je namreč pričakoval, da se bo boj za oblast razveljal tako ostro tako kmalu po smrti predsednika Mao Ce-tunga.

ODLOČEN »NE«

V sosednji Avstriji so že začeli s konkretnimi pripravami za izvedbo popisa prebivalstva, ki ga bodo opravili 14. novembra in med katerim naj bi po načrtih avstrijske vlade dosledno popisali tudi koroške Slovence.

Tri parlamentarne stranke, ki so po skupnem dogovoru, da se štetje posebne vrste nepriključno izvede, medtem začele v javnosti na dolgo in široko — čeprav ne tudi prepričljivo — pojasnjevati vzroke svoje odločitve, so še vedno priča odločni odklonitvi koroških Slovencev, ki zavračajo kakršnokoli popisovanje.

14. november, ko naj bi popis izvedli, bo hkrati dan doslednega bojkota koroških Slovencev, ki ponavljajo in imajo v tem v deželi matičnega naroda polno podpo-

ro, da se ne bodo pustili preštevati. S tem bi namreč pristali posredno tudi na revizijo in celo razveljavitev avstrijske državne pogodbe, ki v svojem 7. členu (ki naj bi zagotovil pravice manjšin) nikakor ne predvideva kakršnokoli številčno ugotavljanje manjšine.

DESNIČARSKI UDAR

Medtem pa se je državni udar na Tajskem, ki mu sledijo množične aretacije naprednih oseb-

Boj za oblast

nosti, dokončno obarval s skrajno desničarskimi barvami. Ne glede na to, kdo vse je bil od zunaj vmešan v najnovejšo spremembo na Tajskem, je mogoče v tem trenutku reči, da je deželo spravil na rob desničarske diktature. To pa vnaša v širše področje azijske celine nov in dodaten element napetosti in tudi — nevarnosti.

TELEGRAMI

HAVANA — Dokončnih rezultatov volitev, ki so bile na Kubi, še niso objavili, vendar je Fidel Castro po televiziji dejal, da so se jih volivci udeležili tako rekoč stodontno. Ker nova ustava ne predvideva funkcije predsednika republike, bo predsednik državnega sveta tudi šef države in predsednik vlade.

WASHINGTON — ZDA so s Spanijo sklenile tajni sporazum, po katerem bodo Američani lahko uporabljali španska letališča in vojaška oporišča kot vmesne postaje za prevoze in dobavo ameriškega orožja.

RIM — Trije mladi Palestinci, pripadniki gibanja »Črni junji«, so vdrli v sirske veleposlaništvo v Rimu, ranili eno osebo in se zatem predali italijanski policiji. Napadalec so izjavili, da so akcijo izvedli »v znak protesta zaradi oborožene sirske intervencije v Libanonu«.

ZENEVA — Izvršni komite mednarodne komisije za pomoč beguncem je v Zenevi sprejel delovni program za leto 1977. Program predvideva 16,7 milijona dolarjev pomoči beguncem. Večji del te pomoči — nad 6 milijonov dolarjev — je namenjen beguncem v Afriki.

NAIROBI — Tukaj so zadržali v karanteni dva izdavnika svetovne zdravstvene organizacije, ki sta bila pred tem 14 dni v južnem Sudanu. Kjer se je razširila neznana bolezen in zajela tudi sosednji Zaire.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

V minulih dneh so se zvrstili številni pomembni dogodki na vseh področjih družbenopolitičnega življenja. V začetku prejšnjega tedna je bila v Beogradu 23. seja predsedstva CK ZKJ, na kateri so obravnavali idejno-politične vidike sedanjega ekonomsko-političnega položaja, uresničevanje politike ekonomske stabilizacije in naloge ZK. Uvodno besedo je imel član predsedstva CK ZKJ in predsednik ZIS Djemal Bijedić. Med drugim je dejal, da danes ni nobenega dvoma več, da je gospodarstvo v vzponu in da lahko — zahvaljujoč tudi rezultatom, ki jih bomo dosegli v kmetijstvu — letos pričakujemo višjo rast družbenega proizvoda kot lani.

Predsednik zveznega izvršnega sveta je dejal, da so na seji predsedstva CK ZKJ devetega maja lani ugotovili, da se na treh osnovnih področjih nadaljujejo in krepijo neugodna gospodarska gibanja in da se kažejo v slabši zunanjetrgovinski menjavi, kar je vplivalo na nadaljnje povečanje primanjkljaja v plačilni bilanci naše države, na čezmerno rast investicij in dohodka splošne in skupne porabe, na nadaljnje dvigovanje cen in višje življenjske stroške.

Danes, je poudaril Djemal Bijedić, nekaj več kot leto dni od teh ugotovitev, in od tega, ko smo člani in organizacije zveze komunistov pozvali k odločni akciji za spremembo takšnih gibanj, pa se je bistveno zboljšal položaj v zunanjetrgovinski menjavi. Za to se imamo zahvaliti predvsem temu, da smo v prvih devetih mesecih letos izvoz uspeli povečati za 22 odstotkov, uvoz pa zmanjšati za osem odstotkov (v primerjavi z enakim lanskim obdobjem).

Namesto plačilnega primanjkljaja, ki se je v prejšnjih dveh letih gibal okrog milijarde dolarjev letno, pa je sedaj tekoča plačilna bilanca uravnotežena, stanje deviznih rezerv pa zelo ugodno. Učinkovito smo preprečili nepokrite naložbe, porezali sme krila inflaciji, rast cen in življenjskih stroškov je v sprejemljivih mejah, dani pa so tudi vsi osnovni pogoji za finančno

realno določevanje dohodkov, rast proizvodnje je oživela itd. Djemal Bijedić je v nadaljevanju tudi dejal, da je dobre rezultate v letošnjem letu spremljalo občasno zmanjševanje proizvodnje. Menil je tudi, da so se z novim obračunskim sistemom pokazale mnoge slabosti in nasprotja v našem razvoju. Zaskrbljujoče je tudi dejstvo, da z družbeno akumulacijo še vedno v celoti ne razpolagajo njeni ustvarjalci. Povečevanje osebne, splošne in skupne porabe nad rastjo dohodka in produktivnostjo dela je vir novih inflacijskih pritiskov.

Predsedstvo CK ZKJ je opozorilo, da si je treba prizadevati za povečanje produktivnosti in učinkovitosti dela in sredstev in sicer z ustrežnejšim in bolj stimulativnim nagrajevanjem, z boljšo organizacijo dela, z ustrežnejšim odnosom do dela in podobno. S takšno dejavnostjo bomo — poleg ukrepov, ki bodo pripomogli, da zagotovimo postopno spremembo gospodarske strukture, začrtane z družbenim planom SFRJ in dosledno in v celoti uresničimo družbeno-ekonomski sistem na podlagi ustave in novih sistemskih zakonov — zagotovili takšno povečanje proizvodnje, dohodka in reprodukcijske sposobnosti gospodarstva, ki bo zasnovano na trdnih temeljih.

Prejšnji teden je bila na Brionih večdnevna skupna seja zveznih svetov za vprašanja družbene ureditve in za gospodarski razvoj ter gospodarsko politiko, udeležili pa so se je tudi člani komisije zveznega zbora skupščine SFRJ za pripravo zakonov s področja združenega dela. Na seji, ki je trajala od srede do sobote, so z intenzivno obravnavo dali piko na i večmesečni široki javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu ter »prižgali zeleno luč« za besedilo tega zakona.

Med drugim so predlagali, naj bi bila doba uveljavljanja zakona o združenem delu dve leti, ker je za tako velike družbeno-ekonomske spremembe, ki jih prinaša ta zakon, potrebno precej časa. Predlagali so tudi ustanovitev komisije, ki naj bi stalno spremljala uresničevanje zakona. Sestavljale naj bi jo delegacije federacije, republik in pokrajin ter družbenopolitičnih organizacij.

S tem zakonom smo dobili delavsko ustavo, kar pa ni nobena fraza, je poudaril dr. Anton Vratuša, predsedujoči na skupni seji na Brionih, saj v tem zakonu skoraj ni določbe, v kateri ne bi našli stališča delavcev in njihove zahteve. Tako je na primer posebej poudarjena obveznost družbe glede jamstva osebnih dohodkov delavcev v vseh izjemnih primerih v zvezi s tem pa je regulirano tudi vprašanje delovnega časa. Zveza sveta sta podprla predloge iz javne razprave, po katerem naj bi imele kmetijske zadruge enak položaj, pravice in obveznosti ter odgovornosti kot delovne organizacije. Sodijo, da bi moral biti dohodek kmetijske zadruge odvisen od intenzitete združevanja sredstev, dohodek njenih članov pa od osebnega dela.

Na Brionih so preučili tudi možnost združevanja kmetovalcev, vprašanja dohodka in proizvodnjega vstopa v kmetijsko zadrugo s stalnega socialističnega preobrazbe vasi. Kot so dejali, je na poti združevanja osebnega dela in sredstev z združenim delom in družbenimi sredstvi edino pravilno, da je to združevanje usmerjeno v povečanje produktivnosti in do-

SPET GLADKA CESTA — V okviru rednega vzdrževanja so delavci novomeškega Cestnega podjetja položili novo asfaltno površinsko prevleko na okoli dva kilometra dolgem odseku ceste od Gornjega Polja do prehoda čez železniško progo v Straži. Dela pri asfaltiranju so končali v ponedeljek. (Foto: Bartelj)

ZBOR UHONEMIH — V počastitev svetovnega dneva gluhih je republiška zveza gluhih pripravila za občinska društva kulturno obarvan izlet na Dolenjsko in v Belo krajino. 550 gostov se je zbralo v Dolenjskih Toplicah, obiskalo Stare žage, Vinico in Kostanjevico. (Foto: Pezelj)

POLITIČNA TRIBUNA V „KRKI“ — V prostorih tovarne zdravil Krka v Ločni je bila v ponedeljek, 11. oktobra popoldne, politična tribuna, na kateri so o evropski konferenci KP v Berlinu, konferenci nevrščeni v Colombu in političnih razmerah na Koroškem govorili: Uroš Lipušček in Drago Košmrlj (komentatorja TV Ljubljana), Vljako Krivokapič (urednik slovenske izdaje Komunista), Radko Močivnik (iz CK ZKS) in Marjan Osolnik (član IS skupščine SRS). Zborovalci so sprejeli protestno resolucijo, s katero so obsodili gonjo proti Slovincem na Koroškem. (Resolucijo objavljamo na 4. strani). (Foto: Sandi Mikulan)

V KRANJU SEJEM OPREME

V torek se je v Kranju pričel 9. mednarodni sejem opreme, ki bo trajal do 19. oktobra. Organizatorji so ta sejem letos prvič pripravili samostojno, na njem pa bo sodelovalo 64 domačih in 16 tujih razstavljalcev. Obiskovalcem bo na voljo stanovalniška, pisarniška in šolska oprema, kmetijska mehanizacija in blago široke potrošnje.

Mirenska tovarna nima dovolj krompirja

Mirenska Kolinska — tozdravna tovarna za predelavo krompirja mora imeti za nemoteno predelavo na zalogi najmanj 1.200 ton krompirja. Do ponedeljka so ga ves čas, kar traja letošnji odkup, le-ta se je začel že 1. septembra, odkupili le 1.000 ton. Stroj za predelavo so že pognali, če vmes ne bi prišlo do okvare, bi jih morali že ustaviti zaradi pomanjkanja surovine.

Ko so pred leti tovarno odpirali, ni manjkalo lepih besed o njeni koristnosti za vso

ga kupca, vendar doslej pravzaprav še nobeno leto, odkar tovarna stoji, zanjo ni manjkalo težav. Lani npr. sploh ni predelovala krompirja. Ne bi radi, da bi se kaj takega ponovilo. Če se položaj ne bo izboljšal, bodo, kot pravi direktor inž. Miha Krhin, morali resno razmisliti o preusmeritvi proizvodnje. To bi bila seveda nepopravljiva škoda za vse kmetijstvo v pokrajini.

In vendar se sosednje kmetijske organizacije obnašajo, kot da mirenske tovarne ni, zakaj domala vseh 1.000 ton krompirja, kolikor so ga to sezono odkupili, je prišlo od kmetov — kooperantov trebanjske Kmetijske zadruge. Cena, po kateri odkupujejo krompir, je le akontacijska. Kot menijo v tovarni, so kmetje letos še preveč pod vplivom lanskega dviga cene krompirja spomlad. V tovarni so prepričani, da bi dolenjski kmetje lahko tovarno oskrbeli z zadostnimi količinami krompirja, saj na splošno krompirja ne manjka.

pomembna zdravstvena institucija tudi pripadajo.

Zdravilišča po Sloveniji so se v svojem doseganju obstoju „odlikovala“ predvsem po neenotnem nastopanju in zagovarjanju lokalnih interesov. Mnogokje so bile zdraviliške usluge v drugem planu, kajti težnje k izpopolnitvi lastnih kapacitet so največkrat zmagovale. Pogledimo si potrditev teh ugotovitev na nam najbližjem primeru, Dolenjskih Toplicah. V letu 1974 je bilo v tem zdravilišču 5.124 obiskovalcev in 39.324 prenočitev, v letu 1975 pa se je to število povzpelo na 5.744 pri obiskih in na 42.354 nočitev.

Seveda imajo zdravilišča za takšno ravnanje tudi utemeljeno opravilo, kajti sredstva, ki so jim na voljo za poslovanje, so premajhna in brez „dodatnih“ rešitev ne bi šlo. Navzlic temu da ob takšni politiki trpi predvsem zdravstvo, pa so uspehi zdraviljenja več kot zadovoljivi. V lanskem letu so v Dolenjskih Toplicah usposobili za delo 90 odstotkov obiskovalcev, 3 odstotki so bili usposobljeni za delo s podaljšanim zdravljenjem in le pri 0,5 odstotka obiskovalcev je zdravljenje ostalo brezuspešno.

Vidimo torej, da zdraviliška dejavnost, navzlic temu da še vedno ni naša prave oblike svojega poslovanja, dosega uspehe. Ti pa bi bili ob večji podpori in razumevanju ostalih zdravstvenih institucij prav gotovo še večji.

„Pet let prodajamo po istih cenah, medtem ko je znano, da se je reprovitalizacija prav v tem času močno podražila. Prejšnja leta smo te težave premagovali z dvigom produktivnosti, z uvedbo mehanizacije in drugimi notranjimi rezervami, toda ti ukrepi imajo mejo. Letos se je svetovna kriza začela močneje odražati tudi pri nas in to je tudi našo delovno organizacijo še bolj prizadelo. Zlasti zato, ker je 90 odstotkov naše proizvodnje usmerjene v izvoz, ki pa ni donosen. Prišlo je tako daleč, da smo obseg proizvodnje zmanjšali. Za okrog 40 odstotkov je manjša prodaja in neizkoriščene zmogljivosti se odražajo na finančnem uspehu. V kolektivu je slabo vzdušje, vendar se stvari popravljajo. Tržišče se odpira, zadnje tedne imamo spet toliko dela, da delamo vse proste sote in nedelje. Do konca leta bo delovna organizacija že precej popravila poslovni uspeh, vendar še vedno velja trditve: stimulacija za izvoz je premajhna. To je potrebno spremeniti, ker je v tem del razlogov za slab uspeh tudi v drugi stroki.“

R. B.

Prodor v Francijo

Turistične prikolicice so v Franciji vse bolj priljubljene. Do konca leta jih bodo Francozi imeli že 660.000, samo letos se bo njihovo število povečalo za približno osemdeset tisoč. Najbolj grejo v denar lahke prikolicice, ki tehtajo 750 kg in so dolge približno 4 metre, torej take, kakršne delajo tudi v IMV v Novem mestu.

Na ograjah velikanskih parkirnih prostorov v velikih francoskih mestih lahko Jugoslovanci s ponosom prebere napis Adria. Revije so polne reklam za novomeške izdelke, pa tudi pohvale v strokovnem tisku so prav pogoste. Prodajni uspeh je velik: z 8700 prodanimi prikolicicami se je naša tovarna uvrstila na odlično tretje mesto in samo malo zaostaja za največjimi proizvajalci prikolic po imenu Digue in Caravelair.

Francoskim tovarnam prikolic je novomeški prodor seveda trn v peti. Kot piše francoski gospodarski tednik „Le nouvel economiste“ prihajajo jugoslovanske prikolicice v Francijo, ne da bi plačali en sam frank carine, ker so pač takšni jugoslovansko-francoski trgovinski sporazumi. List še dodaja, da gre samo na račun Adrie tretjina vse tuje prodaje v Franciji. Zanimivo je še, da ta francoski list ni pritegnil ogorčenim francoskim proizvajalcem in pravi, da se pač ne smejo pritoževati, če zna in zmora tudi kaka druga tovarna uspešno izdelovati stanovalniške prikolicice. (Po Gospodarskem vestniku)

OPRAVIČILO!

V zadnji številki našega lista nam je pri sestavku „IMV na 68. mestu med največjimi v državi“ na 3. strani pomotoma izpadla opomba, da so vse številke pisane v tisočih dinarjih. Pozorni bralci so verjetno sami ugotovili napako, za katero se opravičujemo.

Uredništvo DL

UCENCI IZ DOBOVE ZA POSOČJE

Nabiralne akcije za pomoč prizadetim ob potresu v Posočju potekajo po vsej Dolenjski. Tudi učenci 4. a razreda OŠ Dobova so se odlečili, da bodo po svojih močeh pomagali pri nabiranju prispevkov. Tako so doslej zbrali že 220,20 din, medtem ko mladi člani RK še naprej zbirajo denar po vaseh.

Sejmišča

NOVO MESTO: Za ponedeljkov sejem je bil značilen srednje živahen sejmski vrvež. Na kupce je čakalo 342 pujskov in 43 nad tri mesece starih prašičev. Kupčija je bila sklenjena za 270 glav; pujski so veljali 600 do 820 din, nad tri mesece stari prašiči pa 930 do 1.100 din.

BREŽICE: Na sobotni sejem so kmetje pripeljali 427 pujskov in 15 nad tri mesece starih prašičev. Prodali so jih skupno 305; pujski so stali do 40 din, nad tri mesece stari prašiči pa od 23 do 24 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

V sodih se že mladi vino

Trgatev je minila, v kletih vre in se rojeva mlado vino. Alkoholno vrenje je biokemični proces, v katerem nastaja iz sladkorja etilni alkohol in ogljikov dvokis, vendar le ob prisotnosti živih celic kvasovk oz. encimov, ki jih le-te proizvajajo. To pomeni, da mošt živi in da za to potrebuje primerno življenjsko okolje, ustrezno vinogradnikovo skrb.

Da se je vrenje začelo, spoznamo po nastanku ogljikovega dvokisa (goreča sveča ugasne!) in po segretju mošta. Toplo vreme, kakršno je bilo letos ob času trgatev, je pospešilo vrenje. Burno vrenje traja le slab teden, tiho vrenje pa tudi en mesec in še dlje. Prehitrega vrenja se je treba izogibati, saj poslabša kakovost vina.

Ko v vrelni vehi ne opazimo več mehurčkov, je vrenje v glavnem končano in to je prva priložnost za preizkus mladega vina. Poglavitna skrb velja sladkorju: ali je povrel ali ne. Malo nepovretega sladkorja vinu sicer ne škoduje, mnogo nepovretega sladkorja pa je stalna nevarnost, da vino zboli, se pokvari. Če je bilo vrenje iz kakršnegakoli vzroka prekinjeno (na primer zaradi nagle ohladitve ozračja), ga je treba spodbuditi z dodajanjem kulture kvasovk. Često zadošča že, da mlado nepovreto vino premešamo z mešalcom ali kako drugače, vendar je ta ukrep primeren le, če je mošt bil razsluzen. Namesto čiste kulture kvasovk, po kateri je treba v kmetijski zavod, zadoščajajo že tudi droži iz dobro povretega vina.

Če je sladkor že povrel, je treba sod doliti, vendar ne povsem zapreti, saj vrenje še ni čisto prenehalo in še nastaja ogljikov dvokis, ki mora na prosto. Mlado vino je treba potem nadzorovati vsaj enkrat na teden. Ze najbolj neznamen vonj ali okus po kaki drugi snovi, na primer žveplovdiku (vonj po gnilih jajcih), je znak za alarm. Nujen je takojšen poseg: zveplanje in zračni pretok vina.

Obstojnost mladega vina preizkusimo tako, da ga dalj časa pustimo v čaši. Če potemni, je vino treba dožveplati, upoštevaje, kako močno je potemnel. O mladem vinu, pretakanju in drugem pa prihodnjiki.

Inž. M. L.

Dolenjski kmetje bi lahko oskrbeli mirensko tovarno z dovolj velikimi količinami surovine — krompirja

dolenjsko tržno kmetijsko proizvodnjo. Pridelovalci krompirja naj bi v tovarni videli zanesljivo

Smarješke Toplice — upanje v novo poslovno skupnost

Ovreči lokalizem

Prejšnji petek je bil sprejet sklep o prenehanju Zveze naravnih zdravilišč in zdraviliških krajev Slovenije in podpisani samoupravni sporazum o ustanovitvi Poslovne skupnosti slovenskih naravnih zdravilišč. S podpisom tega akta naj bi slovenska zdravilišča končno le dobila vse pravice in privilegije, ki jim kot

— Morate?! A zakaj vaš kolega ne bere časopisov med delovnim časom?
— Kako jih naj, ko je nepismen!

(Karikatura: Požeški list)

credno je zapisati...

Pogrešil je človek. Ibrahim Bradarič, vlakovodja, in strojevodja Alojz Tušar sta spregledala predsignal in opazila šele glavnega. Zakaj sta ga spregledala, ni znano. Znano pa je, da je prišel vlakovodja ekspresnega vlaka št. 224 Bradarič na delo 18. septembra ob 19.45 in bil na delu skoraj neprekinjeno do 20. septembra oz. do trenutka nesreče. V svoji 35-urni odsotnosti z doma je bil prost med 18. in 19. septembrom 5 ur v Zagrebu, 19. septembra 3 ure v

Pogrešil človek

Ljubljani in med 19. in 20. septembrom 4 ure v Zagrebu. Znano je tudi, da je strojevodja Alojz Tušar začel delati 11 ur in 11 minut pred nesrečo. Številnih stvari, ki bi morale biti znane, pa ne vemo. Ni znano, kako deluje in kako je organiziran notranji nadzor in kako se uresničujejo predpisi o varnosti prometa. Ni znano, kako in v kolikšni meri delovni pogoji vplivajo na varnost itd. Trenutno vemo le, da železnica ni dobro opremljena, da je zapostavljen „človeški faktor“.

Tako komentira železniško nesrečo v Preserju, ki je vzela 17 človeških življenj in povzročila veliko materialno škodo, beograjska „Politika“.

Podobno ugotavljamo pri drugih nesrečah. Prepozno seveda. Javnost, mi vsi skupaj, se ne moremo zadovoljiti z razlago, da je nesreče spet kriv „človeški faktor“. Za tema besedama se običajno skriva neodgovornost, nered, slaba organizacija dela, nedisciplinarnost. To nič hudega sluteči potniki plačujejo z življenji. Spomnimo se na Zagreb lani in Preserje letos. Niso vsega krive težavne razmere, v katerih dela železnica (in za katere mnogi nimajo posluha, sodeč po slabem odzivanju pri podpisovanju dogovora o pomoči železnicam), kriva je tudi oseba nedisciplinarna, neodgovoren odnos do dela. Prav železničarji so bili nekakaj vzor discipliniranosti, zgrajene na strahu pred predpostavljanim in strahu pred izgubo službe. Danes tega strahu ni več, mora pa biti zato mnogo več zavestne discipline. Nesreča, kakršna je bila v Preserju, z vso tragičnostjo svari.

M. L.

Gospod kancler dr. Bruno Kreisky

Protest komunistov Krke, naslovljen na avstrijskega kanclerja

Komunisti delovne organizacije Krka in sekretarji osnovnih organizacij Zveze komunistov občine Novo mesto smo obravnavali aktualna zunanje-politična vprašanja. Posebej smo se zadržali pri trenutnem položaju na Avstrijskem Koroskem in Gradiščanskem in pri vaših osebnih stališčih do zatiranja naših manjšin. Ob tem ogorčeni ugotovljamo:

Avstrijska državna pogodba, vključno še posebno s 7. in 9. členom, ne more in ne sme biti samo košček papirja, ki bi ga lahko vsak po svoje tolmačil. Za svobodno narode in narodnosti SFR Jugoslavije je bil sprejem in podpis državne pogodbe le skromno nadomestilo za vse žrtve, padle tudi za osvoboditev Avstrije in hkrati zagotovilo za vse Avstrijce, vključno z manjšinami, da bodo v prihodnosti živeli svobodno in demokratično, kar je bila tudi zahteva vseh podpisnic.

Zato ne moremo razumeti, da so najvišji uradni avstrijski krogi, z vami na čelu, poklekli pred pritiski in zahtevami bednih ostankov nacizma in mednarodne reakcije. Očitno hočejo ti mračnjaki oživljati ideologijo, ki je za vse svobodne demokratične ljudi, tudi za velik del vaše javnosti, samo žalostna zgodovina. Ravnanje uradne avstrijske politike in vaš osebni delež pri tem je zato tudi v nasprotju z vsemi etičnimi, moralnimi, pravnimi in državnimi načeli ter zaničevanje osnovnih človeških pravic, ki so ponovno potrjene v Helsinkih.

Kljub vaši dokončni odločitvi glede izvedbe „posebnega“ štetja smo prepričani, da bojkot vsiljenega štetja ne bo izražal samo protesta naših manjšin, temveč celotne napredne in svobodno misleče Avstrijske javnosti. To še toliko bolj, ker podpora zahtevam naših manjšin v Avstriji že dolgo ni več samo zadeva jugoslovanskih narodov in narodnosti, temveč vse demokratične svetovne javnosti. Vidite, da ne bomo nikoli priznali ne takega štetja ali kakršnegakoli podobnega početja, še manj pa ukrepe na taki ali podobni podlagi, ki so v nasprotju z državno pogodbo in mednarodnimi dogovori. Za nas je državna pogodba, in v tem bomo tudi vztrajali z vsemi silami, akt, ki ste ga dolžni uresničiti in dosledno spoštovati njegova določila. Tako naše ravnanje bo, v kar smo prepričani, podprla tudi najširša svetovna napredna javnost.

Komunisti KRKE iz Novega mesta

Prijateljski obisk iz Nemčije

Nova delegacija žena, utrjevalk prijateljstva med Trubarjevimi kraji, se je teden dni mudila pri nas – Vsako leto boljši stiki!

Znano je, da že nekaj let delegacije žena dolenskih in Trubarjevih krajev v Nemčiji izmenjujejo obiske, namenjene boljemu spoznavanju med seboj, izmenjavi izkušenj in krepitevi miru.

Članice napredne stranke SPD, ki so prva leta sodelovale le z Novomeščani, so navezale uspešne stike tudi z ženami in delovnimi ljudmi trebanjske, metliške, črnomaljske, grosupeljske občine, kot tudi z ljubljansko občino Ljubljana-Viç. Na zdajšnjem enotedenskem obisku je 10-članska delegacija žena iz občine Fuerth spet obiskala prijateljske občine in več delovnih organizacij.

Medtem ko so prvi dan bivanja namenile Beli krajini, kjer so jim pokazali tovarno Komet v Metliki ter modno revijo izdelkov Beti in Kometa, so si v Črnomlju ogledale novo otroškovarstveno ustanovo in Iskro v Semiču.

En dan so gostje bivale v Ljubljani, spoznavale temkajšnje razmere zaposlenih žena in si ogledale sodobno šolo na Dobrovi. Nato so jim Novomeščani razkazali mesto in njegove kulturne znamenitosti, Bazo 20 in šolo v Dolenjskih Toplicah. V ponedeljek, 11. oktobra, je

bil obisk združen v trebanjski in grosupeljski občini, zadnji dan bivanja pri nas pa so bile v Novolesu in v tovarni zdravil Krka v Novem mestu.

Kakor je že običaj, so jim predstavniki občinskih skupščin in družbenopolitičnih organizacij povsod omogočili razgovor in so tudi odgovarjali

na številna zastavljena vprašanja.

V nekaj letih takega sodelovanja in izmenjave delegacij se že kažejo koristni rezultati ne samo na informativnem in zblizevalnem ter političnem področju, ampak tudi v turizmu. Več članic teh delegacij, ki so v preteklih letih z navdušenjem odhajale od nas, je že prišlo z družinami na zaseben obisk in letovanje.

R. B.

NEMŠKA DELEGACIJA NA OBISKU – Desetčlanska delegacija žena napredne stranke SPD iz Zahodne Nemčije, ki se je teden dni mudila pri nas, je v Novem mestu obiskala tudi Dolenjsko galerijo, od koder je naš posnetek. (Foto: R. Bačer)

REGRESI LE NAJPOTBREBNEJŠIM

Ker je bilo v zadnjem času vse preveč vprašanj o upravičenosti do regresov in popustov za prevoze otrok in mladine, je republiška konferenca ZSMS objavila kriterije, ki so potrebni za pridobitev pravice do regresov.

Ugotovljeno je bilo, da se sredstva, namenjena za regrese, vse hitreje iztekajo in jih bo zato potrebno ustavit. Tako bo o vseh zahtevkih za regrese in popuste odločal poseben odbor, ki pa bo dal prednost interesentom iz Posočja. Za vse tiste, ki letos ne bodo dobili regresa, pa bo odbor posredoval pri prevoznikih, da jim zagotovijo popust.

ZA POSOČJE ZBRALI 362.827 DIN

Minuli teden so končali z zbiranjem pomoči prizadetemu Posočju tudi v metliški občini. Zbrali naj bi nekaj več kot 316.000, do 6. oktobra pa se je na občinskem računu steklo 362.827 din. Več so prispevala naslednja podjetja: Beti, Novoteks in Transportno gradbeno podjetje.

V spomin Francu Mišiču

Bolezni je izrgala iz naše srede dolgoletnega javnega tožilca, družbenopolitičnega delavca in borca NOV Franca Mišiča iz Brezice. Pokojnik se je rodil 1911 v Žužemberku. Kot sin siromašnih staršev si je začel zgodaj služiti svoj kruh, zato je še predobro razumel tiste, ki so se borili za boljše življenje v pravičnejši družbi.

Franco Mišič je bil zaveden Slovenec in se je takoj po izbruhu vojne vključil v OF. Italijani so ga zaradi tega internirali v Gonars. Od tam so ga kmalu pripeljali nazaj v Ljubljano in ga izročili gestapu, nakar je več mesecev prebil v begunjskih zaporih. Franca Mišiča ni zlomilo. Fidužil se je borcem NOV in se z dolenskim partizani pogumno bojeval v nešteti hudih bitkah. V eni od njih je bil tudi ranjen in že tedaj je partizanski tisk pisal o njegovem junštvu.

V delo javnega tožilstva se je Franco Mišič vključil kmalu po vojni, ko smo šele začeli ustvarjati socialistično pravo. Služboval je na javnih tožilstvih v Ljubljani, Kranju, Radgoni in Dolnji Lendavi. Delovno mesto javnega tožilca v Brezicah je prevzel 1952 in ga vestno opravljal vse do upokojitve 1972.

Na javno tožilstvo ga je vezelo več kot dvajsetletno delo, ki ga je opravljal z veliko odgovornostjo. Bil je zelo natančen in ekspektiven, zato mu je uspelo, da je vrsto let brez pomoči obvladoval obsežno delo za tri občinska sodišča v

Posavju. Za svojo dolgoletno prizadevnost je prejel red dela. Kolegi so ga spoštovali in cenili ne le zaradi njegove delavnosti, ampak tudi zaradi osebne poštenosti in prijateljskih odnosov.

Vse njegovo življenje je bilo povezano s hotenjem po uveljavljanju pravice. Franco Mišič za sebe ni nikoli veliko zahteval. Nagnjenja po iskanju in kopičenju dobrin so mu bila vedno tuja. Bil je nepopustljiv do slabosti in napač, ki so ovirale prizadevanja po hitrejšem družbenem napredku. Ne le v službi, tudi v organih občinske skupščine, Zveze komunistov, Socialistične zveze in Zveze borcev se je vedno trudil, da bi čimprej uresničili naše skupne cilje.

B. B.

Zdravilišča dobila novo „obleko“

V Dolenjskih Toplicah so v petek podpisali samoupravni sporazum o ustanovitvi Poslovne skupnosti slovenskih zdravilišč

Prejšnji petek v gostišču Rog v Dolenjskih Toplicah je bil za vse zdraviliške delavce širom po Sloveniji pomemben dan. Sprejet je bil namreč sklep o prenehanju Zveze naravnih zdravilišč in zdraviliških krajev SR Slovenije in hkrati podpisan samoupravni sporazum o ustanovitvi Poslovne skupnosti slovenskih naravnih zdravilišč. Gre torej za spremembo organiziranosti zveze, ki je v svojem malone 20-letnem delovanju dosegla velike uspehe.

Nova organiziranost, sedaj Poslovne skupnosti slovenskih naravnih zdravilišč, ne vnaša vanjo nobenih novosti, gre le za to, ker dosedanja

zveza po slovenskem zakonu o društvih in zvezah v dosedanjih organizacijski obliki ne more več poslovati. Sprejet je bil sklep, da nova skupnost prične formalno delovati s 1. januarjem prihodnjega leta, do takrat pa naj dosedanja zveza zaključi delo. Podpis tega samoupravnega sporazuma predstavlja po besedah predsednika dosedanje zveze Alojza Libnika nove etapo v razvoju zdraviliškega poslovanja.

Le-to je od svoje ustanovitve leta 1957 doseglo viden napredek, kar je

bilo tudi nakazano na občnem zboru, ki je bil pred slovesnim podpisom samoupravnega sporazuma. Vseskozi pa je bilo prisotno mnenje, da ostale zdravstvene institucije uživajo precej več privilegijev kot zdravilišča. Vse preveč pozabljamo na to, da prav ta lahko močno pomagajo pri večanju delovne produktivnosti v našem gospodarstvu in manjšanju bolniškega staleža. Z novo Poslovno skupnostjo slovenskih naravnih zdravilišč bo potrebno nastopiti bolj enotno pri iskanju mesta, ki slovenskim zdraviliščem v okviru zdravstva tudi pripada. Ob koncu naj še zapišemo, da so Alojz Libnik, predsednik dosedanje zveze, Ludvik Rebešek, njen tajnik, in članica nadzornega odbora Milena Popovič prejeli skromna darila za požrtvovalno delo v zvezi od njene ustanovitve.

B. B.

Še en protest

Sluhatelji politične šole pri CK ZKS v Novem mestu ostro protestiramo proti zatiranju naših manjšin, ki živijo na Koroskem. Ostro obsojamo kršenje pravic naših manjšin. Vsi narodi Jugoslavije, z njimi tudi mi, obsojamo dogodke v Skočjanu, ki so pokazali življenje naših manjšin.

Zahtevamo, da se 7. člen državne pogodbe izpolnjuje, da naše manjšine uživajo enake pravice kot ostali avstrijski državljani, da imajo pravico do osnovnega pouka v slovensčini ali hrvaščini, na sodnih in upravnih območjih naj se poleg nemškega uradnega jezika dovoljuje tudi jezik naših manjšin, na teh območjih naj bodo tudi dvojezični napisi.

Sluhatelji politične šole v Novem mestu pozivamo vse napredne sile Avstrije, naj apelirajo na Avstrijsko vlado, da dosledno izpolnjuje 7. člen državne pogodbe, kajti samo tako bomo lahko živeli v dobrih sosedskih odnosih.

V Novem mestu, 5. oktobra 1976.

JUGOSLAVIJA FURLANJI – 9. oktobra dopoldne so z novomeške železniške postaje odpemili v Italijo 40 bivalnih prikolic IMV, ki jih je vlada SFRJ prek Rdečega križa Jugoslavije namenila od potresa prizadetemu prebivalstvu v Furlaniji. Pri odpremi dolge kolone prikolic, vredne 1.800.000 dinarjev, so bili razen prof. Ivica Žnidarič, članice predsedstva Rdečega križa Jugoslavije, navzoči še predstavniki občinske organizacije RK v Novem mestu, tovarne IMV, carine in drugi. V torek popoldne pa je bila svečana predaja naših prikolic v italijanskem mestu Videm (Udine). (Foto: R. Bačer)

Vlado Janžič:

Uveljavljanje novih vrednot

V resoluciji o mestu in vlogi kulture smo posebej poudarili, da se ne zavzemamo za nekakšno posebno proletarsko kulturo ali za takšen koncept kulture, ki ga uresničujemo v nekaterih drugih deželah, temveč za to, da postane vse, kar je vrednega v razvoju kulture, last delavskega razreda in vsega ljudstva. Zato je v revolucionarni preobrazbi družbe, v kakršni smo sedaj mi, zelo pomembno, da povečujemo prizadevanja za negovanje in uveljavljanje ter razvoj novih vrednot, ki izvirajo iz socialističnih samoupravnih odnosov in ki v svojem bistvu pomenijo pripadnost pridobitvam in ciljem socialistične revolucije, vero v lastno moč, v moč delavskega razreda in delovnega človeka, ki izražajo zavzetost in vztrajnost v boju za dolgoročne cilje socialističnega razvoja, socialistično solidarnost med ljudmi ter bratstvo in enotnost med narodi in narodnostmi in vsemi tistimi, ki se bojujejo za svobodo, za neodvisnost in samostojen razvoj. Vprašati se moramo tudi, kako se Zveza komunistov zavzema za nadaljnje uresničevanje družbenih in idejnopolitičnih osnov svobodne ustvarjalnosti: ali nastopa proti slehernim težnjam kakršnegakoli manipuliranja s kulturo ter proti pojavom in težnjam nacionalizma, meščanskega ali malomeščanskega liberalizma, ki dušijo svobodo ustvarjalnosti, pa tudi proti pragmatističnemu izkoriščanju kulture za ideologijo in podrejanje ustvarjalnosti metodam vodenja na tem področju ter proti vsem oblikam monopola in privatizacije?

(Iz govora namestnika sekretarja IK predsedstva CK ZKS na otvoritvi razstave del Mladena Vukelića v Trebnjem)

Kiro Gligorov:

Doseženo sloni na šibkih temeljih

Narodni dohodek je narasel na skoraj 1300 dolarjev na prebivalca. Ekonomski in tehnološki potencial gospodarstva raste, ni pa zadovoljiva ekonomija človeškega dela (tekočega in minulega). Odtod relativni pomen doseženih rezultatov v stabilizaciji, ker ti rezultati niso predvsem izraz spremenjene strukture gospodarstva in novih odnosov v združenem delu, ki še niso zaživelj v tisti meri, da bi lahko bistveno vplivali na kvaliteto dela in rezultate gospodarjenja; temveč so bili ustvarjeni predvsem pod vplivom kratkoročnih ukrepov, kakršne smo morali sprejemati, dokler ne ustvarimo pogojev in ne razvijemo dejavnosti za trajnejše obvladanje družbene reprodukcije. Ta pojav je mogoče najbolje ponazoriti z nizko akumulativnostjo gospodarstva in njegovo nazadujočo stopnjo, s precejšnjimi izgubami, z visokimi in naraščajočimi proizvodnimi stroški. To je druga plat istega problema, ki se izraža v čedalje pogostejših zahtevah po zvišanju cen, kajti nobena delovna organizacija ne more normalno živeti in se razvijati, če posluje z izgubami. Naše prizadevanje za izvoz – čeprav smo se zavedali, da deficit ni mogoče odpraviti brez materialnih žrtev – stane zelo veliko in je sprožilo verižno delovanje preračdelitve, ker se je izvozni potencial povečal pri isti, neugodni produktivnosti dela. Vse to govori o prid ugotovitvi, da dosežena raven stabilizacije cen sloni na šibkih temeljih. Če se produktivnost dela ne bo povečala, se bo akumulacija še naprej zmanjševala.

(Predsednik zveze skupščine na zasedanju predsedstva CK ZKJ)

Roman Albreht:

Delavci še ne sodelujejo dovolj

Ena od ključnih družbenopolitičnih nalog v tem trenutku, pri kateri bi se morali neposredno politično angažirati, je, da bi pretresli, kako se pri nas zdaj oblikujejo tako imenovane dohodkovne konstrukcije, kateri družbeni dejavniki delujejo pri oblikovanju dohodka in kako. Slišati je namreč resna opozorila, za katera Zveza komunistov ne bi smela imeti gluhih ušes, da delavci še ne sodelujejo v procesu ustvarjanja in opredeljevanja odnosov v okviru dohodka kot družbeni subjekt teh odnosov, temveč jim še vedno velikokrat ponudijo gotove konstrukcije strukture dohodka, da o njih odločajo. V tem pogledu so bolj radikalne spremembe v odnosih, na katerih temelji proces odločanja, nujne. Na to smo med današnjo razpravo že opozorili, pa tudi v besedilu izvršnega komiteja je to vprašanje zabeleženo. Druga stvar, ki jo v besedilu izvršnega komiteja še posebej cenim, pa je, da ne navaja črno-belih ocen, kar je bila doslej naša pogosta slabost, ko smo ocenjevali tekoča gospodarska gibanja.

(Iz razprave na zadnji seji predsedstva CK ZKJ)

Do 31. decembra 1976

BREZPLAČNO!

Kaj in komu - vse o tem berite na zadnji strani današnje številke Dolenjskega lista!

Oj te ceste

Med zadnjjo skupno razpravo predstavnikov kočevske in novomeške občine so se dogovarjali o tesnejšem sodelovanju in ustanavljanju dolenskih SIS za ceste in za zavarovalništvo. Zanimiva je bila razprava predvsem o SIS za ceste, iz katere vam posredujemo nekaj resnosmešnih izvlečkov.

Alojz Petek, predsednik izvršnega sveta občine Kočevje:

— Naš izvršni svet je za povezovanje z Novim mestom. Če se dolenski skupnosti za ceste pridruži še kočevska občina, bomo močnejši in bomo pri slovenski skupnosti za ceste več dosegli. Bojim se, da bi bili na slabšem, če bi se pridružili ljubljanski skupnosti, ki ima dovolj lastnih problemov in se za naše najbrž ne bi dosti zmenila.

Savo Vovk, predsednik občinske skupščine Kočevje:

— Cestno podjetje Novo mesto je imelo slab odnos do vzdrževanja cest na območju naše občine. Naša občinska skupščina je v zadnjem obdobju o tem večkrat razpravljala. Res je, da smo sicer močnejše navezani na Dolenjsko, vendar se moramo zavedati, da se združujemo po interesu in ne po ljubezni.

Jože Suhadolnik, direktor zavarovalnice Sava—tozd Novo mesto:

— Zdaj bo gotovo bolje, da je novi direktor Cestnega podjetja Novo mesto Ribničan.

Savo Vovk:
To je slab dokaz! Ribničani so se odločili, da grejo k ljubljanski skupnosti.

Franci Korelc, direktor Itasa, Kočevje:

— Ne le mi iz Kočevja, tudi drugi, na primer naši poslovni partnerji iz drugih občin in republik, ki se vozijo iz zagrebške oziroma novomeške smeri skozi Dvor in nato v Kočevje, se pritožujejo zaradi slabe cestne zveze Novo mesto—Kočevje.

Alojz Petek:

— Ribnica gre k Ljubljani, ker je z njo precej bolje povezana, kot z Novim mestom in ker je do nje bližje.

Janez Merhar, direktor Avta Kočevje:

— Jaz sem Ribničan in zato lahko to rečem: če bi šla pa Ribnica k Novemu mestu.

J. PRIMC

Srečna, tretjič poročena

V nedeljo, 10. oktobra, sta praznovala petdeseto obletnico zakonskega življenja Helena in Anton Zorko iz Sp. Pohance.

Pred petimi desetletji, v nedeljo, 10. oktobra 1926, sta v Artičah rekla „da“ Helena Gerjevič iz Dobove, ki je tako postala Zorkova in Anton Zorko iz Sp. Pohance. Vse tisto, kar so danes že spomini in kar oživi le v njihovih besedah, je bilo takrat še pred njima, neznano, toda

ZLATOPOROČENCA Helena in Anton Zorko iz Spodnje Pohance.

vseeno sta pogumno zakoračila in zaorala v ledino življenja; Helena z 19 leti in Anton z 21 sta brez strahu, polna pričakovanja in odločnosti prestopila prag hiše, prag zakonskega življenja. To pa je stavba, ki temelji na medsebojni ljubezni in spoštovanju in ki ni nikoli dokončana.

Vsa krutost življenja je izbruhnila na površje v času druge svetovne vojne, ko so bili Zorkovi-ena izmed številnih slovenskih družin, ki so morale zapustiti domačo zemljo in oditi v neznanje. Na tej poti, ki ni dajala mnogo upanja na povratek, je Heleno in Antona spremljalo pet otrok. Ko so prišli v Nemčijo, pa je na svet prijal še šest. Med dolgotrajnim in brezupnim bivanjem so izmenjali tri taborišča.

Po petih letih so se Zorkovi vrnili domov in tako kot vsi drugi, začeli iz nič, iz ruševin, ki so jih vztrajno čakale. Vsa naslednja leta so bila izpolnjena z nepretrganim delom, garanjem na kmetiji in skrbo, kako spraviti h kruhu vse otroke, ki jih je medtem bilo že osem — ostalim šestim sta se pridružila dvojčka Karel in Darko. V svojem življenju sta Helena in Anton postavila na noge kar osem otrok: Pepco, Ivana, Mileno, Miciko, Toneta, Franca, Karla in Darka.

Ker jima je bilo delo na kmetiji edini vir dohodkov, sta morala vsak dinar večkrat obrniti, preden sta ga dala iz rok. Potovanja z navadnim lojstrkim vozom v Zagreb, Sevnico... prodajanje vina, jajc in drugih živih jima je prinašalo denar, ki so ga

otroci potrebovali pri šolanju.

Leta so tekla, ostala sta sama. Otroci so odrasli in si ustvarili družine ter so samo še prihajali obiskat mamo in očeta. Otroci so kot lastovke, pravi stric Tonče, odpirajo usta in zevajo, dokler jih hraniš, ko jim zraste perje, pa odletijo...

Sedaj sta Zorkova postala že dedek in babica — mali Samo je najbolj vesel, kadar lahko sede zraven dedka na voz in se kam odpeljeta — toda vseeno je njun vsakdanjik izpolnjen z delom na kmetiji. Starost — jesen življenja — je lahko tudi lepa, samo narediti si jo je treba.

Pol stoletja je zelo malo, skorajda nič, toda v življenju dveh ljudi pomeni obdobje, ki je nenadomestljivo in ga je nemogoče zbrisati iz spomina, saj je vanj vložjen vsak dihanje, vsak gib dveh ljudi.

Iskrene čestitke!

MILAN JAZBEC

ITAS ZA POSOČJE — Delavci kočevskega Itasa so za prizadete od potresa v Posočju namenili enodnevni zaslužek, za kar so kupili štiri stanovanjske prikolicke. Ta pomoč je še toliko bolj vredna, če zapišemo, da se to kočevsko podjetje še vedno srečuje z nemajhnimi težavami zaradi izgub v poslovanju.

PLODNO DELO ŽUŽEMBERSKIH PIONIRJEV

Pionirji OŠ v Žužemberku so ob nedavnem dnevu pionirjev pripravili pionirsko konferenco, ki so se zaradi prevelikega zanimanja udeležili le izvoljeni delegati razrednih skupnosti.

Konferenca je pokazala, da so pionirji v prejšnjem letu pridno delali, ob koncu pa so poslali tudi protestno pismo proti preštevanju naše manjšine na Koroskem.

Vsi pionirji so po konferenci sodelovali pri čiščenju šolske okolice, številni pa so zatem sodelovali še pri gradnji ceste Ajdovec-Brezova reber in Poljane-Smihel.

TONČKA ILNIKAR in ANICA ŠKUFCA (literarno-novinarski krožek OŠ Žužemberk)

RAZGIBAN DAN PIONIRJEV

Učenci OŠ Milka Šobar—Nataša iz Novega mesta so svoj praznik dan pionirjev proslavili s prvo pionirsko konferenco, lutkovno predstavo za najmlajše in ekskurziji. Tako so si učenci vseh petih razredov ogledali pekarno v Ločni, učenci šestih razredov so odšli v muzej in galerijo, višja razreda pa sta obiskala tovarno Novoteks oziroma gradbeno podjetje Pionir.

ANDREJA KOCJANČIČ (OŠ Milka Šobar—Nataša, Novo mesto)

Nove izkušnje z „rusko“ ajdo

Ob letošnji žetvi obetajoče tetraploidne ajde — Kje dobiti seme?

Pred letom dni je bil v 44. številki našega tednika pod naslovom „Ajda se vrača na naša polja“ objavljen opis pridelka tetraploidne ajde v letu 1975 pri nas. V današnjem članku pa bom vse, ki jih to zanima, seznanil z uspehom setve te poljščine v letu 1976.

Zaradi izredne suše v letošnjem juliju se je setev ajde močno zakasnila. Mnogi kmetje so jo sejali šele ob koncu julija, nekateri pa celo prve dni avgusta. To seveda ni bilo v prid posevku, posebno še ob dejstvu, da je bil letošnji avgust med najhladnejšimi v zadnjih sto letih.

Kdor je kljub suši oral, so se mu izpod pluga valile velike, kot kamen trde kepe. Nekdaj so take kepe potolkli, sedaj pa ljudi za tako delo skoraj ni in je bila ajda posejana kar v tako — razmetano zemljo. Seme je v suhi zemlji kasno vzkalilo in je posevek v hladnem avgustu v rasti tudi močno zaostal. Štar kmečki pregovor o ajdi pravi: Ob veliki maši zrno, ob mali maši črno. Letos pa je ajda cvetela pretežno v septembru in bo le toplo vreme v oktobru (če bo) zagotovilo dozorenje zapoznele setve. Tisti kmetje pa, ki so ajdo posejali še pred sušo, to je v prvi polovici julija, in jo bodo do 15. oktobra poželi, bodo imeli bogat pridelek, ki pa bi bil še lepši, če dež ne bi oviral ploditve.

OBVESTILO

Obveščamo člane Društva upokojencev Novo mesto in njihove sorce, da bo udeležba društvenega prapora na pogrebnih umrlih članov le po želji sorodnikov ali svojcev in sicer z najmanj 24-urnim predpogrebnim obvestilom.

Izvršni odbor društva

kmeta, pri katerem bo lahko kupil kvalitetno seme. FRANC LEŠNJAK Kristanova 55, 68000 Novo mesto

OBISKALI ŠENTJERNEJ — V nedeljo so člani Društva upokojencev Ljubljana—Rudnik obiskali svoje tovariše v Šentjernej. Slednji so goste lepo sprejeli in skupaj položili venec k spomeniku NOB. Zatem so se člani obeh društev pomerili v balinanju. Zmagali so domačini z 2:0. (Foto: P. Miklič)

Odnos pa tak!

V pisarni referenta za gradnje na sevniški občinski upravi sem iskal dokument, ki ga potrebujem v službi. Da ga bom tudi res dobil, je bilo dva dneva vnaprej dogovorjeno s tovariščo, ki dela v isti pisarni. Ko sem prišel po dokument, so bili v pisarni še načelnik za gospodarstvo in finance, veterinar in neka stranka. Takoj sem se obrnil na tovariščo. Med precej hrupnim načelnikovim telefoniranjem nisem povsem dobro razumel, kaj mi je odgovorila, vendar mislim, da je dejala, naj malo počakam in odšla iz pisarne. Medtem je prišla še ena stranka, za njo pa tudi gradbeni referent inž. Mirko Redenšek. Pobrskal je po dveh, treh mapah, nato pa se je obrnil k nama in naju vpričo vseh prisotnih grobo napodil iz pisarne z besedami: „Vidva pa zunaj počakajta, zdaj pa ven — ven!“ Ko sem mu skušal pojasniti, da čakam na uslužbenko, ki mi prinaša zeleni dokument, me je skoraj porinil iz pisarne in še enkrat zavpil: „Ven!“ Mislim, da me je s tem na javnem mestu vpričo vseh prisotnih grobo žalil.

Razumem, da je morda imel z ostalimi, ki so bili v pisarni pred menoj, razgovor, ki se nas drugih ni tikal, vendar bi me na to lahko opozoril na bolj dostojen način. Pripomniti želim, da med vsem več kot dvajsetletnim službovanjem pri podobnih in drugačnih službenih oravkih še nisem naletel na tak odnos, zato me je prizor še toliko bolj prizadel.

ANTON POLUTNIK, SEVNICA, Heroja Maroka 26

Nekultura v tednu kulture

„O ne, ščuke pa ne“ komedija avtorja Partljiča v uprizoritvi mariborskih igralcev, je v dvorano brežiškega prosvetnega doma v četrtek zvečer, 7. oktobra, privabila lepo število obiskovalcev, kar je sicer redkost. Obisk potrjuje, da imamo ljudje radi resnico, četudi jo včasih znamo spretno prikrivati. Kadar pa se nam takole na odru razgali pred očmi, se ji je treba res od srca nasmejati. Ljudje smo pač taki. Vsa čast avtorju in igralcem!

Človek, delo, kultura — je letošnje geslo praznovanja tedna Komunistična. Človek, ki je vsak dan vprežen v delo in težko najde čas za „komercialno kulturo“, bi pričakoval, da bo vsaj v tem tednu deležen kančka kulture — če jo lahko tako imenujem, kadar go gledamo zgolj iz finančne, komercialne plati — in predvsem kulturnega obnašanja sočloveka. Pa sem bila ravno ta večer, ne edina, bridko razočarana:

Stopim v ta brežiški hram kulture, dobim vstopnico za 30 din, poiščem sedež in sedem. Kmalu pride za mano tovariščica, ki ima nadzor nad obiskovalci, češ ali sem

sedla na pravi sedež. Pogleda vstopnico in odide. Nato se vrne in mi pravi, če bi se lahko presedla v drugo vrsto, kjer sta v kotu prazna še dva sedeža; prvi in drugi sedež prve vrste na balkonu desno — morda še kateri drugi — sta namreč rezervirana za „naše uslužbence“. „Blagajničarka se je najbrž zmotila, ker vam je dala te vstopnice“, je še dodala. Seveda se kot ponižna odjemalka kulture predsedem, ko je bil končan prijeten razgovor s tovarišem Partljičem, na odkazani prostor — brez ustrezne vstopnice seveda! Nikjer pa v prvi vrsti ni bilo označeno, da je kakšen sedež rezerviran; verjetno bi to blagajničarka morala vedeti in teh vstopnic ne dati v prodajo, če so ti sedeži res namenjeni samo „visokim kulturnikom“. Še večji absurd pa je v tem, da so omenjene sedeže nato zasedli verjetno dijaki — nikakor jim nisem nevoščljiva! — vsakuro pa ne uslužbenčci Zavoda za kulturo.

Takšna je resnica in na tak način si pridobivamo vestne in sicer vnete odjemalce naših kulturnih dobrin! M. V.

Tisk in družbeno negativni pojavi

Senzacionalnost, ki se često pojavlja, kaj malo prispeva k preprečevanju odklonskega ravnanja

Tisk ima kot sredstvo množičnih komunikacij (poleg radia, filma in televizije) močan vpliv na usmerjanje javnega mnenja. Omogoča sporazumevanje in aktivira najširši avditorij za najrazličnejše akcije, za oblikovanje določenega stališča o določenem družbenem pojavu, dogodku, političnem procesu in pod. Takšen značaj tiska prihaja toliko bolj do izraza v naši družbi, katere samoupravna struktura terja potrebo aktiviranja ljudi na vseh področjih naše družbene prakse.

Prek sredstev masovne komunikacije prihajajo do izraza določeni interesi, ki zadevajo družbo kot celoto ali pa njene ožje skupine. V socialistični družbi, posebno pa v naši, morajo sredstva masovne komunikacije zastopati splošne družbene interese, oziroma služiti razvoju naše samoupravne socialistične

družbe. Zato pa morajo objektivno informirati široke množice naše družbe o vseh družbenih procesih in dosežkih in jim obenem pokazati smer njihove udeležbe v razvoju pozitivnega in odpravljanju vsega negativnega v družbi.

Sredstva masovnih komunikacij pri nas, posebno pa tisk, posvečajo

veliko skrb pojavom odklonskega ravnanja (kršitvam družbenih norm) v naši družbi, odkrivanju in preiskovanju odklonskega ravnanja, preprečevanju in zmanjševanju ter omejevanju tega pojava, odpravljanju volje do storitve negativnih dejanj v prihodnje itn. Z vsem tem pa tisk pomaga pri utrjevanju družbenih vrednot, socializaciji (ali resocializaciji), zastraševanju, ki je seveda namenjeno predvsem tistim, ki bi utegnili gojiti želje po odklonskem ravnanju. Tako postavlja tisk v središče pozornosti odklonsko ravnanje kot družbeni pojav, za katerega preprečitev in odpravo je potrebno angažirati vse napredne družbene sile in dejavnike.

S proučevanjem načina, kako tisk

to opravlja, in ugotavljanjem posledic pridemo do spoznanja, da tisk pri tem večkrat dela težko odpustljive napake. Predvsem mislim pri tem na ton in način obravnavanja tega pojava v tisku. Nedvomno so odklonskega ravnanja pojav, ki izziva senzacije in ga tudi ni težko senzacionalno predstaviti. To naš tisk nemalokrat tudi počne. S tem pa ta negativni družbeni pojav privede do enostranskosti: poudarjanja tistih njegovih znakov in dimenzij, ki izzovejo senzacijo (opis tehnik in postopka pri storitvi dejanja, povečevanje obsega manifestiranja pojave ipd). Zastavlja pa druga važnejša vprašanja, vezana na konkretni pojav odklonskega ravnanja. Senzacionalna publiciteta se

naslanja na šokantne podatke in drastične primere, nima pa za cilj celovito in objektivno informirati javnost o pojavu, njegovih koreninah in možnostih za preprečevanje in odpravo pojava. Na določen način popularizira prestopniško obnašanje, kar je včasih lahko tudi pobuda za določena prestopniška dejanja. Senzacionalnost malo prispeva k vzbujanju družbenih sil za preprečevanje in odpravljanje določenega odklonskega ravnanja.

Tisk bi si moral programsko, premišljeno in umirjeno, z objektivnim informiranjem javnosti o dimenzijah odklonskih ravnanj, prizadevati ustvarjati takšno javno mnenje, ki bi na podlagi poznavanja vzrokov teh pojavov in oblik njihovega manifestiranja bilo sposobno, da se uspešno opredeli za zaščito družbenih vrednot, ki se z odklonskimi ravnanji kršijo. Tisk bi torej moral poleg objektivnega informiranja javnosti nakazovati konkretne možnosti za preprečevanje odklonskih ravnanj. Za to pa je potrebna določena specializacija novinarjev, ki ne bi bili le registratorji dogodkov in ne bi povzeli le tujih stališč,

pač pa na podlagi osebnega poznavanja te problematike v sodelovanju s sodišči in z drugimi resornimi službami in družbenimi faktorji, ki se ukvarjajo s temi pojavi, delali pri popularizaciji raznih oblik preventivne aktivnosti v cilju organiziranja koordiniranih in skupnih akcij za reševanje problemov tega področja. Občan bi moral biti prek tiska poučen, kako naj osebno prispeva k skupnim naporom za preprečevanje in odpravljanje odklonskih ravnanj, in to ne le v okviru institucionaliziranih oblik družbene prevencije, pač pa tudi z osebnim reagiranjem ob vsaki priliki, ki se pozaka primerna za preprečitev prestopniškega dejanja. Pri tem ima tisk izjemno veliko vlogo in poleg njega seveda še druga sredstva, namenjena masovnemu avditoriju. Z uresničevanjem takšne svoje vloge se tisk vključuje v družbeno samozaščito, v to našo novo institucijo neformalnega družbenega nadzorstva za preprečevanje in zatiranje pojavov odklonskosti in s tem varovanja dobrin in vrednot naše samoupravne socialistične družbe.

JANEZ KRAMARIČ

VELIKA OBVEZNOST V ZALIVU SONCA

Predstavniki splošnega gradbenega podjetja Pionir so v petek, 8. oktobra, v Malem Lošinjju podpisali pogodbo za gradnjo največjega hotelsko-turističnega kompleksa na otoku. Investicija bo v skupni vrednosti znašala preko 280 milijonov dinarjev

Na otoku Lošinjju, na obali malega zaliva, obsijanega s soncem, bodo jutri zmotili tišino borovega gozdiča gradbeni stroji. Izkušeni Pionirjevi gradbinci bodo pričeli graditi enega največjih turističnih objektov na Jadranu. Pred njimi je nelahka naloga, saj morajo delo zaključiti do 15. maja 1977 in objekt takrat izročiti naročniku.

PIONIR NA JADRANSKI OBALI

Pionirjevi gradbinci so prvič zavili rokave na jadranski obali pred enajstimi leti, ko so si s prvimi gradnjami na tem območju ustvarili ugled solidnih izvajalcev. To so bili objekti: motel Ičići, market v Mošenički Dragi, turistično naselje v Uvali Skot ter dograditev hotela Adriatic v Opatiji. 1970. leta je bila Pionirjeva aktivnost preusmerjena v Istro. V Poreču in okolici so v dveh letih zgradili tri hotele: Materada, Mediteran in Delfin.

KOMERCIALNO PREDSTAVNIŠTVO REKA

Za večjo aktivnost pri raziskavi tržišča in s tem pridobivanje novih del na področju Istre in severne Dalmacije je Pionir 1972. leta ustanovil lastno komercialno predstavništvo na Reki, ki ga ves čas uspešno vodi arhitekt Vojmir Sinčič. Obseg gradenj se je s tem občutno povečal, zlasti na področju stanovanjskih gradenj na Reki. Pred letom dni se je predstavništvo vselilo v nove lastne prostore, ki so okusno urejeni in v katerih nudijo številnim kupcem priznana Pionirjeva „harmonika vrata“ in seveda tudi strokovne nasvete ob nakupih.

Za še obširnejše udeleževanje na obali je SGP Pionir leta 1973 sklenilo pogodbo o poslovno tehničnem sodelovanju s podjetjem Adriamont z Reke. Dogovor je svoj namen upravičil, saj se je obseg del pri gradnji novih objektov intenzivno povečal. V okviru tega sodelovanja je Pionir na predelu Podmurvice na Reki zgradil skoraj novo sosesko sedmih stanovanjskih objektov s skupno 251 stanovanji, reški zavod za komunalno dejavnost pa je Pionirjevim strokovnjakom zaupal tudi gradnjo cestišč, podpornih zidov ter ureditev okolice v tem naselju. To naselje, zgrajeno v celoti v 20 mesecih, imponira z izredno lokacijo, z razporeditvijo stanovanjskih prostorov pa so dosegli, da je vsako stanovanje obrnjeno proti jugu ter da imajo vsi dnevni prostori pogled na morje.

Veliko stanovanjsko naselje, ki bo v končni fazi obsegalo 2500 stanovanj, grade Pionirjevi delavci v sodelovanju z Adriamontom v Škorinjski Dragi, oddaljeni od centra Reke dobre tri kilometre. Ta kompleks stanovanjskih objektov gradijo postopno, in sicer je sodelovanje z Adriamontom zasnovano tako, da Pionir izvede nemontažna gradbena dela, to so podporni zidovi ter objekti do prve faze in infrastrukture, podjetje Adriamont pa nato iz montažnih elementov lastne proizvodnje objekte dogradi do strehe, nato pa prevzamejo delo v svoje roke spet Pionirjevi gradbinci.

Pionir je pridobil še celo vrsto drugih investicijskih del, kot so stanovanjske stolpnice A-8, betonski rezervoarji za vodo s 3000 kubičnimi metri prostornine v Bakru, vodovod in cesta solidarnosti s kompletno infrastrukturo na Malonjih — Zamet. Posebne pozornosti

je vredna izgradnja stanovanjsko turističnega kompleksa v Červarju v Poreču, ki ga je Pionir gradil v okviru združenja „Evroturist“.

SOZD „ADRIAGRADNJA“

Rezultat zelo uspešnega sodelovanja med Pionirjem, Adriamontom in še nekaterimi gradbenimi podjetji je v najnovejšem času ustanovitev sestavljene organizacije združenega dela ADRIAGRADNJA. V SOZD Adriagradnja so poleg Pionirja in Adriamonta še podjetja: Vladimir Gortan iz Zagreba, Novotehna iz Karlovca, Goranprodukt iz Cabra, Metal iz Opatije in Pazinka iz Pazina.

„SONČNI ZALIV“ NA OTOKU LOŠINJU

Rezultati tega združevanja dela in sredstev so že vidni, saj je Adriagradnja na Pionirjevo pobudo uspešno pridobila zelo veliko in zahtevno delo, to je izgradnja turističnega naselja „Sunčana uvala“ (Sončni zaliv) — Mali Lošinj v vrednosti preko 280 milijonov dinarjev ter ob izredno kratkem roku, saj morajo biti objekti narejeni do 15. maja prihodnjega leta. Verjamemo, da bodo Pionirjevi ponovno potrdili svoj renome ter investicijo izpeljali do konca, kot je planirano.

Arh. Vojmir Sinčič

Lošinj, slikoviti otok na severnem delu Jadrana, sodi med najbolj sončne otoke jadranske obale. Mestece Mali Lošinj stoji v južnem delu toplega zaliva, obdan z borovimi gozdiči, s cipresami in palmami ter drugo mediteransko vegetacijo. Zaradi izredno blage podnebja je to območje privlačno za turiste poleti in pozimi. Ta dejstva so vplivala na odločitev domačih turističnih delav-

cev, da zgradijo tako velik turistični objekt. Pri pripravi so naleteli na mnoge težave, ki so bile predvsem finančne značaja. Za pričetek gradnje so bila potrebna velika denarna sredstva, ki so jih zagoto-

Generalni direktor SGP Pionir tov. Ivan Kočevar ter predstavniki investitorja na slovesnosti ob podpisu pogodbe. (Foto: Marko Klinc)

villi: Reška banka, Kvarner Expres, Lošinska plovba — Lošinj, Gostinsko podjetje Lošinj ter občinska skupščina Cres-Lošinj. Ime investitorja pa je „Sunčana uvala“ Mali Lošinj — v ustanavljanju.

In kakšen bo ta veličastni objekt, ki bo turistom na voljo že prihodnje poletje? To bodo štirinadstropne stavbe, grajene v paviljonskem stilu, ki bodo med seboj povezane s skupnimi prostori, v katerih bodo restavracije, kavarne, bazeni in drugi prostori za družabne aktivnosti. Kompleks bo skupno vseboval 1600 ležišč visoke B-kategorije ter 500 ležišč za personal, od katerih pa se bo lahko v višku sezone polovica uporabljala v komercialne namene. Zaradi izrednih klimatskih razmer bodo velik del objekta namenili zdravstvenemu turizmu za zdravljenje alergijskih bolezni kože in dihalnih organov. V neposredni bližini hotelskih objektov bodo razna športna igrišča ter zaprti in odprti bazeni z ogrevano morskovo.

Pri gradnji tega zahtevnega objekta bo v povprečju sodelovalo 800 do

Nova stanovanjska soseska Podmurvice na Reki z 251 stanovanji.

Povratek z otoka

900 delavcev, od tega 49 Pionirjevih gradbenih strokovnjakov. Z ozirom na gradnjo na otoku pomeni to delo trenutno največji in najzahtevnejši podvig v državi. Za prevoz gradbenih strojev in opreme so organizirali posebne trajektne zveze, za prevoz gradbenega materiala pa posebne

MARKO KLINC

Komercialno predstavništvo na Reki.

Pionirjevi strokovnjaki med ogledom lokacije, kjer bodo jutri pričeli z gradnjo velikega turističnega objekta

Nemke zadovoljne z obiskom

V obratu Rašice — „Vltavi“ so si gostje ogledale najbolj uspešne modele

V okviru sprejema predstavnic SPD iz mesta Fuerth iz Zahodne Nemčije, ki je bil v obratu RAŠICE — „Vltavi“ v Šentvidu pri Stični, so bili prikazani najuspešnejši modeli, ki jih Rašica izvažajo v zahodno — in vzhodnoevropske dežele, pa tudi v Združene države Amerike in Kanado.

Obrat Rašice v Šentvidu pri Stični nosi ime češke reke Vltave kot simbol petnajstletnega poslovanja in prijateljskega sodelovanja med Čehoslovaško in Jugoslavijo. Prav te dni je Rašica izvozila na Čehoslovaško svoj dvomilijonski izdelek.

Predstavnice socialno-demokratske stranke so z navdušenim ploskanjem pozdravile prikazane modele. To pa je razumljivo, saj so bili nekateri posebno uspešni modeli odlikovani z zlatimi medaljami na Leipziškem sejmu. Za več modelov pa se zanimajo tudi prodajalci konfekcije z vsega sveta. Pa ne samo zanimajo, tudi kupujejo jih.

V program obiska delegacije v občini Grosuplje je sodil obisk osnovne šole v Šentvidu pri Stični, obisk Zavoda za revmatične in srčne rekonvalescente za mladino in obisk Taborske jame pri Grosupljem.

Ogled Taborske jame jih je še posebno navdušil, saj je Taborska jama eden izmed najlepših biserov našega podzemnega sveta.

Izmenjava delegacij pravzaprav sodi v program obiskovanja krajev,

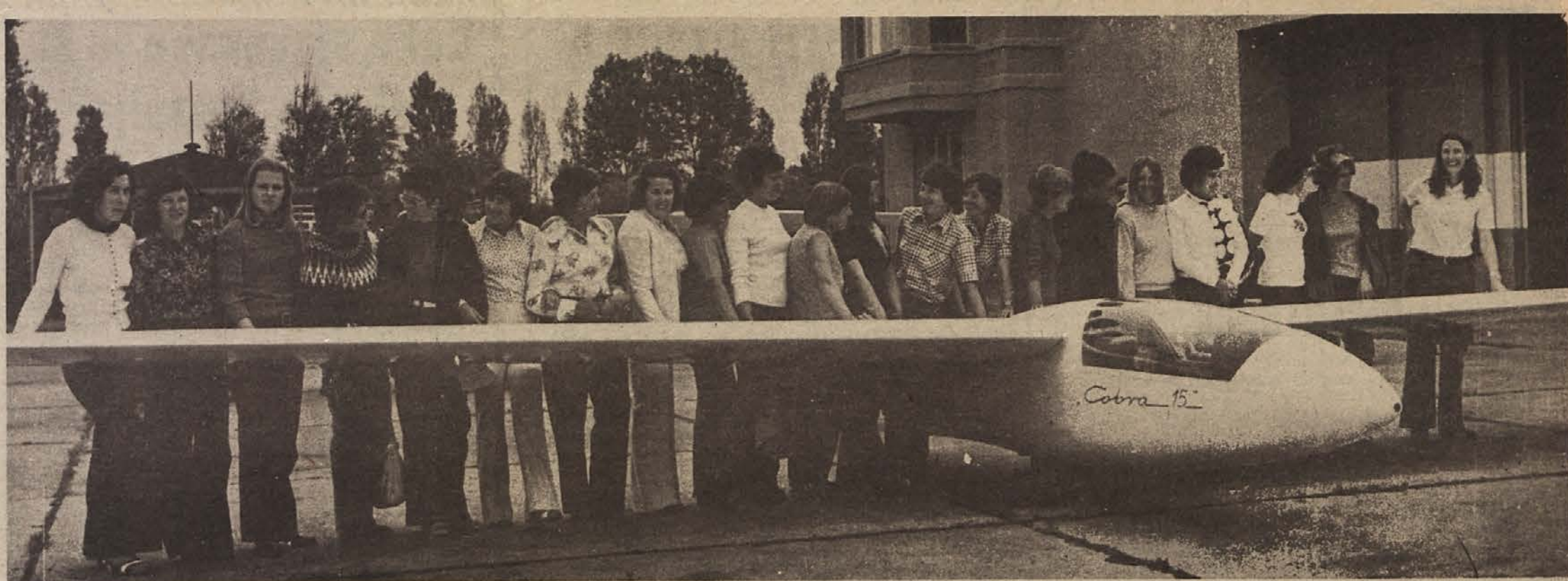
kjer je živel in deloval Primož Trubar, avtor prve slovenske knjige.

Ta izmenjava ne koristi samo medsebojnemu razgovoru, ogledu tovarn in krajev. Najvažnejše je, da bo delegacija lahko prenesla svojim strankarskim kolegom in kolegom resnično podobo naše družbene stvarnosti.

JANKO SAJE

Sprejem predstavnic SPD v šentvidskem obratu Rašice. (Foto: M. K.)

CVETKA KLANČNIK-BELIN

Cvetka Klančnik-Belin, po rodu Trnovčanka iz Ljubljane, po materi Trebanjka, po „poklicu“ pa članica Dolenjskega letalskega centra, je edina ženska v Jugoslaviji, ki je postavila absoluten svetovni rekord. Avgusta 1958 je v Vršču preletela v dvosedu „Košava“ (slovi to jadrarno letalo jugoslovanske konstrukcije) trikotnik 100 kilometrov s povprečno hitrostjo 85,42 kilometra na uro. To je bil v tistih časih najboljši dosežek na svetu, tudi v moških jadrarnih konkurenci. Prejšnji svetovni rekord za ženske je imela Rusinja Ana Samosadova s povprečno hitrostjo 64 kilometrov na uro, med moškimi in sploh absolutno pa je vodil Nemeč Haze z 80 kilometri. Druga članica zmagovite Košavine posadke je bila Zagrebčanka Silva Trauner. Njunega rekorda (Cvetka je imela glavno besedo) celih osem let nihče ni premagal.

GLADOVNA STAVKA

Povojni čas, dnevi obnove domovine. Tudi Cvetka gre v mladinsko delovno brigado. Leta 1948 je Ljudska tehnika priredila padalski tečaj. Starši dekleta ne puste v nevarne višave, še posebej ne, ker se je Cvetka ponesrečila z motorjem, tudi v okviru Ljudske tehnike. Obljubiti je morala, da ne bo niti skakala s padalom niti se vozila z motociklom. Želja je včasih več kot obljuba. Cvetka uprizoni gladovno stavko – in starši se, čeprav neradi, omehčajo.

V Lescah je 12. avgusta 1948 padalski miting. Pred množico gledalcev je pristala s padalom tudi Cvetka – za nagrado, ker je v kuhinji olupila velike količine krompirja.

Leto kasneje je bila Klančnikova republiška ženska padalska prvakinja, v „absolutnem“, moškem merilu pa je bila peta.

Zaradi nje, da ne bi zmagala, so morali bojda zmanjšati število nekih točk od 500 na pičlih 50. Nato učitelj padalstva. Leta 1950 je začela hoditi v ljubljansko šolo motornega letanja. Padalstvo ni letenje. To je bila prva slovenska pilotska šola te vrste. Vpisalo se je še pet predstavnic nežnega spola, vendar je šolanje končala samo Cvetka. Leto kasneje se je Klančnikova odločila, da bo spoznala še tretjo dimenzijo bivanja v zraku – jadrarno letenje. Prav tu je našla sama sebe. Septembra 1952 je postavila prvi državni rekord, ženski.

ODPOVED V OBLAKIH

Leta 1953 so Cvetko Klančnik, ki je imela samo 30 ur jadrarnega letanja, povabili na zvezno jadrarno prvenstvo. Ker je morala trenirati, je v službi prosila za izreden dopust, vendar so ji dovolili samo rednega. V oblakih, v letalu, je Cvetka sklenila, da bo dala odpoved. Na tem prvenstvu je postavila dva državna rekorda, poleg tega pa se je v Vršču zaposlila kot učiteljica jadrarnega letanja. V Vršču je ostala do leta 1956, vmes je končala tudi tečaj nočnega motornega letanja. Slednjega se Cvetka spominja s stavkom: „Nebo, zvezde, letalo in jaz.“

Kot učiteljica je Cvetka Klančnik izšolala 135 padalcev in okoli 200 letalcev. Nekateri med njimi so danes poveljniki potniških letal, drugi opravljajo odgovorne dolžnosti v Jugoslovanskem vojnem letalstvu. Cvetka je do danes postavila 27 državnih rekordov v jadrarnem letenju (za ženske), eden od teh je bil tudi ženski svetovni (hitrostni v trikotniku 200 km), eden pa je tako rekoč njena krona: že omenjeni absolutni svetovni rekord z našo, domačo „Košavo“. Poleg tega je Klančnikova takrat (1956) kot šesti Jugoslovanka v zgodovini dosegla z jadrarnim letalom višino 5700 metrov, na tedaj zelo priljubljenih letalskih mitingih je bila članica „vrtljaka“, eno leto je šolala v Titogradu. „Vzeli so jo za svojo“, na sedmem državnem prvenstvu je tudi tekmovala za simpatične Kraševce z juga.

„Mi letalci,“ pravi Cvetka, „smo posebna pasma ljudi. Letenje ustvari prijateljstva, ki so močnejša od krvnih vezi.“

LETENJE NI SAMO ZA PTIČE, ČEBELE IN MOŠKE – Drugega mednarodnega ženskega tekmovanja v jadrarnem letalstvu, ki je bilo julija lani v Ležnem na Poljskem, se je udeležilo 21 letalk iz 12 držav. Cvetka je na sliki sedma z leve.

DVAKRAT ROJENA ZA NEBO

Leta 1957 se je Klančnikova poslovila od poklicnega letalstva. Svojemu dekliškemu primku je dodala priimek Belin. Tudi njen mož je letalec, danes ima čin rezervnega kapitana-pilota. Kot prva ženska v Jugoslaviji je 1958 pridobila še zlato jadrarno značko, izpolnila je enega od treh pogojev za diamantni C (najvišje priznanje v jadrarnem letenju). Kot amater je še nekajkrat „prišla“ na letališče, leta 1959 se je udeležila prvenstva v Ležnem na Poljskem, tam je postavila še en državni rekord: z jadrarnim letalom je preletela 348 kilometrov.

NOSTALGIJA, DOLGA 13 LET

Nato so prišli otroci. Hči Maca in sin Janko. Dolgih 13 let Cvetka ni sedla v letalo. Včasih se je odpeljala na letališče. Gledala je oblake, opazovala, kako letijo drugi. Tekli so dnevi in leta. Počasi, tako je narava vseh stvari, se Cvetke nihče več ni spominjal. Ostali so samo njeni rekordi, ki jih je bilo težko preseči.

Po trinajstih letih se je zgodilo nekaj, česar ni nihče pričakoval. Cvetka se je na prigovarjanje starih prijateljev (vsi je le niso pozabili), moža in otrok vrnila na letališče. Vendar se je srečala z dvema težavama. Vsa njena letalska dovoljenja so bila samo kos papirja, vsako leto jih je treba obnavljati, drugo vprašanje pa je bilo, kateri letalski klub bo vzel v svoje vrste že nekoliko „osivelo“ letalko.

Razumevanje je našla pri Dolenjskem letalskem centru, kjer se, kot sama pravi, danes počuti kot doma. Cvetka je začela znova. Rojenice in njena trma so hotele, da je dvakrat rojena za nebo.

Opravila je izpit za motornega in jadrarnega pilota. Že leta 1974 je z barvami Dolenjskega letalskega centra osvojila osem od desetih v omenjenem letu postavljenih državnih jadrarnih rekordov. Med drugim je lani v trikotniku z jadrarnim letalom preletela 300 kilometrov, kar je bil drugi pogoj za diamantni C. Cvetka Klančnik-Belin je edina ženska v Jugoslaviji, ki ima dva pogoja za to najvišje letalsko jadrarno priznanje. Da je Cvetka res v formi, pove tudi podatek,

da je letos preletela v disciplini cilj-vrtnitev 340 kilometrov, s čimer je porušila 12 let star državni (ženski) rekord. Na letošnjem zveznem prvenstvu v jadrarnem letenju je bila sedma, za njo je ostalo 12 predstavnikov močnejšega spola.

Cvetka sicer ne govori malo o sebi, vendar je to govorica podatkov, rekordov, letnic, tipov letal, kumulusov, vetrov. Tako pove, da je v zraku v jadrarnem letalu prebila natančno 1236 ur, poletela je 3166-krat, preletela pa okoli 15.600 kilometrov. Desetkrat je skočila s padalom, z motornim letalom je naredila 1018 letov. Nikoli ni imela omembe vredne nesreče. In vendar skozi to na

PRI MARŠALU TITU – Leta 1956 se je Cvetka kot edina ženska udeležila sprejema, ki ga je za udeležence drugega kongresa Letalske zveze Jugoslavije priredil predsednik Tito.

videz trdo, razumsko Cvetkino jedro včasih prodre tudi mehak, nežen žarek.

SOLZE SO TUDI ZNAMENJE VOLJE

Čeprav po slovenskih letalskih tako rekoč prislovično velja, da Cvetka joka samo takrat, kadar se namerava pritožiti (ženske solze so moškimi jeklen argument) ali pa kaj doseči; imam Cvetko pred očmi tudi kot dekletce, ki je po ovinkih hodilo gledat maketo letala za ubogih 350 lir, Cvetka je najbrž edina ženska na svetu, ki je zaradi ljubezni do letalstva uprizonila domačo gladovno stavko, Cvetka je ženska, ki je znala na vrhu Učke nadobud-

nim dijakom letalske gimnazije „Maršal Tito“ iz nič pričarati malico. Cvetka se je po 13 letih kuhinje vrnila k letenju.

Vsekakor pa je dvakrat za nebo rojena Cvetka Klančnik-Belin ena od redkih žensk na svetu, ki ima dva pogoja za diamantni C, bila je absolutna svetovna prvakinja v eni od panog jadrarnega letanja, poleg Jake Smida je po osvojenih priznanjih vsekakor najbolj uspešen letalec Dolenjskega letalskega centra. Cvetka je edina ženska, ki je prejela zlato plaketo Franja Kluza.

Solze so tudi znak trme, zagretosti in neskončne volje.

MARJAN BAUER

DELOVNO MESTO

OBČINSKO SODIŠČE V ČRNOMLJU

objavlja prosto delovno mesto

STROJEPIŠKE

Pogoji: dveletna administrativna šola z znanjem stroje-pišja.

Poskusno delo. Rok prijave: 15 dni po objavi.

LICITACIJA!

GASILSKO DRUŠTVO PREKOPA PRI KOSTANJEVICI

proda na licitaciji

TOVORNI AVTO FIAT 615 D

z dvojno kabino, neregistriran, v voznem stanju.

Licitacija bo v nedeljo, dne 17. oktobra, ob 9. uri pri gasilskem domu na Prekopi. Izklicna cena je 6.000,00 din.

PROIZVODNO GRADBENO PODJETJE

GRADNJA ŽALEC

INDIVIDUALNA GRADNJA je lahko še cenejša, če uporabljate pravilne materiale. Uporabljajte naš novi izdelek MONTAŽNO TRIPREKATNO GREZNICO in prihranili boste denar in čas.

KAKO? Sporočite svoje želje nam ali trgovini z gradbenim materialom na vašem območju. Ponudili vam bomo več tipov montažnih triprekatnih greznih odvisno od števila oseb v gospodinjstvu. IN KAJ MORATE STORITI SAMI? Izkopljite jamo, betonirajte tla in vaše glavno delo je končano. Montaža je enostavna in hitra. Prihranek na ceni, času in delu je od 40 – 60 % v primerjavi s klasično izvedbo.

PROIZVAJAMO, PRODAJAMO, MONTIRAMO

Proizvodno gradbeno podjetje GRADNJA Žalec, Aškerčeva 4, tel. št. (063) 710-740, 710-783, 710-782. Enota: Proizvodnja in prodaja gradbenih materialov, Latkova vas pri Preboldu, tel. št. (063) 722-027. Naše proizvode lahko kupite v vseh prodajalnih gradbenih materialov.

Instalacijsko podjetje **Novomontaža**

NOVO MESTO Adamičeva 2

Razpisna komisija

RAZPISUJE

v skladu z 18. členom statuta prosto delovno mesto

DIREKTORJA

Poleg splošnih mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:

1. da ima visoko ali višjo izobrazbo strojne, elektro, ekonomske ali pravne smeri in 3-letno praksno na vodilnem delovnem mestu,
2. da ima srednjo izobrazbo strojne, elektro ali ekonomske smeri z najmanj 5-letno praksno na vodilnem delovnem mestu.

Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju gornjih pogojev s kratkim življenjepisom s poudarkom na družbenopolitičnem delovanju, potrdilom o nekaznovanju in potrdilom, da ni v kazenskem postopku, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na gornji naslov z oznako „Za razpisno komisijo“.

Stanovanje ni na razpolago.

LICITACIJA

ZKGP KOČEVJE
GOZDNO GOSPODARTVO
KOČEVJE

objavlja

JAVNO LICITACIJO

za prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

Zap. št.	Naziv osnovnega sredstva	Izključna cena
1.	Tovorni avto MAN – tip Ha 8156 – vozen	60.000,00 din
2.	Traktor IMT – 533 – vozen	32.000,00 din
3.	Kombibus – karamboliran – nevozen	3.000,00 din
4.	Dvigalo Hiab tip 173 – pokvarjeno	22.000,00 din
5.	Drobilec za kamen – Bele vode	3.000,00 din
6.	Krožna žaga	7.000,00 din
7.	Vitel „Iglans“ 3000	3.000,00 din
8.	Koča brunarica – 88 m2 stavbišča (Travna g.)	40.000,00 din
9.	2 pločevinasti sušilnici za obleko	350,00 din

Javna licitacija za družbeni in zasebni sektor bo v petek, 22. 10. 1976 ob 10. uri, na dvorišču TOZD Transport-gradnje, Ljubljanska c.

Ogled predmetov je mogoč vsak dan, razen sobote in nedelje, od 8. do 14. ure.

Predmeti se nahajajo na:

TOZD Transport-gradnje, Kočevje, Ljubljanska c., pod št. 1, 3, 4 in 5;

TOZD Rog, Kočevje, Roška c. 40, pod št. 6 in 7;

TOZD Pugled, Kočevje, Rožna ul. 38, pod št. 9;

TOZD Medved, Roška cesta 25, pod št. 2;

TOZD Jel. žleb, Ribnica na Dolenjskem, pod št. 8.

Udeleženci morajo pred začetkom licitacije vplačati 10 % varščine od začetne cene, predstavniki OZD pa morajo poleg tega predložiti še pooblastilo svoje delovne organizacije.

Vse stroške prenosa lastništva in prometni davek poravnava kupec.

PROSTA DELOVNA MESTA!

ljubljanska banka

KADROVSKA KOMISIJA PRI LJUBLJANSKI BANKI, PODRUŽNICA NOVO MESTO

objavlja za nedoločen čas, s polnim delovnim časom naslednja prosta delovna mesta:

ZA OSREDNJO ENOTO NOVO MESTO:

- 1) REFERENTA ZA DINARSKO POSLOVANJE S PREBIVALSTVOM – TEKOČI RAČUNI
- 2) REFERENTA ODPRAVNIKA
- 3) TREH PRIPRAVNIKOV S SREDNJO IZOBRAZBO.

Pogoji za delovna mesta:

pod št. 1: srednja šola (EŠŠ ali gimnazija) in 2 leti delovnih izkušenj, delo je v izmenah;

pod št. 2: dveletna administrativna šola, 1 leto delovnih izkušenj;

pod št. 3: končana ekonomska srednja šola ali gimnazija.

Prošnjo za sprejem na delo z življenjepisom ter dokazilom o šolski izobrazbi pošljite Ljubljanski banki-podružnici Novo mesto-kadrovski komisiji. Rok prijave je 10 dni po objavi.

Hvala za vašo kri, ki rešuje življenja!

21. septembra so darovali kri na novomeškem transfuzijskem oddelku: Martin Može, Rudi Redek, Jože Kocjančič, Anton Kramar, Martin Brudar, Marjan Canželj, Jože Rozman, Fani Pirnar, Greta Fink, Marjan Palčar, Pavla Pangre, Tilka Senica, Ljudmila Mesojedec, Jelka Lužar, Darko Novak, Martin Kozjan, Vinko Lužar, Alojz Kozjan, Franc Nadu, Vinko Avsec, Jože Kos in Dragoslav Vasič, člani Novoteksa, Novo mesto: Matjaž Sinkovec, član Novomontaže, Novo mesto; Martin Simc, Angela Golob, Marija Sobar, Stanko Kraševac, Marjan Mikec, Zofija Klemencič in Mirko Ferbežar, člani Krke, tovarne zdravil, Novo mesto; Anton Koncilja, Stane Strniša, Marija Smolič, Marija Lukšič, Helena Saje, Anica Beg, Jožica Kmet, Stane Senica, Jože Zupančič, Karel Kmet, Drago Bobnar, Peter Kastelic, Milan Pelko, Franc Cesar, Franc Stopar, Marija Gorše, Marija Zupančič, Marija Skubic, Sonja Hrvat, Stefan Fifolt, Marica Ratelj, Milica Fifolt, Olga Turk, Veronika Bučar in Ivan Picelj, člani Bora, Dolenjske Toplice; Jože Bašelj, kmet iz Gornjega Kamenja; Roman Faleskini, član Novotehne, Novo mesto; Slavka Blažič, Milka Jerčin, Slavka Božič, Danica Zalokar, Bojan Zidanik in Slavko Marenče, člani Laboda, Novo mesto; Janez Gazvoda, Jože Bele, Martin Hočevar, Stanko Klobučar, Mihaela Bobnar, Ivan Turk in Djordje Petakovič, člani IMV Novo mesto; Jože Avguštin, član Gorjancev, Straža; Milan Novak, član Iskre, Novo mesto; Jože Canželj, Štefka Rozman, Frančiška Hude, Nada Cesar, Milena Jaklič, Jožefa Pate in Marjeta Springer, člani Beti, Mirna peč; Viktor Lukan, član Novolesa, Straža; Tončka Bele, gospodinja iz Stranske vasi; Milan Bašič, član Petrola, Novo mesto; Ana Hrnčič, gospodinja iz Novega mesta; Anton Konda, član Zdravilišča Dolenjske Toplice; Vida Kerme, članica Industrije obutve, Novo mesto; Ana Bartolj, gospodinja z Gornje Težke vode; Alojz Rugelj, član Cestnega podjetja Novo mesto, in Jože Levstik, član GG Novo mesto.

28. septembra so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: Anica Rajk, Slavka Turk, Marija Fink in Tone Pekolj, člani Laboda, Novo mesto; Ciril Kukman, Draga Nedeljko, Viljem Udovič, Franc Ribič, Majda Vidrih, Jožefa Kovačič, Anica Mirtič, Anica Beruš, Anica Seničar, Janez Turk in Milka Tisovec, člani Novoteksa, Novo mesto; Franc Vovk, Alojz Lindič, Stefan Erjavec, Janez Mislej, Martin Lužar, Herman Binkovski in Anton Lužar, člani IMV Novo mesto; Stane Nahtigal, član Iskre, Novo mesto; Pavel Turk, član Vodne skupnosti Novo mesto; Pavel Kim, član Novotehne, Novo mesto; Jožica Lindič, članica Krke, tovarne zdravil, Novo mesto; Stane Ajdišek in Janez Kuplen, člana Keramike, Novo mesto; Danica Kavčiček, članica Ele, Novo mesto; Ivan Zupančič, Jože Makovec in Mirko Dragman, člani Novolesa, Novo mesto; Franc Košiček, študent z Zagrebaške; Matija Jakofčič, Janez Mohorčič in Franc Jaketič, člani Pionirja, Novo mesto; Zdravko Voglar, dijak ekonomske srednje šole Novo mesto.

5. oktobra so darovali kri na novomeškem transfuzijskem oddelku: Anton Srebrnjak, član Dominvesta, Novo mesto; Albin Kastelic, Jože Špelko, Janez Turk, Stane Gazvoda, Marjan Medved in Marjan Šonc, člani Novolesa, Straža; Matija Gazvoda, Ana Grmšek, Bojan Pureber, Vinko Hribar, Cirila Udovč, Fani Jerič, Breda Jakše, Alojz Šimec, Ludvik Lužar, Nojan Čeh, Alojz Brulc, Avguštin Stipič, Anica Stadohar, Tilka Košir in Valentin Levstik, člani Novoteksa, Novo mesto; Jožefa Vidic, članica Industrije obutve, Novo mesto; Franja Pavlin, Marija Šmajdek, Dominik Kren, Albin Golob, Zdenka Pevec, Marija Dragan, Marinka Pavlič, Ivan Gazvoda, Andrej Abram, Alojz Primc in Milka Macedoni, člani Krke – tovarne zdravil, Novo mesto; Ivan Vidic, Ivan Žagar, člani Pionirja, Novo mesto; Jože Cimprič, Stefan Avsec in Jože Goršin, člani IMV, Novo mesto; Peter Žagar, član KZ Krka, Novo mesto; Nevenka Gošnik, članica Laboda, Novo mesto; Alojz Sekula, član Iskre, Novo mesto; Majda Murn, dijakinja iz Crmošnjic; Majda Smolič, dijakinja iz Artmanje vasi; Janez Mavsar, član Belta, Črnomelj; Marija Slak, gospodinja iz Prečne, Alenka Piškur, Bernardka Grabnar, Vlasta Teropišič, Nevenka Čardaš, Majda Barbič, Marija Grahek, Antonija Tomažin, Anica Butara, Marija Dornik, Anica Rožič in Milan Haralovič, dijaki šole za zdravstvene delavce, Novo mesto; Dušan Jovič, dijak Kmetijske šole Grm; Sonja Sinkovec, dijakinja šole za zdravstvene delavce, Novo mesto; Marija Červan, članica Novoteksa, Novo mesto; Vesna Flajšman, dijakinja novomeške gimnazije.

Komisija DS za razpis vodilnega delovnega mesta podjetja Industrije in rudniki nekovin „KREMEN“, Novo mesto, razpisuje prosto vodilno delovno mesto (ni reelekcija)

VODJA RAČUNSKEGA SEKTORJA

Pogoji:

Višja izobrazba ekonomske smeri in 4 leta prakse ali srednja izobrazba ekonomske smeri in 8 let prakse na ustreznih delovnih mestih, poznavanje finančno-bančnega poslovanja in metode analiz poslovanja.

Kandidati morajo biti poleg tega moralno-politično neoporečni ter imeti pravičen odnos do samoupravljanja.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave s potrebnimi dokazili najkasneje v 15 dneh po objavi razpisa na naslov:

Industrija in rudniki nekovin „KREMEN“, Novo mesto, „Razpisna komisija“. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po preteku prijavnega roka.

LICITACIJA!

LABOD, tovarna oblačil
NOVO MESTO

RAZPISUJE JAVNO LICITACIJO

izključna cena din

1. tovorni avto TAM 3000 – (zaprta karoserija)	52.000
2. kombi IMV 1600 3-osni	27.500
3. kombi IMV 1600 3-osni	6.000
4. tovorni avto TAM 2000 – (zaprta karoserija)	8.000
5. tovorni avto TAM 2000	18.000
6. kombi IMV 1600 3-osni	23.000

Prodaja navedenih vozil bo v torek, 26. 10. 1976 ob 8. uri, v prostorih podjetja, Cesta herojev 29.

Ogled vozil pod 1., 2. in 3. je mogoč v Novem mestu, LABOD, Cesta herojev 29, pod 4., 5. in 6. pa v Ljubljani, LABOD, TOZD TIP-TOP, Tolstojeva 9a od 20. oktobra dalje, vsak dan razen sobote in nedelje, od 8. do 12. ure.

Vsi zainteresirani morajo pred licitacijo položiti 10 %-kavcijo.

Kako slovenska je še Železna županija?

Nekaj vtisov z enodnevnega pota po krajih, kjer (še vedno) živijo porabski Slovenci

V nekem potopisu piše: „V tujino ne hodi, ne da bi se vsaj malo poučil o njej.“ Ta napotek, ki je menda zlato pravilo popotnikov, podpisani vedno upoštevam. Tako sem se tudi pred nedavnim obiskom v Železni županiji na Madžarskem počutil o vsem, kar je tam mogoče videti in slišati. Ko pravim o vsem, mislim zlasti na literaturo, ki je o tej naši severovzhodni sosedni dostopna v naših knjižnicah. Takoj pa naj dodam, da je uporabna literatura o tej deželi pri nas malo, čeprav se Pomurska založba iz Murske Sobote v zadnjih letih močno prizadeva, da bi presadila v slovenščino kar največ leposlovnih in drugih del, ki naj bi Slovincem širila znanje o življenju, kulturi, zgodovini in sodobnih potih Madžarske.

Tokrat sem na Madžarsko potoval s slovenskimi knjižničarji, ki so si strokovno ekskurzijo v Železno županijo izbrali za zaključek dvo-dnevnega posvetovanja o bibliotekarskih novostih in drugih vprašanih knjižničarstva na Slovenskem. Posvet je bil v Moravskih Toplicah, ki leže na naftnih tleh kakih deset kilometrov severovzhodno od Murske Sobote. Proti mejnemu prehodu v Hodošu so se avtobusi z vodiči odpravili v soboto, 9. oktobra. Ko so se sredi dopoldneva dvignile megle, je bil to eden najlepših jesenskih dni, kar si jih more človek zaželeti.

Dolenjec, ki se prvič odpravlja proti mejnemu prehodu v tem delu Slovenije, postane pozoren na rečico Krko in vas Dolenci, čeprav nimata z Dolenjsko nič skupnega. Oko pa se mu gotovo ustavi na Goričkem, gričevnatem predelu, obraslem z nizkim drevjem, ki se razpoteza do doline Rabe, že precej globoko na Madžarskem.

Na obronkih Goričkega na madžarski strani, na valoviti zemlji, kjer prav ta čas dozoreva koruza (Petoefi bi ob pogledu na ta polja vzkliknil, da „milijon koruznih sulic niha nad zelenim poljem“), so hiše, vasi in ljudje prav taki, kot na slovenski strani onkraj Mure. Tod živijo porabski Slovenci in naš sobotni obisk je bil namenjen prav njim.

Porabski Slovenci, ki so na Madžarskem – poleg Nemcev in Slovakov – uradno priznana narodnostna manjšina, so v zgodovini doživeli prav tako usodo kot Slovenci na Koroškem, na Tržaškem in v Beneški Sloveniji. Ostali so zunaj meja matičnega naroda in mlin asimilacije jih je prav tako potegnil med svoje valje, kot se to dogaja malone vsem narodnostnim manjšinam v svetu.

SENIK JE ŠE SLOVENSKI

Sončno soboto so ljudje izrabili za pospravljanje poljskih pridelkov, zato sta bila Zgomij in Spodnji Senik, vasi, kjer je prebivalstvo še pretežno Slovensko, skoraj prazni. Le tu in tam se je kdo pripeljal mimo z vozom, se približal skupini knjižničarjev, ki je radovedno pasla oči po okolici, ali pa stopil za vogal in odonod poskušal ugotoviti namen obiskovalcev. Da so le-ti Slovenci, jim ni bilo treba ugabiti in takoj se je zaslila beseda,

ne v knjižni slovenščini, ampak v starejši obliki prekmurskega narečja, ki je dala vedeti, da so porabski Slovenci veseli slehernega obiska z „one strani meje“.

Kajpak Slovenca na takem obisku najprej zanima, kako slovenski so še njegovi bratje, ki jim je usoda naložila življenje pri drugem narodu. Ali imajo knjižnico, ali se otroci v šoli učijo slovenski, ali gojijo svoje običaje itd. ... V Zgornjem Seniku so letos aprila odpili kulturni dom, v katerem so kino, klubski prostori in knjižnica. Slovenska knjiga ni redkost na knjižnih policah. Med knjigami prevladujejo mladinski leposlovniki spisi, med obiskovalci pa so v večini mladi ljudje, pretežno šolarji. Obisk ni prav zadovoljiv, pravijo pa, da se prav zdaj izboljšuje.

Spodnji Senik čedalje bolj doživlja madžarizacijo. V vasi, ki je bila pred desetletji povsem slovenska, živi že tretjina pristnih Madžarov. Najrazličnejše dejavnosti gojijo zadovoljivo, saj imajo poleg knjižnice tudi kulturno umetniško društvo, v okviru katerega je delavna igralska skupina.

Slovenski napisi na javnih zgradbah (ustanovah) niso redkost. Vedo še povedati, da so v cerkvi pridige slovenske, da lahko berejo molitve v jeziku svojega narečja in podobno. Slovenstvo pa se želi obdržati tudi vnaprej, čemur so, kakor smo lahko brali v časopisih, ki izhajajo v Sloveniji, oblasti naklonjene. Tudi učiteljev, ki prihajajo iz Železne županije v Slovenijo na jezikovno izpopolnjevanje, je čedalje več.

V MONOŠTRU LE SE DELO?

Monošter je dolgo veljal za kulturno in gospodarsko središče porabskih Slovencev. Dandanes ga omenjajo kot kraj, kjer je zaposlenih precej mladih iz Zgomjega in Spodnjega Senika in drugih vasi na obronkih Goričkega, ki so tudi še slovenske ali vsaj še delno slovenske. Sicer si porabski Slovenci služijo kruh kot delavci v kmetijskih zadrugah v okolici Monoštra, mnogi pa se vozijo na delo v Szombathely, politično in upravno središče Železne županije. Med Monošтром in Szombathelyjem so slovenske družine redke.

In če že opisujem to popotovanje kot ekskurzijo knjižničarjev, naj za konec dodam še nekaj podatkov o regionalni knjižnici v Szombathelyju, ki je kajpak tudi največja v Železni županiji. Prepričan sem, da bo lahko iz njih vsakdo, ki pozna razmere pri nas, precej razbral prav zavidljiv položaj knjižničarstva na Madžarskem.

Knjižnica, zgrajena namensko za potrebe knjižničarstva pred šestimi leti, hrani okoli 900.000 kosov bibliotečnega gradiva. Za nakup novih knjig dobi na leto milijon forintov (približno milijon dinarjev). V njej je zaposlenih nekaj nad 70 ljudi, od tega okoli 40 knjižničarjev.

Nič čudnega, da je Bogo Komelj takoj ugotovil, da je novomeška študijska knjižnica, ki jo vodi, prava siromašna desetnica v primerjavi s szombathelsko.

I. ZORAN

Knjiga o dediščini

V Novem mestu se je te dni pojavila knjiga „Novo mesto – kulturno zgodovinski vodnik“, ki jo je v okoli 3.000 izvodih izdal in založil Dolenjski muzej ter s tem obeležil četrstoletnico svojega nepretrganega delovanja. Izidu tega dela, ki z vsebino in pomenu nedvomno presega lokalne meje, je bila namenjena tudi novinarska konferenca 6. oktobra. Na njej so ravnatelj muzeja inž. Peter Ivanetič, kustos Tone Knez kot urednik in vodja Dolenjske galerije inž. arh. Jovo Grobovšek kot oblikovalec povedali nekatere podrobnosti – od tega, kako je knjiga nastala in komu je namenjena, do tega, za kaj si v muzeju še prizadevajo.

Publikacija je vsebinsko in slikovno dopolnjena ter po obsegu znatno razširjena izdaja vodnika, ki je izšel leta 1971 v žepnem formatu in je kmalu pošel. Glede vsebine, obsežnosti in slednjic tudi formata, ki je znatno večji od žepnega, je nova knjiga še najbližje zborniku in kot taka malo podobna tradicionalno pojmovanemu vodniku. Urednik Tone Knez meni, da je

Zlati oktober za razstave

Jutri bodo odprli dve razstavi: v Novem mestu Kobetovo „Po poteh Gubčeve brigade“ in v Krškem Kuglerjeve stvaritve zadnjih let – Razgibano do konca meseca

Likovna dejavnost je prav gotovo med najbolj popularnimi kulturnimi področji na Dolenjskem. Dokaz za to je tudi letošnji oktober, saj skoraj ni večjega kraja, ki bi se ne vpisal med razstavljalce. Omenimo naj najpomembnejše.

JEZIKOVNI NASVETI

FORTUNA – FORTUNOVI, RUSTJA – RUSTJEVI (NE: FORTUNATOVI)

Na manjšem, sicer skrbno urejenem vaškem pokopališču neprijetno zbode v oči nekako takle napis: Tukaj počivajo Fortunatovi In malo naprej na drugem nagrobniku:

Tukaj počivajo Rustjavi Obe podčrtani končnici sta namreč vzeti iz vsakdanje, narečne govorice, vendar ju knjižni jezik – to je tisti, ki ga uporabljamo v šoli, gledališču, knjigah in seveda tudi na spomenikih – ne dovoljuje. Napis bi se pravilno glasil: Tukaj leže Fortunovi, Rupenovi, Trdinovi; Rustjevi, Hvastjevi (za črkami j, č, ž, š in c se namreč o spremeni v e). Ker so podobni priimki, kakor smo jih pravkar našli, dokaj pogostni in nam pri pisanju po nepotrebnem delajo težave, se danes nekoliko dlje pomudimo pri njih:

Samostalniki s končnico -a so v slovenščini navadno ženskega spola; to vidimo, če postavimo prednje pridevnik: dolga miza, visoka hiša, lepa knjiga. Moški samostalniki pa se pretežno končujejo na soglasnik: dolg travnik, visok hrast, lep otrok. Vendar imamo kar lepo število samostalnikov, ki se končujejo na -a, a so vseeno moškega spola: izkušen vojskovođa, vesten vlakovođa, prijazen pismonoša, bistri Trdina, zgovorni Rupena, molčeči Rustja itd. Ker imajo ti samostalniki končnico -a, jih lahko sklajnamo kakor ženske samostalnike (npr. lipo), ker pa pomenijo moško osebo, jih lahko sklajnamo tudi kakor ostale moške samostalnike (npr. kmet). Torej: bistri Trdina, bistrega Trdine, bistremu Trdini, bistrega Trdino itd. ali pa: bistri Trdina, bistrega Trdina, bistremu Trdinu, bistrega Trdina. Pridevnik ostane seveda obakrat v moški obliki.

Vse to velja tudi za ostale samostalnike oz. imena na -a, torej: Rupena–Rupene–Rupeni–Rupeno ali: Rupena–Rupena–Rupenu–Rupena itd.

Vendar moramo dodati, da delamo svojilne pridevnike iz takih samostalnikov le na en način, in sicer s končnico -ov (oz. -ev za soglasniki j, č, ž, š, c): Trdina – Trdinov (čigav), Rupena – Rupenov, Fortuna – Fortunov, Rustja – Rustjev, Hvastja – Hvastjev (nikakor pa ne: Trdinatov, Strunatov, Ruzstjav ali Rustjav). Potemtakem tudi: pismonoševo kolo, knjigovodjevo pero.

B – r.

Konec nenaklonjenih časov?

Partijska konferenca „obljubila“ kulturi v novomeški občini lepše razmere

Petkova partijska konferenca o kulturi v novomeški občini ni bila eden tistih dogodkov, ki jih moramo čimprej pozabiti. Bila je dovolj pripravljena in tehtna, odgovorila pa je tudi na vrsto vprašanj, ki so mesece dolgo spravljala v zadrego tako kulturne, kot tudi politične delavce. Najpomembnejši dokument je prav gotovo akcijski program, ki veleva komunistom, kaj in kako morajo delovati, da bo kultura dobila povsod ustrezno mesto.

Če poskušamo na hitro preleteti besede razpravljalcev, lahko zapišemo, da se večina zavzema za to, da bi kulturne dejavnosti in kulturno življenje razvijali še zlasti v krajevnih skupnostih in tozidih. Seveda bo to brez haska, če ne bodo v teh sredinah prelomili z dosedanjim in kulturi nič kaj naklonjeno tradicijo, ko je bila kultura marsikje res zadnji

gost, ki so ga vabili za mizo. Tudi podružbljanje oziroma demokratizacija kulture ne sme biti samo v besedah. Pomanjkljivosti in nedoslednosti je tudi na tem področju še veliko. Krivda za to je na mnogih mestih, tudi na političnih organizacijah, ki so se problematike v kulturi premalokrat lotevale. Dobrih zgledov kljub temu ni malo. Na

konferenci so poudarili, da s temi stvarmi nimajo težav tam, kjer so znali prislunhiti delovnemu človeku. Če kar klasičen je zgled tovarne zdravil Krke, kjer so oblikovali kulturno jedro, ustanovili kulturno društvo in vnesli razvoj kulture v gospodarske načrte podjetja.

Ceprav je bilo slišati, da denar ni poglaviti pogoj za razvoj kulture in prav tako ne vstopnica v podružbljanje oziroma demokratizacijo, je vendarle res, da tudi kulturna dejavnost ne more živeti brez sredstev, v novomeški občini pa je sredstev za kulturo primanjkovalo v pred- in poploračunskih obdobjih. Prav gotovo je v pomanjkanju razlog, da je kultura rast novomeške občine počasnejša od rasti v republiki. Ker je letos še posebno sušno leto za kulturo, bo moral na denarno bogatejši čas čakati prenekateri načrt, poklicne ustanove bodo komaj zvozile, amaterizem pa je celo na slabšem, kot je bil lani. Materialna vprašanja kulture naj bi v prihodnje po predlogu, ki bi ga ne mogli sprejeti z največjim odobravanjem, reševali s prerezopredelitvijo sredstev, ki jih za svoje potrebe zbirajo samoupravne interesne skupnosti.

V tem sestavku kajpak ni bilo mogoče obdelati vsega, kar je novega za kulturo prispevala omenjena partijska konferenca. H konferenci se bomo še vrnil potem, ko bo komisija napisala sklope in jih dala v potrditev komiteju.

I. Z.

Kaj obetajo filmarji?

Dober odziv na natečaj za filmske scenarije

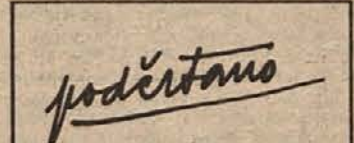
Sodobno življenje in NOB pretežno navdihujeta slovenske filmske ustvarjalce. Nekaj filmov s tako vsebino naj bi ustvarili tudi v naslednjem obdobju, ali bolje, že v letu 1977. Scenariji so pripravljani, le dokončne odločitve še čakajo.

Natečajna bera je, kakor poročila Viba film, zadovoljiva. V roku je prispelo 51 projektov, od tega 39 za kratke in 12 za celovečerne filme. Poleg tega so trije avtorji poslali scenarije na lastno pobudo.

Po prvih podatkih štirje scenariji ne ustrezajo, drugi pa naj bi bili podlaga za animirane in dokumentarne filme, dva obravnavata vprašanja mladine, en dokumentarni NOB, štirinajst scenarijev je za snemanje kratkih igranih filmov itd. Med prilogi za celovečerne filme jih šest obravnavata sodobno temati-

ko, dva NOB, dva sta eksperimentalna, eden obravnava lik ženske, eden pa tematsko ni opredeljen.

Natančnejše podatke bodo objavili do prvih dni decembra, hkrati pa naj bi javnost tudi zvedela, kateri scenariji bodo prišli v poštev za snemanje.

Novomeška občina sodi med tiste, ki morajo več kot pol za kulturo zbranega denarja združevati za republiško vzajemnost in solidarnost. Od te vsote se ji vrača zelo malo, nekaj dobi le za novi muzej NOB in ljudske revolucije, ki ga bodo začeli prihodnje leto graditi poleg Dolenjskega muzeja. Na tako stanje v Novem mestu prav gotovo ne morejo gledati ravnodušno, saj se jim zdi delitev stopnje vse prej kot pravična.

Več nazaj

Ugovore proti premočni koncentraciji kulturnega denarja na republiški ravni smo slišali tudi na nedavni partijski konferenci, ki je bila v celoti posvečena kulturi v novomeški občini. Ob sedanjem načinu delitve republiškega sofinanciranja niso deležne niti take ustanove, kot je Študijska knjižnica Mirana Jarca, ki z dejavnostjo pokriva celo enajst občin.

Prerazporeditev denarja je torej nujna, na omenjeni partijski konferenci so med drugim predlagali, naj bi od sredstev, ki se združujejo na republiški ravni, „odščitnili“ vsaj del, potreben za financiranje kulturnih organizacij regionalnega pomena. Poleg knjižničarstva je tu še spomeniško varstvo in še kaj, česar ne bi smeli nalagati na pleča samo ene občine oz. ene kulturne skupnosti. Regijsko zbiranje in financiranje bi prav gotovo tudi ugodneje vplivalo na razvoj te ali one ustanove medobčinskega pomena.

I. Z.

KULTURNA SREDA KOSTANJEVICE

V sredo, 20. oktobra, prvi dan štiridnevnega praznovanja krajevnega praznika, bodo v Kostanjevici tri kulturne prireditve. Ob 16. uri bo imela sindikalna godba iz krške Celuloze promenadni koncert, uro kasneje bodo v gradu slovesno odprli lapidarij oziroma zbirko kamnoseških primerkov iz kostanjeviške samostanske cerkve, ob 19. uri pa bo v kulturnem domu gostovalo Slovensko ljudsko gledališče iz Celja s Frana Skofiča dramo o kmečkih puntih „Gospod s Prescka“.

DOLENJA VAS: KNJIGE PRIBLIŽALI BRALCEM

Pred kratkim so v Dolenji vasi pri Krškem odprli izposojevalnico Valvasorjeve knjižnice. Začeli so s 300 knjigami, ki jih bodo čez pol leta zamenjali z novimi. Izposojevališče je v prostorih bivše šole, bralcem pa streže gospodinja Marija Molan. Izposojevalnico v tem kraju so odprli na pobudo krajevne skupnosti, kar je gotovo posnemanja vreden zgled.

PO KOČEVJU ŠE V ČRNOMELJ – Pisatelj in slikar Rado Meglič, ki ga na posnetku vidimo med ogledom nedavne skupinske razstave del kočevskih likovnikov v Likovnem salonu v Kočevju (tretji od leve), na kateri je sodeloval, se bo ob koncu oktobra s svojimi deli predstavil črnomeljskemu občinstvu.

MLADA PERESA POJDEJO NA SREČANJE V VRGINMOST

16. oktobra bo v Vrginmostu srečanje mladih literatov z obeh strani Kolpe, posvečeno obletnici SKOJ. Udeleženci bodo brali svoja dela, napisana na temo NOB. Najboljše bodo nagradili. Srečanja se bodo udeležili tudi učenci nekaterih dolenjskih šol. Prireditve pripravljata medobčinska kulturno prosvetna zveza „bratstvo in enotnost“, katere članice so ZKPO iz obeh in hrvaških in slovenskih občin.

NAMESTO SKUPINE FOLKLORNO DRUŠTVO

Folklorna skupina, ki jo je pred slabima dvema letoma ustanovila ZKPO v Novem mestu, se je pred kratkim preobnavala v samostojno društvo Kres. Včlanjenih je okoli 25 plesalk in plesalcev. Nekaj novih članov so pridobili z jesenskim razpisom. Folkloristi, ki jih vodi Branka Moško, vadijo od oktobra na osnovni šoli Grm. Za nastope, ki jih imajo v načrtu več, bi si radi oskrbeli originalne ljudske noše. Začeli so zbirati denar. Upajo na naklonjenost zaprosenih, saj so ljudske noše zelo drage.

DEVET ZBOROV NA PEVSKI REVJI

22. oktobra bo v Novem mestu revija zborovskega petja, na kateri bo sodelovalo devet pevskih zborov iz novomeške občine. Nastopili bodo: moški zbor „Dušan Jereb“ in upokojenski pevski zbor iz Novega mesta ter zbor društva „Maks Henigman“ iz Dolenjskih Toplic (vse tri vodi France Milek), moški zbor Ruperč vrh in Šentjernejski oktet (vodi ju Ernest Jazbec), mešani zbor KUD Zužemberk in moški zbor Gorjanci iz Straže (vodi ju Franc Može), Dolenjski oktet (vodja Peter Cigler) in mešani zbor tovarne zdravil Krka (vodja Miro Kokol).

Mali kulturni barometer

NAŠA UMETNIKA V GRČIJI – Slovenska slikarja Andrej Jemec in Jože Horvat-Jaki razstavljata te dni svoja dela v Grčiji. Jemec je septembra razstavljal barvne sitedske v Dolenjski galeriji v Novem mestu.

BRITANSKA UMETNOST PRI NAS – V Moderni galeriji v Ljubljani bo do 17. oktobra odprta razstava novejših britanske umetnosti. Razstavo so odprli 30. septembra.

BOREC 10 – Oktobrska številka revije Borec prinaša zanimive zapise o dogodkih NOB na Slovenskem. Tak je „Gradnikova brigada julija 1943 in boj na Batognicah pod Rdečim robom“ izpod peresa Franceta Škerla, Marjan Znidarčič pa opisuje bombardiranje Maribora in drugih krajev na Štajerskem. Politični del je posvečen dogodkom na Koroškem, o čemer so se razpisali Florjan Lajmšič, Aleš Lapovnik in Cvetko Zagorski. Ta številka je

kultura in izobraževanje

Knjiga in mi

Jutri se začne „mesec knjige 76“

Do zdaj smo v tistem jesenskem mesecu, ko je bila pozornost družbe in javnosti namenjena knjigi, običajno vsako leto tudi v našem tedniku delali nekakšne bilance iz knjižnic, pri čemer smo ugotavljali le minimalne poraste knjižnih fondov in že kar večno zaostajanje za najrazličnejšimi republiški povprečji na knjižničarskem in bralskem področju.

Letošnji mesec knjige, ki bo od 15. oktobra do 15. novembra, pa naj bi – po napotkih ZKPO Slovenije – povezovali z manifestacijami ob jubilejih nekaterih pomembnih literarnih mož (100-letnice rojstva Ivana Cankarja in Dragotina Ketteja, 50-letnice smrti Srečka Kosovele in 25-letnice smrti Louisa Adamiča) ter s praznovanjem 35-letnice vstaje Jugoslovanske „mesec knjige 76“ se bo začel s tradicionalnim sejmom knjig, ki ga bodo odprli jutri v Beogradu. Na jugoslovanski ravni je predvideno tudi posvetovanje „Popularizacija in afirmacija knjige v naši samoupravni socialistični družbi“.

Predlagajo, naj bi v naši republiki mesec knjige prmeremo „opremili“ z vrsto akcij po programu, ki bi jih morale po občinah pripraviti ZKPO v sodelovanju s knjižnicami, knjigarjami, šolami, sindikalnimi in drugimi organizacijami. Med drugim se zavzemajo za tematske razstave v knjižnicah, knjigarjah, šolah in delovnih kolektivih, za literarne večere s srečanji z avtorji, ustanavljanje literarnih skupin, klubov itd. Mesec knjige naj bi bil tudi čas, ko naj bi v tem ali onem kraju uredili spominsko sobo pesnika ali pisatelja, odprli knjižnico pri društvu v krajevni skupnosti ali v podjetju, ne nazadnje pa sodi sem tudi pobuda, naj bi se v delovnih kolektivih ob jubilejih svojih članov bolj posluževali knjižnih daril.

Na kratko bi lahko to razmišljanje strnili v ugotovitve, da bi morala knjiga vsaj v njej posvečenem mesecu postati „predmet“, ki bi slehernega občana zaplisl bolj kot priložnostni plakat, obešen na javnem mestu.

I. ZORAN

STAROSTNO ZAVAROVANJE KMETOV

DAVČNA UPRAVA SKUPŠČINE OBČINE NOVO MESTO

daje na podlagi 39. člena zakona o starostnem zavarovanju kmetov (Ur. list SRS št. 13/72) in 1. člena odloka o ureditvi določenih vprašanj s področja starostnega zavarovanja kmetov (SDL št. 8/72) naslednje

OBVESTILO

O ODMERI PRISPEVKA ZA STAROSTNO ZAVAROVANJE

Razpored o odmeri prispevka za starostno zavarovanje kmetov za območje občine Novo mesto je na vpogled za posamezne krajevne skupnosti izven Novega mesta in ožje okolice na sedežu krajevnih uradov: Straža, Dolenjske Toplice, Žužemberk, Hinje, Mirna peč, Otočec, Šmarjeta, Škocjan, Šentjernej in Težka voda, za krajevne skupnosti: Novo mesto, Birčna vas, Bučna vas, Prečna, Gotna vas in Mali Slatnik pa na davčni upravi Novo mesto, soba št. 7, od 14. 10. do 31. 10. 1976.

AVTO-MOTO DRUŠTVO NOVO MESTO

razpisuje JAVNO LICITACIJO

(ustno), ki bo dne 17. 10. 1976 ob 8. uri v Gasilskem domu, Cesta herojev 27, Novo mesto, za odprodajo

DVEH OSEBNIH AVTOMOBILOV ZASTAVA 750, LETNIK 1974.

Vozili sta vozni.

Ogled vozil bo mogoč pred licitacijo.

Vsi zainteresirani morajo pred licitacijo položiti 10%—kavcijo. Družbeni in zasebni sektor sta pri licitaciji enakopravna.

NADARJENE IGRALKE — Pred dobrim letom so na Mirni ustanovili rokometno žensko vrsto, ki bo letos nastopala v republiški mladinski ligi — jug. Igralke letos redno vadijo od 1. septembra, trenira pa jih Miro Hrenk. Na sliki: Hrenk in njegove varovanke. (Foto: J. Platiše)

Mirenčanke se pripravljajo

Pred dobrim letom je mirenški Partizan dobil nov klub. Na željo mladink so namreč ustanovili rokometno društvo, ki ga trenira Miro Hrenk.

Trener je o ekipi mladih nadarjenih igralk povedal: „Trenirati smo pričeli 1. septembra, vendar zaradi negotovosti pri organizaciji novega tekmovalnega sistema nismo vadili intenzivno. Takoj ko smo zvedeli, da smo razporejeni v republiško žensko mladinsko rokometno ligo — jug, smo pospešili vaje in upamo, da smo zamujeno vsaj deloma nadoknadili. Kot vsaka ekipa se tudi naša vrsta srečuje s težavami. Naše igralke se šolajo v Novem mestu in Ljubljani in zaradi tega treningov ne

obiskujejo najbolj redno, kar se pozna pri uigranosti ekipe.

V pripravljalnem obdobju smo odigrali nekaj tekem, ugotovili pa smo, da jih je bilo premalo. Zato bomo v kratkem na igrišče šli še večkrat, udeležili pa se bomo tudi zimskega republiškega mladinskega rokometnega prvenstva v Ljubljani. Vsekakor bodo vse tekme za našo vrsto še kako potrebne, saj si bodo dekleta pridobile izkušnje za ligaška tekmovanja.

Najbolj smo veseli dobrega sodelovanja z žensko ekipo novomeške Krke. Izkušena vrsta nam je ponudila sodelovanje v vseh oblikah, za kar se jim lepo zahvaljujemo.“

J. PLATIŠE

ŠPORT OD TU IN TAM

MKZ DOLENJSKA — VRHNIKA 86:69

Konec minulega tedna sta se v novomeški športni dvorani v prijateljski tekmi pomerili košarkarski vrsti medobčinske košarkarske zveze Dolenjske in Vrhnike. Dolenjci so bili vso tekmo boljši, trener Splichal pa je na igrišče poslal prav vseh dvanajst košarkarjev in vsi so dosegli zadetke.

MKZ Dolenjska: L. Munih 20, P. Seničar 12, Bajt 2, Z. Kovačević 6, Medvešek 4, S. Kovačević 6, S. Seničar 7, Plantan 7, Beg 8, Vodovnik 6, Les 2 in Janežič 8.

KK MIRNA — MKZ DOLENJSKA 63:115

Mirenški košarkarji so prejšnji teden povabili v goste igralce MKZ Dolenjske in v propagandni tekmi — ogledajo si je okoli 50 gledalcev — so se domači igralci dobro upirali gostom predvsem v drugem polčasu, ko so dosegli 38 zadetkov in jih dobili 55. Pri gostih je dobro igrala vsa ekipa, pri domačih pa sta se izkazala Kralj in Kosem.

ČEŠČA VAS VODI

V novomeški občinski mladinski nogometni ligi so moštva v obeh skupinah odigrala petnajsto kolo. Rezultati v A ligi: Mirna peč — Birčna vas 1:0, Uršna sela — Češča vas 1:2, Kremen — Brusnice 3:4, Regerča vas — Trik 0:3; B liga: Gabrje — JLA 4:7, Jelše — Smolenja vas 4:5, Dvor — Pionir 0:1, Milka Šobar — Brezovica 6:4 in Zabja vas — Šmarjeta 2:3.

V A ligi je trenutni vrstni red naslednji: Češča vas 22 točk, Birčna vas 21, Trik 20; v B pa: JLA 22, Šmarjeta 20, Pionir 18 itd.

Novice iz Krškega

Solski center Krško je pred kratkim pripravil zanimivo tekmo v malem nogometu, in sicer med debelimi in suhimi. Po izenačenih in presenetljivo dobrih tekmah se je srečanje končalo neodločeno 8:8.

Upravni odbor domačega Partizana je imel po dolgem času sejo, na kateri so se dogovorili, da bodo člani začeli redno vaditi jutri. Pogovarjali so se tudi o uporabi trim kabineta, v katerem nekateri zahajajo dokaj redno že od maja.

Da je športna dejavnost v Krškem zadnje čase res razgibana, dokazuje tudi dijaški dom, ki je pred kratkim dobil trim kabinet. Djaki se v prostih urah zelo radi napotijo v „športno sobo“, kjer preizkušajo svoje moči.

Karate klub Celulozar je organiziral šolo karateja, za katero se zanima veliko ljudi, saj se je vpisalo kar 80 članov, vadijo pa dvakrat na teden.

Odbor za rekreacijo pri Zvezi telesnokulturnih organizacij Krško je razpisal občinsko rekreacijsko ligo v malem nogometu. Organizatorji pričakujejo, da se bo prijavi veliko ekip, saj se za mali nogomet v Krškem zanima mnogo občanov.

S. ISKRA

OBIŠČITE IX. MEDNARODNI SEJEM OPREME V KRANJU OD 12. DO 19. 10. 1976

Ljubljanska banka

Tudi ko gre za posojila

pravi naslov za pospeševanje gospodarskih dejavnosti občanov

Na podlagi vezave domače ali tuje valute lahko odslej kot naš varčevalec zahtevate posojilo po novem pravilniku o pospeševanju gospodarskih dejavnosti občanov.

Posojilo lahko dobite v primeru, če se ukvarjate s kmetijsko dejavnostjo, opravljate obrtno dejavnost ali pa se nameravate posvetiti kmečkemu turizmu:

- za zidavo, rekonstrukcijo in večja popravila gospodarskih poslopij in poslovnih prostorov
- za nakup kmetijskih strojev
- za nakup plemenske živine
- za nakup delovne opreme za obrtniško in gostinsko dejavnost
- za preureditev stanovanjskih prostorov za turistično dejavnost

Znesek posojila znaša 250 % namensko vezanih dinarskih ali deviznih sredstev. Če občan proda konvertibilno valuto in veže dinarsko protivrednost, dobi kredit v višini 320 % vezanih sredstev. Najnižji znesek posojila znaša 10.000.— dinarjev, najvišji pa 400.000.— dinarjev.

Najkrajša doba vzave je 3 leta, najdaljša pa 11 let ter zavisi od namena posojila. Doba vračanja posojila je za leto dni krajša od dobe vezave sredstev.

Pravilnik prinaša še vrsto zanimivih podrobnosti, ki vas utegnejo zanimati, če se boste odločili za to obliko sodelovanja z našo bančno hišo. Zato nas bo veselilo, če se boste ob priložnosti osebno oglasili v najbližji poslovni enoti naše banke, kjer bi skupaj proučili možnosti za ugodno, hitro in zanesljivo uresničevanje vaših zahtev in želja.

jugobanka
kreditna banka koper
kreditna banka maribor
ljubljska banka

v oktobru sije sonce, ki greje pozimi

Kočevje, Bela krajina ali...

Po štirih kolid v dolenski nogometni ligi vodi Kočevje – Sentjernejčani poskrbeli za presenečenje

Po reorganizaciji slovenskih nogometnih lig so na Dolenjskem ustanovili enotno dolensko nogometno ligo, ki je sestavljena iz devetih moštvev. Po prvih tekmah soedeč, se bodo za prvo mesto potegovale enajsterice iz Kočevja, Črnomlja, Grosuplje in Novega mesta.

Prva štiri kola so dokazala, da je reorganizacija lig prinesla v dolenski nogomet precej sprememb. Najboljši igralci so zapustili moštva in nastopajo v zahtevnejšem tekmovanju, vendar so tekme navzlic temu dokaj kvalitetne. Zaenkrat so za najbolj prijetno presenečenje poskrbeli Kočevjarji. Igrajo zanesljivo in so po štirih kolid na prvem mestu. Bela krajina je nekoliko razočarala, saj so njeni nasprotniki pričakovali, da bodo Črnomlanci zmagovali brez težav. Navzlic porazu pa ostaja najbolj izkušeno moštvo še vedno najresnejši kandidat za prvo mesto. Dobro igrajo tudi Grosupeljčani in Novomeščani, medtem ko je obetavna vrsta iz Sentjerneja najbolj prijetno presenečenje. Razveseljivo je predvsem dejstvo, da za dobro vrsto nastopajo zgolj domačini in nekaj igralcev iz okolice. Prav gotovo bodo „beli“ z rednimi treningi že v drugem delu prvenstva trd oreh za vse ekipe.

Ivančna gorica in Mirna sta izkušeni moštvi, ki sta v novo tekmovalno sezono slabo startali, za razočaranje pa so poskrbeli Ribničani, ki so bili še lani med najboljšimi v višjem tekmovalnem razredu. Prav gotovo so ena izmed ekip, ki jo je nov tekmovalni sistem najbolj prizadel. Zadnji na lestvi so Stražani, ekipa, ki si še le nabira izkušnje. Z rednimi treningi, disciplinirano igro in skrbjo za podmladek bodo lahko postali ekipa, ki se bo potegovala za sredino lestvice.

Rezultati 4. kola: Elan – Grosuplje 0:2, Sentjernej – Kočevje 3:3, Ivančna gorica – Straža 4:0 in Mirna – Bela krajina 6:10, 5. kolo: Straža – Sentjernej 0:4 in Ribnica – Elan 1:3.

ZA PRAPOR ČRNOMALJSKIH STRELCEV

Občinska strelska zveza Črnomelj, ki je ena najbolj množičnih športnih organizacij v občini, skuša svojo dejavnost razširiti med vse delovne ljudi, s čimer bi tudi okrepila pripravljenost na splošni ljudski odpor. Njihovo geslo je „Vsak občan naj bi znal ravnati z orožjem.“

Letos nameravajo razviti strelski prapor in so začeli zbiralno akcijo pri posameznikih in sindikalnih organizacijah. Cena žeblička za posameznika je 150 dinarjev, za sindikalne organizacije 500 dinarjev; trak za prapor pa bo veljal 1.500 din. Dohodek, bodo porabili za nabavo strelskih rekvizitov ter za razvoj strelskega športa v občini. Strelci bodo prapor razvili za dan republike 29. november.

NOVOMEŠKI ATLETI DESETI

Velencevskega finalnega tekmovanja mladincev za atletske pokale so se udeležili tudi novomeški atleti in dosegli naslednje rezultate: višina: 3. Suštar 195 cm; troskok: 6. Kranjčič 13,73; disk: 4. Okleščen 39,36, 5. Valič 39,02; kopje: 5. Cujnik 57,24; kladivo: 4. Rifelj 41,28 itd. V končnem vrstnem redu je novomeška ekipa zasedla deseto mesto in prehitela vrsto dobrih slovenskih klubov.

Igre ob 90-letnici Kopitarne

Najstarejša delovna organizacija v sevniški občini je ob jubileju pripravila športna tekmovanja

V počastitev 90-letnice Kopitarne so športni delavci v tej najstarejši sevniški delovni organizaciji organizirali tudi športna tekmovanja, in sicer v kegljanju, streljanju z zračno puško in šahu.

Rezultati – kegljanje: 1. Jutrjanja 368 podrtih kegljev, 2. Stilles 339, 3. Kopitarna 332, 4. Lisca 281. Najboljši v borbenih disciplinah so bili Amnon (Kopitar) 88, Požek ml. (Lisca) 75 in 3. Glavan (Jutrjanja) 70. Streljanje: 1. Tovarna konstrukcij 1942 1942 krogov, 2. Lisca 1886, 3. Kopitarna 1861, 4. Postaja LM 1620, 5. Stilles 1617; posamezno: Možic (Kopitar) 516, 2. Lisc 506, 3. Perc 488; šah: 1. Kopitarna 7,5 točke, 2. Postaja LM 3,5, 3. Jutrjanja 1 točko.

Na turnirju posameznikov – odlikoval se je z dokaj kvalitetnimi igrami – je nastopilo deset šahistov, kot je bilo pričakovati pa so se za prvo mesto pomerili Derstvenšek, Janko Blas in Maurer. Zmagal je Derstvenšek (8 točk), za njim pa so

DOBRA ANTONČIČ IN VEHAR

MARIBOR – Minulo soboto in nedeljo je bila v Mariboru letošnja zadnja kolesarska prireditve, in sicer gorsko prvenstvo SRS za posameznike. Pri članih je bil Novomeščan Miran Štih štirinajsti, pri starejših mladincih Antončič drugi, Stane Mijajlovič deseti in Turk dvanajsti, pri mlajših mladincih pa je bil Vehar drugi.

LESKOVEC: IZPOLNJENA ŽELJA ROKOMETASEV

6. oktobra se je leskovskim igralcem rokometna uresničila dolgoletna želja – prvič so trenirali pod reflektorji. Ker so bili igralci vedno obremenjeni s popoldanskimi ali nadurnimi deli, so le redkokdaj lahko vsi prišli na trening. Zato so že pred leti sklenili, da bodo nad igriščem postavili luči. Vendar nadurno delo le ni glavna ovira, saj je na petkovem treningu ponovno manjkalo pet igralcev. Prav gotovo bo moral trener Jože Arh za nedisciplinirane poslej poskrbeti drugače, kajti v nasprotnem primeru ekipa ne bo dosegla vidnejših uspehov. L. SRIBAR

VEHAR NA CESTNI DIRKI ŠESTI

Cestne kolesarske dirke od Celja do Maribora (65 km) za starejše in mlajše mladince se je udeležila tudi novomeška kolesarska posadka. V nedeljski tekmi Novotekovski kolesarji niso imeli največ sreče, navzlic temu pa so dosegli solidne uvrstitve. Vehar je bil šesti, Mijajlovič enajsti in Z. Antončič devetnajsti. V končni uvrstitvi za prvenstvo SRS pri mlajših mladincih je Vehar osvojil drugo mesto, pri starejših mladincih pa sta bila drugi in tretji B. Mijajlovič in Antončič.

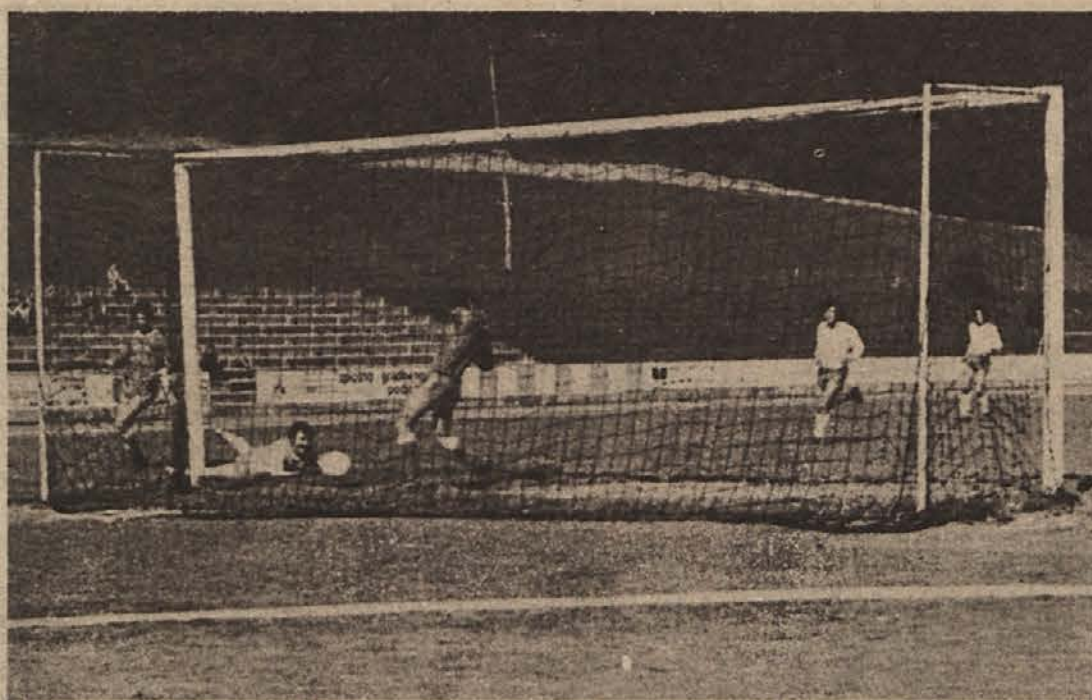

Po dveh letih boj – prvak

Gotovo ni hotelo naključje, da se je Božo Štukelj, državni prvak v motokrosu do 50 cm za letošnje leto, odločil za hudo naporen in nevaren šport čez drn in strn, za motokros, zakaj že njegov oče je v sinovih letih prav tako rad tekmoval, le s to razliko, da je nastopal na hitroslovnih dirkah. In tako je pred kratkim komaj osemnajstletni tekmovalec črnomaljskega AMD postavil k očetovim diplomam in pokalom še svoja prva najdragocnejša priznanja, ki brčkone v športni karieri obetavnega Belokranjca niso zadnja.

„Bilo je pred dvema letoma,“ je začel pripoved o svojem naglem športnem pohodu v vrh jugoslovanskega motokrosa, „ko sem se v Zlebu pri Črnomlju natanko spoznal z dokaj zahtevnim športom. Navdušen sem kasneje pripovedoval očetu o neustrašnih frontih na jeklenih konjih. V pravem času je znal mojo navdušenost podpreti in začel sem nastopati. Pri vsakem športu je začetek težak, pri motokrosu morda še težji. Ničkolikokrat sem se spustil v boj z belokranjskimi hrabi in dolinami in naravo sem le stežka premagoval. Ko sem dobil nov motor, sem pričakoval, da bom letos dobesno vozil, in slutnje so se uresničile. V Dragovanji vasi sem sicer ostal brez uvrstitve, nato pa so me vrstili uspehi: v Radovljici drugo mesto, prav tako v Savskem marofu, v Tolminu sem padel, a vseeno zbral dovolj točk, da sem osvojil sedmo mesto, pred domačimi gledalci v Dragovanji vasi sva bila z motorjem nepremagljiva, v Kopru pa sem bil brez ene vožnje šesti. To je zadostovalo, da sem v prvi ligi s 115 točkami prehitel vse tekmece...“

Ko pripoveduje Božo Štukelj o uspehu, se obenem zaveda, da ga v prihodnji sezoni čakajo težki boji. Že sedaj misli ta očetom nanje, pričakujeta pa, da bo domači klub odšihmal nadarjenemu tekmovalcu v ligi bolj pomagal. Prihodnje leto bo namreč konkurenca močnejša, kajti že sedaj napovedujejo boj za prvo mesto razen Božovič „starih“ tekmecev še domači tekmovalci in vozniki iz Kočevja. J. PEZELJ

DOLENJSKO PRVENSTVO v nogometu je zaenkrat postreglo z dokaj kvalitetnimi igrami, kajti po reorganizaciji tekmovalnih sistemov je le malokdo verjel, da bodo Bela krajina, Kočevje, Elan in druga moštva še vedno tako dobra, kot v minuli sezoni. Na sliki: prizor s srečanja med Stražo in Sentjernejem, v katerem so slednji dokazali, da so se na novo prvenstvo dobro pripravili. (Foto: Janez Pezelj)

Derbi v zvezni ligi dobil Inles

Novomeške igralke brez težav premagale tudi šesto oviro v slovenski rokometni ligi – Krka ponovno klonila – Brežičani zaslužno zmagali

Moštva v drugi zvezni in slovenski rokometni ligi so odigrala šesto kolo. Dolenjski derbi v drugi zvezni rokometni ligi so v Ribnici dobili domačini, Brežičani so doma premagali Mlinotest, Novomeščani izgubili z Jadranom, in medtem ko so Brežičanke po slabi igri oddale točke gostjam, so Novomeščanke v Velenju z zelo dobro igro dosegle šesto zaporedno zmago.

INLES – SEVNICA 25:20 (16:9)

Nedeljski rokometni derbi si je ogledalo nekaj več kot 500 gledalcev, ki so pričakovali kvalitetno srečanje in izenačen boj, vendar je nenavadno toplo vreme prispevalo, da so igralci obeh ekip odrekli. Medtem ko so bili v prvem polčasu domačini precej bolj spretni in so odšli k odmoru kar s sedmimi zadetki prednosti, so bili v nadaljevanju gostje nekoliko boljši in so rezultat zmanjšali.

Inles: Kersnič, Ponikvar, Ilc 4, Svetič, Pucer, Radič 9, Šile 4, Andoljšek 2, Ambrožič 1, Gabrijelčič 1, Putre 4 in Lajbacher. Sevnica: Sirk, Štojs 2, Ganc 7, Dovšak 6, Guček 2, Svažič 3, Koprivnik, Jazbec 1, Ivančič, Možic.

M. G.

BREŽICE – MLINOTEST 30:29 (12:14)

Tekma je bila polna preobratov, lepih akcij in zadetkov. Odločilno prednost so si domači rokometarji priborili šele sredi drugega dela, ko so povedli 28:24. Ko je že kazalo, da bodo dosegli prepričljivo zmago, so gostje z nekaj zaporednimi zadetki domače skoraj ujeli, navzlic temu pa so Brežičani po zadetkih Zavavlava in Brčca zaslužno zmagali.

Brežice: Jurkas, Bršec 4, Buzančič 4, Vervega 5, Ban 2, Verstovšek,

F. Rožman, Blatnik, Zagode 5, Zavavlav 9, J. Rožman.

R. E.

KRKA – JADRAN 20:23 (9:12)

Če ne bi Novomeščani naredili toliko napač, bi morda proti dobri Jadranovi vrsti iztržili najmanj točko. Tako pa so morali priznati premoč gostov, ki so dosegli zadetek nemalokrat prav s pomočjo domačih rokometasev. Vsekakor bodo morali novinci v ligi poslej vsaj pred domačim občinstvom igrati bolj disciplinirano, kajti v nasprotnem primeru bodo le stežka prišli do prepotrebni točk.

Krka: Marn, Pungerčič 10, Osmokrovič 1, Adlešič, Jaklič, Grabrijan, Šprajcar 5, Cvelbar, Kopač, Petančič 3, Štupar in Cotič.

BREŽICE – PREDDVOR 18:22 (10:13)

Samo zaradi nekaj minut nepazljivosti proti koncu prvega polčasa so bile domače igralke vsaj ob neodločen izid. Medtem ko sta bili skoraj ves prvi del ekipe izenačeni, so gostje spretno izkoristile nekaj zaporednih napak domačink in k odmoru odšle z rahlo prednostjo. V nadaljevanju so Preddvorčanke z disciplinirano igro obdržale razliko in zaslužno zmagale.

Brežice: Levačič, Balon 6, Kostanjšek 1, Štauber, Bah 10, Zakšek 1, Rozman, Zdenka Cetin, Zvonka Cetin, Gabrič, Arsov, Vogrinc.

VELENJE – KRKA 12:18 (3:10)

Trener Janez Štrukelj je za tekmo pripravil poseben taktični prijem, ki se je v celoti obnesel. Komaj se je namreč tekma začela, so Novomeščanke začele s hitrimi napadi, povedle in domače igralke niso

Tinka Kastelic: v Velenju je nadarjena Novomeščanka z odlično igro v napadu in obrambi dokazala, da je ta čas med najboljšimi igalkami v Sloveniji.

vedele, kako bi igrale. Tako je ob polčasu Krka vodila s sedmimi zadetki. V nadaljevanju so domače zaigrale bolje, vendar navzlic temu niso ogrozile odličnih Novomeščank, pri katerih so se izkazale Kastelčeva, Brajerjeva in Hodnikova. Tokrat za Krko nista nastopili Mršnikova in Kraljeva, Kovačičeva in Svaljeva pa v Velenju niso pustili – starši!

Krka: Hribar, Kastelic 8, Hodnik 1, Brajer 3, Vencel 1, Svažič 1, Štular 2, Kostanjšek 3, Grill in Golob.

J. P.

Za nagrado TV

Kegljanje je v zadnjem obdobju, odkar je odprt novi dom JLA, razgibalo Ribnico in okolico. Kegljajo vsi: stari, mladi, moški in ženske. Kegljaci ustanovijo svoje klube.

Kegljska sekcija TVD Partizan Ribnica je organizirala v dneh od 26. septembra do 3. oktobra tekmovanje posameznikov. Ocenjevali so 5 zaporednih metov na polno, za katere je moral udeleženec tekmovanja prej odšteti 5 din. Vsak je lahko poskusil srečo večkrat. Skupno je bilo v teh dneh prodanih okoli 2.800 kuponov po 5 din.

Končni rezultati najboljših petih, ki so dobili tudi nagrade, so bili: 1. Petar Radulović 40 kegljev (od 45 možnih) – nagrada: prenosni televizor, 2. Andrej Kersnič 40 kegljev – nagrada: fotoaparati, 3. Dragoslav Mihajlovič 40 kegljev – nagrada: šahovska garnitura, 4. Stanimir Radivojevič 39 kegljev – nagrada: garnitura za namizni tenis in 5. Janez Marolt 39 kegljev – nagrada: zaboj piva.

Tekmovanje je bilo napeto. Kegljisce je bilo stalno zasedeno. Ze prvi dan je bil dohodek tak, da je zadostoval za odplačilo polovice stroškov za nagrade. Po dokončnem obračunu pa je sekciji ostal dobiček okoli 9.000 din.

Ze prvi večer so imeli najboljšje rezultate, in sicer 39 podrtih kegljev, kar štirje: Radivojevič, Rudulović, M. Andoljšek in Marolt. Potem je prvi podrti 40 kegljev Andrej Kersnič, nato pa sredi tedna še Mihajlovič. Le nekaj ur pred zaključkom tekmovanja je to število podrtih kegljev dosegel še Radulović, ki velja za najboljšega kegljača v Ribnici.

Ker je imelo več kegljačev enako število podrtih kegljev, 40 oz. 39, so se med seboj ponovno pomerili in tako določili končni vrstni red za nagrade.

M. GLAVONJIC

Šport

RIBNICA – V prvenstveni tekmi mladinske rokometne lige sta se na ribniškem rokometnem igrišču pomerili vrsti Inlesa in Sevnice. Domači igralci so bili precej boljši in so zaslužno zmagali s 27:23. Najboljša na igrišču sta bila Tanko in Troha. (M. G.)

MIRNA – Minulo nedeljo sta se v četrtem kolu republiške mladinske rokometne lige pomerili ženski vrsti iz Črnomlja in Mirne. Tekmo so po precej boljši igri v drugem polčasu dobile gostje, čeravno je ob polčasu kazalo, da bodo točki osvojile domače igralke. (J. P.)

BUČNA VAS: NOVO ŠPORTNO DRUŠTVO

Minulo soboto je iniciativni odbor za ustanovitev športnega društva Bučna vas pri Novem mestu sklical ustanovni zbor, na katerem so bili prisotni starejši občani, mladinci in pionirji. Na zboru so razpravljali o delovnem programu, sprejeli pravila športnega društva in izvolili organe. V okviru novoustanovljenega društva bodo gojili nogomet, košarko, namizni tenis, šah, smučanje, odbojko, streljanje, rokomet in druge športne panoge.

OMERZELJ IN SLUGA MED NAJBOLJŠIMI

Na mariborskem stadionu na Tezmem je konec minulega tedna končalo ekipno državno prvenstvo v speedwayu. Prvo mesto je osvojila ekipa Gornje Radgone s 77 točkami, Krčani pa so bili s 57 osvojenimi točkami četrti. Na kvalifikacijah za posameznike za vstop v I. ligo sta z uspehom nastopila tudi oba Krška voznika Omerzelj in Sluga in se uvrstila med najboljšje speedwayiste v Jugoslaviji.

MLADI ŠPORTNIKI V KS

Da bi okrepila športno aktivnost v KS, je imela črnomaljska TTKS posvet z vsemi predsedniki mladinskih aktivov v občini. V nekaterih krajevni skupnostih so po tem posvetu že ustanovili športne aktivne, pokod cel po dva. Do konca leta jim bo TTKS nabavila najpotrebnejše športne rekvizite, spomladi se naj bi pa začela ligaška tekmovanja med temi aktivji. Predlog je, da bi se mladinci iz KS pomerili v namiznem tenisu, odbojki, malem nogometu, košarki in rokometu; pa tudi zunaj lige bo več tekmovanj. Mladinci bodo sami poskrbeli za športna igrišča, ki so sedaj marsikje precej zapuščena.

Kaj, kje, kdo?

V sedmem kolu druge zvezne rokometne lige-sever se predstavnikoma Dolenjske obetata težki tekmi. Sevniciani se bodo doma pomerili z Industromontažo, ki je doslej izgubila eno samo tekmo, Ribničani pa gredo k Varteksu, ki je prav tako tekme Sevnčanov v jesenskem delu klonil samo enkrat.

Prav nič bolj „rožnata“ nedelja se ne obeta Novomeščanom, ki gredo v Šoštanj, medtem ko se bodo Brežičani pomerili v Ormožu z istoimenskim moštvom; z dobro igro bi lahko dosegli najmanj neodločen rezultat. V slovenski rokometni ligi za ženske bo prav gotovo najbolj zanimiva tekma v novomeški športni dvorani, kjer se bosta pomerili v prvem delu lige najboljši ekipi – Krka in Dobravlje. Če bodo Novomeščanke kompletne (vodstvo kluba upa, da bodo poslej starši razumeli igralke in jim ne bodo preprečevali nastopov), bodo lahko ugnale močne gostje. Brežičankam se obeta težka tekma s Smartnim in le malo možnosti imajo, da bi iz gostovanja prinesle vsaj točko.

Sahisti v prvi slovenski ligi bodo šli konec tedna že tretjič v boj za točke. Novomeščani bodo odptovali na Jesenice, in ker so v prvih dveh kolid tesno izgubili, bo srečanje na gorenjskem brčkone močno zanimivo, saj bodo gostje igrali na zmago za vsako ceno.

NOVO MESTO – RADENSKA 4,5:5,5

V prvenstveni tekmi 1. slovenske šahovske lige so se domači igralci pomerili s šahisti Radenske in srečanje izgubili s 4,5:5,5. Posamezni izidi: Penko – Kos 0:1, Šporar – Režonja remi, Sitar – Kovač 0:1, Škerlj – T. Volčič remi, Komelj – Gabor 1:0, Pucelj – Puhar remi, N. Peterle – Murmajer remi, Golobič – Cvetko 0:1, M. Golobič – Kos 1:0, B. Škerlj – Novak remi.

ŠPORTNI KOMENTAR

Namesto pomoči – poškodba

Bilo je pred meseci na rokometni tekmi v Kočevju. Sodnik je nesrečno padel, si prebil glavo, bil v nezavesti in je močno krvavel. Okoli njega so se zbrali športniki in nekaj gledalcev in takoj se je videlo, da nihče nima niti najosnovnejšega znanja iz prve pomoči. Po dolgotrajnem nestrokovnem posvetu so ga obrnili na hrbet, pod glavo so mu dali trenirko, noge pa dvignili na klop. Čeravno je bilo razmeroma hladno, ga niso pokrili. Marsikdo je menil, da ima ponesrečeni pretres možganov, in ker so bili slednji v „manjšini“, nezavestnega niso, kot bi ga morali, obrnili na bok.

Vsako soboto in nedeljo so športna igrišča rezervirana

na za tekme v najrazličnejših igrah in je zato možnosti za morebitne poškodbe več kot dovolj. Kako imajo klubi in društva preskrbljeno zdravniško službo, je pokazal omenjeni kočevski primer.

Ali gre pri tekmovanjih res samo za točke? Kaj pa rediteljska, zdravstvena in blagajniška služba? Organizatorji tekme bi moral najprej poskrbeti za uresničevanje pravilnika o tekmovanjih. Ker pa klubi hranijo denar tam, kjer ni potreba, grozi, da bo prišlo nekega dne na športnih igriščih do usodne nesreče, ki ji laiki ne bodo kos in bodo s svojim posredovanjem poškodovanemu namesto pomoči nudili – dodatno poškodbo.

A. ARKO

POTA IN STRANPOTA

Zaradi ene napačne poteze 4 mrtvi

Za strašno nesrečo na magistrali je pred sodiščem dajal odgovor 46-letni varilec Johann Kader iz Nemčije — Kazen: 4 leta strogega!

Časopisje je maja obširno poročalo o eni najhujših in najbolj krvavih nesreč na magistrali Ljubljana — Zagreb, po kateri je del ceste pri Beli cerkvi dobil ime: odsek smrti. Od dveh avtomobilov ni dejansko ostalo nič, deli trupel pa so bili razsejani daleč naokrog. Ta primer je prejšnji teden obravnavalo novomeško okrožno sodišče.

Pred petčlanskim senatom, ki mu je predsedoval Janez Kramarič, se je znašel Johann

Kader, 46-letni varilec, rojen v Vrbsu, sicer pa nemški državljan in zaposlen v Ingolstadt. Letos 8. maja je okrog 15.20 vozil z audijem 100 v smeri Zagreb — Ljubljana, v blagem ovinku pri Martinji vasi pa je v škarje prehitel ljubljanski tovornjak, čeravno je videl naproti prihajati kolono vozil. Tvegal je prehitavanje, češ se bom že izmuznil, vendar...

Kamion pred seboj je sicer prehitel, toda ko je Kader hotel naglo zaviti nazaj na svojo polovico, je trčil vanj. Tovornjak je zapeljal na travnik, osebni avto pa je odbilo v levo in je treščil v drug tovornjak — vlačilec s priklopnikom, nato pa še v zastavo 101. Vlačilec je po trčenju zaneslo v levo, bočno je drsel in se prevračal po cesti, pri tem pa pomečkal pod seboj iz zagrebske smeri vozeča avtomobila fiat 124 in ford.

V fiat 124 z italijansko registracijo sta našla smrt voz-

nik Erminio Ambroset in njegova sopotnica Giuseppina Lasić, v fordu pa voznik Martin Vukić in njegova žena Roža. Hude poškodbe so ob teh trčenjih dobili še Pavao Bajs in soproga Jasna ter Turek Kamuranu, sovoznik tovornjaka — vlačilca.

Pri dajanju odgovora za 4 smrti in 3 težko ranjene, kar vse je bilo posledica ene same nepremišljene, lahkomišelnih poteze voznika, ko je zapeljal v škarje, se obtoženec ni ničesar spominjal. Kader je doživel tak šok, da sploh ne ve za karambol ne za prehitavanje, pač pa ve za nasproti vozeči rdeči vlačilec.

Tako je sodišče s pričami in očitvidci ter s pomočjo sledov ugotavljalo krivdo. Obtoženec pa pričam ni ugovarjal in je dopuščal, da se je zgodilo tako, kot so posamezniki povedali. Senat je obtoženega spoznal za krivega ene najhujših nesreč na Dolenjskem, pri odmeri kazni pa so upoštevali doslejšnjo obtoženčevo nekaznovanost, močno prizadetost zaradi posledic in obžalovanje. Prišli so do zaključka, da je slabo ocenil situacijo in se je lahkomišelnost spustil v prehitavanje. Prisodili so mu 4 leta strogega zapore, vendar sodba še ni pravnomočna.

Alkohol na tretjem mestu

V treh posavskih občinah je bilo v prvem polletju 12 žrtev prometa in 170 ranjenih

Številke kažejo, da se je v prvem polletju 1976 v občinah Brežice, Krško in Sevnica zgodilo sicer 32 nesreč manj kakor v tem času lani, vendar smo še daleč od tega, da bi bili lahko s prometno varnostjo zadovoljni.

V vseh treh občinah je bilo 457 prometnih nesreč, pri katerih je znašala škoda več kot 1.000 dinarjev ali pa so terjale telesne poškodbe. Manjših prask je bilo veliko več. V sevniški občini lahko „potrkajo na les“, ker v tem času smrtnih žrtev ni bilo, pač pa so imeli 99 hujših nesreč, ki so zahtevale 18 huje in 20 laže ranjenih. V krški občini so zabeležili v 182 hujših nesrečah 4 smrtnih žrtev prometa, 19 težko ranjenih in 43 laže poškodovanih.

V Posavju nosi brežiška občina žalosten rekord: 8 umrlih za posledicami prometnih nesreč, 35 hudo in 35 laže ranjenih. Skupno pa so imeli 182 nesreč.

Zanimivo je še, da v sevniški občini niso imeli

niti enega primera pobega po nesreči, zato pa jih je bilo v Krškem 7 in v Brežicah 5. Razen dveh primerov so vsi pobeželi vozniki že odkriti in nekateri tudi že kaznovani.

Strokovnjaki ugotavljajo, da se je na posavskem koncu največ nesreč zgodilo zaradi prehitre vožnje glede na stanje vozišča, med vzroki je na drugem mestu neupoštevanje prednosti, na tretjem mestu po številu pa so nesreče zaradi vožnje pod vplivom alkohola. Prav tako ugotavljajo, da so precej nesreč povzročili pešci z nenadnim prihodom na cesto ali s hojo po desnem robu ceste.

Vse kaže, da se vozniki tudi novih, ostrejših določil zakona ne boje. Navzlic temu, da miličniki za hujše cestnoprometne prekrške dan za dnem odvzemajo vozniške knjižice, so nekateri vozniki nepoboljšljivi. Pri sodnikih za prekrške so kupi takih zadev.

Dežurni poročajo

DO TAL POGORELO — 5. oktobra ob 4. uri zjutraj je pogorel petokenski kozolec Staneta Brulca z Vrha pri Dolžu. Vse kaže, da je bil ogenj podtaknjen, vendar primer še raziskujejo. Cenijo, da je nastalo za 20.000 dinarjev škode.

POŽAR V KOZOLCU — 9. oktobra ponoči je ogenj zajel kozolec Jožeta Pečnika v Malem Trnju 6 pri Krškem. Kozolec v velikosti 16x8 metrov je v celoti pogorel, z njim vred pa tudi 25 ton sena, 900 kg slame, 7 kubikov smrekovih desk, tako da je za 150.000 dinarjev škode. Vzrok požara še ni znan.

SKOZI OKNO NOTER — V noči na 9. oktober je bilo vladjeno v vikend Ivana Žiberta nad Mačkovicem. Kaže, da sta dva vlomilca skozi okno prišla noter, vse razmetala, si pekla jajca, pojedla paradiznik in vzela še nekaj oblačil, potem pa po isti poti zapustila stavbo.

REDAR NA DELU — „Ko sem pred dvema letoma začel z redarsko službo, je redkokateri voznik vrgel kovance v uro za parkiranje, zdaj jih vse manj zalotim, da to ‚pozabijo‘ narediti,“ pravi komunalni redar Klemenčič na parkiriščih novomeškega Glavnega trga. Izjava kaže, da se disciplina izboljšuje. (Foto: R. Bačer)

POTA IN STRANPOTA

KOLO SO UKRADLI — 5. oktobra je med 14. in 22. uro nekdo ukradel kolo z motorjem, last Janeza Kobeta z Dolža. Kolo je bilo na parkirišču pred Novotoksom, medtem ko je lastnik delal.

TAT V BLOKU — 4. oktobra je bilo izpod stopnišča pri kletnih prostorih bloka št. 6 v Naselju Majde Silc ukradeno športno kolo. Stanovalec Zoran Janko je oškodovan za 1.200 dinarjev.

Ima občutek hude krivde

Namesto v Portorož je strica zapeljal v smrt; očeta pa do hude poškodbe — Nesreča pri Podborštu

23-letni Ifet Kumalić iz okolice Sanskega mosta je pred novomeškim okrožnim sodiščem odgovarjal za prometno nesrečo s smrtnim izidom in eno hudo poškodbo, ki se je zgodila 7. decembra lani na magistrali.

V fičku je Kumalić vozil strica Šukrijo in svojega očeta. Namenjeni so bili v Portorož, vendar so okrog 21. ure prišli le do Dol. Podboršta pri Trebnjem. Mladi vozač, ki še ni imel za seboj veliko izkušenj za volanom, je prehitel tovornjak v blagem ovinku, naproti pa je pripeljal avto Anton Saje iz Novega mesta. Kumalić je skušal situacijo rešiti z zaviranjem, prav tako Saje, vendar sta trčila.

Karambol je bil tako hud, da je obtoženec stric umrl pri priči, njegov oče pa je dobil hude poškodbe in je moral dije časa ostati v bolnišnici. Laže ranjena pa sta bila tudi Saje in njegov 2-letni sinček.

Kumalić je odkrito priznal napako in se je močno kesal. Pravi, da se zaveda lahkomišelnega prehitavanja, toda fant se je po nesreči izkazal moza: takoj je poiskal Sajeta in se pogovoril z njim glede plačila odškodnine, prav tako pa je poskrbel za stričevo ženo in njegove

štiri otroke: prevzel je njihovo vzdrževanje. Vse to so močne olajševalne okoliščine, ki so govorile za obtoženca pri odmerjanju kazni. Prisodili so mu 1 leto in 2 meseca zapore, pogojno za 3 leta. Sodba še ni pravnomočna.

MED PREVOZOM UMRL

9. oktobra okrog 18. ure, ko je bil že trden mrak, je 37-letni Marjan Rifelj iz Lešnice vodil konjsko vprego od Mačkovca proti domu. Na vozu, ki ni imel luči, je vozil peso. Pred Lešnico je za njim pripeljal motorist Anton Tršinar, star 35 let, doma iz Dobruške vasi. Ta je trčil v voz in padel na cesto, konji pa so voz odpeljali na travnik. Tršinar je bil hudo ranjen in so ga odpeljali v bolnišnico, vendar je že med prevozom umrl.

PREVEČ JE POČILO

7. oktobra popoldne je v peskolomu Brinje pri Sentrupertu počilo tako močno, da je kamenje nosilo na strehe bližnjih hiš, pritisk pa je vzel nakaj šip na stavbah. Ko so razstreljevali pesek, je bila eksplozija premočna in je naredila precej škode, ki pa še ni ocenjena. Zaenkrat je znano, da ljudje o miniranju sploh niso bili obveščeni. Lahko si mislimo, da je ob nepričakovanem puku nastal preplah.

DIMNIK ALI ELEKTRIKA?

8. oktobra ponoči je močan ogenj upeljal stanovanjsko hišo, last Matije Ogulina iz Kala 14 pri Semiču. Kakor so ugotovili, je moralo do požara priti ali zaradi odprtih vrat ob dimniku, kjer bi lahko iskra zanetila ogenj, ali pa zaradi slabe električne napeljave. To še pregledujejo. Znano pa je, da je ogenj pri Ogulinovih naredil za 150.000 dinarjev škode.

DO TAL POGORELO

9. oktobra zvečer je ogenj nenadoma zajel kozolec Jožeta Cerarja s Trške gore 14 nad Krškim. Z opeko krita stavba v velikosti 12x4 metre je do tal pogorela. Škode je še več, kajti pod kozolcem je bilo ostrešje, okrog tona sena, nekaj kubikov lesa in razno orodje. Cenijo, da je nastalo za okrog 80.000 dinarjev škode. Gasilci in krajanji so požrtvovalno gasili in tako preprečili, da požar ni uničil še bližnjega hleva in drugih stavb. Zakaj je do ognja prišlo, še raziskujejo.

EDEN NAJBOLJ NEVARNIH OVINKOV! — Pri Jedniščici je ovinek na sliki skoro vsak dan priča kakšne prometne nesreče, ker vozniki vanj prehitro pripeljejo. Prejšnji teden pa se je iz močno naloženega kamiona usul gramoz na mimo vozeči osebni avtomobil zdolca Marka Vujasinovića iz Švice. Bilo je za 5.000 din škode. (Foto: R. Bačer)

KRONIKA NESREČ

NOVO MESTO: V BOK GA JE ZADEL — 5. oktobra zjutraj je v križišču Ljubljanske ceste in Kettejevega drevoreda prišlo do trka, ki je povzročil za 6.000 din grotne škode. Jože Lojk iz Pangrč grma je pripeljal kamion na Ljubljansko cesto v trenutku, ko so iz mestne smeri prihajali drugi avtomobili. Misli je ustaviti in trčil v bok osebnega avta Janeza Kastelca iz Prečne.

prednostni cesti proti križišču, pri nadvozu čez progno pa je naproti po levi pripeljal in zavijal v levo kolesar J. S. iz Sevnice ter izsiljeval prednost. Prišlo je do trčenja, posledica pa je bila, da sta se oba voznika znašla v bolnišnici.

VRHOVO: OTROCI NISO UBOGALI — 8. oktobra okrog polдне se je med obračnanjem traktorja zgodila nesreča, v kateri je bil poškodovan 3-letni Tomaž Suštar z Vrhovega pri Mirni peči. Njegov oče Jože je na dvorišču obračal traktor, med vzvratno vožnjo pa je po nesreči zadel lastnega sinka. Ta se je že prej s skupino otrok mudil na dvorišču. Oče je vsem naročil, naj bodo pri miru, ampak Tomažek je stekel ravno takrat, ko je oče obračal.

Z GLAVO NA BETON

3. oktobra je v bolnišnici umrl 84-letni Franc Zagorc iz Gor. Vrhpolja 37. V bolnico so ga pripeljali s hudimi poškodbami, ki jih je dobil 26. septembra ob padcu z lestve. Ugotovljeno je, da je priletni možak prislonil lestev, da bi splezal na senik, toda lestev ni bila dobro nameščena in je zdrsnila, ko je začel plezati po njej. Padel je na beton in z glavo udaril ob tla.

DOBOVA: NEPRAVILNO SRECANJE — 9. oktobra popoldne je Ivan Molan iz Dobove 74 šel proti železniški postaji in vodil ob sebi kolo. Blizu križišča Gaberje ga je prehitel kolesar z motorjem, mladoletni M. M. iz Cerine, in zadel v Molanovo kolo. Pešec je padel in se tako hudo poškodoval, da so ga morali odpeljati v zagrebško bolnišnico.

SEVNICA: IZSILJEVANJE ZUNA NA SELJA — 8. oktobra je Ivan Cvet iz Križa 36 vozil kolo po

NOVO V ROOBINSKEM PRAVU

Razmerja med starši in otroki

Pravna razmerja med starši in otroki je do sedaj urejal zvezni temeljni zakon o razmerjih med starši in otroki, odslej pa je ta pravna snov urejena v tretjem delu republiškega zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Določila tega dela zakona bodo začela veljati s 1. 1. 1977. Kaj pa nam prinaša ta pravni predpis?

Za očeta otroka, rojenega v zakonski zvezi ali v dobi 300 dni po prenehanju zakonske zveze, velja mož otrokove matere. Za očeta nezakonskega otroka pa velja tisti, ki otroka prizna za svojega ali čigar očetovstvo se ugotovi s sodno odločbo. Oče lahko prizna otroka za svojega pri pristojnem organu občinske skupnosti socialnega skrbstva ali pred matičarjem ali v javni listini ali v oporoki. Posebej je določeno, da priznanje očetovstva lahko da oseba, ki je razsodna in stara najmanj 15 let.

Tožbo za ugotovitev očetovstva za otroka, ki je rojen izven zakonske zveze, lahko vložijo v otrokovemu imenu mati, dokler izvršuje roditeljske pravice oz. otrokov skrbnik. Otroci sam lahko vložijo tožbo, ko postane polnoleten, vendar najkasneje v 5 letih od polnoletnosti. Tako tožba se lahko vložijo tudi po smrti domnevnega očeta, vendar najkasneje 1. leto po njegovi smrti.

Zakon daje tudi možnost, da vložijo tožbo tisti, ki je priznal očetovstvo, a se otrokova mati s tem ni strinjala. Tudi taka tožba je vezana na enoletni rok, najkasneje pa v 5 letih po rojstvu otroka. Določitev rokov ima opravičilo, kajti očetovstvo naj se ugotovi, dokler otrok dorašča; kasnejše pravdanje pa bi lahko pomenilo samo borbo za materialno korist in za dediščino.

Novi zakon daje sedaj možnost izpodbijanja očetovstva otroka tudi tistemu, ki misli, da je otrokov oče in to ne glede na to ali gre za otroka rojenega v zakonu ali zunaj zakona. Tožbo pa mora vložiti v enem letu od dneva, ko je bilo očetovstvo vpisano v matično knjigo.

Mati lahko izpodbija očetovstvo, vendar mora vložiti tožbo v enem letu po rojstvu otroka. Tudi otrok lahko s tožbo izpodbija očetovstvo, vendar najkasneje v 5 letih od dneva, ko postane polnoleten.

Novo je v zakonu, da se izpodbija na enak način materinstvo. Ni pa dopustno ugotavljanje očetovstva za otroka, ki je bil spočet z umetno osemenitvijo matere.

Mladoletne otroke zastopajo starši. Mladoletnik, ki pa je dopolnil 15 let in ki je zaposlen, lahko razpolaga s svojim oseb-

nim dohodkom, vendar pa je dolžan prispevati za svoje preživljanje in izobrazevanje. Za veljavnost pravnih poslov, ki jih izven tega sklepa mladoletnik, je potrebna odobritev staršev.

Starši so dolžni preživljati svoje otroke; če se redno šolajo, so jih dolžni preživljati tudi po preseženi polnoletnosti. Polnoletni otroci so dolžni preživljati starše, če so nesposobni za delo in nimajo dovolj sredstev za življenje.

Kdor ima pravico do preživnine, lahko s tožbo zahteva, da se mu plačuje preživnina. O dolžnosti in višini preživnine lahko prizadete stranke sklenejo pri pristojnem organu občinske skupnosti socialnega skrbstva dogovor; na podlagi takega dogovora je možna sodna izvršba. Pomembno je določilo, da odpoved pravici do preživnine nima pravnega učinka. Novo je v zakonu, da mora sodišče, kadar odloča o preživnini, poslati odločbo pristojnemu organu občinske skupnosti socialnega skrbstva. Ta organ pa bo na podlagi uradno ugotovljenega podatka o povečanju življenjskih stroškov vsako leto sprejel sklep o odstotku povišanja preživnine in tako opravil uskladitev vseh preživnin. O tem bo izdal odločbo in bo možna sodna izvršba.

STEFAN SIMONČIČ

Pogumna dekleta

Med nedavnim obiskom v taboru vzgojnega središča za urjenje enot teritorialne obrambe smo našli tudi dekleta v uniformah. Dve smo vprašali, zakaj sta kot prostovoljki stopili v teritorialno enoto, kako se v njej počutita in kaj v enoti delata. Povedali sta:

ANKA TOMŠIČ iz Novega mesta, stara 19 let: „Veseli smo vse vojaške stvari. Posebno pa sem se navdušila, ko so nam mladincem prikazali v domu JLA film „Pogumna dekleta“, ki govori o teritorialnih Mariborcih, in še neki drugi film o

teritorialnih iz Sarajeva. Tu, sredi gozda, je sicer malo bolj sveže, vendar imamo spalne vreče. Taborjenje je kar zanimivo in vaje tudi.“

ANKA VODOPIVEC iz Smarjeških Toplic, stara 19 let: „Tudi jaz sem gledala tista dva filma. Tudi na televiziji večkrat vidim kaj o teritorialnih in teritorialnih, pa me je pritegnilo. Obe sva zdaj bolničarki. Obiskujeva tečaj, ki ga vodi eden izmed novomeških zdravnikov. Na vaje z orožjem in na ostalo delo nas zdaj ne kličejo.“

Dve Anki — levo Tomšičeva, desno Vodopivčeva — sta se navdušili za vojaške zadeve, ko sta videli filme o teritorialnih. (Foto: Primc)

Armada gasilcev pokazala moč

Ob 100-letnici novomeških gasilcev je bila v nedeljo dopoldne po Novem mestu taka gasilska parada, kakršne še nikdar nismo videli

Ob zaključni slovesnosti naših jubilejantov in v okviru praznovanja občinskega praznika novomeške občine je bila 10. oktobra na novomeških ulicah mogočna parada stotine gasilcev in desetine gasilskih avtomobilov.

Na lepo okrašenem Glavnem trgu so na častni tribunali sprejeli raport, potem pa je množica gledalcev lahko spremljala strumno korakajoče gasilce vseh prostovoljnih društev novomeške občine, gostov iz sosednje metliške, brežiške, trebanjske in sevnjske občine ter

še drugih gostov v paradnih uniformah.

Za gasilci so peljali skozi mesto gasilski avtomobili s sodobno opremo za gašenje. Kolona rdečih avtomobilov je bila dolga več kot en kilometer, saj je sodelovalo v paradni okrog 70 gasilskih avtomobilov.

Zatem je bila glavna svečanost pri gasilskem domu na Cesti herojev, kjer so v navzočnosti pokrovitelja slavja Jakoba

Beriča, predsednika občinske skupščine, organizirali slovesnost. Vinko Žabkar, predsednik GD Novega mesta, je sprejel številne spominske plakete in odličja, ki so jih jubilejantem društvu ob stoletnici poklonile občinske gasilske zveze sosednjih občin, zatem pa podelili plakete in nagrade ter razglasili avtoralno.

V slavnostnem govoru se je pokrovitelj slavja iskreno zahvalil gasilec za vso nesebično pomoč in požrtvovalnost pri ohranjanju ljudskega in posameznikovega imetja.

Letos je bila res smola

Šmarješke Toplice so bile čez poletje skoraj prazne, zato v turizmu ne bo planiranega uspeha

V pasjih dneh nas je zeblo, pred tem smo prosili dežja, tako da je letošnje poletje vsak godrnjal. Mnogo bolj kot zasebniki so bili prizadeti kolektivi, ki se ukvarjajo s turizmom. V Šmarjeških Toplicah je bila v vsem letu le pomlad običajna. Julija, ko se je naredilo lepo vreme, je potres prestrašil goste, da so

mnogi odšli. Komaj se je zemlja umirila, je nastopil dolgočasen dež. Že rezervirane postelje so dostikrat ostale prazne in tudi zunanji bazeni so samevali, prav tako bife na kopalšču več kot mesec dni sploh ni delal. Juliju je sledil pust in čemerer avgust, september pa je spet privabil nekaj več gostov.

Kakor pravijo v hotelski recepciji, prihaja vsako leto veliko stalnih gostov. Pri zasedenosti postelj so ti zastopani z več kot polovico. Septembra letuje v Šmarjeti veliko Slovencev, med tujci pa je največ Nemcev. Trenutno imajo 120 gostov, tako da so zasedene vse sobe, ki jih je možno ogrevati.

Kuritu so letos začeli že v začetku septembra, kar je spet izjemni slučaj, saj so navadno poskrbeli za tople peči tudi mesec dni kasneje. Vse to jasno kaže, da finančni rezultat ne bo kaj prida. Skušali bodo oživiti izletniški turizem s pomočjo kozmetičnega salona, pedikire in frizerja, tako da bi bil kraj privlačen v jesenskem in zimskem času ne le za starejše, ampak tudi za mlade.

Eden stoterih

Jože Grgovič iz Zg. Brezovice je eden tistih značilnih dolenjih poproletarcev, ki predstavljajo glavino delovne sile tudi v naši industriji. Je v službi pri IMV — obrat Podgorje Šentjerneje, doma pa ima kmetijo. Zena je prav tako zaposlena, stara mama doma pazi otroke. Tak način organizacije življenja je zelo pogost, o njem pa je več povedal Grgovič sam:

— Kdor danes pridno dela, si lahko kaj spravi skupaj. Jaz sem

nekaj let pripravljaval material, zdaj gradim novo hišo, kupili smo traktor in še nekaj drugih strojev. Seveda izkoristimo vsako priložnost za delo in dopusta ne poznamo, razen tega zelo varčno gospodarimo z denarjem. Pri nas nihče ne zapravlja.

„Vam kmetovanje prinaša dosti zaslužka?“

— Dosti ne, nekaj pač. Zadnja leta se na našem koncu vsi ukvarjamo s prodajo mleka. To je najbolj zanesljiv dohodek. Imamo tri krave in nekaj vinograda pa njive.

„Je letošnja letina res toliko slabša od prejšnjih?“

— Na splošno ne vem, na našem koncu pa je bilo otave veliko manj, konuza je slabša, nižinske vinograde je zajela april-ska pozeba. Okrog Šentjerneja se vsi pritožujemo.

„Kaj pa v službi, ste zadovoljni? Ste kdaj razmišljali, da bi službo pustili in samo kmetovali?“

— Če ne bi bil v službi zadovoljen, potem ne bi ostal 16 let v istem kolektivu. Da bi službo pustil, ne pride v poštev. Z zaslužkom iz delovnega razmerja si tudi pomagamo v takih primerih, kakršen je letos, ko nam je vreme zagodilo in bo pridelkov manj. Za kmeta namreč ni dovolj, da je le priden, mora imeti tudi srečo.

R. B.

Težkim bolnikom močnejša zdravila

Trenutne značilnosti novomeškega gospodarstva: več izgub, manjši dohodek, prevelika poraba, hkrati pa večji izvoz in boljša likvidnost

Po podatkih, ki so jih posredovali delegatom vseh zborov novomeške občinske skupščine, se gospodarstvo slabo piše. V prvi polovici letošnjega leta je bilo le za 2 odst. več dohodka kot v tem času lani po plačani realizaciji in za 9 odst. več po že korigiranih podatkih. Hkrati s tem pa so porabljena sredstva narasla za 10 odstotkov in temu primerna je ekonomičnost poslovanja, ki je tudi precej pod lansko ravnijo.

Pozna se, da ima večina delovnih organizacij precejšnje kredite, obresti zanje pa predstavljajo tri četrtine vseh pogodbenih obveznosti. Vsi pravijo, da je letos težko primerjati poslovanje z lanskim zaradi spremenjenega načina obračunavanja, kljub temu pa je očitno, da je uspeh slabši. V gospodarstvu je za 116.495.000 dinarjev izgub, ki se nanašajo na 4 TOZD Iskre, 3 TOZD

Železniškega transportnega podjetja in celotno tovarno Novoteks. Medtem ko Iskrine in železniške izgube štejejo med težave splošnega pomena v vsej Sloveniji in Jugoslaviji, pa je izguba v Novoteksu zaskrbljujoča.

Novi predpisi so poskrbeli, da se je likvidnost v gospodarstvu močno popravila, saj od 1. aprila dalje po podatkih SKD ni zabeležena nobena blokacija ziro računa, medtem ko je

bilo lani v tem času že 16 blokad.

Da se je izvoz v prvi polovici leta povečal za 39,3 odstotka, je le ena svetla plat medalje, ki je sicer razveseljuje, toda ugotovljeno je, da nekateri kolektivi prodajajo svoje izdelke na tuje za vsako ceno. Tudi v izgubo! To kajpak ne pomeni krepitve občinskega gospodarstva.

V gospodarstvu je v prvem polletju na novo dobilo delo 850 ljudi, osebni dohodki zaposlenih pa so se (po obrazcih RAD) povečali od 2.989 din v prvem polletju lani na 3.320 dinarjev. Ob upoštevanju naraščajoče druginje doseženo 17-odstotno povečanje zaslužkov ni realno, še manj realnim razmeram podobno pa je, da so vse oblike

porabe segle čez rast dohodka.

Izhod iz zdajšnjih težav po mnenju delegatov ni v nadaljevanju življenja tistim, ki že več let bolehalo za isto boleznijo — izgubo — marveč v dobro zastavljeni sanaciji. Vsako čakanje s sanacijskimi programi pa je lahko usodno.

RIA BACER

Kar so rekli občani, naj drži

Protestov in spreminjalnih predlogov glede planiranih investicij v šolstvo ni mogoče upoštevati, je menila skupščina izobraževalne skupnosti

Dругič sklicana skupščina izobraževalne skupnosti v Novem mestu je 4. oktobra največ razpravljala o investicijah, čeravno so bile pomembne tudi druge točke dnevnega reda.

Kakor je uvodoma dejal Štefan Galič, predsednik izvršnega odbora te skupnosti, je prišlo precej pisme-

nih ugovorov, protestov in spreminjalnih predlogov glede samoupravnega sporazuma o temeljnih plana izobraževalne skupnosti za obdobje 1976 — 1980, ki je bil tokrat predložen v sprejem. Resda so se v zadnjem času ponekod močno spremenile potrebe, vendar vseeno ne gre nameravanih dozdav šol kar po vrsti spreminjati v novogradnje.

Četudi nihče ni oporekal predstavnikom krajevnih skupnosti in šol, ki so dokazovali smotrnost novogradenj v Vavti vasi, Žužemberku in Otočcu, pa se je izoblikovalo stališče, da ni mogoče mimo odločitve na referendumu. Delovni ljudje iz vse občine so izglasovali samoprispevek, ki je osnova za vse dozdave in nove gradnje šolskih poslopj, hkrati pa tudi program gradenj.

Tega skupščina nima pravice spreminjati. Razen tega tudi ni denarja, da bi vse to upoštevali. Potreben bi bil nov razpis referenduma, če bi hoteli dozdave iz samoprispevka spreminjati v novogradnje in zagotoviti nova sredstva. Po daljši razpravi so sklenili, da bodo spreminjene želje občanov dobile prednost pri razpisu novega referenduma, ko se bo zdajšnji iztekel.

Delegatki iz tovarne zdravil sta opozorili, da gospodarstvu primanjkuje kadrov, zato je zainteresirano za hitrejši razvoj srednjega šolstva. Tudi na tem področju dosedanja plani niso bili uresničeni, ker je planirane gradnje ob samoprispevku pred štirimi leti predvsem požrla skokovita rast cen v gradbeništvu.

Končno so se dogovorili, da bodo investicije v usmerjeno izobraževanje usmerjali tako, kot bodo narekovele kadrovske potrebe.

Za letošnji 29. oktober

Slavje za letošnji občinski praznik ne bo tako hrupno in dolgočasno, kot je bilo poprej v navadi, ker se poznajo stabilizacijski ukrepi, vseeno pa je ves oktober v znamenju tega praznika.

Naj omenimo, da je nedavna otvoritev ceste do Drganjih sel že sodila v sklop tega praznovanja, prav tako proslava ob 90-letnici kmetijske šole Grm in jubilej novomeških gasilcev.

Jutri, 15. oktobra, bo v Dolenjski galeriji otvoritev razstave „Po poteh Gubčeve brigade“, nekaj dni kasneje bo srečanje žena in mater padlih borcev; na Otočcu bodo odprli prenovljeni kulturni dom in novo športno igrišče.

28. oktobra ob 19.30 bo v športni dvorani slavnostna akademija, popoldne pa bo seja odbora za izgradnjo Muzeja revolucije v Dolenjski galeriji. Na sam praznični dan je predvidena slavnostna seja vseh zborov občinske skupščine in izvršnih organov družbenopolitičnih organizacij občine, ki bo ob 10. uri v športni dvorani. Isti dan ob 11.30 bo odkrite spominske plošče nekdanjemu komisarju okrožnega komiteja KP Vinku Kristanu; ob 13. uri pa bodo svečano odprli novo zdravstveno postajo v Ločni.

Te dni bo tudi več športnih srečanj in prireditev, slavnosti pa bodo zaključene 30. oktobra z osrednjo proslavo 35-letnice napada na Bučko.

VELIČASTNA PARADA — Takole je bilo v nedeljo na Glavnem trgu, ko je na stotine gasilcev strumno korakalo mimo tribune in množice gledalcev. (Foto: Ria Bačer)

NEKAJ NOVIH ČLANOV

Na predlog SZDL je bila na zadnjem zasedanju občinske skupščine imenovana Komisija za volitve in imenovanja ter kadrovske zadeve. Sestavljajo jo: predsednik inž. Stane Zunič — podpredsednik občinske skupščine, in člani: Jože Turk, Niko Golob, Milan Blatnik, Darja Podbevšek, Franc Kirn in Staša Vovk. Člani te komisije so bili imenovani tudi za predstavnike družbene skupnosti v razpisne komisije v delovnih organizacijah.

ČETRTI V ZVEZI

2. oktobra se je tekmovalna gasilska desetina tovarne zdravil Krka iz Novega mesta zelo izkazala v Beogradu. Na zveznem IV. državnem prvenstvu je v več gasilskih tekmovalnih disciplinah dosegla lepo uvrstitev in končno pristala na četrtem mestu. Zlasti je uspela v mokri vaji in v štafeti z ovirami. Krkine gasilce sta vodila in trenirala Alojz Macedoni in Ivan Hren.

GRADNJA GRE H KRAJU

Vrtec za 60 otrok, ki ga gradijo v Žužemberku v prijetnem okolju nad zdravstvenim domom, naj bi bil odprt že za letošnji občinski praznik Novega mesta. Pri gradnji je bilo več težav, ker je teren kamnit, v zamudi je gradnja kanalizacije, medtem ko so montažna dela opravili v predvidenem roku. V Žužemberku hitijo, da bi bila vsa dela pravočasno končana.

Novomeška kronika

PREDAVANJE O NARKOMANIJI — V torek je dr. Martina Tomori — Šmuc, nevropsihiatrinja iz Ljubljane, predavala dvema skupinama srednješolske mladine o narkomaniji in škodljivih vplivih mamil na človeški organizem in njegovo zdravje. Dvakrat je bila dvorana Posvetnega doma dobro zasedena s poslušalci, predavanje pa je organiziral Rdeči križ v sodelovanju z vodstvi srednjih šol.

DVA NOVA OBCANA — Pretekli teden sta v novomeški porodnišnici rodili Nada Ribič iz Koštialove 30 — Marjanco in Marija Vrstvovšek iz Segove 136 — dečka.

HVALA ZA KRI! — Na novomeški transfuzijski postaji je minuli teden darovalo kri 61 prostovoljcev. Med zaposlenimi so se tokrat najbolj izkazali v Novoteksu, od koder je prišlo na odvzem krvi 16 darovalcev; 12 je bilo dijakov šole za zdravstvene delavce, 11 iz tovarne zdravil Krka, 6 iz Novolea, 4 dijaki in 12 ostalih.

JESEN RUMENA, DOBRA ŽENA — Ta pregovor je v praksi lepo videti te dni na novomeški tržnici, kjer je dobiti vsega, kar premorejo njive in drevesa v jeseni. Karfijola je veljala 20 din, radič 20 din, endivija 15 din, paradiznik 10

din, pesa 10 din, kostanj 10 din, fižol (zružen) 20 din. Primorci so prinesli naprodaj fige po 20 din, domače grozdje je veljalo 10 do 14 din, jabolka 8 do 13 din. Precej izbire je tudi v cvetju in sadikah. Medtem ko so sadike matičev prodajali po 5 din, so bile vrtnice po 4 dinarje.

Ena gospa je rekla, da se je neki delegat na zadnjem zasedanju občinske skupščine dobro znašel. Ko je v dvorani že nekaj časa dišalo po pripravljeni kavici iz predverja, odmora pa niso dali, je glasno zazvonila budilka...

Molčeči delavci

Položaj kočevskega gospodarstva je bil ob polletju precej slabši od jugoslovanskega povprečja, saj je v kočevski občini zaključilo polletje z izgubo skoraj še enkrat več delovnih organizacij. Vsakdo bi pričakoval, da se bodo zdaj delovni ljudje, se pravi samoupravljajci zganili, ugotovili slabosti in učinkovito ukrepali. Vendar kaže, da gre glede na slabo gospodarjenje vsem še predobro in da jim je zato še odveč trud, da bi razmišljali, kako bolje gospodariti.

Na zadnji seji občinske skupščine o poročilu o gibanju gospodarstva skoraj ni bilo razprave. Izjema sta bili le delegaciji Inkopa in Tekstilane. Podobno je bilo tudi na sestanku aktiva komunistov-delavcev oziroma neposrednih proizvajalcev, kjer sta v razpravi o istem poročilu (pa tudi o drugih točkah dnevnega reda) razpravljala le dva delegata iz Itasa in sekretar aktiva, ki je iz Mesarije.

Nova ustava, novi zakon o združenem delu in drugi predpisi določajo, da imajo delovni ljudje pravico in dolžnost odločati o vseh pomembnih zadevah. Prav zdaj, ko je položaj težak, ko je vsakemu delovnemu človeku omogočeno, da res odloča o rezultatih svojega dela, da vpliva na vse, prav zdaj je nastopil največji molk. Prejšnji aktiv komunistov-delavcev je bil na primer zelo delaven in med najboljšimi v republiki. Kje so vzroki, da je zdaj drugače? Seveda je dolžnost političnih organizacij, da jih odkrijejo in pomagajo delovnim ljudem pri njihovem odpravljanju. Če so molka krivi neprimerni delegati, jih je treba zamenjati z bolj prizadevnimi.

J. PRIMC

Ukrepi za boljše gospodarjenje

Prepočasno združevanje in sodelovanje — Manjka sposobnih ljudi — Kjer je izguba, morajo izdelati sanacijske programe — Bolje izkoristiti delovni čas

Kočevski Trikon, o katerem smo pisali, da je zabredel v precejšnjo izgubo, počasi leze iz težav. Novo vodstvo se je doslej izkazalo kot učinkovito, saj se je kljub odprodaji polovice strojev in občutnemu zmanjšanju števila zaposlenih proizvodnja dvakrat povečala. To so ugotovili na zadnji seji občinske skupščine Kočevje, ko so razpravljali o rezultatih polletnega gospodarjenja.

Stanje v kočevskem gospodarstvu pa je na sploh precej slabše od načrtovanega. Vzrok je, da se delovne organizacije niso dovolj hitro prilagajale spremembam gospodarskega sistema. Ta težki položaj pa bo imel posledice tudi v negospodarstvu (zdravstvo, šolstvo itd.).

Izvršni svet meni, da gospodarstvu manjka predvsem sposobnih kadrov. Razvojna in analitična služba sta slabo zasedeni ali ju celo ni. Združevanje in poslovno sodelovanje je red-

kost, čeprav je nujno. Vlaganje v gospodarstvo je bilo nad

NOVA RAVNATELJICA

Za ravnateljico posebne osnovne šole Kočevje je bila na zadnji seji kočevske občinske skupščine imenovana Milena Aupič iz Kočevja. Za delegata družbene skupnosti v zbor delovne skupnosti Pokrajinskega muzeja Kočevje je bil imenovan Jože Adamič iz Kočevja.

Spomin na pisatelja

Vsako leto 9. maja svečanost v spomin na pisatelja Toneta Ožbolta — Obsodba Avstrije — Po 10 din za Tolminsko — Nova predsednica pionirjev Tanja Nikolić

Pred kratkim smo imeli v Vasi-Fari pionirsko konferenco. Za začetek so recitatorji in pevci nastopili s kulturnim sporedom, ki je bil posvečen začetku šole, pionirjem-kurirjem in časom NOB ter občinskemu prazniku. O prazniku je spregovorila mentorica Fanika Ožbolt.

Pinirsko konferenco so pripravili in vodili pionirji. Poročali so o živahnem delu v raznih kroških in drugih dejavnostih. Srečevali so se z vrstniki iz šole Brod na Kolpi na Hrvaškem in tako poglabljali tesne vezi bratstva in enotnosti. Gojili so tradicije NOB in se pripravljali na obrambo in zaščito domovine. S tajnimi volitvami so nato za svojo novo predsednico izvolili Tanjo Nikolić.

Na koncu so se domenili o bodočem delu. Solasno so sklenili, da bo vsak prispeval za Tolminsko 10 din. Člane literarnega krožka so zadolžili, da napišejo zaradi dogod-

kov na Koroškem protestno pismo in ga pošljejo ZPM Slovenije.

Člani literarnega krožka so predlagali, naj bi 9. maja vsako leto organizirali proslavo v spomin na našega dragega rojaka, pisatelja in velikega prijatelja naše doline, tovariša Toneta Ožbolta. Ob tem prazniku smo se že namreč nekaj let z njim srečevali na šoli. Naša šola je s smrtjo pisatelja Ožbolta vello izgubila. Izgubili smo najboljšega tovariša in vzgojitelja ter pobudnika za še boljše delo. Velikokrat nas je obiskal in se pogovarjal z našimi učenci o svetlih dneh NOB. Organiziral je svoje bojne tovaršice, ki so nas obiskovale. Posredoval nam je umetniške slike in knjige, s katerimi si lepšamo vsakdanjik. Pomagal nam je pri velikih proslavah v zgodovinski Taborski steni. Nikoli nas ni razočaral, vedno se je z veseljem odzval našim povabilom. Tako nas je težko bolan spremljal v Taborsko steno še 30. maja letos, a zadnjič je obiskal naš kraj 19. junija ob Zboru jugoslovanskih pionirjev. Njegovo življenje je bilo tesno povezano z življenjem naše šole, zato ga ne bomo nikoli pozabili.

MARIJA VOLF

Nova delavnica v Osilnici

Obrat Tekstilane bo reševal gospodarske in socialne probleme ter ne bo onesnaževal reke Kolpe

V Osilnici gradi kočevska Tekstilana novo delavnico, ki bo imela preko 100 kv. m površine in še skladišče, ki bo merilo blizu 50 kv. m. Vrednost investicije znaša okoli 800.000 din. Ta denar bo dan kot posojilo iz sredstev sklada skupnih rezerv občine na podlagi samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za izgradnjo male industrije v manj razvitih krajevnih skupnostih kočevske občine. Opremo za delavnico bo zagotovila Tekstilana.

S to investicijo bo Tekstilana povečala število zaposlenih v tem svojem obratu s 25 na 50. Tako bo dobila doma delo predvsem nezaposlena ženska mladina.

Taki obrati na podeželju prepričujejo, da bi odhajali mladi v mesta, kjer bi jim bilo

treba zgraditi tudi stanovanja in druge objekte. Hkrati žive mladi s starši in jim pomagajo na stara leta. Odpiranje takih obratov na podeželju pomeni najbolj učinkovito reševanje gospodarskih in socialnih problemov podeželja.

J. P.

UREDNIKOVA POŠTA

Prehajamo spet iz poletnega, skrčenega obsega komunističnih strani na običajne, kar pomeni, da bo imela občina Kočevje spet izmenoma v listu en teden po strani, naslednji teden pa stran in pol. Tako bo spet na razpolago več prostora za vse, ki dopisujete v naš list. Zaradi skrčenega obsega lista marsikaj ni prišlo takoj v list ali pa je čakalo na objavo celo tako dolgo, da je bolj ali manj zastarelo. Takih primerov bo zdaj manj.

NACRTI MLADIH — Na nedavni konferenci osnovne organizacije ZMS osnovne šole Kočevje, so sprejeli obširen program dela. Med drugim bodo sodelovali tudi s krajevno skupnostjo in ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami. (Foto: F. Brus)

Bogat program

Osnovna organizacija ZMS na osnovni šoli Kočevje je v svoj program dela za to šolsko leto vnesla najprej osnovne naloge, kot so učenje, oblikovanje lika socialističnega mladince in razvoj samoupravljanja na šoli.

Nadalje so sklenili, da bodo izdajali svoj bilten, krepili ljubezen do domovine, obujali tradicije NOB, sodelovali z mladino v pobrateni Dolini in Prokuplju ter s šolo iz Križa pri Zagrebu, seveda pa tudi z učenci okoliških šol in šole v Ribnici. Sodelovali bodo pri akcijah za olepšavo mesta. Uredili bodo igrišče pri stari šoli in ustanovili sklad za razvoj igrišč v Kočevju. Obiskovali bodo tudi delovne organizacije, se srečevali z borci, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in vojniki.

Kot mladi člani RK bodo sodelovali pri vseh humanih zbiralnih akcijah. Obiskovali bodo ostarele in jim pomagali. Ob 8. marcu se bodo spomnili žena-bork. Pomagali bodo pri učenju slabim učencem oziroma jim to pomoč organizirali.

J. P.

Naš praznik v slikah

VELIKO GOSTOV — Svečane seje občinske skupščine se je 2. oktobra v zgodovinskem Šeškovem domu udeležilo tudi veliko gostov, med njimi predsednik skupščine SRS Marjan Breclj, član sveta federacije Ivan Maček-Matija, delegacija pobratene občine Dolina, delegacije sosednjih občin, borci, predstavniki brigad in drugi.

POŽELI APLAVZ — Med tistimi, ki so poželi na prireditvah ob prazniku občine Kočevje in v tednu Komunističnega največ aplavza, je tudi moški pevski zbor, ki ga vodi Ive Stanič.

ŠTIRINAJST LIKOVNIKOVI — Na razstavi domačih likovnikov se je predstavilo 14 ustvarjalcev in sicer od akademikov do samoukov. Ta razstava je vzbudila zelo veliko zanimanje med občani.

ZAKLJUČNI BOJI — Na razstavi „Zaključni boji in osvoboditev Slovenije“ je mlade najbolj pritegnilo orožje, odrasle pa pisani dokumenti in fotografije.

65 ODLIKOVANJ — Na svečani seji občinske skupščine je bilo podeljenih kar 65 vojaških in delovnih odlikovanj, s katerimi je predsednik Tito odlikoval zaslužne občane.

DVE ŠEŠKOVI NAGRADI — Letos je bilo podeljenih tudi dvoje najvišjih občinskih priznanj, „Šeškovi nagradi“. Dobila sta ju Tilka Kovačević (na fotografiji) in Lojze Rauh.

POTROJEN PROMET — Za občinski praznik in svojo 7. obletnico je kočevska Nama prodajala 4 dni večino blaga z 10-odstotnim popustom. V teh dneh so prodali za 3.830.000 din blaga ali nad 3 krat več kot sicer. Največ so prodali pohištva, bele tehnike in televizorjev. Za praznične dni so prodajali s popustom tudi pri Trgoprometu. Foto in besedilo JOŽE PRIMC

BODOČI VOJAKI — Pred kratkim so se v Domu telesne kulture v Kočevju pred naborno komisijo zvrstili mladinci, rojeni leta 1958. Številne mladince je pozdravil tudi sekretar občinskega komiteja ZKS Jože Novak. Star običaj, ko so se fantje pripeljali na nabor z vozom in harmoniko ter nageljnomo v gumbnici, je sicer v Kočevju minil, toda kljub temu je bil za mladince kočevske občine to svečan in pomemben dan. (Foto: France Brus)

Bratske vezi

Trebnje pobrateno še z Veliko Gorico

V soboto, 2. oktobra, je tudi občinska skupščina v Veliki Gorici (SR Hrvatska) sprejela listino o pobratitju s trebanjsko občino. Listino so v Trebnjem sprejeli že na slavnostni seji ob praznovanju občinskega praznika. Krog sodelovanja z jugoslovanskimi narodi bodo razširili prihodnje leto še na SR Bosno, ko se bodo pobratili z občino Iljaš, s katero sodelujeta že Obrenovac in Velika Gorica.

Slavje v Veliki Gorici je bilo v znaku proslavljanja 100-letnice tamkajšnjega gasilskega društva. Ob tej priložnosti se je z njimi pobratila tudi trebanjska občinska gasilska zveza. Pokrovitelj gasilske slavnosti je bil predsednik zveze sindikatov Jugoslavije Mika Špiljak. O razvoju trebanjske občine so seznanili občane in delovne ljudi velikogoriške občine z mnogimi prispevki v občinskem glasilu.

Občina Velika Gorica je močnejša od trebanjske, navezana je na hrvatsko prestolnico. Na njenem območju je tudi zagrebško letališče. V srednjoročnem načrtu razvoja občine predvidevajo tudi vrsto naložb v družbeni standard, med drugim gradnjo športne dvorane, in doma družbene samozaposlite. V središču občine želijo priti do srednje šole. Gradnjo novih osnovnih šol nameravajo, podobno kot v Trebnjem, reševati s samoprispevki. V okviru mesta Zagreba se potegujejo za prednostne cone, kjer naj bi v naslednjih letih potekala stanovanjska izgradnja, niso zadovoljni z mestnim osnutkom srednjoročnega načrta vrednotenja kmetijstva. Podobno kot se trebanjska občina bori za vstop v sredino razvitih občin, se občina Velika Gorica bori za uveljavljanje v okviru mesta Zagreba.

VSE O TREBANJSKI OBČINI — Pod naslovom „Zlatna doba trebanjske občine“ je v občinskem glasilu občine Velika Gorica hrvatskim bralcem na več straneh obširno predstavljena trebanjska občina.

VELIKO GRADBIŠČE — Čatež je poln težkih gradbenih strojev, ki so se na najbolj črnih točkah na cesti do vasi že globoko zajedli v brežine. Sprva bodo opravljena vsa zemeljska dela za modernizacijo ceste na Čatežu in Mali Loki, zatem, ko se bo videlo, koliko je še denarja, bi morda dodali še kaj asfalta od Male Loke naprej proti Čatežu. (Foto: Železnik)

Kultura prenehala biti pastorka

V tednu Komunista so osnovne organizacije pregledale aktivnosti v kulturi — Skrb za kulturo vse leto — Uspehi Tabora likovnih samorastnikov in dnevov kulture

Simbolični znak tednov Komunista — cvetni popek, ne ustreza povsem razmeram v trebanjski občini. Dosežen je že lep napredek, razprave o osnovnih organizacijah, ki jih je na koncu ocenil še občinski komite ZK na nedavni seji, pa vseeno navajajo še vrsto pomanjkljivosti.

Sekretar Tone Žibert ugotavlja, da materialno vprašanje marsikdaj ni več poglavitni vzrok za kulturno mrtvilo v tej ali oni sredini, slednje je prenekatikrat le izgovor. Vrsta prizadevanj kulturnih in družbenih delavcev je v občini dosegla lepe uspehe ob skromnih sredstvih: ustanovitev Kmečkemu muzeju na Veseli gori, dolgoletna dejavnost mirenškega moškega pevskega zbora, knjižnica v Trebnjem, trebanjska godba, kulturno umetniško društvo Ivan Cankar iz Velike Loke ali Tabor likovnih samorastnikov, ki presega celo državne okvire in navezuje že stike z umetniki iz dežel v razvoju. Seveda pa kultura ni bila deležna takšne pozornosti kot razvoj gospodarstva. V krajevnih skupnostih je mnogo več govora o asfaltiranju ali posipavanju cest in podobno, kar sicer tudi pomeni urejanje okolja, ni pa čutili pravega kulturnega udejstvovanja ljudi.

NALOGE ZA VSE

Pri ocenjevanju tega, kdo vse je poklican, da se vprašanje kulture enakopravneje obravnava, je bilo pokazano pravzaprav na vse družbene dejavnike. Tudi sindikalne orga-

nizacije naj bi v delovnih kolektivih pomagale delavcem pri razumevanju kulturne politike, podobno je s SZDL in mladinsko organizacijo po krajevnih skupnostih. Razprave o kulturi, za kar so bile v tednu Komunista zadolžene vse osnovne organizacije, so prinesle vrsto zanimivih spoznanj. Tako je omembe vredna pobuda za ustanavljanje komisij, ki naj bi znotraj sindikata skrbele za okrepljeno kulturno akcijo. Postavljena je bila zahteva, naj bi delavcem približali knjigo. V prenekatih tovarni premorejo knjig za kar lepo knjižico, tudi z marksistično vsebino, žal pa ljudem niso

KADROVSKE OKREPITVE

Novi predsednik občinskega sindikalnega sveta v Trebnjem je Igor Slak, ki je bil štipendist Titovega sklada v Kumrovcu. Zaposlen je v Novolesu — tozdr Tovarna akrila v Trebnjem kot sekretar. Novi predsednik zbora združenega dela občinske skupščine je Ivan Starič iz Trima, ki je zamenjal preminulega Janeza Lazarja. Ker je prenehala funkcija nekaterim delegatom za zbor združenega dela republiške skupščine, so predvideni novi: inž. Zdravko Mihalič iz Trima, Pavel Jevnikar iz Iskre — tozdr Elektroliti Mokronog, Jelka Marš iz Laboda — tozdr Temenica, Ivan Mrzerek iz Dane, inž. Jože Mandelj iz mirenškega Gradbeno-opekarskega podjetja, Milka Lenič iz trebanjskega zdravstvenega doma in Engelbert Škofica iz KPD Dob.

dostopne. Le občasno obveščanje delavcev, čeprav je to storjeno ponekod tudi s tiskanimi glasilii, je neustrezno ravno zaradi nerednosti izhajanja.

Zanimivo je, da se v razpravi o kulturi nobena osnovna organizacija ZK ni dotaknila filmske vzgoje. Je s filmskih platen v občini že izginila parada našim ciljem tujih filmskih junakov ali plaže? Predstave pravih domačih in tujih umetnin vzbujajo zanimanje med gledalci, čeprav le denar v blagajni od izkupička ne bi smel biti merilo.

NE VSE LE NA PLEČA NEKATERIH

Da res ni šlo le za teden Komunista, zatem pa bi vse skupaj spet šlo po običajnih tirnicah, kažejo tudi sprejeti sklepi. V osnovnih organizacijah ZK ni bilo le lepega govorjenja o kulturi, temveč morajo do 15. novembra sprejeti o tem tudi akcijske programe. Predvsem komunisti morajo biti tisti, ki naj bi tudi prispevali k pravilnemu vrednotenju dela posameznikov v kulturi. Ljudi, ki z veliko ljubeznijo delajo v amaterskih kulturnih organizacijah, naj bi razbremenjevali preštevilnih drugih dolžnosti. Komunisti v izvršnem odboru kulturne skupnosti morajo do konca novembra pripraviti posvet za pripravo programa o tem, kaj vse je treba storiti pri kulturni vzgoji pionirjev, mladine in odraslih. Komite je tudi predlagal občinski skupščini, naj na eni od sej skupno s skupščino kulturne skupnosti proučijo razmere v kulturi.

ŠPORTNI DAN

Učenci višjih razredov OS Sentrupert so imeli prejšnji teden športni dan. Po obilni malici v šoli so se odpravili na Kovačev hrib, kjer so tekmovali v jesenskem krosu. Zatem so pričeli nabirati žetod, ki ga bodo prodali in zbrani denar prispevali za kraje, ki jih je prizadel potres. MILENA KOŠČAK

Slike budijo bojne spomine

Prava umetnost je taka, da seže do srca preprostim ljudem, če jim je le dostopna. Kot taka bo v trebanjski občini še dolgo odmevala razstava prof. Borisa Kobeta „Po poteh Gubčeve brigade“.

Po zadnji seji vseh zborov občinske skupščine so si jo ogledali tudi delegati s tega zasedanja. Marsikdo je brž našel podobo, ki mu je bila še posebno blizu, bodisi da v posameznem kraju živi, marsikdo pa je videl umetnika med delom po teh krajih. Poudariti je treba, da je slikar prihajal v posamezne kraje v letnih časih, ko so bile tam borbe ali dogodki, pomembni za zgodovino slavne Gubčeve brigade.

Ob pogledu na sliko s trškogorskim zvonikom v snegu je delegat Anton Popit iz Slepšeka pri Mokronogu začel obujati spomine. „Bilo je pozimi leta 1944, ko se je štab brigade, ki je bil v Brezju, odločil, da napade-

mo Trško goro. Iz Radlje vasi smo privlekli celo top, drugače nismo znali streljati, kot da smo pomerili kar skozi cev,“ je živo kot bi bilo včeraj, razlagal pred sliko z odrobljenim zvonikom na cerkvi. „Belčkom na hribu bi se prav gotovo še slabše godilo, če jim ne bi priskočili na pomoč Nemci iz Novega mesta.“

Razstavo prof. Kobeta lahko vidijo še v Novem mestu, preselili jo bodo tudi v Ljubljano. Malokatera partizanska enota ima tak spomin. Ob otvoritvi razstave v Trebnjem je bilo rečeno, da edinstveno umetniško upodobitev te poti Gubčeve brigade obuja tudi lepote krajev, koder se je brigada borila, njeni borci jo lahko s pripovedovanji samo še obogatijo. Že priložnostni ogledi v galeriji so to resnico potrjevali.

A. ŽELEZNIK

KOT BI BILO VČERAJ — Tako dobro se je Anton Popit iz Slepšeka pri Mokronogu spominjal napada na Trško goro ob pogledu na Kobetovo sliko. (Na sliki drugi z leve).

Vse zlo izvira iz alkohola

Ivan Šega obsojen zaradi naklepnega požara na lastni domačiji — Ni se vsega zavedal ...

Ko so letos 26. julija sosedje prišli k Šegovim v Brinju, od koder se je iz skednja vil dim in je prasketal ogenj, je gospodar ležal na tleh in se ni zganil. Če ne bi ljudje tako naglo nosili vedra in gasili, bi zgorela vsa domačija. Požar pri Šegovih je prišel pred sodišče, obtožen pa je bil sam gospodar — Ivan Šega, sicer zaposlen v DANI na Mirni.

V tej hiši izvira vse zlo iz alkohola, ki sta mu vdana tako Ivan Šega kot njegova žena, lastnica vsega imetja. Ona je celo še hujska, piše v sodnem spisu. Z ženo se Šega ni razumel in prepripi so se vrstili dan za dnem. Tudi fizična obračunavanja niso bila nobena posebnost, navzkriž pa je Šega prišel tudi s sosedji.

26. julija je Šega s kolesom okrog polne prišel domov, žena se mu je skrla na podstrešje, on pa jo je klical na mile viže. Ker se ni oglašila, je začel groziti. Vpil je, da si bo prerezal vrat in podobne stvari. Malo kasneje je šel v skedenj in v senu podtaknil ogenj, sam pa se je ulegel na tla. Ko so sosedje pogasili, je spet grozil s požarom. Živino je že segnal iz hleva, da bo vnovič

zažgal, ko so prišli miličniki in ga odpeljali v pripor.

Na sodišču je obtoženec priznal požig, hotel pa je krivdo zmanjšati z izgovorom, da je nameraval ženo samo prestrašiti. Tega mu niso verjeli in je bil spoznan za krivega. Pri odmeri kazni je senat upošteval zlasti mnenje psihiatra, ki je izjavil, da je Šega od alkoholizma že bistveno zmanjšano prišten in je v tistem trenutku tak tudi bil. Obsojen je bil na 6 mesecev zapora, sodba pa še čaka na pravomočnost.

LE KZ TREBNJE DOBAVLJA

V mirenški Kolinski — tozdr Tovarna za predelavo krompirja niso zadovoljni z dobavami krompirja za predelavo. Do ponedeljka je imela tovarna odkupljenega komaj 1.000 ton letošnjega krompirja. Ves ta krompir je skoraj izključno od kooperantov Kmetijske zadruge Trebnje.

Majhni kolektivi dobro vozijo

Med delovnimi organizacijami, ki so polletno gospodarjenje zaključile z uspehom, so izključno manjši, prožnejši kolektivi — Pogoji enako težki za vse

Podobno kot ob lanskoletnih ključnih računih, tokrat le še bolj prepričljivo, so letošnje prvo polletje v trebanjski občini uspešno gospodarili majhni kolektivi. Novosti v zakonodaji in obračunavanju dohodka veljajo za vse, da pa se obračun ne izide z izgubo, je nedvomno plod skrbnega gospodarjenja in dokaz žilavosti majhnih.

BOLJ ZNANI ZUNAJ OBČINE?

Kolektiv mirenškega Gradbeno-opekarskega podjetja šteje le okrog 60 delavcev. Načrt realizacije do konca leta predvideva promet 13 milijonov dinarjev. Spisek krajev, kjer so delavci tega podjetja delali, je dolg: znani so od Vrhničke, Grosuplje, Novega mesta do Ribnice. Trebanjski stanovanjski skupnosti so dali ponudbo brez omembe vredne akumulacije, le da bi delavci imeli delo bliže doma. Do torka, 5. oktobra, še ni bilo nič znanega o izidu natečaja, čeprav je minilo že dosti časa.

OPEKA SPET GRE

Opekarništvu je nasploh v krizi, to so občutili tudi na Mirni, zato so

celo omejili proizvodnjo. Sedaj se je, kot kaže, „odprilo“, zadnji mesec prodaja teče. Po svoje opažajo, da zasebni graditelji ne posegajo več toliko po opeki, kar ni toliko odraz preusmerjanja na druge materiale kot zastoj zasebne gradnje. Ob ocenjevanju poslovnega uspeha do konca leta predvideva direktor Stane Pančur še izboljšanje, vseeno pa meni, da bo dohodek nekoliko manjši kot lani. Minula leta se je delo bolj ponujalo. Z delavci so zadovoljni, večina od njih pa bi raje delala bliže domu kot pa se vozila na oddaljena gradbišča.

HRAST PO NAČRTU

Šentlovensko mizarско podjetje Hrast želi letos narediti za 4,50 milijona izdelkov, v glavnem pultov za gostinstvo. Direktor Alojz Re-

povž govori o ustaljenem tempu, s katerim se ta kolektiv razvija. Močno si želijo nadaljevati drugo fazo izgradnje podjetja, predvsem nove proizvodne dvorane z okoli 400 kvadratnimi metri delovne površine. Seveda ne gre vse kot po loju. Različnega materiala, ki ga želijo naročiti, ni vedno lahko dobiti, predvsem ne takrat, ko bi ga potrebovali. Težko se dobijo razne plošče in okovje.

KROJAČI SE NE GRADIJO

Trebanjsko krojaško podjetje je sklenilo ustvariti za 5 milijonov realizacije. Pri naročilih se vse bolj obračajo na usluge. Ob začetku leta so predvidevali razmerje 70:30 v škodo uslugam, sedaj pa se to razmerje že obrača skoraj v škodo serijam. V stari šoli jim prostori več ne ustrezajo, do predvidene nove gradnje pa še niso prišli. Poglavitna ovira so picla posojila, namenjena pri Ljubljanski banki, podružnici Novo mesto, mali obrti. Le-ta je imela za te namene le milijon

dinarjev, kar komaj zadošča za posojila obrtnikom, zato so se trebanjski krojači temu posojilu odpovedali in zanj zaprosili Beograjsko banko (1,50 milijona). Da vedno poslujejo uspešno, se imajo med drugim zahvaliti veliki prilagodljivosti in seveda tudi solidnosti pri izvajanju naročil.

KUPČEK ZA DOMA SE DEBELI

V trebanjski občini je bilo do 7. oktobra vpisanega že 5,81 milijona dinarjev posojila za ceste, kar predstavlja 136,8 odst. obveznosti. V teku je tudi že plačevanje. Do konca septembra je bilo po podatkih službe družbenega knjigovodstva vplačano 602.295 dinarjev, kar je 10,7 odst. vpisanega denarja ali 14,2 odst. obveznosti. Kar je vpisanega nad predvideno obveznostjo, bo ostalo za ceste v občini, tega denarja pa je po zadnjih podatkih že 1,56 milijona dinarjev. Akcija vpisovanja posojila poteka še v nekaterih krajevnih skupnostih. Med zasebnimi obrtniki se je odzvalo šele 34 obrtnikov, ki so vpisali 140.700 dinarjev.

KOMBAJN ZA KROMPIR — Dezevje je letos zelo otežilo izkop krompirja, marsikje se je le-ta zaradi tega tudi zavlekel. Trebanjska kmetijska zadruga ima v Mokronogu za ta dela kombajn. V „bunkerju“ na stroju se lahko nabere do 700 kg krompirja. Na sliki: pretresovanje na traktorsko prikolico med delom na polju. (Foto: Železnik)

Na vrsto je prišel delavec

Počitniška ležišča na Lošnju in v Savudriji, za enodnevne izlete pa kmetija med vinogradi

Dokler se je tovarna Labod razvijala in rasla, so le malo dajali za družbeni standard zaposlenih. Prvi cilj kolektiva je bil čimprej uresničiti razvojni program in z njim doseči gospodarsko trdnost, tako, ki je ne bo zamajala vsaka sapica. Lani je podjetje zaključilo in zaokrožilo svoj razvoj. Vsi tozdi so se takoj zagreli zato, da postavijo v ospredje skrb za delavca in njegovo rekreacijo v krogu družine.

Tako se je kolektiv letos priključil Počitniški skupnosti Krško in podpisal pogodbo za 150 ležišč v Nerezinah na Lošnju. Že to poletje so dokončali nekaj hišic in dobili 42 ležišč. V Savudriji je Labod kupil manjši dom z osemnajstimi ležišči, v Sromljah pa so uredili prikupno kmetijo za družinske izlete. Obnovili so hišo in gospodarsko poslopje, ki s svojo slannato streho vzbujajo prijetno domačnost. Domačijo obdaja tri hektare zemljišča, travnikov, vinograda in sadov-

njakov. Vinograd so člani kolektiva obnavljali sami.

Za rekreacijski center v Sromljah bo skrbel tozdi Libna Krško. Računajo, da bodo pozneje zgradili tam počitniški dom s 150 ležišči, razmišljajo pa tudi o gradnji počitniških hišic, če bodo zanje dobili dovoljenje.

Okoli kmetije so igrišča in prihodnje leto jih bodo asfaltirali. Na njih se bodo srečevali tozdi ob raznih tekmovanjih, sicer pa naj bi zahajali na kmetijo predvsem delavci z družinami. Brez skrbi se bodo

lahko nazobali češenj ali grozda ter si privoščili z drevesa marelice, breskve in drugo sadje, ki ga bodo se posadili.

Za ureditev te hribovske kmetije si je največ prizadeval tozdi Libna kot njen bodoči skrbnik, ki je s tem proslavil tudi desetletnico obrata v Krškem. Novo rekreacijsko središče bo seveda gostoljubno sprejelo vsakega delavca in želja ustanoviteljev je, da bi ga člani tozdov s svojci obiskali vsaj enkrat na leto.

J. T.

NEVARNOST NA PREŽI

Odpadne vode sodijo med nevarne onesnaževalce okolja, zato sedanje kanalizacijsko omrežje v hitro rastočih naseljih zlasti ob deževnem vremenu ni več kos svoji nalogi. Nekajkrat smo že poročali o vdiranju vode v stanovanjske hiše in kletne prostore raznih lokalov v mestu. Še huje pa je v zunanjih naseljih, kjer fekalije ogrožajo celo pitno vodo. To velja predvsem za neurejeno kanalizacijo na desnem bregu Krškega in v Leskovcu. Urediti jo nameravajo v naslednjih letih, za kar predvidevajo za 8,5 milijona dinarjev investicij.

DONOSNEJŠE KMETIJE

Kmetijska pospeševalna služba pri krškem Agrokombinatu je sprejela med svoje naloge med drugim tudi preusmerjanje kmečkih gospodarstev. Za obdobje 1976-1980 predvideva, da se bo preusmerilo 150 zasebnih kmetij. Razvili jih bodo v specializirane proizvodne enote za živinorejo, vinogradništvo ali sadjarstvo. Vzpostavljeno s temi načrti bo pospeševalna služba širila kooperacijsko sodelovanje med kmeti in kombinatom in ga spodbujala z ugodno nabavo mehanizacije, semen, gnojil, zaščitnih sredstev in plemenske živine, pa tudi z izobraževanjem ljudi na vasi.

Z. ŠEBEK

Pridobitev v „Tednu otroka“

Postopno v vsakem večjem kraju tudi igrišče

Otvoritev pravega dela nove vzgojnovarstvene ustanove v Krškem je bila eden osrednjih dogodkov v minulem „Tednu otroka“. Hkrati je bil to prvi vrtec, ki v krški občini sprejema v varstvo dojenčke in otroke do treh let starosti in tudi prvi objekt, s katerim so v načrtovanem razvoju otroškega varstva stopili v novo srednjeročno obdobje.

V dvajsetih oddelkih petih ustanov (Krško, Senovo, Kostanjevica, Brestanica in Leskovec) so doslej zagotovili družbeno varstvo 394 otrok, ki se jim bo pridružilo v prvem delu krškega vrtca še 56 varovancev in do konca leta v Leskovcu še 40. Do konca 1980. leta bo treba zagotoviti še varstvo na Raki, v Podbočju, Dolenji vasi, Koprivnici, na Zdolah in v Velikem Podlogu. Hkrati s tem bo seveda treba razbremeniti sedanje zmogljivosti v Krškem, na Senovem in Leskovcu, kjer so v načrtu dozidave. Vse to naj bi ob koncu sedanjega srednjega srednjeročnega obdobja zagotovilo v občini varstvo za najmanj 610 predšolskih otrok, kar bo nedvomno velik uspeh. V okviru razvojnega programa otroškega varstva pa bodo kmalu uresničili še eno pomembno zamisel. Pri novi krški ustanovi naj bi zgradili osrednjo kuhinjo, ki bi lahko pripravila okoli 2.200 obrokov in bi zato služila vsem krškim vrtcem, osnovni in posebni šoli, kakor tudi šoli v Brestanici.

Seveda v „Tednu otroka“ niso pregledovali samo doslej doseženih uspehov in načrtov za nove varstvene prostore, marveč so se spomnili tudi naloge, ki so si jo zastavili pred dvema letoma. Takrat so namreč sklenili, da bodo postopno zagotovili v vsakem večjem kraju otroško igrišče. Nekaj jih že imajo, vendar naj bi poslej hitreje nadaljevali. Sicer pa se je v krški občini pričela

MANJ LJUDI

V krški občini se je število prebivalcev v zadnjih desetih letih zmanjšalo za 1,6 odst. Predvsem mlajši občani se izseljujejo v večja gospodarska središča Slovenije. Mnogi so šli na delo v tujino, kjer jih je še vedno okoli tisoč. V domači občini je zaposlenih 8550 ljudi, od tega 8060 v družbenem in 490 v zasebnem sektorju. Kmečkega prebivalstva je še 31 odst., aktivnih kmečkih prebivalcev pa 5592.

KNJIŽNICA V DOLENJI VASI

Na pobudo delegacije krajevne skupnosti Dolenja vas je Valvasorjeva knjižnica iz Krškega ustanovila podružnico v prostorih bivše dolenjevaške osnovne šole, kjer so do bili streho tudi gasilci. Knjižnico bodo odprli 1. oktobra, knjige pa bodo izposojali vsak petek od 17. do 18. ure.

Trenutno ima podružnica v Dolenji vasi na voljo 290 knjig za odrasle in pošolsko mladino. Med njimi so dela iz domače in svetovne literature in ustanovitelji upajo, da bodo domačini pridno segali po njih ter si z branjem krajšali dolge jesenske in zimske večere. To je tudi glavni namen edine kulturne ustanove v krajevni skupnosti.

J. V.

KONEC LETA TOVARNA

Na Senovem so pred dobrim mesecem začeli graditi tovarno valovite lepence. Ingrad Celje naj bi že konec decembra oddal ključne investitorju. Tovarna bo zaposlovala predvsem žensko delovno moč.

V OGLEDALU PRAZINE

Aktivistična dolžnost je pripeljala kaj malo članov ZK iz kolektivov in krajevnih skupnosti na razgovor s pisatelji v domu JLA v Brežicah. Prišli so le tisti redki, ki jih je morda res privabilo zanimanje, praznine v dvorani pa le niso mogli zapolniti.

Predstavili so se slovenski in hrvaški pisci, med njimi tudi dva zgodovinarja. Slovenso književnost sta zastopali Nada Kraigher in Karel Grabeljšek, ob njiju pa še pisec zgodovine NOB v Sloveniji polkovnik Zdravko Klanjšek. Hrvaška založba „Alfa“ pa je pripeljala v goste publicista Jovana Popovića, pesnika Vlada Popovića in zgodovinarja dr. Ivana Očaka. Srečanje z njimi je bilo zanimivo in neprisiljeno, zato je škoda, da niso pripeljali manj več mladine, če že drugi niso čutili potrebe po takem neposrednem pogovoru.

BIZELJSKI GRAD. Ali ni škoda, da tak kulturnozgodovinski spomenik prazen sameva in propada? Se bo našel kdo, ki bo odkril v njem uporaben prostor in prevzel skrb za njegovo oživitve? (Foto: Jožica Teppey)

Pri cestah ne bo zastojev

S prispevki za modernizacijo bodo morali bolj pohiteti tozdi in vsi drugi zaostankarji, sicer dela ne bo mogoče nadaljevati, dokler je še lepa jesen

Modernizacija občinskih cest za letos napreduje po programu, in kot kaže, ne bo večjih zamud. Najdaljši odsek, ki ga zdaj asfaltirajo, je cesta od Dobove do Kapel (6768 m). Cesto obenem tudi širijo. Prometu jo bodo izročili za občinski praznik 28. oktober.

Letos so prelili z asfaltom tudi 2933 m ceste, ki povezuje Globoko z bizeljsko cesto v Dobravi. Dokončati morajo le še bankine in razširiti most čez Gabernico.

Končana je tudi cesta Dvorce-Sobenja vas, manjkajo le še oporni zidovi na dveh mestih in manjša ureditvena dela ob priključku na regionalno cesto. Ta cesta je dolga dva kilometra. Dograjen je nadalje odsek, ki povezuje Bukošek in Dobovo. Tega je 3130 metrov.

V oktobru se bo občinska cestna služba verjetno lotila ceste Pohanca-Arnovo selo. Napovedujejo, da bo asfaltirana do konca meseca. Cesta Pohanca-Arnovo selo je dolgo 2500 m.

To jesen bodo prišli na vrsto tudi v dolinskem okolišu, kjer nameravajo asfaltirati 1600 m ceste od Velike Doline do Koritnega. V Brežicah naj bi najkasneje v novembru asfaltirali cesto od pošte do bizeljske ceste, do konca leta pa bodo opravili še vsa druga dela, ki so predvidena v programu za meso.

Omeniti velja še, da sta bila to poletje dokončana tudi dva mostova čez Krko, oba na Cerkljanskem. Pri obeh so pomagali pripadniki JLA, občina pa je poskrbela za material.

Opravljenega dela na cestah so veljala doslej 7.591.000 din, zbralo pa se je komaj 200 tisoč din več. Za planirana dela bi

potrebovali v občini še nekaj nad 6 milijonov din. To pomeni, da bodo morali poravnati svoje obveznosti vsi občani in podpisniki dogovora.

JESENSKA KRVODAJALSKA AKCIJA

Po zelo uspešni spomladanski krvodajalski akciji v brežiški občini, v kateri je dalo kri 431 krvodajalcev, bo jesenska akcija v torek, 19. in v sredo, 20. oktobra, v zdravstvenem domu v Brežicah in sicer od 6.30 do 14.30. Občinski odbor RK je pozval vse krajevne organizacije, naj sodelujejo v akciji, da bi se kar najbolj približali predvidenemu številu - 1215 krvodajalcev na leto.

D. V.

IZ BREŽIC ZA POSOČJE

V drugi akciji za pomoč Posočju so v brežiški občini do 4. oktobra zbrali 511.487 din. Denar so prispevale delovne organizacije in posamezniki. Zbiranje ni končano, zato se vsota še povečuje.

Zdravstveni dom do praznika

Nova streha za bolnike in zdravnike

Novi zdravstveni dom v Brežicah bo največja pridobitev občanov za letošnji občinski praznik, 28. oktober. Zanj so prispevali denar vsi zaposleni, kmetje in obrtniki in do konca septembra zbrali nekaj nad 5,5 milijona din. Do konca leta 1978 se bo ta vsota povečala na 9 milijonov. Gradnja doma in lekarnarje so s svojimi deleži omogočili Komunalni zavod za socialno zavarovanje Celje ter Zdravstveni dom, lekarnar in reševalna postaja z izkupičkom od prodanih zgradb, v katerih so imeli doslej svoje delovne prostore.

V Novem zdravstvenem domu je v prvi fazi vse pripravljeno za te-le službe: za zobno ambulantno, potronažno službo, ginekologijo, nevrosihiatrijo, splošno medicino, laboratorij, zdravstveno vzgojo, otroški in šolski dispanzer, sterilizacijo in tehnične službe. Pod isto streho bosta tudi lekarnar in reševalna postaja.

V drugi etapi bodo zgradili še prostore za specialistične ambulante, za pulmolški dispanzer, medicino dela, dežurno službo in upravo. Priprave za nadaljevanje bodo stekle takoj po dograditvi prve faze. S ponovnim dogovorom med občinsko skupščino Brežice, regionalnim zdravstvenim domom v Celju in skupnostjo zdravstvenega varstva za celjsko območje bodo razmejili medsebojne obveznosti in sklepali o tistem delu samoprispevka, ki bo presegel planirano vsoto za dokončanje prve etape.

PROTEST MLADINE. Dijaki Šolskega centra v Brežicah so se minuli teden zbrali na protestnem zborovanju, na katerem jim je spregovoril tudi koroški borec Radko Klemencič. Na sliki: s transparenti po brežiških ulicah. (Foto: V. Podgoršek)

Novo v Brežicah

ODPISOVANJE DOLGOV. Obrtna zadruga Metalgrad z Jesenic na Dolenjskem je bila letos prisiljena odpisati vrsto terjatev, za katere ni mogla zagotoviti plačila. Med dolžniki so predvsem obrtniki, ki so zabredli v dolgovne in propadli. Zadruga si je s tem povečala izgubo.

OZRIMO SE V OKOLJE! Na ponedeljkov razgovor o varstvu okolja je pristojna komisija pri občinski konferenci SZDL povabila predstavnike krajevnih skupnosti, inšpektorje, Region, predstavnike večjih tozdov in OZD, izvršnega sveta občinske skupščine, hortikulturnih in turističnih društev. To delovno srečanje je vključila v okvir tedna Komunista. Pozornost so osredotočili na urbanistične posege v prostor.

PARTIZANSKA LITERATURA. V Domu JLA so v četrtek odprli razstavo knjig slovenske založbe „Partizanska knjiga“ in hrvaške založbe „Alfa“. Občinstvo si lahko

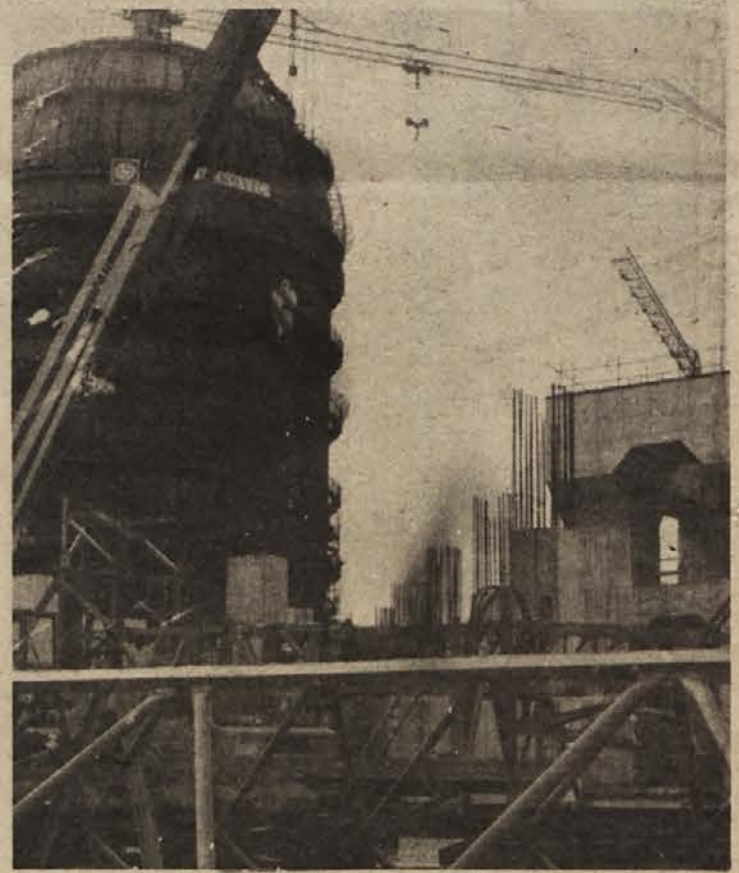
ogleda zgodovinska in leposlovna dela, ki prikazujejo obdobje 1941-1946 pri nas in na tujih frontah. Slovenska založba je pripravila tudi precej knjig za otroke.

SPROTI, DA NE BO PREPOZNO. Komite občinske konference v svojih sklepih zahteva, da zlasti v tistih tozdih, ki so poslovali z izgubo, ne čakajo na polletne ali celo devetmesečne obračune, ampak sproti ugotavljajo, kje se zatika in takoj ukrepajo, sicer ne bodo mogli nadoknaditi zamujenega.

FILMI ZA OTROKE

Za brezplačno predvajanje risanih filmov za šolarje je v tem tednu poskrbela občinska Zveza prijateljev mladine. V Brežicah in v Dobovi so gledali učenci risanke v kino dvorani, v drugih krajih pa so prikazovali mladi risane filme po šolah.

BREŽIŠKE VESTI

ROKI PRIGANJAJO. Na gradbišču jedrske elektrarne v Krškem bijejo bitko s časom, da bi bile zamude čim manjše. Gradnja bo trajala 53 mesecev. Tretjino denarja bodo uporabili za varnostne ukrepe in naprave. Največ delavcev bo na gradbišču prihodnje leto. (Foto: J. Teppey)

Krške novice

ŽE DVA - Med novostmi, ki jih je začetek novega šolskega leta prinesel krškemu dijaškemu domu „Milke Kerinove“, je tudi trim-kabinet, ki je v eni izmed nekdanjih spalnic. Je že drugi v mestu, vendar „zaprtje tipa“.

ZA VSE LEPO - Nadpovprečno toplo vreme je v krškem podaljšalo tudi kopalno sezono v bazenu pri tovarni celuloze in papirja „Djuro Salaj“. V njem sicer ni bilo kdo ve koliko kopalcev, še do konca preteklega tedna pa so ga uporabljali plavalci domačega Celulozarja, za „mokre“ treninge. Da se ne bi naveličili vode, so sedaj prenehali, vaditi s. tem pa bodo verjetno izpraznili tudi bazen.

DO ROKA - Ob otvoritvi osnovne šole v Leskovcu je ostalo v okolici še marsikaj neurejenega in nedokončanega. V lepem vremenu zato del niso prekinili, tako da bo do 29. novembra, ko nameravajo odpreti tudi novo športno dvorano, najbrž vse tako, kot so načrtovali.

LE ŠE 22 - V krški občini so v zadnjih letih že zagotovili skoraj slehernemu občanu zdravo pitno vodo, saj ima vodovod že 97 odstotkov vseh gospodinjstev. V sedanjem srednjeročnem obdobju bo treba zagotoviti samo še 22 kilometrov omrežja, kar ob sedanjem tempu gradenj ni veliko, in bodo to po vsej verjetnosti izpolnili že pred 1980. letom.

KRŠKI TEDNIK

Amaterizem v kulturi ni osamljen

Poslej tudi aktiv kulturnikov-komunistov — Uspešen teden Komunistov

Sredi številnih kulturnih prireditev in srečanj je vprašanje kulture v občini minuli četrtek obravnaval komite občinske konference ZK na posebni seji, ki se je udeležil tudi član predsedstva izvršnega komiteja CK ZKS Franc Šali.

S sprejetimi sklepi o kulturi se bodo morale soočiti vse osnovne organizacije ZK v občini, vloga in mesto kulture v občini pa naj bi

prišla tudi na sejo občinske skupščine, ki naj bi takrat zasedala skupno s skupščino kulturne skupnosti. Na seji komiteja so bila deležna pozornosti že vprašanja, načeta na občnem zboru občinske zveze kulturno-prosvetnih organizacij. Vprašanja kulture so namreč reševali več ali manj občasno, ne v duhu tega, kar je resnično v korist delavcev. Npr. pet zadnjih likovnih razstav v tovarnah v tednu komunista je med delavci vzbudilo večje zanimanje kot bi si upali pričakovati, vzpostavljen pa je bil tudi dober stik šol z združenim delom. Od lanskega tedna Komunistov je knjižničarstvo napredovalo od 0,3 knjige na prebivalca na 0,4. Razni programski sveti niso bili vedno deležni dovolj podpore.

Zveza kulturno-prosvetnih organizacij se v Posavju dogovarja za seminarje, na katerih naj bi usposabljali tako imenovane kulturne animatorje iz delovnih organizacij. Marsikje se bo treba še poglobljati v to, kako je z delegati kulturne skupnosti. Na vseh šestih skupščinah od ustanovitve so se borili s sklepčnostjo. Predstavniki kulturne skupnosti so ob tem ugotavljali tudi nezdravo govorjenje za hrbtom,

mimo organov skupnosti. Iz osnovnih organizacij ZK je prišlo 22 predlogov za člane novega aktivna kulturnih delavcev — komunistov. Za sekretarja je predviden Ivan Božič ml., za namestnika pa Rudi Stopar.

A. ZELEZNIK

MOTIVI V SOLI — Razstava starin „Čuvajmo narodno blago“ v avli šentjanske osnovne šole so koristno uporabljali tudi pri pouku. Učenka na sliki si je kolovrat izbrala za motiv pri pouku risanja.

Ves material je zbran!

Šentjanska mladina želi spraviti prosvetni dom pod streho

Za vaško mladinsko organizacijo ni majhna stvar lotiti se obnove tako dotrajanega prosvetnega doma, kot so ga imeli v Šentjanžu. Vseeno napreduje-

jo z deli, kljub pomanjkanju gradbenih izkušenj in vrsti težav, združenih z gradnjo.

Jože Repovž, delavec v skladišču gotovih izdelkov sevniške Jutranjke, je predsednik osnovne organizacije ZSMS v kraju šele mesec dni. Pri gradnji je zraven že ves čas. Koliko akcij je že bilo, ima skrbno zapisano v knjigi. Brez dela ne mine skoraj nobena sobota in nedelja. Stavba čaka na strop in streho; stropne elemente je vozil s tovornjakom skoraj do polnoči. Na tem gradbišču so skrite prenekateri ure dopusta, dostikrat tudi take, ki jih mora v kolektivu nadoknaditi. Dograditev doma je za šentjansko mladino akcija številka ena in ko bo to mimo, kot pravi Jože, bo marsikdo lažje mladinec.

Tako velika naloga ne more biti opravljena čez noč in ne manjka takih, ki že izgubljajo voljo. Sedaj, ko imajo v Šentjanžu pripravljen ves potreben material, seveda ne gre metati puške v koruzo. „Delamo za kraj,“ pravi Jože Repovž, „kljub temu pa so mladi pri delu sami.“ Čeprav pride prav vsak par delavoljnih rok, bi Jože rabil pomoč starejših vsaj z nasveti pri zahtevnejših delih.

Dokler ne bo na domu strehe, Jože ne bo imel posebnega veselja z novimi bobni, ki jih je pripeljal minuli teden. Štirje fantje vadijo za nov ansambel. Ves teden so po šolah od Novega mesta do Krškega, ob koncu tedna pa na gradbišču prosvetnega doma in ne na zabavah, kot bi se za glasbenike spodobilo. Jože je prepričan, da jih bo pri nadaljnjih delih več, ker je minila bratev in drugo pospravljanje poljščin. Z odločnostjo, da opravijo za kraj tako pomembno gradnjo, so lahko zgled mladim v vsej občini.

A. Ž.

Jože Repovž: „Delamo za naš kraj!“

Mokronoška Iskra se utrjuje

Pred novim letom še 300 kvadratnih metrov delovnih površin — Dvig produktivnosti od 10 do 15 odst. — Lepi obeti za izvoz v Nemčijo

Na ljubljanskem sejmu sodobne elektronike so tudi mokronoški elektroliti. Z dobro kakovostjo so konkurenčni doma, po samih izvedbah pa so za industrijo zabavne elektronike nasploh zanimivi. Sedaj dela v mokronoški Iskri — tozd Elektroliti že 154 delavcev.

Sami zabavni elektroniki v zadnjem obdobju ni bilo lahko, v času druginje se marsikdo raje odpove novemu radijskemu ali televizijskemu sprejemniku v korist nujnejšim stvarim. Vseeno si v Mokronogu obojetajo poslej boljše čase. V letošnjem prvem polletju sta jih sicer pustila na cedilu dva pomembna porabnika elektrolitov, tako da bo letošnji proizvodni načrt kljub velikim naporom izpolnjen le okrog 85-odst. (predvidevali so 36 milijonov dinarjev realizacije).

Direktor, dipl. inž. Dušan Pivka gleda naprej z mnogo večjim pogumom. Prihodnje leto se jim obeta lep izvozni

posel v Zvezno republiko Nemčijo v vrednosti 2 milijona mark. Sedaj imajo za seboj že vse preskuse raznih orodij in izboljšav, kar jim bo pomagalo dvigniti produktivnost od 10 do 15 odst., vse potrebno za to so naredili sami. Sedaj nameravajo na kraju dotrajane strehe podzidati prostor, ki bo obsegal kar

Z LASTNIMI KADRI

V mokronoški Iskri—tozd Elektroliti se pri razvoju še najbolj zanesejo na kadre iz vrst domačinov. Kot sorazmerno majhen kolektiv izdatno štipendirajo. Iz teh vrst so dobili v tovarno pred nedavnimi tri tehnike, prihodnje leto dobijo še enega inženirja. Domačini se v začetku zadovoljijo s stanovanjem doma in s takim načinom zmanjšujejo pritisk na stanovanjsko, kljub temu pa bi potrebovali novo. Če bi v kraju bila na voljo stanovanja, bi takoj kupili dveje ali trije stanovanj. Tisti, ki se ukvarjajo s stanovanjsko gradnjo, bi zato morali nemudoma poskrbeti, da bi se čimprej pričelo graditi stanovanjski blok v Mokronogu.

A. ZELEZNIK

TREBNJE: KPD DOB IN DANA VODITA

Trebanjske pete delavske športne igre, ki jih je organiziral občinski sindikalni svet, potekajo po določnem razporedu. Do sedaj so zaključena tekmovanja v balinanju, rokometu, malem nogometu in šahu, nastopalo pa je več kot 200 športnikov. Lestvica doseženih točk za pokal petih delavskih športnih iger:

KPD Dob pri Mirni 38 točk, Dana (Mirna) 22, Prosvetni delavci 20, Donit (Velika Loka) 14, Trimo (Trebnje) 13, IMV (TOZD Mirna) 10, KZ Trebnje 5, Mercator (Trebnje) 4, Elma (Catež) in delavci občinske skupščine brez točke.

J. PLATIŠE

Vodovod pred banko

Kmalu nadaljevanje del pri vodovodu do Dobrniča

Posebno sedaj, ko je večina poljščin že pospravljenih z njiv, in je letošnja vinska letina v kletih, se ljudje v Dobrniški dolini sprašujejo, zakaj se ne nadaljujejo dela pri gradnji vodovoda od Knežje vasi, kjer voda že teče, naprej do Dobrniča.

Predsednik gradbenega odbora, kmet Alojz Mežan iz Knežje vasi, je na občini slišal, da je vse v rokah grosupeljskega Stanovanjsko-komunalnega podjetja. Tam so nam predzadnje sredo povedali, da čakajo še na sklep Ljubljanske banke za odobritev posojila, z ostalim denarjem od samopriskpevka je vse v redu. Vsa dokumentacija je bila predložena banki že skoraj pred mesecem dni. Sklep o odobritvi posojila pričakujejo Grosupeljčani vsak čas. To bo tudi zelena luč za prošnjo za gradbeno dovoljenje pri občinski upravi. Tega namreč ne morejo dobiti, dokler nalozba ni pokrita.

Drugo je gradnja krakov vodovoda do Občin, Pluske, Luže, Griča in Selc. Položiti je treba cevovod in zgraditi zbiralnik, od tam bo potem voda tekla s prostim padcem. Očitno je, da se s tem ne bo ubadal glavni gradbeni odbor, temveč se bo moral za to pozanimati pododbor. Na občini so bili že celo do določenega dne obljubljeni načrti za to traso in zbiralnik, vendar nimajo še ničesar v rokah.

SUROVINA KMALU IZ MESTA

Mariborska Surovina, ki ima skladišče raznega odpadnega materiala za trgovino Kmetijske zadruge v Trebnjem, bo v kratkem začela z gradnjo skladišča pri Dolnji Nemški vasi. Poglavitna gradbena dela so lahko opravljena v treh mesecih. Prebivalci na novi lokaciji niso nad tovrstno „industrijo“ prav nič navdušeni.

KMALU V NOVEM — Danes naj bi v mokronoški osnovni šoli opravili tehnični prevzem. Od uradne otvoritve ob občinskem prazniku je bilo treba namreč še marsikaj postoriti pri ureditvi okolice in nabavi opreme. V kratkem naj bi v novi šoli stekel tudi pouk. Na sliki: urejanje dostopa do šole.

Iz kraja v kraj

KONČNO GRADNJA V ŠENTRUPERTU — Na tako dolgo predvidenih stavbiščih za zasebne graditelje se je slednjič lahko pričela gradnja. Graditelji stanovanjskih hiš so se pridno lotili dela, tako da vsaj po tem tudi Šentrupert stopa po poti drugih naselij, kjer je seveda zgrajenega že več. Izkop so začeli tudi gasilci pri starem domu.

PRHE — Trebanjski asfalt je še posebno muhast ob deževju. V zaplatah se nabirajo velike luže, ki so za marsikatero pešca neprosto-voljna prha.

NOVI TAJNIK — Občinska komisija za ugotavljanje izvora premoženja je dobila tajnika za svoje odgovorno delo. Tajniške posle sedaj namreč že opravlja absolvent prava Alojz Podboj. To delo je od ustanovitve komisije ob svojem rednem delu do tega imenovanja opravljal Mihelec Peskar, načelnica

davčne uprave. Komisija je dobila tudi dva nova člana: Zdenka Friškova in Ferdinanda Krnca — oba z KPD Dob.

ZVEZO BI RABILI — Ljudje hvalijo nove avtobusne zveze, s katerimi je Mokronog že nekaj časa povezan z občinskim središčem. Sedaj ni več posebnih težav priti do Trebnjega tudi v času, ko ne vozijo vlaki. Železniški prevoz je itak slabo prikladen zaradi oddaljenosti železniške postaje od trga. Brez prave zveze so še vedno ljudje iz Trebnjanskega. Če jim ne bi ustregli šolski avtobusi, sploh ne bi imeli nobene javne avtobusne zveze s svetom; žal pa to ne zadostuje.

ZANIMANJE ZA MIRNO — V ponedeljek so si Dano in Kolinsko ogledali številni delavci Ljubljanskih mlekar. Na Mirno so prispeli kar s petimi avtobusi.

MLADI POMAGAJO — V soboto je 30 brigadirjev pomagalo trem ostarelim gospodarjem nad Mrzlo planino pri Zabukovju pri kopanju jarkov za vodovod. Izkopali so okrog 300 metrov. Pred tem so vaščanom že priskočile na pomoč učenke Poklicne oblačilne šole iz Sevnice in mladinci 8. razredov sevniške osnovne šole.

Sevniški paberki

KJE SO? — Na javni tribuni o kulturnih spomenikih v sevniški občini sta bila poleg predsednika kulturne skupnosti in izvršnega odbora le še dva delegata kulturne skupnosti, čeprav so bila vabila poslana vsem.

POMEMBNA DOKUMENTA — V kratkem bosta prišla pred občinsko skupščino dva pomembna dokumenta: nov hišni red za stanovalce v družbenih stanovanjih in drugih velikih stanovanjskih objektih ter pravilnik o merilih za dodeljevanje solidarnostnih stanovanj v občini. Slednji je do predloga, kakršnega je v petek obravnaval občinski izvršni svet, doživel mnogo sprememb, tako da bi sedaj moral res odražati kar najbolj življenjski način reševanja

stanovanjskin vprašanju socialno šibkih, mladih in upokoencev.

PRIDE VSE PRAV? — Zlobneži pravijo, da leži ob robu vozišča na novem mostu čez Savo še pesek od posipavanja iz minule zime. Ker ni več tako daleč do nove, bi ga lahko ponovno uporabili. Nekaj ga prispevajo tudi tovornjaki, ki skušajo z večjo hitrostjo prevoziti priključke na obeh straneh.

MLADI POMAGAJO — Pri delih na cesti od Krakovega na Lisco so pomagali tudi pripadniki mladinske brigade v občini. Prav tako so sodelovali tudi člani taborniškega odreda. Na akciji minuli mesec je sodelovalo skoraj 30 brigadirjev.

SEVNIŠKI VESTNIK

TREBANJSKE NOVICE

POSLEJ BOLJ VARNO — Le slabih sto metrov črnomaljskega mostu proti Kanizarici je marsikaterega nepredvidnega voznika čakalo presenečenje, ko je zaradi prevelike hitrosti ali nepredvidne vožnje pristal v nepreglednem ovinku v jarku ali pa se zaletel v nasproti vozečega. Nevaren ovinek so delavci končno „odrezali“, in kot je razvidno z današnjega posnetka, bo poslej vožnja v „črnomaljskem“ ovinku bolj varna.

PROBLEMSKA KONFERENCA O ZDRAVSTVU

Črnomaljska občinska zdravstvena skupnost bo s sindikalnim svetom v kratkem pripravila problemsko konferenco, na kateri se bodo pogovorili o težavah v zdravstvu, zdravstvenih uslugah, ukrepih zdravstva glede stabilizacije, obravnavali pa bodo tudi predlog samoupravnega sporazuma registrirane in občinske zdravstvene skupnosti. Del problemske konference bodo namenili pogovoru o odnosu zdravstvenega doma do pacientov, ki po mnenju občanov do sedaj ni bil najboljši.

Kulturi utreti širšo stezo

V Metliki se bo jutri pričel teden Komunist — Nosilci akcije naj bodo vsi delovni ljudje — Možnost, da se kritično oceni dosedanje delo

V Metliki se bo jutri pričel teden Komunist, ki bo potekal, tako kot v vseh drugih krajih, pod parolo Človek, delo, kultura in bo trajal vse do 22. oktobra. Metliški kulturni delavci pripravljajo za ta teden vrsto sestankov, pogovorov, analiz in podobnega, hkrati pa je to velika priložnost, da ocenijo premike na kulturnem področju po seji občinske konference.

Cilj, ki si ga Metličani zastavili v tem tednu, je pospešiti razvoj podružbljanja kulture, kot tudi pozitivni idejni boj na tem področju. To pa bo moč doseči le z večjo dejavnostjo in aktivnostjo komunistov in ostalih delovnih ljudi. Že lanskoletne izkušnje govore, da morajo biti nosilci takega koncepta komunisti v vseh družbenopolitičnih in delovnih organizacijah. Potemtakem bo teden Komunist potekal na več ravneh: od OO ZK v delovnih organizacijah preko

krajevnih skupnosti, pa vse do republike. Seveda ne sme ostati pri tem, da bi akcija predstavljala

NOVI OSNOVNI ORGANIZACIJI RK

Do sedaj je v okviru metliškega občinskega odbora Rdečega križa delovalo enajst krajevnih organizacij RK, na željo občanov v rosališki in grabrovski krajevni skupnosti pa so minuli teden ustanovili še dve organizaciji. Krajin v Rosalnicah in na Grabrovcu so se o ustanovitvi svojih organizacij pogovarjali že na zborih občanov, kajti menili so, da so dovolj sposobni, da poslej sami organizirajo in izvedejo vse akcije, ki jih organizira občinski ali pa republiški Rdeči križ.

METLIKA PRIPRAVLJENA NA DRUGI KROG

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je na seji konec septembra sprejelo sklep o nadaljnji pomoči prizadetim krajem v Posočju, zakaj številne osnovne in občinske organizacije so sporočile, da so člani sindikata menili, da za Posočje lahko še enkrat prispevajo enodnevni osebni dohodek. Dodatni krog solidarnostne pomoči bodo v metliški občini skoraj gotovo uresničili še pred zadnjim rokom (do konca letošnjega decembra), delovne organizacije pa naj bi zneske nakazovale na žiro račun 52110-842-033-56554.

VEČ POUČNIH PREDAVANJ

Občinski odbor Rdečega križa Metlika je v tednu boja proti pljučnim boleznim in boja proti raku pripravil minulo soboto v sodelovanju z metliškim mladinskim klubom predavanje „Pljučni rak na koncu cigarete“. Zelo dober obisk — predaval je dr. Blaž Mlačak — je dokazal, da mladi pa tudi starejši podobnih predavanj pogrešajo. Kot kaže, bodo mladi s pomočjo občinskega odbora RK poslej pripravili več poučnih predavanj.

la le trenuten pregled stanja in razmer. To naj bo hkrati priložnost, s katero bodo komunisti in drugi delovni ljudje uresničevali nenehne možnosti za izvajanje in bogatenje kulturne politike.

Teden Komunist bo tokrat našel svojo podobo v številnih srečanjih z umetniki, ob ustanavljanju marksističnih knjižnic, organiziranju stalnih likovnih razstav, ob pregledu dela kulturno-umetniških skupin ali društev in še kje. Pred Metličani pa je, da dajo z obiskom in zanimanjem tej akciji še poseben pečat.

Poslej bolj usklajeno

Na minulem drugem sestanku predsednikov in sekretarjev krajevnih organizacij metliškega Rdečega križa so razpravljali o spremembah in pravih krajevnih organizacij RK in se zavzeli za taka pravila, ki bi aktivistom omogočila čimbolj nemoteno delo in čimveč sodelovanja med organizacijami. Pogovarjali so se tudi o zakonu, o položaju in pooblastilih RK Jugoslavije, statutu RK Slovenije, ob koncu pa so poslali protestno pismo RK Slovenije in RK Avstrije, v katerem obsojajo avstrijsko manjšinsko politiko.

Predsedniki in sekretarji so se nato pogovorili tudi o izdelavi delovnih programov v krajevnih organizacijah RK in sklenili, da morajo biti postavljene naloge čimbolj usklajene in ne prezahtevne, zakaj organizacije naj bi v celoti uresničile načrtovano delo. Nato so se dogovorili še za jesensko krvodajalsko akcijo, ki bo 4. in 5. novembra v Metliki, predstavnik občinskega odbora RK pa je prisotne seznanil z uspešnostjo zbiralne akcije za pomoč Posočju.

Osemindvajset utrujenih „starcev“

Črnomaljska ribiška družina je med najboljšimi v državi — Za dobro delo dobili občinsko priznanje „Osvobodilne fronte“ — Anton Butala državni prvak

Črnomaljska ribiška družina je dolga leta delala v senci drugih družin in šele v zadnjem času, ko prizadevni Belokranjci zanjejo uspeh za uspehom, se o njej sliši vse več pohvalnih besed.

V družini dela 200 ribičev, že peto leto pa ji predseduje Franc Moljk. Člani gospodarijo z dobršnim delom belokranjskih voda, in sicer z delom Kolpe (od Dola pri Starem trgu do Krasinca), Dobličice in Lahinja do Vranovičev. Ribiči se zavedajo vseh prednosti ene najbolj čistih rek in če bi pogledali v njihov zvezek načrtov, bi naleteli na pogumno zastavljene naloge. Belokranjci vedo, da se s Kolpo, v kateri je največ belih rib (klenov,

platic, podusti, mren itd.), iz leta v leto seznanj več turistov, ki potujejo na morje prek Gorjancev. Zavoljo tega so sklenili ob reki zadržati kar največ ljubiteljev narave. Menijo, da bi tuje pa tudi domače turiste pritegnili z oživljanjem preteklosti. Če jim bo uspelo, bodo obnovili nekaj starih mlinov, še prej pa bi se radi lotili močno poškodovanih 28 jezov. Najnujnejša popravila na dotrajenih „starcih“ opravljajo sami, pričakujejo pa, da jim bo na pomoč priskočila tudi vodna skupnost. Če bi se pregraje na Kolpi porušile, bi

brzkone prišlo do nepopravljive škode. Dasiravno so vode, s katerimi gospodarijo Črnomaljci, dokaj bogate, ribiči redno skrbijo za zarod in so zlasti v zadnjem času veliko pozornosti posvetili vlaganju zaroda v Lahinjo, na Krasincu pa bodo v kratkem odprli nov ribnik za vzrejo krapov in linjev. Ko že teče beseda o črnomaljskih ribičih, ne smemo mimo izredno močne športne sekcije. O njihovi kvaliteti se lahko prepriča vsak, ki obišče ribiški klub, kajti po stenah visi mnogo diplom, trofeje, o dobrem delu pa pričajo tudi številni pokali.

J. PEZELJ

Drugi krog za Kanizarico

Pozivu izvršnega odbora predsedstva Republiške konference SZDL Slovenije, naj se vsi delovni ljudje in občani pospešeno vključijo v akcijo za čim hitrejšo odpravo posledic potresa v Posočju, so se v črnomaljski občini odzvali stoddstotno. Tako so v prvem krogu zbiranja pomoči nabrali 766.651 din, od tega so prispevali: občinska skupščina 40.000 din, dve delovni organizaciji prikolici, vredni nekaj več kot 90.000 din, pbcmslo Rdeči križ 57.900, osnovna šola Vinica 18.600, osnovna šola Dragutec 15.000 (taborniški odred se je odrekel šotorom in drobni taborniški opremi), tozd GG Črnomelj 2.500 din, tozd GG Črnomelj 2.500, Zdravstveni dom 5.000, Dolenjka 2.500, Cestno podjetje 2.500 din in enodnevni zaslužek delovnih organizacij 563.550 din. Črnomaljški so svojo obveznost presegli za 100.000 din.

Komaj so zaključili prvo akcijo, so začeli drugi krog zbiranja. Vendar bodo tokrat denar, po dogovoru z medobčinskim svetom, zbirali za delavce kanizariškega rudnika, zakaj po vsej verjetnosti jih bo okoli 150 s prihodom zime ostalo brez dela. Akcija je že stekla. Za rudarje bodo po črnomaljskih delovnih organizacijah delali 16. oktobra, zaposleni v družbenih dejavnostih pa bodo dali svoj del ob izplačevanju osebnega dohodka.

MLADI NA ŠPORTNIH IGRISCIH

Komisija za šport in rekreacijo pri občinski konferenci ZSMS Črnomelj bo skupaj z domačo TTKS pripravila mladinska športna tekmovanja. Mladi po osnovnih organizacijah imajo že ustanovljena društva, pomerili pa se bodo v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu in streljanju z zračno puško. O začetku tekmovanja bodo dobile osnovne organizacije v kratkem podrobne informacije.

POGOVOR O SODELOVANJU

V počastitev dneva topničarjev, 7. oktobra, so črnomaljski aktivni člani pripravili srečanje starešin, predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in občinskih organov, udeležili pa so se ga tudi člani, ki so v Črnomlju delali pred desetimi leti. Na srečanju so se pogovorili o napredku v občini in v vojaški garniziji ter se pogovorili o nadaljnjem sodelovanju med občani in pripadniki JLA.

ZAČELE SO SE DELAVSKE ŠPORTNE IGRE

Konec tedna se bodo nadaljevale delavske športne igre, delavci pa se bodo pomerili najprej v streljanju (prijavljenih 31 moških in 15 ženskih ekip), malem nogometu (22 ekip, ki so uvrščene v različne „lige“ glede na starost), kasneje pa še v odbojki in ribolovu. Nogometiški bodo igrali vsako sredo popoldan od 15. do 21. ure.

SZDL O DRUŠTVIH

V času od 15. do 20. oktobra bo sklicana seja občinske konference SZDL, na kateri bodo podrobno obravnavali položaj društev in družbenih organizacij v črnomaljski občini in dali natančno usmeritev o delu društev v smislu zakona o društvih. Na seji se bodo pogovorili o delovanju društev in organizacij, o kadrovski politiki, delegatskem sistemu znotraj društev, sodelovanju med društvi v občini, republiki in državi, veliko besed bodo namenili izobraževanju, informativnemu delu, samoupravnim aktom, krepitvi splošnega ljudskega odpora v okviru društev itd.

„Dela, ne miloščine!“

Na minulem sestanku predsednikov sindikalnih osnovnih organizacij razpravljali tudi o Kanizarici

Predsedstvo črnomaljskega občinskega sindikalnega sveta je prejšnjo sredo sklicalo sejo s predsedniki osnovnih organizacij, na kateri so predelali zelo obširen dnevni red.

Dasiravno so skoraj na vseh minulih sindikalnih sestankih razpravljali o uresničevanju sklepov pri obravnavanju osnutka zakona o združenem delu, so v prvi točki osnutku še enkrat namenili precej časa. Ugotovili so, da je prvi krog razprave uspešno zaključen, le ponekod napotkov niso vzeli resno in prvi del morajo ponoviti. Obenem so se dogovorili, da bo sindikat še naprej skrbel za načrtno izobraževanje. Na 11. dvomesečni politični tečaj v Dolenjske Toplice bodo poslali dva kandidata, in sicer iz Iskre in Kmetijske zadruge.

Črnomaljski drobir

KONCERT JE ODPADEL — V prejšnji številki smo v „drobirju“ napovedali gostovanje novomeške rock skupine „Rudolfovo“. Ker organizatorji niso uspeli dobiti primerne prostora (najbolj navdušeni mladinci in mladinke so bili pripravljene poslušati dolenjski rock kar na rokometnem igrišču, zakaj prepričani so bili, da bi jih Novomeščani navzlic mrazu ogreli), je gostovanje odpadlo. Črnomaljški bodo lahko poslušali Novomeščane šele prihodnje leto, ko nameravajo mladi pripraviti koncert na prostem. Poleg „Rudolfovega“ naj bi nastopil tudi nekateri belokranjski ansambli.

cev za izobraževanje. Predsednica odbora Ana Jakše in ostali člani sindikata so za svoje delo v minulem letu dobili republiško sindikalno priznanje, zaslužili pa bi ga tudi za delo v letošnjem letu, saj so med prvimi v občini sistematično in najbolj kvalitetno obravnavali osnutek zakona o združenem delu, uresničili vse zastavljene naloge in dokazali, da se je sindikat v družbenih dejavnostih uveljavil.

MAJHNE MESTNE TEŽAVE — Sodeč po neurejenosti mesto Črnomelj nima dobre komunale službe. Če precej časa je namreč poteklo, odkar so po cestah označili prehode. Medtem ko domači vozniki vedo, kje so včasih bile zebre in kolikor toliko disciplinirano ustavljajo pred „namišljenimi“ prehodi, povzročajo peščem preglavice motorizirani gostje.

Pogovarjali so se tudi o ljudski obrambi in samozaščiti. Sklenili so, da morajo vse delovne organizacije naročiti brošuro o narodni obrambi in samozaščiti, sindikat pa mora delavce seznaniti z zakonom o obrambi in samozaščiti. Ko je tekla beseda o kulturi, so sklenili, da bodo po organizacijah poskrbeli za kvalitetne razprave o usmerjenem izobraževanju. Ugotovili so tudi, da se je doslej sindikat na kulturnem področju premalo udeleževal in sklenili, da bodo poslej bolj delavni.

V zaključku seje predsednikov osnovnih organizacij so sklenili, da bodo obvestili vse delovne organizacije o sanaciji kanizariškega rudnika, kajti vodo so deloma zaustavili. Na sestanku so povedali, da rudarji zaenkrat niso porabili niti dinarja sredstev, ki so jih namenili za njihove osebne dohodke in brzkone po solidarnostni pomoči še kmalu ne bodo posegli. Sani, pravijo, da zahtevajo le delo in ne miloščine, zakaj sedaj pred zimo grozi tistim 150, ki delajo v Črnomlju, brezposelnost.

J. P.

Belokranjska znamenitost

Pisalo se je tisoč devetsto štiriindvajsetega, ko so v metliški obrtni zadrugi v knjigo javence vpisali tudi golobradega Antona Pezdircu s Trnovca, in od takrat pa vse do današnjih nenavadno toplih novembrskih dni, ki dovoljujejo upokojencu Antonu Pezdircu delo pred hišo v rodnem Trnovcu, je mojster tesal, krivil in sestavljal sode.

„Navzlic letom in šibkim rokam sem se odločil za popoldansko kolarsko in sodarsko obrt, žalosti pa me, ker sem na našem koncu poslednji obrtnik v tej stroki. Sodarjevo delo ni niti lahko niti lepo. Ves čas sem v prahu in verjetno je prav tu razlog, da sem sam izučil enega samega vajenca, vtem ko so moj raniki oče, eden najboljših mojstrov daleč naokrog, naučili te težke obrti kar 36 ljudi. Vendar pa imava z očetom nekaj skupnega. Vtem ko so oni vihteli kolarsko orodje kar 57 let skupaj, ga jaz sedem let manj. Omeniti pa moram, da je bilo njega dni povsem drugače. Danes si pomagam z najrazličnejšimi vrtlakami, brusilniki itd, včasih pa smo delali vse na roko. Marsikdo meni, da kolarstvo in sodarstvo dandanašnji ne nese dovolj. V hudi zmoti je. Medtem ko sva morala z očetom za delom navkoli, tudi onstran Kolpe, se danes pred prosilci malone skrivam. Spomnim se dvaintridesetega leta. Štirje smo delali pod očetovo streho in v šestih tednih smo dobili vsega šest dinarjev. Sedaj je drugače. Ljudje imajo denar, hitro plačajo. Ugotavljam pa, da se je zadnje čase razpaslo nekakšno tekmovanje med lastniki zidanic, ki jih je v Beli krajini vse več. Vsakdo hoče imeti sod, pa čeravno verjetno niti ne bo imel kaj natočiti...“

Pezdircu oče se navzlic letom še ne misli umakniti izpred svoje hiše v Trnovcu in kadarkoli je vreme lepo, vidijo turisti ob cesti prizadevnega možaka, kako kuri, krivi deske, sestavlja sode. V Metliki pravijo, da je Anton že kar belokranjska znamenitost.

POZABILI NA PARK — Ko so v Metliki začeli graditi zdravstvenemu domu nov prizidek, so morali odstraniti lep park, namesto njega pa je sedaj pred prizidkom urejeno parkirišče. Občani pričakujejo, da bodo delavci asfalt popestrili z okrasnim grmičevjem, kajti le tako bodo lahko pozabili na „metliški“ park.

Sprehod po Metliki

ŽE DOLGO nismo napisali ničesar o foto klubu Fokus, ki deluje v prostorih mladinskega kluba in vneto menjava fotografije v vitrini blizu bifeja. Kaže, da „fokusarji“ veliko potujejo, saj razstavljajo fotografije z različnih koncev sveta. Marsikdo se ustavi pred vitrino, ko pod milim nebom čaka na odhod avtobusa, razmišlja o avtobusni postaji, ki je že dolgo vrisana v načrt mesta. To pa je tudi vse.

vso razpoložljivo energijo. In sredstva.

OSNOVNOŠOLCI bodo 15. oktobra zaigrali Bevkovega Tončka. Prireditve bo v domu Partizana in je ne gre metati v koš, saj bomo z obiskom pokazali, koliko cenimo izvenšolsko delo, ki je zelo razgibano. Učitelji — mentorji — skrbje, da izrabljajo otroci prosti čas pametno in koristno, za kar zaslužijo vso pohvalo in našo, včasih omrtveno, pozornost.

PRI KULTURNI SKUPNOSTI se zelo naprezajo, da bi izrvali sredstva za nadaljnja preureditvena dela prostorov, namenjenih matični knjižnici. Naša občina je bela vrana med črnimi, saj je edina v Sloveniji, ki teh zaved še nima urejenih. Ljudje, željni branja, ostajajo tako brez svojih dobrih prijateljev — knjig. Ureditvi prostorov, nabavi opreme, nakupu knjig in pridobitvi knjižničarja bi morali dati na voljo

V PRUSOVI HIŠI že dalj časa urejajo lokal in od delavcev komaj izbežati, da se bo tja naselil urar. Bo kar dobrodošel, saj potem marsikom ura ne bo več toliko zaostajala, da bi redno prepozno hodil mimo vratarja. Posamezniki že toliko zamujajo, da ob štirinajstih srečujejo samega sebe, odhajajočega s posla.

metliški tednik

Nega bolnika na domu

KO RK Željne, ki sodi med najboljše v občini, organizira tečaj, ki je zelo potreben ljudem na podeželju

Tečaj o negi bolnika na domu, ki bo trajal 18 ur, sta organizirali v Željnah pri Kočevju občinska organizacija RK Kočevje in krajevna organizacija RK Željne. Obiskuje ga 12 žensk, med njimi je večina mladink, ki obiskujejo 8. razred osnovne šole, v naslednjem šolskem letu pa se nameravajo vpisati v srednjo medicinsko šolo. Na tečaju predava Emica Naglič iz Livolda, ki je študentka pedagoške akademije.

Tečaj je KO RK Željne pomagala tako, da je priskrbel prostor za tečaj, posteljo, posteljnino in drug material, potreben za izvedbo tečaja.

Vse udeležence bodo ob zaključku prejeli brošuro „Nega bolnika na domu“.

J. P.

Odlikoval jih je predsednik Tito

Podelili 65 delovnih in vojaških odlikovanj

Na svečani seji občinske skupščine Kočevje, ki je bila 2. oktobra, se pravi dan pred občinskim praznikom, so bila podeljena tudi odlikovanja občanom, ki jih je odlikoval vrhovni komandant in predsednik Josip Broz-Tito:

Prejeli so jih:
RED BRATSTVA IN ENOTNOSTI S SREBRNIM VENECOM: Rudi Mazzoni, Kočevje.

RED ZA HRABROST: Mihael Fravec, Kočevje; Evdokija Kožar-Grigin, Salka vas; Janez Kožar, Salka vas; Karolina Mazzoni-Štehter, Kočevje; Jože Obravnič, Salka vas; Alojz Zagar, Salka vas.

RED REPUBLIKE Z BRONASTIM VENECOM: Drago Aupič,

SPREMEMBA PRORACUNA

Na zadnji seji občinske skupščine Kočevje so med drugim sprejeli tudi spremembo proračuna občine za leto, ki predvideva preko 16 milijonov din dohodkov in izdatkov. Ob sprejetju proračuna je bilo poudarjeno, da stvarna stopnja rasti družbenega proizvoda zaostaja za načrtovano, zato obstaja možnost, da bo proračunska poraba še omejena, če se položaj v gospodarstvu ne bo izboljšal. Opozorjeno je bilo tudi, da je treba kar najbolj varčevati z razpoložljivim denarjem in omejiti izdatke, kjer je le mogoče.

Kočevje: Anton Hočevar, Kočevje; Jakob Klarič, Kočevje; Jože Krese, Salka vas; Alojz Marinč, Kočevje; Karel Primšar, Kočevje; Franc Tomc, Željne in Marija Zagar-Muhič, Željne.

RED ZASLUG ZA NAROD S SREBRNO ZVEZDO: Ivan Ahac, Kočevje; Slavko Berger, Kočevje; Milka Boldan-Miklič, Kočevje; Ana Bregant, Kočevje; Angela Buchwald-Zajc, Kočevje; Ladislav Dombi, Salka vas; Mihael Fravec, Kočevje; Adolf Jakopin, Mahovnik; Milan Kajtna, Rudnik; Marija Kovačec-Mlakar, Kočevje; Ladislav Lango, Kočevje; Marija Lavrič-Zagar, Kočevje; Alojzija Lunder, Rudnik; Terezija Lunder-Božič, Salka vas; Matija Nagu, Salka vas; Marija Nuzdorfer-Pegan, Salka vas; Vladimir Nuzdorfer, Salka vas; Jože Obravnič, Salka vas; Leopoldina Obravnič-Zagar, Salka vas; Franc Obrč, Klinja vas; Hedvika Pintar-Zakošek, Kočevje; Marija Podlogar-Bukovec, Kočevje; Mihaela Regali-Marolt, Kočevje; Anica Ševšek-Pohar, Željne; Slavka Šega, Kočevje; Maks Šianec, Željne; Zvone Sveigel, Kočevje; Marija Turk-Malnar, Kočevje; Vladimir Turk, Kočevje; Anica Virant-Gregorič, Kočevje; Franc Virant, Cvilerji; Franc Volf, Salka vas; Alojz Zagar, Salka vas in Andrej Zagar, Kočevje.

RED DELA S SREBRNIM VENECOM: Marija Juvan-Vidič, Salka vas; Peter Juvan, Salka vas; Mirko Kosce, Kočevje in Justina Sovre-Alič, Kočevje.

MEDALJA ZA HRABROST: Ernest Hrovat, Salka vas in Jože Prijatelj, Željne.

MEDALJA ZASLUG ZA NAROD: Jakob Briški, Salka vas; Pavla Čmak-Lavrič, Rudnik; Mihael Jerič, Salka vas; Ivan Jerman, Salka vas; Jože Luzar, Kočevje; Marija Luzar-Rukše, Kočevje; Ivan Oštir, Salka vas; Oto Pongarčič, Kočevje; Alojz Rošelj, Željne in Antonija Turk-Zagar, Željne.

Klepar bom

Čprav ima rad vas, bo moral v mesto

16-letni Branko Turkovič iz Kočarjev pri Livoldu v kočevski občini pravi, da so Kočarji lepa vas, da mu je tu všeč in da ne bi šel rad drugam. Vendar bo moral, če se hoče redno zaposliti. Osnovno šolo je končal lani. Zdaj bi se šel rad učiti za kleparja, pa iz Kočarjev v Kočevje ni prevoza, v Kočevju pa ne bi dobil stanovanja. Vendar kaže, da se bo vse srečno končalo. V Kočevje se bo preselil njegov brat, ki bo vzel k sebi tudi Branko. Tako se bo verjetno le izučil za kleparja, saj za gotovo računa, da ga bodo sprejeli pri Itasu.

Zdaj pomaga Branko priložnostno v hlevu ZKGP v Kočarjih pri raztovarjanju krmil, spravilu sena, raznih delih v hlevu in drugod. Tako si prisluži nekaj malega, saj dobi plačano na uro. Tako po svojih močeh pomaga domačim, saj je v družini kar 7 članov.

J. P.

„Na vasi je lepo, zdravo, tu je dovolj sadja, vendar ni dovolj dela za vse. Zato bom šel v Kočevje in se izučil za kleparja,“ pravi 16-letni Branko Turkovič.

Na „tapeti“: zdravstvo in voda

Jutri bodo v Ribnici zasedali vsi zbori občinske skupščine – Sprejetje srednjeročnega plana – Rešiti problem zdravstva in pitne vode

Ribniški občinski može bodo jutri stali pred sila odgovornimi nalogami. Na dnevnem redu 17. seje vseh zborov ribniške občinske skupščine, ki bo jutri, je na prvem mestu sprejem srednjeročnega plana občine za obdobje 1976-1980. Kot posebnost naj navedemo, da bodo zbori zasedali skupaj s skupnostjo zdravstvene varstva, kar kaže, da je slednje v velikih težavah in da bo potrebno čimprej poiskati izhod iz trenutnega položaja.

O nalogah in zastavljenih ciljih srednjeročnega plana Ribnice smo že večkrat pisali, zato se bomo tokrat opredelili le na dva primera, ki bosta za nadaljnji razvoj Ribnice še kako pomembna. V mislih imamo problem zdravstva in pitne vode.

Ribniško zdravstvo se že lep čas ne premakne z mrtve točke. Prostori sedanjega zdravstvenega doma so tesni in neustrejni. Prav zato je potreba po novem domu še kako aktualna. Zgrajen bi naj bil ob novem vrtcu, celotna investicija pa bi

po sedanjih izračunih veljala približno 50 milijonov din. Potrebe Ribnice namreč narekujejo tudi specialistične ambulante, ki bi bile po načrtih zajete v gradnjo novega doma. Seveda pa se ob tem pojavlja vprašanje, kje dobiti tolikšna sredstva. V veliko pomoč bi bil samoprispevek, ki ga nameravajo uvesti in s katerim bi nabrali okoli 20 milijonov din, odvisno od stopnje samoprispevka. Lokacijsko dovoljenje in vsa komunalna dela bi opravila ribniška občinska skupščina. Posebno poglavje pa

ob tem postaja vprašanje kadrov, ki jih bo v tako kratkem času sila težko zagotoviti. Resda so že bile dodeljene prve štipendije, toda treba bo poseči tudi po drugih rešitvah, še posebno, ker se Ribničani nameravajo nasloniti le na lastne moči, kolikor bo pač mogoče. Novi zdravstveni dom pa bi pomenil veliko olajšavo tudi okoliškim prebivalcem. Resda bosta domova v Sodražici in Loškem potoku še naprej ostala samostojna, toda ljudem ne bi bilo več potrebno hoditi na specialistične preglede v Ljubljano. S tem pa bi se tudi izboljšalo stanje glede izostajanja z dela.

Jutrišnja skupščina pa bo obravnavala tudi predloge komunalnega podjetja Hydrovod, ki so za nadaljnjo nemoteno oskrbo s pitno vodo v Ribnici velikega pomena. Številni vodovodni priključki in cevi so že dotrajani, potrebni obnove, predlog krajevne skupnosti Ribnica pa je bil, da vse stroške obnove in zamenjave krije Hydrovod. Slednji se s takšnim stališčem ne strinja in je na zboru delovne skupnosti v začetku septembra izdelal predloge, o katerih naj bi razpravljali vsi zbori skupščine.

Hydrovod zagovarja stališče, da ni lastnik priključkov in jih ni dolžan vzdrževati, če potrošnik nima vgrajenega vodomer. Navzlic temu so sklenili, da bodo pomagali individualnim lastnikom, s tem, da ureditev zemeljskih in cestnih del pade na breme slednjih, pri ostalih delih pa bi pomagal Hydrovod s svojimi sredstvi. Tako bi pri priključku, starem do 10 let, lastnik plačal 25 odstotkov, do 40 let 50 odstotkov, pri priključku, starem nad 40 let, 70 odstotkov stroškov. Ali bodo navedeni kriteriji sprejemljivi za občinske može, bomo videli jutri.

B. BUDJA

BODO PREDLOGI SPREJETI? – Člani komunalnega podjetja Hydrovod upajo, da bo jutrišnja skupščina sprejela njihove predloge o obnovi in zamenjavi zastarelih vodovodnih priključkov na ribniškem območju. Na posnetku jih vidimo pri napeljavi enega izmed takšnih priključkov. (Foto: Budja)

Mladina na dobri poti

Bliza se konec leta. Za mladinsko organizacijo ribniške občine, ki je v nedavnem obdobju še bolj ali manj spala, pred zaključkom leta lahko ugotovimo, da je precej izboljšala delo, odkar je prevzel njeno vodstvo Albin Mikulič. Zasluge za uspeh pa imajo tudi ostali člani predsedstva in mladinske osnovne organizacije ter aktivisti.

Vendar delo mladine in njenih vodstvenih organov še ni vzorno. Marsikaj zamujenega bo še treba nadoknaditi, marsikaj nejasnega razčistiti in izboljšati delo.

Predvsem bo treba ustanoviti osnovne organizacije v tozidih, kjer jih še ni. Doslej je le 7 takih organizacij, od katerih delajo nekatero dobro, druge pa slabo. Slabim bo treba pomagati. Tudi odgovorne v tozidih bo treba opozoriti, da so dolžni pomagati pri ustanavljanju mladinskih organizacij, ne pa puščati mlade brez pomoči.

V krajevnih skupnostih je zdaj 5 organizacij in več aktivov. V Loškem potoku imajo 4 aktivne, v osnovni šoli tri; aktivna pa ni še na Velikih Poljanah in pri Svetem Gregorju.

Letos je mladina prvič imela omembe vreden proračun in sicer 70.000 din. Mladinci vztrajno zahtevajo „poklicnega“ predsednika, kar na „ljubiteljski“ osnovi delo ni dovolj uspešno. Vendar kaže, da bo mladina morala najprej pokazati nekaj več uspehov, nakar bo šele dobila denar za „poklicnega“ predsednika.

Ribniški občini tudi aktiv mladih komunistov ne dela, nekateri pa se sprašujejo, če sploh obstoja. V zadnjem obdobju je sprejem mladih v ZK precej zaostal, ponekod pa so

ZDRUŽENJE OBRNTNIKOV USTANOVILJENO

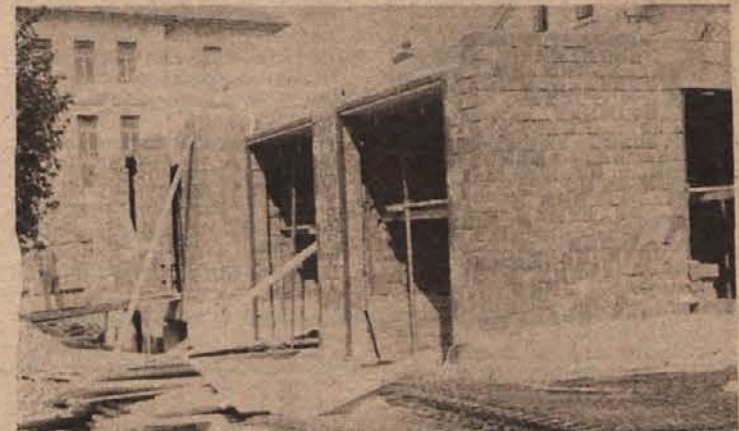
V ponedeljek je bil ustanovni zbor novega Združenja obrtnikov na območju Ribnice. Na njem so sprejeli samoupravne akte, ki bodo v prihodnosti urejali delo nove, še kako potrebne organizacije.

Po besedah obrtnikov se bo njihov položaj z novim združenjem bistveno popravil, saj bodo delali pod okriljem organizacije, ki jim bo v stiski lahko pomagala. Do sedaj so bili namreč prepuščeni samim sebi. Upajmo le, da bo z novim združenjem rešen tudi problem obrti, ki smo jih v Ribnici doslej pogrešali. V prvi vrsti so to servisne delavnice za popravila gospodinjstskih strojev, ekspresni čevljar in podobno.

na sprejem mladih pozabili. Političnega dela z mladimi je premalo. Mladino je treba pripraviti za sprejem v ZK. Mladi komunisti morajo odigrati tudi glavno vlogo pri ustanavljanju mladinskih organizacij in njihovem delu.

Zaradi vsega tega je potrebno tesnejše sodelovanje z drugimi vodstvi političnih organizacij v občini. Izvesti je treba seminar za vodstvo mladinske organizacije. Mladina pričakuje največ pomoči od ZK, SZDL in sindikata.

M. GLAVONJIČ

ZAVIHALI ROKAVE – Delavci kočevskega Zidarja so pridno zavihali rokave pri gradnji novega gasilskega doma v Ribnici. Delo napreduje hitro, tako da bo novi dom še letos pod streho. (Foto: Budja)

Ribniški zobotrebc

„PLOČEVINASTA“ TRŽNICA – Kje ribniške gospodinje kupujejo sadje in zelenjavo, tega ne vemo. Na prostoru, namenjenemu za tržnico, stoji napis, da je uporaba tržnega prostora dovoljena le tistim, ki imajo zanj dovoljenje. Kot kaže, so to lastniki avtomobilov, ki so popolnoma zasedli tržni prostor. O kakršnikoli branjevki ni ne duha ne sluha.

ZA ASFALTOM SE PLOČNIK – Pred kratkim smo pisali, da je ribniški komunalni zavod asfaltiral Solsko ulico, ki vodi do stavbe OŠ in naprej do vrtca. Ze prejšnji teden pa smo opazili, da ob cesti urejajo tudi pločnike, kar je zaradi varnosti še kako velikega pomena.

PRAZNO PARKIRIŠČE – Odkar je v Ribnici odprt novi hotel Jelka, je zraven urejeno tudi lepo asfaltirano parkirišče, ki pa je zmeraj skoraj popolnoma prazno. Resda pred njim piše, da je rezervirano samo za hotelske goste, toda če sodimo po zasedenosti parkirišča, le-teh skorajda ni. Zato bi bilo morda le bolje, če bi Ribničani svoje avtomobile parkirali tudi tam in ne na cestah in pločnikih, kot je sedaj v navadi.

MOST BREZ OZNAK – Čprav je novi Čevljarski most v Ribnici odprt in asfaltiran že od začetka septembra, ni od nikoder oznak prometnih prepisov in tudi ne kazipotov, kam vodi nova cesta. Marsikateri tujec se ob tem znajde v nemajhnih zagati, kajti na križišču nima časa spraševati mimoideč, kam ga bo popeljala pot čez most.

– Ali si slišal, da je ondan nek občinski mož na Mali gori uplenil 200 kg težkega jelena?
– Ob tej novici sem si kar oddahnil. Bal sem se, da bodo lovsko sezono izkoristili samo za streljanje kozlov.

Z bolnikom je precej dela. Treba ga je umivati (na fotografiji), ga preoblačiti, mu menjati posteljnino, dajati zdravila itd. (Foto: J. Primc)

Drobne iz Kočevja

OZIMNICA – Trgovina Sadje zelenjava prodaja po primernih cenah ozimnico. Krompir je po 4,10 din kg. Cena jabolk pa je različna glede na sorto in se giblje približno od 4,50 do 6 din kg.

RESINOVIČ PREDSEDNIK – Novi predsednik občinskega sveta Zveze sindikatov je Božo Resinovič. Dosedanji predsednik Tone Šerocer je upokojen. Božo Resinovič je pred leti že delal poklicno pri občinskem

sindikalnem svetu, zdaj pa dela pri ZKGP. Ko bo tam predal dolžnost oziroma bo razrešen, kar se bo predvidoma zgodilo v enem do dveh mesecih, se bo zaposlil poklicno pri občinskem svetu ZS.

ČIGAVA SO KOLESA? – Pri občinski skupščini hranijo precej najdenih koles, lastnikov pa ni ponje. To so predvsem kolesa, ki so si jih nekateri „sposodili“ za vožnjo, nato pa jih kjerkoli pustili. Kolesa so shranjena v kleti občinske stavbe, ki je vlažna, blatna in sploh ni primerna za tako hrambo.

HOTEL DECEMBRA? – Zvedeli smo, da prenavljanje in dozidava hotela Pugled v glavnem napreduje po načrtih. Otvoritev prenovljenega hotela je predvidena v prvih dneh decembra. Za to priložnost pripravljajo nekateri kočevski likovni amaterji razstavo svojih del, ki bo v prostorih hotela.

KOSTANJ PRODAJAJO – Pri mostu od 6. oktobra spet prodajajo kostanj. Manjša merica velja 4, večja pa 8 din. Prvi dan je bil kostanj lep, naslednji dan pa je bilo že četrto črvicega.

– Naši mesarji imajo samo svinjske glave in parldje.
– Kar tiho bodi, ljubljanski se tega nimajo.

KOČEVJSKE NOVICE

REŠETO

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi ljubega moža, ata, starega ata in brata

FRANCA ERJAVCA

iz Loga pri Sevnici

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sodelavcem, ki ste nam izrazili sožalje, mu poklonili toliko prelepega cvetja in vencev, ga zadnjikrat obiskali na domu in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala sodelavcem iz uprave SO Sevnica, Lisce, Jutrjanke, avtoprevoznikom, sodelavcem iz kamnoloma Log, sosedom za pomoč, tov. Malešiču za ganljive besede ob odprtem grobu, pevcem za žalostno in župniku za lepo opravljeni obred. Vsem se enkrat naša prisrčna hvala!

Zalujoči: žena Milka, sin Darko, hčerke Inka, Milica, Lenka in Anka z družinami, sestre Anica in Kristina ter drugo sorodstvo.

RAZNO

POROČNI PRSTANI! – Tudi pri nakitu se moda spreminja: iz starega vam naredi nov prstan Otmar Zidarič, zlatar v Ljubljani, Gosposka 5. – Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta! **FANT**, star 57 let, z nedograjeno liho, vrtom, njivo in vinogradom, želi spoznati zasebno upokojenko, vitke postave in vesele narave za skupno življenje. Ponudbe pošljite pod šifro 1101, pošto ležeče, 68233 Mirna.

HITRO in solidno vam vgradim rolete vseh vrst in žaluzije. Roletarstvo Medle, Zabja vas 47, Novo mesto, telefon 23-673.

IZDELUJEM cementne zidake za silos, cena 6,00 din. Leon Kuličan, Šentjernej 122, telefon 85-363. Se priporočam!

KEMICNA čistilnica Ana Glavan obvešča cenjene stranke, da smo se preselili v Zabjo vas 27 – nasproti KZ Krka. Delovni čas od 8. do 12. ure in 13,30 do 17. ure. Ob sobotah zaprto.

KRŠKO: 16. in 17. 10. ameriški film Strahote bele zore. 20. 10. ameriški film Povampirjeni Mills.

NOVO MESTO, KINO KRKA: Od 14. do 17. 10. ameriški barvni film Zrelo. 17. 10. ameriški barvni film – matineja – Mikijev rojstni dan. 18. 10. gostovanje MG. Od 19. do 21. 10. ameriški barvni film Clovek in maček odkrivata Ameriko.

RIBNICA: 16. in 17. 10. italijansko-nemški barvni film Izabela, hudičeva kneginja.

SEVNICA: 16. in 17. 10. ameriški film Mož z imenom Polde. 20. 10. ameriški film Samotar iz zahoda.

ŠENTJERNEJ: 16. in 17. 10. film 24 ur Le Mansa.

TREBNJE: 16. in 17. 10. francoski barvni film Veseli regruti. 20. 10. ameriški barvni kavbojski film Shawange.

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 14. oktobra – Nedeljko Petek, 15. oktobra – Terezija Sobota, 16. oktobra – Hedvika Nedelja, 17. oktobra – Ignac Ponedeljek, 18. oktobra – Luka Torek, 19. oktobra – Etbin Sreda, 20. oktobra – Irena Četrtek, 21. oktobra – Uršula

LUNINE MENE

16. oktobra ob 9.58 uri – zadnji krajec

KINIO

CRNOMELJ: 17. 10. ameriški barvni film Doktor. 19. 10. poljski barvni film Povest greha. 21. 10. angleški barvni film Romantična Angležinja.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

IŠCEMO POŠTENO žensko za varstvo dojenčka. Nudimo sobo, hrano in plačilo. Urbančič, Trubarjeva 6, 68290 Sevnica.

STANOVANJA

GARSONJERO ALI ENOSOBNO stanovanje v Novem mestu želi od novembra dalje najeti strokovnjak iz tujine (samec). Cenjene ponudbe pošljite na upravo lista pod šifro „1977“.

V SEVNICI ali bližnji okolici iščem sobo in kuhinjo ali večjo sobo. Plačam za eno leto vnaprej. Ponudbe pošljite na upravo lista pod „NUJNO“.

SAMSKEMU oddam opremljeno, centralno ogrevano sobo. Cesta herojev 33/a, Novo mesto.

NUJNO iščem v Novem mestu neopremljeno sobo s posebnim vhodom. Ponudbe pod „MIREN“.

ODDAM opremljeno sobo v Novem mestu. Naslov v upravi lista (2970/76).

ZAKONCA IŠČETA enosobno stanovanje ali sobo s kopalnico. Naslov v upravi lista (2971/76).

MIRNA USLUŽBENKA – študentka nujno potrebuje ogrevano sobo s souporabo sanitarij (po možnosti poseben vhod) v Novem mestu. Ponudbe pod „Solidna – 20“.

MLADA ZAKONCA iščeta sobo z možnostjo kuhinja v Krškem, Brežicah ali Sevnici za dobo šest mesecev. Možno plačilo vnaprej. Ponudbe pod „Nujno“.

1.000 N din nagrade dam tistemu, ki mi preskrbi garsonjero ali stanovanje za dobo do enega leta v Krškem, Brežicah ali Sevnici. Ponudbe po „Mlada zakonca“.

Motorna vozila

UGODNO prodam avto Taunus 20 M TS, letnik 1967. Slavko Cizelj, Gornji Lenart 19, 68250 Brežice.

PRODAM AMI 8, Muzejska 8 – Kapitelj, Novo mesto.

PRODAM SKODO 100, letnik 1970. Jože Fon, Uršna sela 1a, združni dom. Informacije v bifeju.

ZA GOTOVINO ugodno prodam ZASTAVO 750, letnik 1976. Informacije v dopoldanskem času po telefonu 84-141, v popoldanskem času 23-530.

PRODAM FIAT 750, letnik 1969. Franc Hlebec, Dol. Kamence 54, Novo mesto.

VOLKSWAGEN 1200 12-voltni, letnik 1971 prodam. Medle, Zabja vas 17, Novo mesto.

SKODO 1000 MB, ohranjeno, opremljeno, registrirano do maja 1977, prodam. Tone Cvelbar, 68310 Šentjernej 84.

ZASTAVO 101, letnik 1976, karambolirano, prodam. Telefon 85-505.

UGODNO prodam zastavo 750. Ivan Kastelic, Bršlin 19, Novo mesto.

UGODNO prodam AUDI 80, letnik 1973. Informacije na telefonu 23-307.

PRODAM dobro ohranjen avto „Renault 8“. Stanko Rečnik, Izobraževalna skupnost, Trebnje.

PRODAM NSU 1000-C, registriran do januarja. Zupančič, Šentjurje 3, Mirna peč.

PO UGODNI CENI prodam fiat 850, registriran do septembra 1977. Fanika Krivec, Kettejev drevored 49, Novo mesto.

UGODNO prodam MAN 635, tehnično pregledan. Slavko Pavšelj, Dobravica 5, Šentjernej.

PRODAM

PRODAM povečevalnik za izdelavo črno-belih slik Opremamus II in 4 halogenske luči. Naslov v upravi lista (2972/76).

KAMNITE PLOŠČE, bele in rdeče, debeline od 1 – 10 cm, prodam. Boško Mijatović, Fratrič 62, Umag – Istra.

PRODAM HARIŠ 630, Premer kose 2 m, veže slamo in klasira žito, motor VW, 34 KS – 1500 kubikov. Naslov v upravi lista (3002/76).

POCENI prodam kombajn v voz-nem stanju. Ogled vsako nedeljo pri Antonu Megliču, Groblje 1, Novo mesto.

ZENSKI PLAGŠ št. 50 iz semišna ugodno prodam. Ogledate si ga lahko pri krojaču Prijatelj, Dilančeva ul. 13, Novo mesto.

UGODNO prodam mizarski poravnalnik s cirkularjem, prikloico za osebni avto ter nov gumi voz (15 col). Franc Žibert, Lukovec, Boštanj.

PRODAJAM gostilniški inventar (mize, pomivalna miza, točilna miza in kozarci). Ogled je možen vsak dan na domu. Ela Škof, Jurjeva 37, 61310 Ribnica.

SEDAJ JE ČAS ZA SADITEVI! Prodaj sadike za živo mejo – liguster in rdeče magnolije. Telefon 23-172.

PRODAM električni štedilnik, mizo, tri fotelje in kavč. Stanka Leko, Nad mlini 43, Novo mesto.

PRODAM ležečo tračno žago za rezanje hlodovine domače izdelave. Solidno izdelana, cena ugodna. Milan Bitenc, Cankarjeva 27, Kamnik.

TIGAR ORGLE ugodno prodam. Ogled petek, sobota in nedelja pri Andreju Senici, Straža 56 pri Novem mestu.

SPALNICO, 7 let staro, poceni prodam. Informacije: Spec, Mestne njive 9, telefon 21-806.

UGODNO prodam malo rabljen fotografski aparat „Zenit“ in teleobjektiv 200 mm „Pentacoon“. Slavko Gril, Kandijska 1, Novo mesto.

PO UGODNI CENI prodam sladke jabolčni mošt in jabolčni kis. Paučič, Ljubljanska 4, Novo mesto.

PRODAM 80-basno harmoniko Melodija in bas kitaro. Naslov v upravi lista (3005/76).

PRODAM DOBRO ohranjen televizijski sprejemnik RIS. Proščevič, Nad mlini 43, Novo mesto.

ZARADI ODHODA v tujino prodam barvni televizor Gorenje elektronic. Informacije po telefonu 23-758 popoldan.

PRODAM suhe hrastove plohe debeline 4 in 5 cm. Anton Kebej, Karteljevo 19, Mirna peč.

PRODAM kravo, konja in telico, vse zelo dobro za domačo rejo in delo. Ana Sitar, Veliki Cirknik 7, 68297 Šentjanž.

PRODAM skoraj novo pomivalno mizo z dvema koritoma (80 cm). Dominik Vesel, K Roku 36 – Smihel, Novo mesto.

POCENI prodam 2 kavča z vitrino. Nada Jakše, Zagrebška 13, Novo mesto.

PRODAM štiridelno omaro in kavč. Lebanova 56, Novo mesto.

PRODAM enofazni elektromotor, samokolnico-gumarico, podpornike dolžine 4 m in 500 kg krmilne pese. Anton Fink, Drska 62, Novo mesto.

KUPIM

KUPIMO MANJŠO slamozrenico s prikločkom na motorni ali električni pogon. Ponudbe s ceno na naslov TOZD Gozdarstvo, Novo mesto.

KUPIM DOBRO ohranjeno vseljivo enodružinsko hišo z nekaj zemljišča med Brežicami in Cerkljami ob Krki. Pišite na naslov A. V., Kubed 9, Slov. Grasišče pri Kopru 66272.

KUPIM rabljeno mizarsko mizo (ponk). Ponudbe: Novo mesto, telefon 23-158.

KUPIM otroško kolo na 4 kolesa. Naslov v upravi lista (3020/76).

KUPIM zazidljivo parcelo v Novem mestu ali bližnji okolici. Informacije na telefonu 23-941.

POSEST

PRODAM STANOVANJSKO hišo, gospodarsko poslopje (hlev, listnica, kozolec in svinjaki) z nekaj zemlje v Trnju pri Brežicah. Cena po dogovoru. Marija Halar, Artiče 13.

V VINJEM VRHU pri Beli cerkvi ugodno prodam sadni vrt, v velikosti 24 arov, primeren za vikend. Telefon 068-81-105, interna 02.

PRODAM hišo in 4 are sadovnjaka. Franc Medic, Jelševnik 8, Crnomelj.

PREKLICI

JANEZ MIHELČIČ, BREZOVA REBER 8, Semič, prepovedujem vožnjo po moji parceli na Vrheh. Obenem opozarjam Terezijo Stepan, naj preneha z zmerjanjem, ker jo bom v nasprotnem primeru sodno preganjal.

PODPISANA JOŽE IN AMALIJA MOLE, SEVNO 1, OTOČEC, opozarja Jožefo Zupančič, Sevnica, naj preneha s pretepanjem najinega psa ter z neresničnimi govoricami, ker jo bova v nasprotnem primeru sodno preganjala.

PREPOVEDUJEM kakršnokoli prodajo Antonu Judniču na najini kmetiji v Malinah pri Jugorju v Beli krajini. Sestra Tončka Cerček, roj. Judnič, Jurčeva 18, 61210 Ljubljana-Vižmarje.

ANTON KEK, ROZENPELJ 3, DOBRNIC, izjavljam, da nisem imel namena s svojimi besedami razžaliti Alojzije Glavan, ker ji nimam ničesar očitati.

FRANC BREZOVAR, HMELJČIČ 14, MIRNA PEC, prepovedujem pašo kokoši po mojem zemljišču. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

ANTON JANC iz Ravnih št. 7

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za pomoč, izraženo sožalje ter podarjeno cvetje in vence. Se posebno se zahvaljujemo kolektivu SO Krško in kolektivu šole Leskovec za izrečeno sožalje in podarjene vence. Hvala tudi pevcem, župniku za opravljeni obred in sosedu Pircu za poslovilne besede.

Zalujoči: žena Alojzija, sinova Stane in Ivan ter snaha Karolina z družinami.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega ljubega moža, očeta, starega atka, brata in svaka

FRANCETA BARTOLA

iz Mahovnika pri Kočevju

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem, znancem, govorniku ZB, pevskemu zboru in vsem ostalim, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: žena Ana, hčerka Marija, vnučka Mirica, sestra Pepca, brat Ivan in vse drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Po hudi in težki bolezni nas je v cvetu mladosti v 23. letu starosti zapustil naš ljubljani sin, brat, svak in stric

NENAD NEGOJANOVIČ

iz Zagrebske 18, Novo mesto

Pokopali smo ga v ponedeljek, 11. oktobra 1976. Zahvaljujemo se osebju onkološkega inštituta iz Ljubljane in osebju pljučne bolnice Novo mesto, še posebno se zahvaljujemo dr. Veleni Zakrajšek, Smiljanu Trobišu, Antunu Gluecku, Ivanu Hečimoviču, Branki Pulanič, ki so ga skušali iztrgati surovi bolezni iz objema in mu ob težkih trenutkih stali ob strani. Hvala očetovim sodelavcem, komiteju ZK, sindikalni podružnici IMV, bratovim sodelavcem, servisu IMV, Kleparstvu Znidar, sostanovalcem in mladini Zagrebske ceste 18 in 16. Lepa hvala vsem, ki ste ga prišli pospremit na njegovo zadnjo pot iz Arandelovca, Partizana, Beograda, Ljubljane, Reke in Novoga mesta. Hvala za tople besede govornikom Iliću in Joviću. Hvala vsem, ki ste ga zasuli s cvetjem, katerega je v mladosti najbolj ljubil.

Zalujoči: mama Božana, oče Radojica, brata Čedo in Milan z družinami in drugo sorodstvo.

V SPOMIN

18. oktobra bo minilo tri leta, odkar nas je mnogoo prežgodaj zapustil naš ljubljani mož in očka

MARTIN VINDIŠMAN

iz Stranske vasi pri Semiču

Dnevi in meseci minevajo, mi pa ne moremo verjeti in se sprijazniti s tem, da te ni in te ne bo več med nami. Vedno mislimo nate, a naša žalost in bol ostajata večni. Zahvaljujemo se vsem, ki obiskujete njegov poslednji dom, mu prižigate svečke in prinašate cvetje.

Vsi njegovi najdražji.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje ljubljene žene, mame, omice in sestre

LEOPOLDINE GUTMAN

roj. Pelko

se toplo zahvaljujemo zdravnikom in strežnemu osebju nevropsihiatričnega oddelka v Novem mestu ter dr. Jurekoviču, vsem prijateljem, sosedom za podarjeni venec, duhovščini za opravljeni obred in župniku za govor. Hvala pevcem KUD „Dušan Jereb“, gasilski godbi in vsem, ki ste jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala delovni skupnosti SoB Novo mesto, oddelku za LO in TO, kolektivoma osnovne šole Grm in Stopiče, Labodu Novo mesto, Zvezi slepih in vsem, ki ste njen grob zasuli s cvetjem.

Mož France, otroci z družinami, sestre, brat in sorodstvo.

ZAHVALA

Po dolgi in hudi bolezni nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

MIHAEL GAŠPER

iz Birčne vasi

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znancem, ki so nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih in nam izrekli sožalje ter darovali cvetje in vence. Posebno se zahvaljujemo zdravstvenemu in strežnemu osebju pljučnega oddelka bolnice Novo mesto za ves trud in požrtvovalno delo pri lajšanju težke bolezni, podjetju SGP Pionir, Sekciji za vleko Novo mesto, Gozdnemu obratu Novo mesto, podjetju Novograd Novo mesto, mizarskemu obratu na Ruperč vrhu, župniku za opravljeni obred ter vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: žena Marija, sinova Miha in France z družinami, Jože, Tone, hčerka Mimi z družino ter drugo sorodstvo.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Princ, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Oblikovalec Priloge Peter Simič.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubšina.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 5 din – Letna naročnina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva vnaprej – Za inozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9

OGLESI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vsak mali oglas do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 7 od 3. 1. 1975. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu 52100-601-10558 – Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 – Telefon (068) 23-611 – Nenaroceni rokopies in fotografij ne vračamo – Časopisni stavek, filmi in prelom: CZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica Ljubljana.

TELEVIZIJSKI SPORED

ČETREK, 14. OKTOBRA: 8.00 TV v šoli: Evropsko Sredozemlje, Istra (Zg) - 9.00 TV v šoli: Francoščina, Risanka, Kemija (do 10.05) (Bg) - 11.00 Veliko zborovanje v Kraljevu (do 12.30)

(Bg) - 14.00 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 15.00 Solska TV: Bog nas varuj revolucij in rdeče poplave, ponovitev (do 16.10) (Lj) - 17.15 Trapollo HH 33 - 9. del (Lj) - 17.50 Beli delfin - serijski barvni

film (Lj) - 18.05 Obzornik (Lj) - 18.20 Mozaik (Lj) - 18.25 Izumirajoči svet - serijski barvni film (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Ckcaak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Ch. Fry: Brontejevi iz Hawortha, barvna nadaljevanka (Lj) - 21.00 Kam in kako na oddih (Lj) - 21.10 Četrtekovi razgledi (Lj) - 21.40 Iz koncertnih dvoran: II. del otvoritvenega koncerta Slovenske filharmonije - Cajkovski: 4. simfonija, barvna oddaja (Lj) - 22.20 TV dnevnik (Lj)

Zike Proje - humoristična oddaja (Lj) - 20.30 Propagandna oddaja (Lj) - 20.35 Razne slikarske tehnike, barvna oddaja (Lj) - 21.05 S. O. S. - serijski barvni film (Lj) - 22.00 TV dnevnik (Lj)

Mozaik (Lj) - 11.30 Kmetijska oddaja (Bg) - 12.30 Poročila (do 12.35), Nedeljsko popoldne: Pisani svet, Vesela jesen 76, Okrogli svet, Poročila (Lj) - 16.30 Košarka Olimpija: Radnički - prenos (za JRT) (Lj) - v odmoru Propagandna oddaja - 18.15 Moda za vas, barvna oddaja (Lj) - 18.25 Siva obala - barvna nadaljevanka (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Ckcaak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 S. Matavulj: Beograjske povesti, barvna odd. TV Bg (Lj) - 20.55 Propagandna oddaja (Lj) - 21.00 Srečanje v Innsbrucku - barvna oddaja (Lj) - 21.40 TV dnevnik (Lj) - 21.55 TV dnevnik (Lj)

Pustolovski Simplicitissimus - barvna nadaljevanka (Lj) - 21.50 TV dnevnik (Lj)

OSMRTNICA

Sporočamo žalostno vest, da je po hudi boleznii umrla

JOŽICA HROVAT

roj. Likar iz Rumanje vasi 2

Pogreb bo 14. oktobra 1976 ob 16. uri izpred hiše žalosti na pokopališču v Vavti vasi.

Žalujoči: mož, otroci in drugo sorodstvo.

PETEK, 15. OKTOBRA: 8.10 TV v šoli: Položaj premice in ravnine, Voda in rastline, Pot v neznanu, Ruščina, TV vrtec, TV dnevnik 10 (Zg) - 10.00 TV v šoli (do 11.05) Angleščina, Risanka, Zgodovina (Bg) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 16.00 TV v šoli - ponovitev (do 16.35) (Bg) - 17.10 Križem kražem (Lj) - 17.20 Pisani svet - 17.55 Obzornik (Lj) - 18.10 Čez tri gore, čez tri vode, Gornjevaški oktet, barvna oddaja (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Socialistično samoupravljanje: Skupčinski sistem (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Ckcaak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar (Lj) - 20.00 Propagandna oddaja (Lj) - 20.05 Vzpon in padec

SOBOTA, 16. OKTOBRA: 8.10 TV v šoli: Umetnost, Risanka, Ponovitev najbolj gledane oddaje preteklega tedna (Zg) - 11.05 TV v šoli: Vzgojna posvetovalnica, Koncert, opera, ples (Zg) - 12.05 TV v šoli (do 12.35) - (Sa) - 14.55 Noomet Dinamo: Borac - prenos (do 16.45) (Zg, Lj) - 18.10 Obzornik (Lj) - 18.25 Mozaik (Lj) - 18.30 Lesene pištole, barvni film (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Ckcaak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Viva zapata - celovečerni film (Lj) - 21.50 Moda za vas (Lj) - 22.00 TV dnevnik (Lj) - 22.15 625 (Lj)

NEDELJA, 17. OKTOBRA: 8.15 Poročila (Lj) - 8.20 Za nedeljsko dobro jutro: Revija mladinskih pevskih zborov v Zagorju - II. del barvne oddaje (Lj) - 8.50 625 (Lj) - 9.30 A. Diklić: Selaš v malem ritu, barvna nadaljevanka TV Bg (Lj) - 10.20 Otroška matineja: Polcilinder in gomoljast nos, Beli delfin, barvni oddaji (Lj) - 11.25

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 30. 9. do 6. 10. 1976 se v novomeški porodnišnici rodile: Ljuba Brodnik iz Starega trga - Tanja, Olga Glavič iz Valične vasi - Marka, Amalija Berk iz Bistrice - Ireno, Jožica Kavšček iz Harinje vasi - Vanjo, Marjanca Kramarič iz Črnomlja - Silvijo, Terezija Kerin iz Velikega Podloga - Martina, Milka Cimeša iz Krškega - Sinika, Amalija Drmaž iz Čistega brega - Darka, Emilija Novak iz Velikega Gabra - Lidijo, Nežka Dulc iz Stranja - Mateja, Milena Kosce iz Velikih Brusnic - Vesno, Jana Kovač iz Sadinje vasi - Andrejo, Danica Kutnar iz Šmihele - Aleša, Jana Mlakar iz Krškega - Mojco, Zdenka Ramovž in Dolnjih Jesenic - Janeza, Marija Zupančič iz Podgozda - Bojano, Marija Bukovec iz Semeča - Marka, Milena Gološ iz Metlike - Sando, Marija Tisu iz Polja - Mateja, Tončka Starič iz Rihpovca - Mirka, Francka Lamovšek iz Štajngroba - Anico, Majda Greznik iz Stefana - Janjo, Irena Owen iz Gabra - Romana, Joža Vovko iz Malih Brusnic - deklico, Veronika Savor iz Semeča - dečka in Rozalija Papež iz Cviblja - deklico. ČESTITAMO!

ZAHVALA

Po dolgotrajni in mučni boleznii nas je v 79. letu starosti zapustil naš dober mož, oče, stari oče, brat in stric

ALOJZ MIRT

iz Rožnega pri Brestanici

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste ga v tako lepem številu spremlili na zadnji poti, darovali vence in cvetje, nam v tako težkih trenutkih pomagali in izrazili sožalje. Posebna hvala zdravstvenemu osebju ambulante Senovo za zdravstveno pomoč, rudniški godbi iz Senovega, pevcem iz Brestanice za zapete žalostinke in duhovniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat prisrčna hvala!

Žalujoči: žena Urška, sinovi in hčerke z družinami, brata Stanko in Edi z družino in drugo sorodstvo.

V SPOMIN

6. oktobra je minilo leto dni, odkar nas je tragično zapustil naš dober sin, mož, oče, stari oče, brat in stric

ANTON STOJNIČ

iz Grabrovca

V našem domu, v katerem je bila tvoja neizmerna ljubezen, skrb, srčna toplina, je sedaj le bolečina, solze in spoznanje, da ti nikoli več ne bomo mogli povedati, kako smo te imeli radi, in bridko nam je, ker te naš dom vsak dan bolj pogreša. Vsem, ki se ga še spominjate, iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi!

ZAHVALA

Ob boleči in nenadni izgubi drage žene, mame, stare mame, sestre in tete

IVANKE ČEŠEK

roj. Mlakar iz Stopnega 8 pri Škocjanu

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem ter sosedom za izrečeno sožalje ter pomoč, poklonjene vence in cvetje ter spremstvo na njeni zadnji poti. Hvala tudi podjetjem: Unija-papir servisu iz Ljubljane, IMV. ter vrtnarji iz Novega mesta.

Se enkrat hvala vsem, ki ste nam v težkem trenutku stali ob strani in pokojnico spremlili na njeni mnogo prežgodi končani življenjski poti ter jo zasuli s cvetjem. Zupniku se zahvaljujemo za opravljeni obred.

ŽALUJOČI: mož Jože, sinova Jože in Tone z družino ter drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage ene, mame in stare mame

FRANČIŠKE PEŠEC

roj. Štefanič iz Dobrave 11

se zahvaljujemo vsem, ki so ji lajšali zadnje trenutke življenja, posebaio zdravnikom in osebju nevrološkega oddelka kliničnega centra v Ljubljani, Krajevni skupnosti Škofljica za prevoz, vsem sosedom in vaščanom vasi Dobrava za izraženo sožalje in pomoč, župniku iz Podbočja za pogreb in govor, pogrebem za pogreb, vsem darovalcem vencev in cvetja, ki ga je pokojnica tako ljubila.

Žalujoči: mož Franc, sinova Franci in Jože z družino, hčerke Albina, Mici, Fani, Joži, Tončka in Milena z družinami, družina Derčar ter vnukinja Irena.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame, prababice in praprababice

ALOJZIJE VENETIČ

roj. Rauh iz Vrčic pri Semeču

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam stali ob strani, darovali vence in cvetje, jo spremlili na njeni zadnji poti, nam izrazili sožalje in sočustvovali z nami. Še posebna hvala duhovniku za opravljeni obred in sosedom za pomoč

Žalujoči: hčerke Angela z družino, Olga, Lojzka z družino, sin Ivan z družino in drugo sorodstvo.

Vrčice, Gaber, Ljubljana, Altenburg, 8. oktobra 1976.

Josip Jurčič

12

Tihotapec

Reza se usede in, ko svojo žalost ukroti, vpraša jo gospod fajmošter: „Kako ste pa izvedeli doma? Veste, zakaj je zaprt?“

„Nič ne vemo, ne. Ljudje so povedali vsake vrste reči. Oče ne morejo nikamor, ker so vedno bolelni že od božiča, kar so morali neko noč za njim iti, ko je imel nekov pretep. Dejali so mi davi: „Pojdi, Reza, dol h gospodu fajmoštru in poprosi jih, da bi bili tako dobri in bi nam dali kakov svet, kaj hočemo in moremo storiti.“

„Kdaj je bil France nazadnje doma?“ vpraša fajmošter.

„Po božiču je imel nekđaj poboj z graničarji. Ker so se mu grozili, da bo za to zaprt, ni ga bilo domov. Ne vem, kod je hodil; eni pravijo, da je hrvaški tobak prodajal, saj to menda ni tak greh.“

„Ljuba moja, to je po postavi prepovedano. Bog je gosposko postavil: kar nam ona zapove, zapoveduje nam on sam. Kajne, ujeli so ga zdaj na Gorjancih pri kontrabantarjih?“

„Pravijo tako in še druge reči: da je ljudi pobijal.“

„To ni res; meni tega ni nihče poročil. Ljudje klatijo. Česa se pa bojita z očetom?“

„Pravijo, da bo hudo kaznovan ali vsaj dolgo zaprt. Oče bi pa radi kaj plačali, da bi ga izpustili in da bi potlej doma ostal,“ reče Reza i znova se ji udero solze.

„Kaj meniš, da bo potlej zopet dober in pošten?“

„Gotovo, gospod fajmošter! Jaz ga bom na kolenih prosila, on ima pa dobro srce in rad bo doma ostal kakor popred.“

„To je vse lepo in prav. Še jaz ti svetujem, da greš k njemu v zapor; ti ga bol laglje pregovorila ko kdo drug. Jaz ga poznam. Ne bom tajil, da ima dobro srce, ali ravno tako dobro vem, da je svojeglav in trmast, da dela brez premisleka in prenaplo. Že deček je bil tak. Kar se pa kazni tiče, mislim jaz, da bo najbrž nekaj dobil jih s palico, zato ker je kontrabantoval, potem ga bodo pa v vojake silili, ker je mlad in močen, zato ker se je upiral služabnikom cesarske postave. A oče vajin je star in bolehen, ne more že lahko zemlje obdelovati. Zato bom jaz skušal izprostiti pri gosposki, da ga bodo z majhno kaznijo domov spustili, in, ker popred ni bil napačnega življenja, upam, da moja prošnja ne bo zastojna.“

„O gospod fajmošter —“ spregovori Reza.

„Tiho, dekle, tiho! Poslušaj, kaj bom še zraven pristavil. Vse to storim le tedaj, ako France obljubi pošteno pri domu živeti. To pa mora tebi obljubiti. Zato pojdi kmalu k njemu. Jaz svoje besede ne smem in ne morem na laž postaviti, kajti ako hočem, da bi mu kako milost izprosil, moram obljubiti zanj vse drugo življenje. To bom pa storil, če bom videl, da ga je v rešnici volja poboljšati se.“

„Saj ga bo gotovo.“

„Povej mi tudi, naj se mirno in potrpežljivo vede v ječi in naj nikakor in po nobeni ceni ne poskuša, kako bi si sam pomagal in ušel. Zakaj

potlej so vse prošnje bob v steno. — Zdaj pa še kaj drugega povej!“

Povpraševal je stari fajmošter še marsikaj drugega o domu, o očetu, o sosedih in druge reči, deklica pa mu je rada in lahko odgovarjala, ker obljuba njegova, pomagati in prositi za Francetovo svobodo, olajšala ji je srce in upokojila jo popolnoma. Ko je fajmošter naročil, naj rada moli in naj ostane še dalje pridna in bogaboječa, odšla je Rezka zopet po stezi znotraj veselejša in zadovoljnejša ko že dolgo popred.

Pot ob fajmoštra do njenega doma je bila uro hoda dolga. Med mnogovrstnim premišljevanjem je bila prišla čez travnik in je začela zopet navkreber iti in bližati se mali hosti, preraščeni z jelševim grmovjem in belokožimi brezami. Mislija je, kako bo, kadar pride France zopet domov, kako se bodo oženil, eno njenih prijateljic vzela, kak o bo stari oče lahko brez težkega dela počival in srečne starosti dočakal, in še marsikaj enakega ji je vrelo po glavi.

Zdajci zasliši stopinje za seboj. Ozre se in zagleda — graničarja Peča. Čuden čut jo spreleti. Vedela je, da hodi za njo, a vedela je tudi, da je kolikor toliko ravno on kriv bratovega zapora. Prvo bi mu bila morda še odpustila v drugih razmerah, saj že neka naravna postava devici brani sovražiti mladeniča, ki jo ljubi; tudi zunanja podoba Pečeva ni bila ena tistih, ki ožje sočutje bližnjega odbijajo. A nasproti ni verjela, da bi imel Peč poštene namere ž njo, in, ker je pri vsem tem bil graničar, zato bi se ne bila tudi v drugačnih okoliščinah hotela pečati z njim.

Ker je pa ravno Pečevo ljubezen do nje imela za poglaviti vzrok, zakaj je France jel sovražiti vse graničarje, iskal prepira in pretepa z njimi in vdal se tihotapec, sovražnikom njihovim; ker je, dalje, Peča imela za vir vse nesreče, bil ji je zopr in v tem trenutku bi bila rajša ob bog ve kaj, kakor pa sešla se s tem človekom na samem.

Začne na vso moč hitro stopati, da bi je Peč ne došel. Ko pa se po strani ozre, vidi, da je tudi graničar požuril korake in da ji je že na streljaj blizu. Steči je mislila naprvo, precej pa se je ohrabrila, misle: „Kaj mi more, jaz grem svojo pot!“

„Kam tako naglo, rožica zlata?“ reče lepi graničar. Reza ne odgovori, lice ji zardi in hiti dalje. Pač ji je na strani in jo skuša za roko uloviti.

„Ah, lepota moja, to ni prav, da me še ne pogledaš. Ko bi ti vedela, kako jaz težko čakam in želim, da bi te videl! Tako si se mi v srce zasadila ko puščica. Ali ni to žalostno zame, da ti ne smem v krasne črne oči pogledati, da ne smem še zraven tebe iti?“

„Nisem vas vabila, lahko sama grem,“ reče dekle.

„Počasi, rožica bodeča, pomenila se bova kaj. Moje srce je polno; razen ljubezni do tebe, moja lepota, ki presega vse, tiči še marsikaj v njem, kar ti bi rad povedal.“

„Bolje bi bilo, da bi počakali, gospod, dokler vas ne vprašam. Menim, da se nimava kaj meniti, torej pojdite svoje reči drugam pravit, mene pa pustite na miru,“ reče ona in mu izvije roko iz roke.

„Meniš, da bi ne mogel iti drugam iskat si deklice? Deset jih dobim na dan, pa nočem nobene razen tebe. Ti moraš moja biti, če-se nebo vrhu naju podle in če se ves svet zoper mene zakolne!“ Reki, so se mu strastno oči zablesketale, tako da je bilo deklice strah.

„Pustite me, za božjo voljo vas prosim. Kaj bodo ljudje rekli, ako kdo pride po poti le-sem,“ prosi deklica.

„Ne pustim te, poslušaj me moraš, zdaj ali nikdar.“

Prišla sta bila ravno na razpotje v hosti. Graničar je deklico trdno držal za roko in udraževal jo. Strast mu je sijala iz oči.

„Povejte mi brz, ako mi imate kaj povedati, samo svojih neumnosti mi ne česnjate.“

Kolesa ne smejo obstati

Ničkoliko jih, folklornih in drugih, nastopov je povezanih z njegovim imenom, z njegovo privrženostjo kulturnoprosvetnemu delu učitelja na vasi. Miha Haler, zdaj že tretje leto sekretar občinske konferen- ce ZK v Brežicah, je v Artičah pognal globoke korenine, zato s prihodom na to dolžnost ni mogel pustiti pevcev na cedilu in presekat z vsem, kar je pomagal ustvarjati več kot desetletje. Zaveša se, da porabi za amaterizem preveč časa in preveč moči, na drugi strani pa mu pomeni udejstvovanje v krajevni skupnosti življenjsko prakso za njegovo politično delo.

Spodbuja ga želja po ohranitvi utečene aktivnosti, želja po tem, da se kolesa ne bi ustavila, saj ko enkrat obmirujejo, jih lahko ponovno poženemo le z veliko zagonsko močjo, kakršne nismo vedno sposobni.

Tovariš Haler je svoje navdušenje za amaterizem na vasi prinesel z učiteljska, kjer se je s posebnim veseljem poseval glasbi. Takole ugotavlja danes: „Strokovno nam tedaj niso veliko nudili, znali pa so nam vliti idealizem, navdušenje in občutek za vrednotenje kulturnoprosvetnega dela, česar marsikatera šola danes ne daje več. To ni nostalgija za takratnim učiteljskim, nikakor ne, saj zahteva da našnji čas predvsem več strokovnosti, čeprav tudi nekaj entuziazma ne bi bilo odveč.“

Z zborovodstvom se je Miha Haler kot mladi učitelj prvič spoprijel na Bizeljskem, kjer je bilo tudi njegovo prvo službeno mesto. Vodil je šolski pevski zbor in po treh mesecih so imeli v kraju že tudi moški pevski zbor.

Po odsluženju vojaškega roka se je zaposlil v Artičah, kjer je bil več let tudi ravnatelj šole. Tam je bila pot že uhojena, saj ima kraj bogato pevsko tradicijo. Tovariš Haler je vodil dolga leta tri zборе, dva šolska in moški pevski zbor, kateremu dirigira že dvajset let.

Po odhodu na sekretarsko dolžnost je še nekaj časa pomagal otroškemu zboru ter zadržal moški pevski zbor v Artičah in lovski pevski zbor v Globokem.

V Artičah sta z ženo ustanovila folklorno skupino. Tudi znanje za folkloro je prinesel z učiteljska. Vedno je težil k temu, da bi v kraju razvili čimveč oblik amaterskega dela in da bi popestrili kulturno ponudbo z likovnimi in knjižnimi razstavami, z obiški glasbenikov, pisateljev, slikarjev. Kulturnoprosvetna aktivnost v krajevni skupnosti je kmalu prevrnila v druge akcije, zato zborovodstvo za tovariša Halerja ni samo vodenje zbora, ampak mnogo več. Pevska vaja ni samo pevska vaja, je družabno srečanje, je debatni večer, je pogovor o samoupravljanju, o kmetijstvu in še kaj.

Največjo vrednost amaterizma in svoj lastni uspeh vidi tovariš Haler v tem, da so odnosi v skupini sproščeni in iskreni, kar je v času vedno večje odtujenosti ljudi še kako pomembno. Komuniciranje prek radia, televizije in časnikov je mnogo premalo, z njim po njegovem mnenju ne moremo nadomestiti živih stikov z ljudmi. Ta prisrčnost, neposrednost v medsebojnih odnosih, je torej tisto, kar tovariša Halerja vedno znova, teden za tednom, leto za letom vleče k svojim zborom, k svojim pevcem, k ljudem domačega kraja.

JOŽICA TEPPEY

MLADI CITRAŠI – Marko Udovič med nastopom svojih mladih citrašev na enem izmed številnih koncertov.

Senovške citre bomo še slišali

Marko Udovič, citraš že od mladih nog, prenaša svoje znanje na mlajše rodove – Mnogi se ga spominjajo kot ustanovitelja ansambla Veseli hribovci

Citre, katerih prve oblike poznamo že iz 17. stoletja na območju nemških in avstrijskih Alp, so danes vse bolj redek glasbeni instrument. Pa vendar je Marko Udovič, mentor senovske nižje glasbene šole, eden izmed tistih redkih ljudi, ki mu citre pomenijo veliko v življenju.

Njegovo navdušenje za ta instrument se je pričelo v Nemčiji, kjer je kot otrok živel s svojimi starši. Tam je obiskoval osnovno in glasbeno šolo, kjer se je učil igranja violine, vendar so mu tudi citre kaj kmalu tako prirasle k srcu, da brez njih ni več mogel. Potem, ko so mu še mlademu umrli starši, se je vrnil v domovino, v Zidani most, kjer je igral pri tamkajšnji pihalni godbi, zraven pa se še dodatno glasbeno izobraževal.

Ni minilo dolgo, ko je ustanovil svoj ansambel Veseli hribovci, katerega se starejši poslušalci radia še prav dobro spominjajo. Posebno glasno njegovih citer. Sedaj pa svoje znanje prenaša na mlajše rodove. Sam pravi, da otroci, ki se pri njem učijo igranja na citre, obvladajo ta instrument že po 6 mesecih.

Marku ni nič težko. Ne moti

ga, da se mora vsak dan voziti iz Celja, kjer sedaj stanuje, v Senovo. Le njegovi prijatelji so nam zaupali, da je v mnogočem razočaran, ker so ga prijatelji na radiu povsem pozabili. Toda mladi, ki jih je naučil igrati na ta instrument, ga prav gotovo ne bodo.

Z. F.

Danes ob dveh bo sodba

Dokazni postopek zoper Terezijo Prosevc iz Kapel je bil končan v torek

V torek, 12. oktobra, nadaljevala razprava pred velikim senatom novomeškega okrožnega sodišča zoper 48-letno Terezijo Prosevc iz Kapel, obtoženo največje poverebe vseh časov na Dolenjskem, ni prinesla nič bistveno novega.

Dvakrat preložena razprava se je tretjič nadaljevala predvsem z zaslišanjem sodnega izvedenca Toneta Golobiča, ki je poročal o dodatno zahtevanih kontrolnih ugotovitvah glede navedb v obtožbi. Ta bremenil Prosevecovo 2,39 milijonske poverebe pri Obrtno komunalnem podjetju Dobova, kjer je bila zaposlena kot glavna računovodkinja. Podjetje pa je bilo oškodovano za prek 3 milijone dinarjev, ker so na poverejene zneske v plačnih listah plačevali še družbene prispevke.

Na torkovi obravnavi je odvetnik Tone Škerlj spet predlagal preložitve, češ da še ni razjasnjeno vprašanje, kolikšna je v podjetju OKP Dobova izguba, o kateri obtoženka vztrajno govori, ni pa nikjer dokazana, vendar senat po krajšem posvetu predlogu branilca ni ugodil.

Razprava se je nadaljevala, ponovno je bil zaslišan direktor Matjaž

Križanc, ki ga obtoženka bremenil v svojem zagovoru, je pa tokrat spremenil oziroma preklical eno poprej danih izjav. Tudi tokrat pa je vztrajal pri prejšnjih trditvah, da od obtoženke ni prejel nobenega denarja.

Po zaključnem govoru zastopnika obtožbe dr. Goleža, v katerem je zaradi zastaranja umaknil del obtožbe, sicer pa predlagal ostro kazen, je imel besedo še branilec Prosevecove, odvetnik Tone Škerlj. Nato je predsednik senata Janez Kramarič objavil, da bo razglasitev sodbe v četrtek, 14. oktobra ob 14. uri.

R. B.

69 – letni tekmovalec

Jože Štefanič iz Mrtvic pozna eno samo ljubezen – kolo. Ker pa njegova ljubezen ne pozna meja, se pri svojih 69-letih še vedno ne odreče tekmovalnemu kolesarjenju. In prav zato bi Jože minule tekme v Kokrici najraje zamolčal. Bil je peti, to pa za njim pomeni neuspeh. Resda je bil letos daleč najstarejši udeleženec, toda še pred dobrima dvema letoma je v tem kraju ciljno vrvico pretrgal prvi.

Jože Štefanič

Najbolj živo mu je ostalo v spominu tekmovanje v Celovcu. Tam so ga po končani dirki obmetavali s cvetjem in nosili na rokah, ko je s šestimi križi ugnal precej mlajše tekmece. Takole pravi: „Leta mi ne delajo skrbi. V Kokrici sem res občutil, da stare kosti niso več tako prožne, a kolesu se še ne mislim odpovedati. Škoda, ker z organizacijo pri tem sportu nekaj ni prav. Zdi se, da za kolesarjenje ni pravega razumevanja, in mladi kljub nadarjenosti odhajajo. Ni sredstev in ne prostora, kjer bi se mladi zbirali in spravili kolesa.“

Mož, brez katerega kolesarstva na Krškem polju nemara sploh ne bi bilo, je več na kolesu kot na nogah. Moč ima, tudi voljo. Takšen je in podobni so mu vsi njegovi sinovi. Ponosen je nanje. Tudi zato, ker so vsi zapisali kolesu. Njegov varovavec Marjan je že dvakrat okusil slavo zmagovalca in verjetno se tega najbolj veseli najstarejši aktivni kolesar na Krškem polju.

I. ŠKOFLIJANEC

Nova akcija: Dolenjski list

do konca leta brezplačno

709 novih naročnikov je „navrgla“ naša akcija, ki je trajala od 12. marca do 6. maja letos. Že takrat smo obljubili, da jo bomo letošnjo jesen nadaljevali. S sodelovanjem vseh pošt in poštinih delavcev v 9 občinah prihaja zdaj DOLENJSKI LIST znova v vse tiste družine, gospodinjstva in k posameznikom, ki domačega tednika ali še ne poznajo ali pa ga iz kakršnegakoli vzroka še ne prejemajo.

S pomočjo naših najzvestejših sodelavcev: pismonošev iz 9 občin, prihajamo danes spet k Vam, občanom širše Dolenjske, Spodnjega Posavja, kočevsko-ribniškega območja in Bele krajine: vabimo vas v vrste stalnih naročnikov najbolj razširjenega tiskanega glasila SZDL v pokrajini!

Že za 84 dinarjev in pol bo prihajal pol leta v vaš dom vsak četrtek poprečno na 28 straneh. Toliko koristnega in dobrega branja, ki ga potrebujete tudi kot samoupravljavci v delovni organizaciji, domači krajevni skupnosti in kot občani, za tako malo denarja ne boste nikjer dobili! Vsak teden postrežemo bralcem s košem novic iz vseh naših krajev.

Da bi znova povečali in poglobili obveščanje v pokrajini, smo sklenili še tole: uresničujmo geslo „V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LIST!“ Recite tudi vi tako, mi pa dodajamo še tole:

do 31. decembra 1976 bo vsak novi naročnik prejel Dolenjski list brezplačno!

Ne zamudite zato naslednjih števil domačega tednika! Brezplačen izvod vašega Dolenjskega lista ima vaš pismonoša, ki vam bo te dni izročil tudi naše pismo, namenjeno vsem novim naročnikom!

Vsem starim in novim naročnikom lepe pozdrave!

UREDNIŠTVO LISTA

Oštevilčeni cariniki

Slovenci smo postali vneti izletniki in turisti. Zadnje čase gremo izredno radi žez mejo na obiske svoje, letovat ali kupovat, kot smo dvakrat videli na malih zaslonih (tihotapci in cariniki).

Lahko se pripeti, da se čuti potnik ob carinskem pregledu prizadetega ali užaljenega in bi se rad pritožil. Vendar ne ve, kdo mu je slačil hlače-farmerice ali Janez ali Tomo ali Djuro. To bo zdaj lahko ugotovil. Vsak carinik ima na levi strani jopiča tablico, na kateri je

vtisnjena številka, sestavljena iz 6 števil. Prvi dve številki pomenita označbo carinarnice, slednje štiri pa označbo carinika. Če se želi potnik pritožiti zaradi carinika, naj pogleda številko, ki jo ima carinik. Številko naj navede v svoji vlogi, pa bo odgovorni organ hitro ugotovil, na kateri carinarnici se je to pripetilo in kateri carinik je opravil službo. N.p.r. številka 635731 pomeni 63 carinarnico Dravograd in št. 5731 podatek za carinika, ki ga vodijo pod to številko.

ANDREJ ARKO

POSEKANIH OKOLI 100 LIP

Ze poleti smo pisali o veliki škodi, ki so jo povzročili nevestneži pri nabiranju lipovih cvetov. Zelja po čimprejšnjem zaslužku je bila tokrat res prevelika.

Iz tozda ZKGP Kočevje, Jelenov žleb, smo dobili podatek, da je bilo v tej „gonji“ nepravilno posekanih kar okoli 100 lipovih dreves, približno prav toliko pa je bilo tistih z odsekanim vrhom. Na vsem ostalem drevju je prav tako opaziti precej škode, vendar je skorajda ni moč oceniti, ker so bila posekana in poškodovana tudi drevesa, ki so že tako bila predvidena za posek.

KROMPIR V KOSTI – Kar dve čudesi narave je pred dnevi prinesla v naše uredništvo Darinka Zaman iz Štefana pri Trebnjem. Ko je pobirala krompir na sosednji Pajkovi njivi, je našla krompir, ki je zrasel v votli kosti, na njenem vrtu pa je začel cveteti fižol. (Foto: R. Bačer)

LE KAKO MOREJO? DA JIH NI SRAM!

Tone Zračnik je bolj lezal, kot sedel v razkošni sobi in topo strel v televizijski sprejemnik. Oddaja je bila sicer v barvah, vendar dolgočasna in malo je manjkalo, da ni izginil v globokem spancu. Njegovo pozornost je vzbudil šele napovedovalec, ki je najavil, da se bodo pojavili na zastonu zdaj zdaj posnetki, napravljeni s skrito kamero, ki bodo prikazali državljane, kako tihotapijo čez mejo po pet in več hlače iz blue jeansa, po

deset majic, stiri pralne prške, več buteljki vina, nekaj deset zavitkov žvečilnega gumija, po tri punčke za na posteljo, gume za avtomobile, zvezke, ki jih potrebujejo mulci za v šolo in so na oni strani meja dvakrat cenejši, in podobno.

Nehote se je vzravnal in imel je kaj gledati. Iz fička so vlekli najrazličnejšo šaro, s katero bi se dalo obleči najmanj pet ljudi od peta do vrata in posladkati, takole na

oko, sedem otrok, sicer ne preveč požrešnih, a vendar sedem. Jemalo mu je sapo, ko je gledal, kako si je navezovalo dekle okrog stegen kavbojke, kako se poslužujejo ljudje najrazličnejših trikov, da bi prevarali državo in delovne ljudi. In ko se je oddaja iztekla, je navdušeno poskočil: „Bravo!“

Zavrtel je telefon, ki je stal v eni od petih sob: „Halo, Jernej? Kako si se odločil za v soboto? Ne, ne, ni govora, v moj vikend sva sklenila, ne?

Zakaj neki vsak s svojim? ... Menda je moj mercedes dovolj imeniten, se ti ne zdi? ... Služkinja bo pazila, ti pa zakleni, pa je! ... Da, imam. Sicer je viski težko dobiti iz uvoza, toda ... V planine, razumljivo! Ne da se mi vlačiti jahte po teh naših stezah. To niso ceste ... Prosim? Da, gledal sem. Šokantno, ne? Kaj vse so strpali v enega fička! Le kako morejo? Da jih ni sram!“

TONI GAŠPERIČ

njeno kraljevo visočanstvo krava

dolenjsko živinorejo. Odločilno je k ponovnemu vzponu pripomogel organiziran odkup mleka, ki še nadalje narašča. Z območja štirih dolenjskih občin so leta 1970 odpeljali v mesta 6,4 milijona kilogramov mleka, lani pa že 14,4 milijona kilogramov. Pomnoženo s ceno mleka, nanese to precej lepih mesečnih plač, ki jih kmet pošteno zasluži.

KAPLJICA AMERIŠKE KRVI NE ŠKODI

K izboljšanju dolenjskega goveda je seveda zelo veliko pripomogla stroka. Nekdanji osemenjevalni center so iz Novega mesta preselili v Presko ter povečali število rjavih bikov, tako da je dovolj semena za 70.000 krav in telic rjave pasme. Prav zdaj našo pasmo izboljšujejo z ameriškim rjavim govedom, ki izvira iz Švice in ki našemu govedu daje tisto, česar samo nima dovolj. Predvsem večjo mlečnost prispeva ameriška kri. Krave, ki zrastejo iz tega križanja, imajo bolj pripeta vimena, prav to pa je še — o tem smo se lahko vnovič prepričali — velika hba domačega sivorjavega goveda.

„NE V HLEVV, V HIŠI BO VISEL“

Da se povrnemo k letošnji razstavi: človeku srce zaigra, ko vidi, kaj našim ljudem, dolenjskemu kmetu pomeni, če se lahko izkaže, če druge zanimajo njegovi rejski uspehi. Kmet Franc Rojc iz Žužemberka je dobil za svojo Soro, ki je presegla 4.000 l mleka na leto, 1.500 din nagrade in 250 kg umetnih gnojil. Bolj kot tega je bil vesel častnega zvonca. Obraz mu je sijal: „Ne v hlev, v hišo ga bom obesil!“ Da o Antonu Darovcu iz Ločne sploh ne govorimo: še dolgo po končani razstavi je krožil s staklenico in natočil vsakemu, naj pije na zdravje njegove krave Laiste, šampionke, kot pravijo po športno najboljši dolenjski kravi, ki je eno leto dosegla celo 6.282 kilogramov mleka in za katero je predsednik ocenjevalne komisije dr. Jože Ferčej vzkliknil: „Za ta rejski okoliš res izvrsten rezultat!“

Nič manj se niso veselili tudi drugi rejci: Alojz Huč iz Biške vasi, Anton Pezdirc iz Krasince, Karel Judež iz Praproč in drugi, ko so v častnem krogu vodili svoje živali.

Mi, ki smo gledali predstavo, smo veselje delili z njimi. Če ne morda jaz ali pa ti, dragi bralec, sta pa najina očeta zagotovo delala isto: redila živino, upala v njeno prirejo, se tresla za njeno zdravje. Dobra krava je pomenila življenje družini, otrokom. Gorje, če bi se ji kaj zgodilo! Danes ni več hudo za kruh, za mleko, otroci niso več odvisni od ene same krave, toda gospodarski pomen reje je enako velik. Če je živinorejska razstava naredila kaj za dobro naše „dobre, stare dolenjske sivke“ — in to zagotovo je — potem ni bila zaman.

MARJAN LEGAN

Gotovo bi jo (kravo) našli v knjigi senzacij in vseh mogočih rekordov, da pa se vnaprej ogradiš od dvomljivih „rekordov zaradi rekordov“, je bolje odpreti kako bolj resno knjigo. Denimo Poljoprivredno enciklopedijo, kjer stoji črno na belem, da je doslej znana krava rekorderka dala v enem letu reci in piši 20.491 kilogramov mleka. Enciklopedija je znanstvena knjiga in se seveda ne ukvarja z vprašanjem, če so tej slaviti kravi postavili spomenik. Zaslužila pa bi ga. Vsaj spominjsko ploščo. Svetovna rekorderka bi z mlekom preživela takole okroglo — 150 Jugoslovancev, če računamo, da je naša letna poraba mleka na prebivalca 138 litrov.

Z „nekoč je živela krava rekorderka“ smo začeli, da bi bralca popeljali skozi dolenjsko razstavo krav in telic in kaj dobrega rekli za našo „dolenjsko sivko“, ki zaradi oplemenitevanja z drugimi rjavimi pasmami ni več sivka, ampak rjavka. Pa o tem kasneje.

DOLENJCI IN ŽIVINA Z RODOVNIKOM

Zadnja septembrska sobota je bila sobota kot vse druge, toda ne za dolenjske rejce rjavega goveda, ki so po dveh desetletjih spet dočakali, da smo obnovili tradicijo živinorejskih razstav. Učitelj mnogih generacij živinorejskih strokovnjakov univ. prof. Ivo Jelačin mi je v prijetnem kramljanju po razstavi dejal takole: „Dolenjec se je od nekdaj zanimal za organizirano rejo, za rodovniško živino. Spominjam se 40, 45 let nazaj, s kakšnim navdušenjem so se kmetje lotili reje sivo rjavega goveda. Celó potem, ko je organizirana strokovna pomoč prenehala, so kmetje sami vzdrževali rodovnik in bili ponosni na rejske uspehe.“

SIVKA JE KAR DOBRA KRAVICA

V Sodražici so začeli najprej. 1909. leta so ustanovili organizacijo rejcev sivorjavega goveda, „dolenjske sivke“, kakršno ime se je prilepilo naši domači pasmi goveda. Resnici na ljubo: dolenjska sivka je nastala iz domačega majhnega svetlo enobarvnega goveda, ki so ga skrižali pred 107 leti z muricidolskim govedom. Za takratne razmere je bil križanec — dolenjska sivka — zelo dobro govedo in je pravzaprav še danes. Krave so

že tedaj dajale približno 1.200 kg mleka na leto, to pa je več, kot je sedanje jugoslovansko povprečje, ki znaša 1.160 kg na kravo (holandsko pa 4.150 kg)

Je že tako: kot se stvari lepo obračajo, se lahko tudi grdo obmejo. Svetovna vojna, zanemarjanje reje, podcenjujoč odnos oblasti — in podrla se je precej tistega, kar je že bilo zgrajenega. Na srečo smo začutili nesrečo in spet se je začelo jasni nebo za dolenjsko sivko in

ZASEBNIKA OBNAVLJATA GRAD

Mirenski grad stoji na rebri Gorenjske gore, ob sotočju Mirne in Vejerščice. Zgodovinske listine ga prvič omenjajo leta 1265, v 15. stoletju so grad gotizirali. Za časa kmečkih uporov so grad opustošili okoliški kmetje. Okoli 1656 so gospodarji nekdanjo utrdbo prezidali v renesančno rezidenco. Od takrat se grajska podoba gradbeno ni spreminjala. Za mirenski grad pa je bil usoden boj za Dob leta 1942, ko je bil žrtvovan za osvoboditev domovine.

Vendar danes Mirenski grad spet dobiva nekdanjo podobo. Obnavljata ga Bojan Kolenc z Mirne in dr. Marko Marin, ki živi v Ljubljani, sicer pa je mirenske krvi.

Tako imenovani „Marof“ obnavlja Bojan Kolenc, ki je tudi lastnik tega dela gradu. Do lastništva je prišel ob zamenjavi zemljišč zaradi novogradnje. Ostali del gradu obnavlja dr. Marin, ki je dobil na temelju odločbe skupščine občine Trebnje pravico uporabe.

„Odkrivanje in preverjanje tlorisnih površin gradu daje kljub ohranjenemu tlorisu nova presenečenja,“ pripoveduje dr. Marin. „Severo-

zahadni vogal in glavna vhodna vrata na zahodni ploščadi sta se ohranila meter globoko v grušču. Žal je bil portal v celoti porušen in odpeljan, ostal je samo spodnji levi pant, ki je nosil krilo grajskih vrat in nezmotljivo pričča o zahodni meji grajskega kompleksa.“

Dr. Marko Marin pravi, da je treba to, kar je od gradu ostalo, očistiti in ohraniti. Obnoviti je treba vse štiri vogale nekdanjega grajskega poslopja, najbolj dostopen prostor pa usposobiti za razstavo gradiva, ki se nanaša na zgodovino gradu in okolice. Za vse to pa zasebnika ne bosta zmogla denarja, potrebna bi bila družbena pomoč.

Na trebanjski občini so povedali, da so za obnovo gradu zelo zainteresirani, vendar, žal, ni denarja. To je bil tudi vzrok, da so podprli pobudo Bojana Kolenca in dr. Marka Marina. Vse načrte o ureditvi gradu je seveda pregledal Zavod za spomeniško varstvo. Šele tedaj sta Kolenc in Marin dobila gradbeni dovoljenji.

JANEZ PLATIŠE

Ivan Pungerčar

Razpoloženje na letošnji malkovški bratvi — uradno se je začela v soboto, 2. oktobra — je bilo manj veselo kot ponavadi. Ena od pomembnih sort za izbor cvička, kraljevina, ni izpolnila pričakovanj. Mnogi poznavalci tega znanega vinorodnega okoliša govorijo o izredno slabi letini, huje naj bi bilo le leta 1956, ko sta pozeba in sneg povsem uničila pridelek.

Malkovški vinogradniki še sami ne vejo, kaj je vzrok sitnostim s trto, posebno kraljevino, ki sicer ni kdove kako nagnjena h gnitju. Vodja malkovške kleti novomeškega Hmeljnika Ivan Pungerčar je o tem potožil tudi inž. Šišakoviču iz slovenskega Kmetijskega inštituta ob snidenju na vinskem sejmu v Ljubljani. Le-ta je nemudoma prišel v Malkovec, vendar na kraju samem ni mogel ugotoviti, za kaj gre, vzel je le vzorce za analizo. Pungerčarja najbolj moti to, ker se kraljevina nenavadno ponaša le na ožjem območju Malkovca, medtem ko je bolje na Bojniku, Telčah, šentjanskem koncu, Breškem in Vrheh. „Trta je že neenakomerno odganjala, čudno je cvetela in nasploh se je nenavadno razvijala. Najhujša pa je gniloba. Tako je že tri leta. Vseskozi smo to vrsto še posebno priporočali, ker je v izboru za cviček. Ob vsem tem sem sam še proti njej, sicer pa bo analiza

MALKOVŠKA KRALJEVINA MANJ KRALJEVSKA

pokazala, kaj je na tem. Morda je kaj narobe s podlago. Ostale sorte so še dokaj v redu, tako črnina kot tudi frankinja. Mučno je to, ker se na vsem območju enako škropi, medtem ko kaža trta sedaj drugače,“ govori Pungerčar kar skrušeno o tem pojavu.

Spomladi je na splošno izredno lepo kazalo, razvil se je lep nastavek. Tudi čez poletje se malkovški vinogradniki niso pritoževali. Niti posebnih boleznih ni bilo opaziti. Kar na lepem je slednjič pričelo gniti. Seveda je imelo vmes prste deževje, vendar, kot trdi Pungerčar, to ne more biti vzrok. Na dežju grozdne jagode sicer pokajo, kar tudi pospešuje gnitje. Vinogradniki so lovili sleherni ugodni trenutek, da so rešili grozde pred propadanjem. Bo torej z letošnjim malkovškim cvičkom slabo? Ivan Pungerčar je prepričan, da bo vino kakovostno, ker pride v takih razmerah do izraza umno kletarjenje. Da to znajo, potrjujejo številna priznanja. Ne bo pa posebnega dohodka za vinogradnike, kar je hud udarec za slehernega, saj je poleg znojja v te prisojne lehe padlo tudi precej denarja za obnovo v sodobne nasade in novo trstje. Ivan Pungerčar je prepričan, da bo letos na samem Malkovcu za polovico manj vina.

ALFRED ŽELEZNIK

Dr. Paola Korošec

BURNA ZGODOVINA SVETIH GORA

Nedaleč od Bistrice ob Sotli se strmo dviga nad 600 metrov visok hrib, s čigar z vrha zajame pogled dober del Kozjanskega do Pilštajna, Kozjega, Starih gor in podsreškega gradu. Na severu so dobro vidne Atomske

toplice s Podčetrtkom ter Bočem in Donačko goro v ozadju. Naselji Kunšperk in rojstni kraj maršala Tita Kumrovec ležita kakor na dlani pred nami. Na ozkem grebenu vrh hriba stoji ogromna cerkev ter stiri manjše, zato pa mnogo

starejše kapelice. Cerkev je posvečena Mariji Devici, zato so jo svoj čas imenovali Sveta ali Gospejina gora in šele kasneje je hrib zaradi številnih sakralnih stavb dobil ime Svete Gore.

FRESKE DO 15. STOLETJA

Čeprav stojijo Svete Gore popolnoma osamljeno in je njihov vrh težko dostopen, ima to romarsko središče burno in dolgo zgodovino. Izredna strateška lega hriba, njegova nedostopnost in bližina ene glavnih rimskih cest so bile vzrok, da se je Posavski muzej leta 1967 namenil v nekajletnih raziskavah odkriti zakopane skrivnosti tako na samem vrhu kot na pobočjih Svetih Gora. Arheološka ekipa je pod vodstvom dr. Paole Korošec s trdim delom in vztrajnostjo zbirala najmanjše dokaze davne preteklosti. Sam teren, strm, skalnat, spran od dežja in snega, ni obetal dobrih rezultatov. Zemlje in grušč, kjer bi lahko bile skrite stare arhitektonske konstrukcije ali celo grobovi, je na vsem hribu bore malo. In vendar so že sondiranja stenskih ometov v kapelicah izpričala starost fresk tja do 15. stoletja, raziskava temeljev pa starejše stavbne konstrukcije, ki jih lahko datiramo še v predromansko dobo. Že s samim tem se je starost Svetih Gora močno pomaknila nazaj.

NEČIMRNOST ŽENSK IN MINLJIVOST ŽIVLJENJA

Izredne rezultate pa so dala izkopavanja v letih 1967 do 1976, ko so bili na Svetih Gorah tik ob glavni cerkvi odkriti staroslovanski grobovi 10. in 11. stoletja. Malo jih je bilo povsem ohranjenih, gradnja kapelic in same cerkve je precej poškodovala grobove, prav tako tudi erozija, saj humozne plasti praktično ni več in je presenetljivo dejstvo, da so se grobovi, čeprav nekoliko v skalo vkopani, sploh ohranili. Uhančki in obsenčni obročki ob lobanjah še po toliko stoletjih pričajo o nečimrnosti tedanjih žena in deklet, sami skeleti pa o minljivosti človeškega življenja.

Izkopavanja prvih let na Svetih Gorah so pomaknila njihovo starost do 10. stoletja, nova in nova iskanja pa so odkrila še starejše dokaze: odkrit je bil grob germanskega bojvnika, položenega v zemljo s ščitom, noži, sulico in keramično posodo, datiran v začetek 6. stoletja.

ZLATNIK CESARJA JUSTINJANA

Najdba bojvniškega groba je vzbudila izredno zanimanje in sprostila fantazijo tako strokovnja-

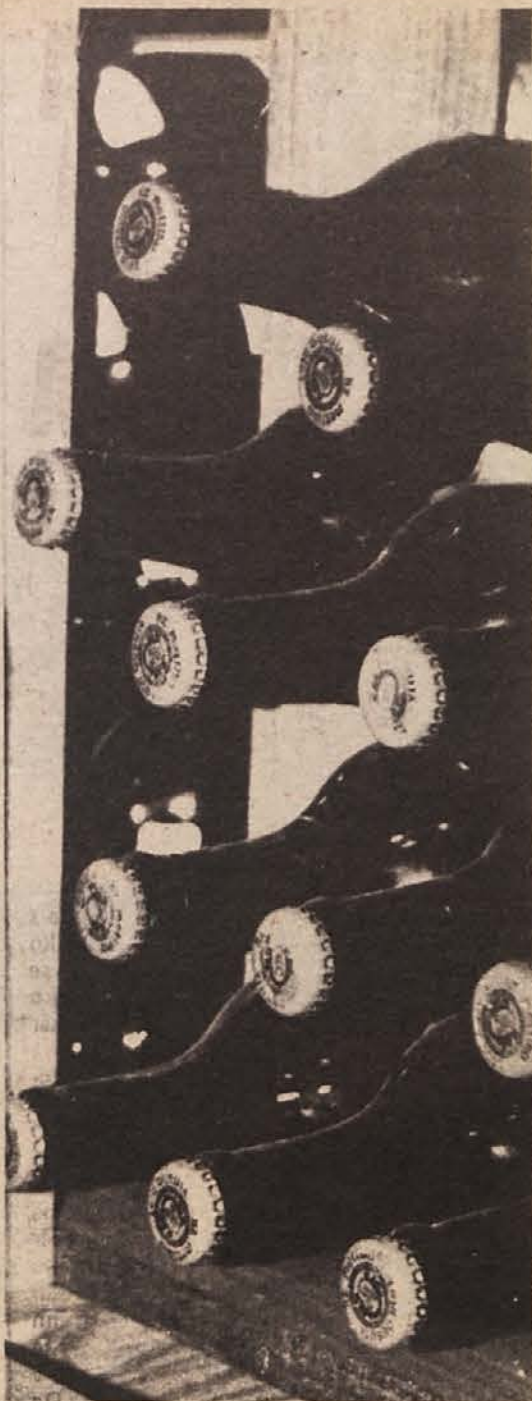
kom kot laikom. Odkar naenkrat na Sv. Gorah grob germanskega vojščaka? Razlaga je enostavna, če jo posplošimo z zgodovinskimi podatki burnega preseljevanja ljudstev, ko so prek naše domovine korakala in jezдила hunska, gotska in langobardska plemena. Strateška lega postojanke na Sv. Gorah popolnoma upravičeno potrjuje obstoj groba, saj razne odkrite konstrukcije dopuščajo domnevo, da je bila v kasni antiki na tem mestu tudi utrjena postojanka. Žal je del ohranjenega obzidja odstranil buldozer, našli pa so kasno antično stavbo z več kot meter visoko ohranjenimi zidovi ter številno keramiko med ruševinami. Pri letošnjem izkopavanju najdeni zlatnik cesarja Justinjana (527 do 565) potrjuje domnevo o utrdbi ali na samih Gorah ali pa na kakšni terasi nad Bistrico ob Sotli. Izkopavanje v avgustu je v mnogočem izpopolnilo podatke o daljni preteklosti Sv. Gora. Odkriti so bili ostanki kasno antičnih grobov, okrašenih s freskami, fragmenti kamnitih postamentov z izklesanimi palmetami in profili, ostanki temeljev pete kapelice, ki prav tako sodi v obdobje zgodnjega srednjega veka.

VSE MANJ BELIH LIS

Dr. Paola Korošec, ki že vsa leta neutrudno vodi izkopavanja na Sv. Gorah, je z letošnjimi izkopavanji zaključila prvo fazo dela. Pripravila se obširna publikacija v okviru strokovnih arheoloških publikacij Posavskega muzeja, kjer bodo obravnavani vsi problemi od najstarejših najdb prvih stoletij našega štetja do današnje podobe tega romarskega središča. V nadaljevanju raziskav ostaja velika želja, da bi se odprla tla v veliki dvorani cerkve in odkrile ostaline, ki na tem mestu nedvomno so — priče davnega svetišča, ki je v temnih časih sužnjeposestniškega reda služilo v upanje in uteho in katerega „potomci“ — današnje Svete Gore — še zmerom služijo istemu namenu.

Arheološke raziskave predstavljajo igro izpopolnjevanja manjkajočih kamenčkov v mozaiku. Z vsakim odkritjem se slika dopolnjuje, mnoge bele lise pa bodo ostale za vedno, saj so nekatere priče davnine izginile za vedno. Rod, ki danes živi, tlači in spreminja našo zemljo, išče tudi svojo preteklost — preteklost, ki je v vsaki pokrajini različna, kakor smo si ljudje na zemeljski obli različni. Nekatera ljudstva še dandanes žive v prazgodovini, medtem ko druga že hite z raketami bodočnosti naproti. In vendar tudi raziskave daljne preteklosti izpopolnjujejo našo sedanost in postavljajo jasnejše temelje skupne bodočnosti.

MITJA GUŠTIN

Prof. Miran Veselič

V KOSTANJEVICO VSA VINA SVETA

vinski oddelek. Vinoteka in vinogradniški muzej sta neposredna soseda. To je v telegrafskem stilu nekako vse, kar bi lahko napisali o vinoteki, če nam ne bi pomagal v vinskih rečeh navdve podkovan sogovornik. Besedo o strokovnem in splošnem pomenu mednarodne vinoteke v Kostanjevici ima enolog prof. Miran Veselič.

„V ustanovni listini je zapisano, da bo ta

mednarodna vinoteka zbirala in hranila vsa najbolj kakovostna vina iz vseh vinorodnih območij sveta, omogočala bo medsebojno primerjavo, spoznavanje, poskušanje in druge strokovne in propagandne dejavnosti. Vinoteka bo sprejemala najbolj ocenjene vinske vzorce z mednarodnega sejma vina in žganih pijač, ki je vsako leto v Ljubljani, in drugih mednarodnih vinskih razstav ter tiste vzorce, ki jih bodo na priporočilo strokovnih in znanstvenih ustanov poslali posamezni pridelovalci vina.

Če ostanem še pri formalnostih, naj povem, da je mednarodna vinoteka samostojna kulturna in znanstvena organizacija s sedežem v Kostanjevici na Krki ter dela v prostorih vinskega oddelka Tehniškega muzeja. Poslovanje vinoteke je urejeno s pravilnikom.

Vsa vina bodo razvrščali po njihovem geografskem poreklu, to je po državah. Jugoslovanska vina bodo razvrščena po posameznih vinorodnih območjih, dodatno in po potrebi pa še po sortah vinske trte. V vinoteko lahko pridejo samo avtentične steklenice, možnost zlorabe mora biti izključena.

Mednarodna vinoteka v Kostanjevici, ki je prva take vrste v Jugoslaviji in druga v Evropi (prva je bila ustanovljena leta 1958 v Franciji na provansalskem otoku Bendor), bo imela, če se bodo načrti seveda izpolnili, velik strokovni in gospodarski pomen. Pritegnila bo pozornost najširšega občinstva, zelo bo poučna za strokovno zainteresirane kroge, za ljudi, ki se poklicno ukvarjajo z vinom ali vinski trto. Zanimiva bo torej za enologe, vinogradnike, gostinske in živilske delavce, učence in slušatelje gostinskih šol, za novinarje domačega in tujega strokovnega tiska, turistične organizacije, da o vinski vzgoji naših potrošnikov niti ne govorim.

Vinoteka naj postane objekt za učinkovito propagando v korist vina, saj smo dolžni podpirati in pospeševati vse, kar je povezano s prodajo in zmernim uživanjem vina.

Vina imajo za našo in še nekatere druge države velik gospodarski pomen, zato je važno, da spoznamo njihovo raznolikost in pozorno preučujemo poreklo in značilnosti. Takšne vinoteke je zelo zanimivo spremljati, saj nam omogoča, da smo na tekočem ne samo z jugoslovansko, ampak tudi svetovno proizvodnjo in kakovostjo vin. Za uspešno vključevanje naše države v svetovni prostor je nujno, da pristanemo tudi na mednarodno tekmovanje v kakovosti vin. To tekmovanje pa lahko omogoči tudi kostanjeviška vinoteka.

V preteklosti nismo imeli pri nas niti ene nacionalne vinoteke. Z manjšimi vinotekami, največkrat le krajevnega ali regionalnega značaja, so se ukvarjale redke vinske trgovine ali strokovne šole. Za ustanovitev vinske ustanove mednarodnega ranga je posebno zaslužno Gospo-

darsko razstavišče, ki se je z večdesetletnim uspešnim prirejanjem mednarodnih vinskih sejmov pridobilo po svetu velik ugled. To najlepše potrjuje letošnji 22. sejem, ko smo bili počaščeni z zasedanjem 56. generalne skupščine OIV ter navdve uspelo drugo svetovno razstavo vin. Pokrovitelj je bil Josip Broz - Tito.

Ob tej priložnosti smo lahko v Ljubljani pozdravili vso svetovno vinogradniško-vinarsko elito. Na skupščini je namreč sodelovalo več kot 150 delegatov iz tridesetih vinogradniških držav. Tega zaupanja ne smemo zapraviti. Mednarodna vinoteka v Kostanjevici je zdaj seveda še v plenih, kljub temu da je druga v Evropi. Premore nekaj več kot 1000 vzorcev stekleničenih vin iz 23 držav. Jugoslovanskih vin je okoli 100. Mednarodna vinoteka na otoku Bendor ima že okoli 10.000 vzorcev vin, vsako leto obišče tisti košček zemlje sredi morja 500 do 600 tisoč ljudi. Kakšne možnosti za Kostanjevico!

Vinski muzeji in vinočake pa niso pomembni le z gospodarskega in strokovnega vidika, hkrati so tudi znak kulture in vinske tradicije posameznih dežel. Vino je tesno povezano z vso zgodovino naše civilizacije. Sodelovalo je pri vsakem razcvetu, tudi pri razcvetu umetnosti.

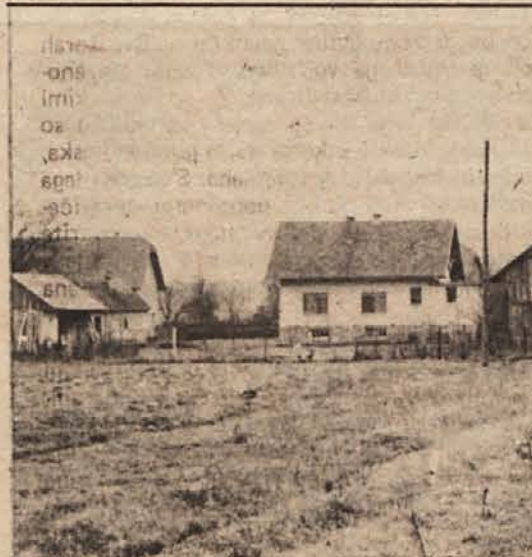
Zato je prav, da je mednarodna vinoteka postavljena v prelepo vinogradniško okolje Dolenjske, v Kostanjevico na Krki, ki slovi tudi po svojem umetniškem in kulturnem poslanstvu. Ljubezen do umetnosti in ljubezen do vina sta si v dolgi zgodovini civilizacije vedno podajali roke. Številne umetnine so bile posvečene vinu in vinski trti, morda zato, ker sta vino in trta ustvarjalcem vračala ljubezen v obliki inspiracije in radosti. Pred leti so v Parizu priredili v paviljonu de Marsan retrospektivno razstavo „Vinska trta in vino v umetnosti“.

Naš sobesednik je bil tudi Stane Nunčič, direktor Agrokombinata Krško. Agrokombinat je namreč član kostanjeviške vinoteke.

„Trudili se bomo,“ da se bo v vinoteko včlanilo čim več slovenskih in jugoslovanskih pridelovalcev vina. V začetku vsaj vsi slovenski. Enkrat je že čas, da imamo na enem mestu zbrana vsa najboljša vina dežele. Najboljše letnike bi seveda čuvali več let, prirejali bomo tudi poskušnje, na voljo bo prodajalna. Prav vseh vzorcev seveda ne bo mogoče kupiti, prodaja je odvisna od zanimanja proizvajalcev. Domačega ali tujega. Predvsem pa se bomo vsi, ustanovitelji in pridelovalci—člani, trudili, da bodo v kostanjeviškem vinskem arhivu zares najboljša vina.“

Po besedah prof. Mirana Veseliča in Staneta Nunčiča je očitno, da ustanovitev mednarodne vinoteke v Kostanjevici na Krki ni nikakršen poziv k mednarodnemu „nacejanju“. Če bo vse teklo, kot je zastavljeno, je dobila Dolenjska ustanovo, ki jo imajo le redke dežele, tako široko in dobronamerno zastavljeno pa samo Francija.

MARJAN BAUER

Veliki Podlog je manjša vas blizu avtoceste in na videz se tu nič ne dogaja. Ljudje najbrž niti ne vedo, da se je tu v bližini začela odvijati nit, ki je pripeljala do mednarodnih tihotapcev z mamili.

TRGOVCI Z MAMILI POTUJEJO ČEZ DOLENJSKO

razpečevalcev. Domovina hašiša in morfija je Vzhod. Od tam mamila prenašajo v Evropo, pa tudi v Ameriko. Tihotapce drog preganjajo policije vseh držav, pa kljub temu najdejo vedno nove in nove poti, da blago pride do kupca. Kdor se s trgovino ukvarja, ima navadno še kaj na vesti. Znano je, da so nasilje, uboji in zločin stalni spremljevalci trgovcev z mamili.

Obračunavanja med tihotapci smo lahko že velikokrat videli na filmskem platnu, nekaj podobnega pa se je v resnici dogajalo prav na slovenskih in tudi dolenjskih tleh.

Ko je mlado dekle iz Podloga iskalo izgubljeno kolo po grmovju, je naletelo na golo moško truplo. Vik in krik je zbral vaščane Malega in Velikega Podloga, malih vasic med Kostanjevico in magistralo Ljubljana-Zagreb. Preiskovalci so začeli poizvedovati. Ljudje so slišali, nekateri tudi videli, ko so šli ponoči z gasilske veselice, da je pripeljal do vasi črn avto. Izstopili so neznan moški in se kregali v tujem jeziku, potem so se odpeljali.

Obdukcija neznanca je ugotovila nasilno smrt. Ugotovili so, da je mrtvec Duruoz Sami, star 22 let, po rodu Turak. Izvedeli so, da je k nam prišel iz Italije, da so ga potolkli pri Malem Podlogu, ga naložili v avto in ga odvrgli v grmovju pri vasi Gmajna.

Preiskava se je začela na območju UJV Celje ter novomeškega okrožnega sodišča in tožilstva. Kot se je izkazalo kasneje, je ta dogodek pripeljal do razkritja organizirane tihotapske mreže mamil z vzhoda v države srednje Evrope.

Široko zasnovana akcija je privedla nit tudi do mladega Egiptčana, ki se je izdajal za študenta, pa ni dokazano, da je to res. Bival je dva meseca v Ljubljani brez vsake zaposlitve, vendar je stanoval v hotelu. Sum, da gre pri uboju Turka za obračun med tihotapci mednarodnega slovesa, je čedalje bolj dobival osnovo. Začela so se poizvedovanja v sodelovanju z Interpolom. Tako so ugotovili, da je Egiptčan Adel Hagina prenesel v vrečkah, pripetih ob telo, dva kilograma hašiša v trdem stanju čez ozemlje Jugoslavije v Italijo. Hagina je bil za to kaznivo dejanje že obsojen pred novomeškim okrožnim sodiščem na leto dni in dva meseca zapora. O tem smo pisali letos spomladi. Fant pa je imel glede mamil še bolj kosmato vest. Priznal je, da je bil trikrat v organizirani skupini, ki je iz Libanona preko Turčije tihotapila hašiš v Jugoslavijo, od tu pa je po novi zvezi mamilo potovalo v Muenchen in v Italijo.

Lahko bi rekli, da je preiskava zoper to mamilarsko skupino dobila mednarodni obseg, saj so pri poizvedbah pomagale policije več držav. Sum je padel tudi na vrsto „turistov“ z vzhoda, ki so radi večkrat potovali skozi naše kraje. V raznih državah Evrope je zdaj že zaprtih več sodelujočih tihotapcev, v mreže naših preiskovalnih organov pa se je ujel tudi 51-letni Grk Iliopoulos Panayotis iz Pireja.

V prenašalski skupini, ki je potovala skozi naše kraje, so bili zastopani ljudje različnih narodnosti, od Italijana, Libanonca, Egiptčana, Sudanca, Turka do bližnjih Evropejcev. Niti njihovega delovanja vodijo v Italijo, Nemčijo in na sever. Hašiš so nosili iz Bejruta v manjših skupinah, vsak prenašalec pa je imel pri sebi dva kilograma mamila.

Eden teh je bil tudi Egiptčan Hagina. Maja lani

je prvič z dvema sodelavcema in vodjem skupine odpotoval najprej na zborni mesto v Carigrad. Ker sta imela dva njegova kolega zaradi potnega lista težave na meji, sta morala nazaj, Hagina in šef pa z vlakom dopotovala v Ljubljano. Kot odlična gosta sta bivala v hotelu Turist. Haginov kolega je od tam poklical Grk Panayotis in čez dva dni je bil ta že v Ljubljani. Prevzel je hašiš, ga spravil v Muenchen in ga tam razpečal, Hagini pa je na račun prenašalske nagrade izplačal samo 50 nemških mark.

Junija je bil Egiptčan Hagina ponovno v Libanonu, vendar se je kmalu pripravil za drugo turistično turo v Evropo. Preko Sirije in Turčije je drugič z vlakom potoval v Jugoslavijo, toda v Beogradu je Hagino in kolege prestregel Grk. Tokrat je takoj prevzel blago in se je zavtom in tremi tihotapci odpeljal v Ljubljano po magistrali, medtem ko so Egiptčana napotili na vlak.

Ugotovljeno je, da so vsi prenočili v ljubljanskem hotelu Union, nakar je Grk spet s hašišem, skritim v avtomobilu, odbrzel v bavarsko prestolnico. Ko se je vrnil v Ljubljano, je Grk Egiptčanu Hagini izplačal 1500 mark, toda kmalu je od njega še več izvil 1500 mark.

Mladi Egiptčan si je močno želel mercedes, da bi se z njim pripeljal domov. Kajpak je to omenil svojemu prijatelju in sodelavcu Grku. Ta pa, ne bodi len, je zaslutil lahek zaslužek. Ponudil se je, da bo pri prvi naslednji vožnji v Nemčijo priskrbel dobro ohranjeno rabljeno vozilo te znamke, zato mu je Hagina izročil 10.000 mark. Nikdar več ni videl Grka!

Egiptčan Hagina in Grk Panayotis sta priprta pri nas in bosta tudi pred novomeškim okrožnim sodiščem dajala odgovor za neupravičeno prenašanje in razpečevanje mamil. Okrožni javni tožilec v Novem mestu je 6. septembra vložil obtožbo, sodni spis pa ima nekaj sto strani. Vmes so listine z arabsko pisavo, za naše preiskovalce pa je taka zadeva z vzhodnjaškim priokusom trd oreh. V uradnih spisih ima namreč vsak od enajsterice osumljenih z obema našima pripornikoma vred običajno vsaj štiri imena. Za naša ušesa tako čudno zvenijo, da si ob njih „polomiš“ jezik in da se morajo tudi strojepiske pošteno potruditi, če jih hočejo prav napisati. Mi smo Egiptčana Hagino in Grka Panayotisa poimenovali v skrajno skrajšani obliki. sicer pa se na primer polno ime obtoženega Hagine glasno: Adel Abbas Ahmed Mohamed Abou Hagina.

Nasilna smrt mladega Turka, najdenega pri Gmajni ob avtocesti, ostaja še vedno skrivnost. Dognevajo, da je bil eden iz tihotapske družine in da so z njim obračunali povsem slučajno na dolenjskem območju. Kdo je to storil in zakaj, kljub angažiranju mednarodnih policijskih sil doslej ni bilo mogoče izvedeti.

RIA BAČER

V tem kombiju je Grk Panayotis tihotapil hašiš iz Jugoslavije v Muenchen. Avto in Grk sta v rokah novomeških preiskovalnih organov.

Droga — opoj, s katerim se za nekaj časa iznebiš vseh težav in se zazibaš v svet lepih sanj in barv, tako se približno glasi običajna vaba za našiš, morfij, marihuano in še razne vrste trdih in mehkih drog. Razočaranih in čustveno labilnih osebnosti, naveličancev vseh vrst in preobjedene mladine ni težko pridobiti za stranko, posebno če so petičneži.

Droge so po vsem svetu zaslužile nešteto ljudi, ki so predvsem žrtve peščice bogatašev. Večkratni milijonarji v najtrdnjših valutah si običajno sami ne mažejo rok, ampak imajo celo vojsko pomočnikov, pomačacev, ornašalcev,

PUNČKI IZ NAIROBIJA

Zvonec na vratih Osolnikove hiše v Veliki Bučni vasi je nekajkrat zazvonil, ko nam je odprlo mlado, prikupno temnopolto dekle. „Smo od Dolenjskega lista,“ sem ji pojasnil, ko nas je z nemajhnim začudenjem zagledala na vratih. Kaj hitro se ji je obraz razvedril, prijazna kretnja pa nas je popeljala v sobico, ki je pred kratkim postala bogatejša za malega „kričaca“. Mary O'Kello, Kenijka, ki je v Novo mesto prišla avgusta, je pred dobrimi tremi tedni v novomeški porodnišnici rodila zdravo deklico, temnopolto seveda, z drobnimi črnimi kodri na glavi.

Skromno opremljena soba, z mizo, na kateri je bila odprta Dedijerova knjiga o Titu, prevedena v angleščino. „Veste, marsikaj me zanima iz vašega življenja. O Titu sem že doma nekaj slišala, toda priložnosti, da bi ga bolje spoznala, nočem izpustiti. Že marsikaj sem prebrala o njem, zdi pa se mi, da je ta knjiga še najboljša.“

V KENIJI FANTJE, V NOvem MESTU PUNČKA

Mary je doma iz Nairobija, stara je 29 let, po poklicu pa farmacevtski tehnik. V Novo mesto je prišla avgusta, v „Krko“, kjer je zaposlena.

„Vaši ljudje so nekaj posebnega. Tako prijaznih in prijateljskih obrazov še nisem srečala nikjer, tudi v moji Keniji ne. Sprva je bilo težko. Vašega jezika ne znam, ljudje me niso poznali, skratka, le težko smo se sporazumevali. No, sedaj je drugače. Naučila sem se vaših pozdravov, prilagodila navadam in le s težkim srcem bom zapustila okolje, ki mi, čeprav živim tukaj šele dobra dva meseca, veliko pomeni.“

Kako tudi ne, saj je Mary prav v Novem mestu rodila deklico, ki si jo je tako želela. Vedeti moramo, da ima doma že tri sinove: eden je star komaj eno leto, drugi štiri in tretji pet let. Ob vsem tem ne more pozabiti osebja novomeške porodnišnice, ki je, kot pravi, zanj vseskozi še posebej skrbelo. Tudi sporazumevala se je dobro z njimi, saj jih precej zna angleško. Vendar to ni edini razlog. Življenje Kenijcev se v mnogočem razlikuje od našega, zgodba, ki nam jo je povedala Mary, pa nam bo v marsičem odkrila značilnosti dežele, v kateri takšnega sožitja in skupnosti, kot je naša, ne poznajo.

„Od vas se lahko samo učimo. Naši ljudje, v deželi, kjer igra najpomembnejšo vlogo kapitalizem, gledajo vse skozi prizmo denarja. Ne morem verjeti svojim očem, ko pri vas vidim toliko obdelane zemlje. Vsak pedenj ste znali še kako dobro izkoristiti. Tega pri nas ni. Mogočna angleška podjetja, v enem od teh je zaposlen tudi moj mož, znajo še kako pritisniti na delavce, zato se ne smete čuditi mojemu presenečenju, ko sem prišla v vašo državo. Tukaj sem namreč prvič.“

Pa pustimo te primerjave. Mnogo bolj zanimivo bo za naše matere slišati, kakšen je položaj mater v tamkajšnji deželi.

POROD PO KENIJSKO

„Koliko bolnic, porodnišnic in klinik imate! Nairobi je mesto z okoli pol milijona prebivalci, morda še nekaj več, toda po zdravstveni ureditvi je v primerjavi z Novim mestom vas. Pri nas imamo le eno skromno porodnišnico, zdravstvene storitve pa drago plačujemo. En dan oskrbe v takšni porodnišnici stane 8 ali več dolarjev. Seveda so prostori neprestano zasedeni, porod pa je taka zadeva, da z njim ni moč odlašati. Zato

Mary in njen mož Mirulo

Sinovi Steve, Jack in David

imamo tudi nekaj zasebnih zdravnikov. Cene pri teh pa so za enodneвно oskrbo seveda še višje: kar okoli 15 do 20 dolarjev, odvisno pač od udobja. To pa je marsikdaj na zelo nizki ravni, zlasti v primerjavi s tem, kako za matere in njihove otroke skrbite pri vas. Vse je tako čustveno, prijateljsko, vsakdo ti pomaga. Ne mislim samo na zdravnike in bolniško osebje, tudi druge matere, s katerimi sem se srečala, so pokazale takšno pripravljenost. Skratka, dobila sem občutek nekakšne intimnosti. Pri nas te zdravniki zaradi stiske in nerazvitega zdravstva jemljejo kot nujno zlo, ki se ga je potrebno čimprej rešiti. To lahko vzamete dopovedno. Primer, ki je najbolj drastičen: ženske ležijo v

porodnišnicah poprečno samo en dan. Le če je porod zapleten in zahteven, potem se njeno bivanje podaljša na 48 ur. Vzemimo mater, ki rodi otroka zjutraj ali v zgodnjih dopoldanskih urah. Po porodu mora največkrat sama odkorakati do svoje postelje, nato ji prinesejo nekaj pijače in to je vse. Še isti dan mora zapustiti porodnišnico in se prav tako največkrat peš odpraviti do svojega doma. Denarja za morebitni taksi ali prevoz z bolniškimi avtomobilom ni, dom pa je nemalokrat oddaljen celo nekaj desetih kilometrov. Toda nihče se ne pritožuje, ljudje niso seznanjeni, kako je s temi stvarmi drugje. V kakšnih težavah so šele tiste, ki živijo po vaseh, je odveč govoriti.

BO IME KRKA

OSEMMESEČNA „PORODNIŠKA“ SO SANJE

Najhuje se godi materam, ki so zaposlene. Tuji delodajalci so največkrat brezsrčni, v prvi vrsti so le njihovi kapitalistični interesi. Od tod tudi njihove zahteve, da morajo žene že kmalu po porodu nastopiti delovno dobo. Kar verjeti nisem mogla, ko sem izvedela, da lahko ženske pri vas kar 8 mesecev posvetijo otroku, ob tem pa še vedno ostajajo v delovnem razmerju. Naše matere morajo največkrat že po enem tednu nastopiti službo. Nihče pa jih ne vpraša, kakšen je bil porod in ali so sposobne za delo. Sicer pa druge izbire nimajo. Dokaj hitro se lahko zgodi, da v nasprotnem končaš na cesti.“

Takšne so torej težave kenijskih mater. Marsikaj morajo prestati in še bodo morale, kajti nič ne kaže, da bi se stanje lahko spremenilo. No, najhuje pa je tistim, ki imajo nezakonske otroke. Pri nas smo s tem problemom že več ali manj opravili, kenijski otrok brez očeta pa bo vse življenje nosil nič kaj prijeten pečat.

VLADA SE TRUDI, VENDAR NE ZMORE

„Kenijska vlada že nekaj časa poskuša rešiti ali vsaj omiliti problem nezakonskih otrok. Povedati moram, da je takih primerov posebno v Nairobiju precej. Veliko žensk je brezposelnih, veliko je tujcev, posebej Angležev, ki so tukaj sami, brez družin, in veliko je zaradi tega nezakonskih otrok. Mnogo je takšnih mater, ki se odločajo za splave iz obupa, zatekajo se k številnim vračem in padarjem, ki brezobzirno izkoriščajo njihovo stisko. Odveč je pripomniti, da je njihova nestrokovnost in neukost marsikdaj vzrok dokaj žalostnega konca, tudi smrti. Vlada v Keniji poskuša stanje rešiti s tem, da dajejo takšnim materam podporo, bodisi v obliki denarja, oblek ali hrane. Toda vse to je premalo. Ljudje, bodisi zaradi zaostalosti, bodisi zaradi svojih pogledov na svet, spremljajo takšne matere z zaničevalnim in posmehljivim pogledom. Marsikdaj so tarče obrekovanja na cesti, po trgovinah, lokalih, njihovo življenje postaja zaradi tega nevdružno. Mnogo žensk se zaradi tega vdaja pijači in prostituciji. Njihov konec je žalosten. Sama poznam dosti takih primerov, saj sem delala v največji bolnici Nairobija in sem vsak dan srečala veliko primerov, ko so se ženske k nam zatekale po pomoč.“

Zdaj vam bo veliko laže razumeti moje začudenje in hkrati željo, da bi bile tudi pri nas matere tako spoštovane kot tukaj.“

Takšna je torej zgodba mlade Kenijke, srečne, ker je prav v Jugoslaviji rodila hčerko, ki sta si jo z možem tako želela. Slednji je bil ob novici o rojstvu presrečen in ji je, kot je povedala Mary, sporočil, da komaj čaka njene vrnitve.

Mary bo po vrnitvi v Nairobi zaposlena v Krkini tovarni in prav to je vzrok, da je prišla v Novo mesto na izpopolnjevanje. Tukaj bo ostala do decembra, nato pa se bosta s hčerko vrnili. S težkim srcem, kot pravi, toda z neizbrisnimi spomini. Izvedeli smo namreč, da bo deklici poleg domačega imena dala še eno — Krka. Tako bo njeno 5-mesečno življenje v Novem mestu dobilo neizbrisen pečat, ki jo bo spremljal na vsakem koraku. Krka bo odrasla in Mary ji bo najbrž z veseljem pripovedovala o svojem življenju v Jugoslaviji, o naših ljudeh, o naši skupnosti.

ODMEV GROZE Z BREGINJA

Na Idrijskem se začno prvi sledovi: z rdečimi križi in rumenimi kvadrati označene hiše, tu in tam vidne razpoke v zidovju. Ko se za Mostom na Soči odpre pogled v Tolminsko kotlino, se kot svetleče se pike zabodejo v oči počitniške prikolice v vaseh in zaselkih. Stojijo ob hišah, ob poteh, povsod. Zasilen, začasen domek za tiste, ki jim je potres uničil prave domove. Prikolic je vedno več. Na vseh hišah rdeči križi, rdeči križi v krogu, zelo redko rumeni kvadrati. Nova opeka, s katero so nadomestili na strehah odpadlo, izstopa zaradi svežine barve. Ob stavbah gradbeni material. Tu in tam še leže okruški ometa in zdobljenih strešnikov, pometeni ob zid. Plastične ponjave na strehah, lesene opore, oprte ob načeto zidovje, z lesenim nadkritjem zaščiteni portali in ozki prehodi v naseljih. Marsikje lastniki sami hite popravljati škodo.

POVSOD POSEBNO STANJE

V Tolminu teče življenjski utrip dalje. V štabu za odpravo posledic potresa imajo točen pregled nad potekom del, z vsemi KS imajo radijsko zvezo, točno vedo, kje obnavljajo posamezna gradbena podjetja. Lesene opore in nadkritja v mestu, napisi, ki povedo, kje so ambulante in razni štabi, obvozi, s katerimi je urejen promet, zapore na cestah, vse to govori o posebnem stanju. V očeh ljudi, ki so na prvi pogled takšni kot sicer, opaziš nekaj neizrečenega, nekaj kot odsev groze, ki so jo preživeli.

Kobarid deluje kot mesto, čez katerega je šla fronta. Ruševine, v katere se zajedajo gradbeni stroji, iz tal pa že raste novo. Povsod lesene opore. Ob cesti proti Breginjskemu kotu, tja v hribe, vedno več zapor, ki povedo, da so ceste zaprte. Napokani in porušeni oporni zidovi, na posameznih odsekih spoznaš po blatu na asfaltu in svežih grivinah, da so s ceste odrinili plazove, ki so jo zasuli. Više ko se vzpenjaš v hrib, več sledov pustošenja je v naseljih. Vedno več sledov v očeh ljudi.

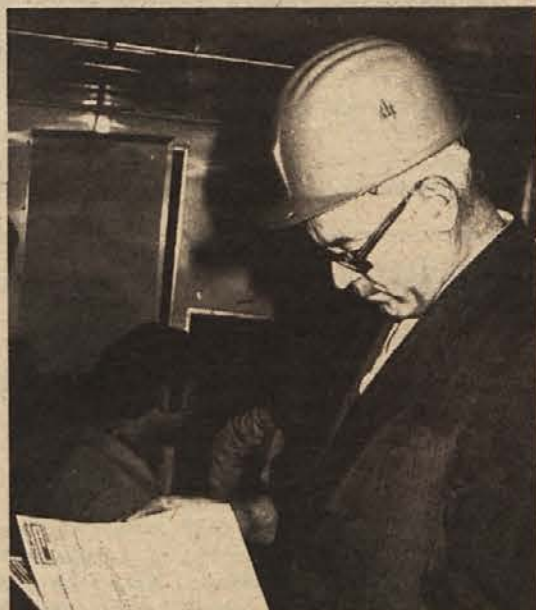
MED RUŠEVINAMI SO OSTALI STARCI

Breginjski kot je hribovski, kmečki predel. Po vaseh ni mladine, ker je mladi rod odšel za kruhom v dolino. Stari ljudje so obstali ob

ruševinah domov, s katerimi so zrasli s tisočeri koreninami. Nikjer niti sledu obupa, starčevsko zaupanje jim sije iz oči in se meša s pretresljivim, strahotnim spominom na premikanje tal v maju in septembru. Ko povprašate, dejo: „Hudo je bilo!“ in v trenutku se jim spusti čez oči nekakšna zavesa, pogled pa se izgubi... Prikolice jim zamenjujejo dom, razpokan in uničen, v katerem so morali pustiti tisoče majhnih navad. Navad, ki se jim na jesen življenja človek še teže odpoje. Roke, starčevske roke pa so preslabotne, da bi gradile in obnavljale!

V SEDLU NI OSTAL KAMEN NA KAMNU

Sedlo pri Breginju. Vas z 69 hišnimi številkami. Od tega je 48 stalno naseljenih. Po majskem potresu je bila v I. kategoriji 1 hiša (za rušenje), v II. kategoriji 47 hiš (sposobnih za bivanje šele po popravilu). Po septembrskem potresu so vse stavbe v vasi v I. kategoriji... Zidovi razpokani, ostrejša razkopana, ponekod je vrglo ven stene. V vasi je 28 počitniških prikolic.

Inž. Zoran Arh, vodja PIONIRJEVE posebne delovne enote v Sedlu.

V vsej vasi sta samo v dveh hišah aktivna prebivalca: 1 je kmet in 1 živinorejec, vsi ostali so upokojenci, starci in starke. En sam otrok, 3-letna deklica, se motovili med prikolicami.

Nad cesto, v desno nad vasjo, so veliki šotori, ki jih je za Pionirjeve delavce postavila JLA. Danes je 1. oktober, 29. septembra so prispeli sem. Po na novo nastajajoči poljani pod cesto, kjer je še predčerašnjim rasla koruza, se premikajo veliki gradbeni stroji, v dežju, megli in blatu prestavljajo geometri merilne naprave.

PIONIRJEVCI BODO DRŽALI BESEDO

Inž. Zoran Arh, vodja posebne delovne enote SGP Pionir, ki dela tu na Sedlu, daje mirno in zbrano navodila. Ves je premočen od dežja, ki lije kot za stavo. Škornji se čez gležnje ugrezajo v blato. Po dovoznih poteh, ki so jih na hitro uredili do gradbišča, hropejo tatre, naložene z odkopano zemljo, buldozerji in nakladalniki. Inž. Arh pove na kratko: „V sredo, 29. septembra, smo krenili sem v treh skupinah, iz Ljubljane, Krškega in Novega mesta, z delavci in stroji. Vojska nam je še isti dan postavila šotore. Živež kupujemo sami, vojska nam kuha. Drugi dan smo začeli delati in danes, to je po poldrugem dnevu dela, imamo opravljenih 60 odstotkov odkopov, ostala zemeljska dela pa so v teku. Do 15. oktobra, to je v 15 dneh, moramo zgraditi 29 kleti za 3 tipe montažnih hiš Jelovica, s kanalizacijo in dostopnimi potmi. Načrte dobivamo sproti. Potreben material bomo dovažali iz Ljubljane in Krškega, razen cementa, ki ga bomo dobili iz Anrovega, in gramoz, ki ga bomo dobivali iz Soče. Na gradbišču nas je 160. Ko smo šli sem, smo pričakovali lepo vreme, zdaj pa... (nemočno je dvignil ramena in se ozrl v nebo, iz katerega je lilo kot za stavo). Šotore bo treba zatesniti, ker na več mestih puščajo, hrano izboljšati. Predvsem bi potrebovali naročilnico za lepo vreme. Svojo nalogo pa bomo kljub vsemu, če bo še tako hudo, opravili do 15. oktobra!“

NESREČA NAS JE ZEDINILA

Dvakrat je zabobnela zemlja v Breginjskem kotu in na Tolminskem. Osipal se je omet, pokali

so zidovi, padali strešniki in ječale stene. Zbegani in s klici na pomaganje so bežali ljudje — večinoma starci in starke, ki živijo v breginjskih hribih — iz domov na plano. Nismo jih prepustili obupu. Nesreča nas je zedinila tudi v tem primeru.

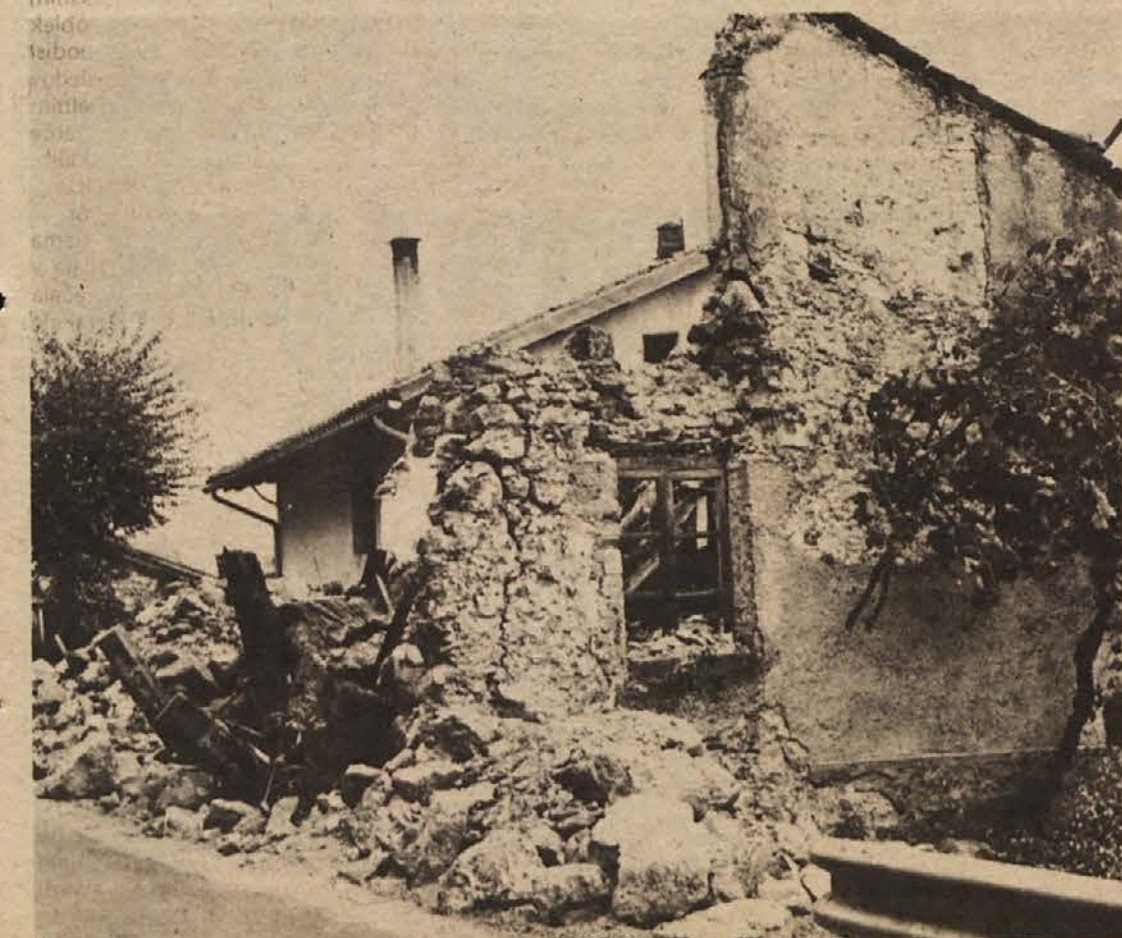
Po prvem in po drugem potresu so se začeli izjemni ukrepi, nujni v takšnih okoliščinah, izvajati že nekaj trenutkov po katastrofi. Najprej prva pomoč, nato zagotovitev varnosti in prehrane in nato popis in ugotavljanje škode. Pripadniki JLA so bili prvi, ki so prihтели v opustošene vasi in pomagali. Nikjer ni bilo panike in brezglavega beganja. Solidarnostna pomoč je ob prvem pozivu začela pritekati iz vse Slovenije in ostale Jugoslavije. „Pomagaj v sili!“ in „Kdor hitro da, dvakrat da!“ so bila gesla tistih dni. Z dobro organizacijo in takojšnjimi posegi smo zacelili prve rane.

V OČEH SVETLOBA UPANJA

Zdaj se na Tolminskem vodi druga bitka: za obnovo. V celoti porušeni hiš je malo, zelo veliko pa je tako prizadetih, da jih bo treba rušiti. Počitniška prikolica je zasilna, kratkotrajna rešitev. Namesto uničenih domov je treba postaviti nove; starcem in stankam v Breginjskem kotu, ki sami tega ne zmorejo. Še vedno jim sije groza iz oči, ko tavajo okoli tesnih prikolic in nemočno ogledujejo domove, v katere ne smejo. Domove, iz katerih preži zdaj smrt, pa jih veže nanje toliko spominov in vezi, toliko vsakodnevnih navad... Starčevske roke pa so ob tem tako uvele, zgubane in nemočne...

Odmev groze iz Breginja se zdaj izgublja, preglušil ga je ropot strojev, ki po vsem Tolminskem gradijo nove domove. V očeh Breginčanov prižiga svetlobo upanja in zaupanja ropot kolon tovornjakov, naloženih z gradbenim materialom, ki sopejo v hrib in nosijo solidarnostno pomoč vse Slovenije in Jugoslavije. Čvrsto zagotovilo Pionirjevih gradbincev: „Svojo nalogo bomo brezpogojno in v roku izpolnili!“ in enako zagotovilo vseh drugih gradbincev, ki hite po številnih gradbiščih na Tolminskem, utrjuje takšno upanje in zaupanje.

MILOŠ JAKOPEC

novitet lahko zaokrožimo kar na deset... Malo-
ne izredno!

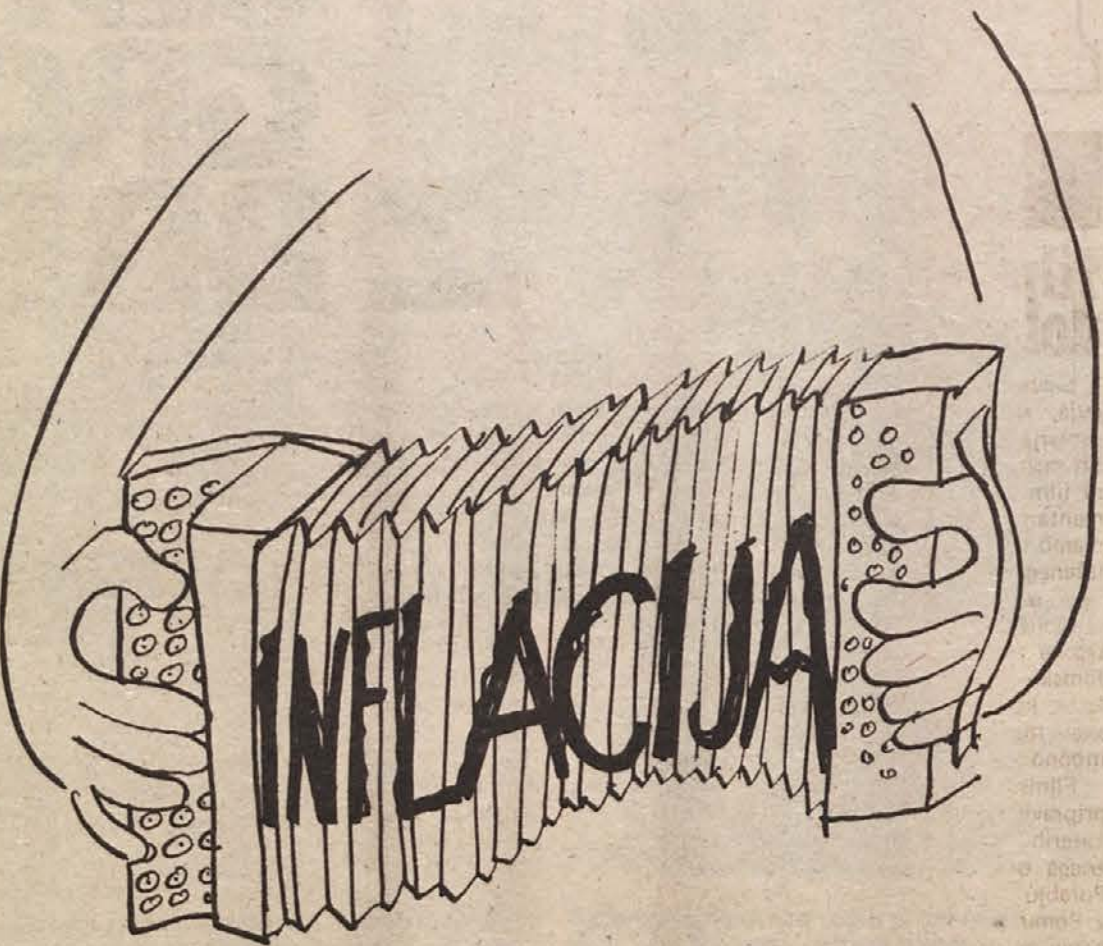
Razumljivo je, da ni še prav nič mogoče reči,
ali so ti sadovi sočni ali kisli, zreli ali
prezeleni... Zgolj radovedno je mogoče čakati
na njihovo splavitev.

Mikavno pa se je vprašati, kje so vzroki za ta
domači dramopisni „boom“. Nedvomno vseh teh
besedil ni pognal na plan le eden izmed njih,
temnih in skritih vzrokov, stisnjenih pod
psihične, čustvene in še kakšne vzmeti avtorjev,
ter zaprte v strok nerešenih socialnih, eksisten-
cialnih in drugih vprašanj. Vsekakor pa je med
njimi eden bliže na dosegu roke, zato se ga splača
omeniti: nobena druga kulturna dejavnost na
Slovenskem že lep čas ne doživlja toliko
publicitete, kot je je deležno gledališko komedi-
jantstvo; v javnih občilih ni toliko besed ne o
glasbi niti slikarstvu in ne o filmu, da o knjigi ne
govorimo. V tej hipertrofiji gledališke kritike je
gotovo tudi deleč propagande, tiste mikavnosti,
ki pisce spodbuja in izziva, s čimer se v svoji
obliki obnavlja neko davno mnenje ali vsaj videz,
da je dramatika (no, prvotno tragedija) naodlič-
nejša literarna zvrst. Vsekakor pa je drama
marsikdaj občutljivejši barometer kot roman ali
pesem, občutljivejši za marsikakšne moralne,
socialne, nacionalne zagate slovenskega vsakdanj-
ka in malega slovenskega življenjeca nasploh.
Morda se je vse to združilo v še poseben vzrok, ki
je botroval toliko tekstom (in pri tem ni treba
prezreti, da slovenske novitete pripravljajo tudi
druge gledališke ustanove na Slovenskem).

Ne glede na to, kakšni bodo rezultati
skorajšnje dramske mlačve, pa je podatek o
najmanj desetih tekstih v Ljubljani verjetno
spodbuden za večino resnih kulturnikov. Načrto-
valce, organizatorje, menežerje, razpravljalce,
kibice in mnoge druge kulturniške funkcionarje
spričo takšne tvornosti lahko obhaja drobno
zadoščenje, dobro pa bi bilo, da bi jih obhajal
tudi nič manjši občutek po potrebi, da bi tudi
sami na svojem področju kar se da hitro storili
kaj konkretnega, med drugim poskrbeli za zidavo
stavb za kulturo — seveda ne le v prestolnem
mestu...

JOŽE HORVAT

andrej novak: s flomastrom

A. Novak

Vesela harmonika

Setev in žetev: ljubljanska kulturna polja so ta
čas prizorišče najrazličnejših zagnanih priprav in
deloma že dogodkov, ki bi jih lahko poimenovali
z omenjenima izrazoma, tako značilnima za
sleherno dejavnost. Odprla so se že nekatera vrata
kulturnih ustanov za obiskovalce, vsi poklicni
ansambli ljubljanske kulture še zlasti pridno urijo
svoje izvajalske spretnosti, kulturni politiki pa so
se z nepopustljivostjo, kakršno je težko zaslediti
med letom, vrgli na izdelavo številnih dokumen-
tov, ki naj bi že prihodnje, predvsem pa v
naslednjih letih zasirali pot tako imenovanega
kulturnega razvoja.

Vse to je večidel, seveda, še tisto, kar naj bi
bilo priprava ali osnova, praha in setev kulturnih
dobrin. Toda kakor je intenzivnost tega početja
vsem na oči in si marsikdo od njega veliko
obeta, pa je na nekem področju ljubljanske
kulturne tvornosti ta hip pred nami že nekaj
nenavadnih sadov, vsaj kar zadeva njihovo
količino. Prestolniska poklicna gledališča bodo
namreč v novi sezoni uprizorila nič manj kot
devet novih besedil slovenskih avtorjev: toliko
novitet slovenski pisci gledališkimi hramom še
nikoli niso ponudili. Med njimi so imena kot
Božič, Fritz, Lužan, Mikeln, Strniša... Po štiri
igrokaze bodo na svojih odrih imele Drama SNG,
po tri Mestno gledališče ljubljansko in dve
Mladinsko gledališče, pri čemer pa nam še ni
dokončno znano, kaj pripravljata oba eksperi-
mentalna odra, Glej in Pekarna, niti ne, kaj ima
v načrtu Šentjakobsko gledališče. Upošteva vse te
tri teatre, pa bržkone število slovenskih dramskih

Bile so počitnice, jaz pa star sedem let, ko sem
se nekega dne namenil nabirat jagode. Zaprotil
sem mater, naj me zjutraj zgodaj zbudi. Ob prvi
luči dneva me je res prebudila. Vzel sem lonček
in odšel v gozd.

Kmalu sem imel posodo polno jagod. Odneseš
sem jo v šolo k učiteljici. Zanje mi je dala sedem
dinarjev. Vesel sem stekel proti domu, da bi
materi pokazal, kaj sem zaslužil. Mater sem srečal
na poti iz vasi. Pod predpasnikom je skrivala
prazen lonec: pri znanki si je bila hotela sposoditi
ječmenove moke za žgance, a je ni dobila.
Žalostno se je vračala proti domu. Tudi mojih
sedem dinarjev, katere sem ji navdušeno pokazal,
je ni razveselilo.

Doma je na štedilniku že vrela voda za žgance.
Mlajša brata in sestra so žalostno strmeli v mater,
ko jim je povedala, da žgancev še ne bo.

„Vzemi malo vrečo in pojdi v mlin. Mogoče
boš lahko tam kupil nekaj moke za svojih sedem
dinarjev,“ mi je tiho dejala.

Odšel sem. Mlin je bil oddaljen od našega

doma kakih pet kilometrov. Vso pot sem
premišljeval o moki, o žgancih.

Spoštljivo sem pozdravil mlinarja in ga
poprosil, če bi mi prodal malo ječmenove moke.
Nekaj je zamrmral. Proseče sem ga pogledal in
dejal mi je, naj malo počakam, da bo pogledal,
ko bo imel čas. Ker je bil mlinar tudi žagar, je
imel še nekaj opraviti pri žagi. Rade volje sem
pomagal prenašati hlode.

Potem sva stopila v mlin. Vzel je moj denar in
mi pokazal na kupček ječmenove moke, ki se je
prašila izpod mlinskega kamna v korito. „Malo
počakaj, da je bo več, potem pa si jo naberi v
vrečo,“ mi je dejal.

Nikamor se mi ni mudilo. Ječmenov kupček je
le počasi rasel. Počasi sem moko sipal v vrečo,
zraven pa mislil na bele žgance. Tako sem skoraj
napolnil vrečo.

Po poti domov sem težko vrečo prekladal z
ramena na rame, tako da sem bil kmalu ves bel
kot mlinar. Ko sem se približal domači hiši, sta
brata začela vpiti, da prihaja mlinar.

Mati je prineseno moko presejala. V vročo
vodo, ki je še vedno čakala na štedilniku, je
stresla dve prgišči moke. V sredino zakuhanega je
naredila s kuhlenco luknjo ter pokrila lonec.
Sestri je naročila, naj pazi, da ne bo skipelo. Jaz
sem pridno dolagal trsk, ki sem jih sproti
prinašal, ter pihal v ogenj, da bi žganci čimprej
zavreli.

Otroci smo komaj čakali, da bo minil potrebiti
čas. Bratec je celo uro pomaknil naprej, češ tako
bodo žganci prej kuhani.

Ko je mati žgance mešala, smo otroci pobožno
strmeli v vsak njen gib. V očeh nam je gorelo
veselo pričakanje. Vsak si je želel kar najhitreje
okusiti blago dišeče vroče žgance. Mati je s
kuhalnico odrezala vsakemu kos in ga dala v
roke. Otroci smo vročo maso hladili tako, da smo
močno pihali vanjo in jo premetavali iz ene roke
v drugo. Skoraj vrele smo žgance slastno pozirali.

ALOJZ ARH
Krško

gosje pero

JEČMENOV ŽGANCI

MARSOVCI SE VRAČAJO

Ne da bi imeli kaj opraviti z vesoljem, so
krajši športni široki plašči s kapuco že ovijali
marsikatero med mamami v njenih rosnih letih.
Letos bo „maršovec“ priljubljeno oblačilo za
njeno hčerko v najbolj norih letih.

Značilnost letošnjih modnih plaščev je, da
se bolj ovijajo kot oblačilo, da je manj
ovratnikov in da bo prvo violino igrala pelerina.
Pozimi bo znotraj podložena s krznom in
krznena obroba krog in krog ji bo dajala tudi
videz posebnega, toplega, mehkega, ženskega.

Zimski plašči za vsakdanjo rabo in za žene, ki
niso rade preveč vpadljivo oblečene, imajo
ohlapna ramena, vstavljene rokave, največkrat
kimono kroja. Ti plašči so velikokrat zavezani
samo s pasom, ker gumbov ni videti. Ovratniki

so majhni ali jih sploh ni, žepi so našiti ali pa
vrezani.

Še vedno se nosijo športni modeli v stilu
moških trenčkotov z večjimi reverji, dragonar-
jem in šivi. Ljubiteljice ekstravagančne se bodo
lahko oblačile v pončo — ki je letos poleg
pelerine zelo moderen. To je kvadraten kos
debelega blaga (lahko karirasta odejal) z
odprtino za glavo, ob koncih pa pustimo dolge
rese.

Medtem ko segajo klasični plašči vsi pod
kolena, pa so pelerine in ponči ter maršovci
lahko krajši. Kakor komu ugaja in pristaja! Ne
pozabite pa, da so za pelerine in maršovce važni
podolgovati gumbi, ki jih zapenjamo z zanko.

RIA BAČER

DOMAČA LEKARNA: SKRŽOLICA

Ta okrog 30 cm visoka
rastlina z zgoraj dlakavimi listi
in stebлом ter koškom rdeča-
stih cvetov ima več imen. Raste
po suhih travnikih, sončnih
gričih, cvete od maja do okto-
bra, nekateri ji rečejo kosma-
tica, drugi mišje uho, tretji
ovčja brada.

Skržolica vsebuje predvsem
čreslovino, smolo, sluz in v
pepelu mangan. Je odlično
zdravilo za gnojne zobe in kilo.

Otrokom jo dajejo v kaši,
odraslim v kateri koli drugi jedi.
V žganju namočena peganja
gliste in preprečuje povračanje.

Listje leži bolj pri tleh, je
kosmato in je videti kot zajčja
ušesa. Komur gnijejo zobje, naj
te liste žveči. Dandanes rabimo
skržolico kot zdravilo pri katar-
ju dihal, driski, pri premočnem
mesečnem krvavenju, kroni-
čnem črevesnem katarju, pri
čirih v želodcu, pri kamnih v

ledvicah in mehuru, pri glistah
in zajedavcih sploh.

Za zdravilo pripravimo čaj,
bodisi iz gornjih delov ali iz vse
rastline (tudi korenine). Dene-
mo ščepec posušene rastline na
skodelico vode in skuhamo.

Zunanje uporabimo vodo, v
kateri smo kuhali to rastlino, za
grgranje pri čirih v grlu, pri
vnetih dlesnih in mandljih. V te
namene pa je dobro dodati še
malo kadulje in žajblja.

Kuhar MUHIČ

VRTNARSKI ZREZEK

Ta teden smo recept za
boljšo, pa vendar enostavno
glavno jed dobili v kuhinji
zdravilišča Šmarješke Toplice,
Ljuzje Muhič, vodja izmene
kuharjev in šolan kuhar, pripo-
roča vrtnarski zrezek z masleni-
mi žličniki. Pripravimo ga tako:
„Za 6 oseb potrebujemo 60
dkg teletine, 5 dkg korenja, 5
dkg cvetače, zelen peteršilj,
malo špinače in drugo zelenja-

vo, 1 dcl sladke smetane, 10
dkg moke, sol, olje. Zrezke
potolčemo, solimo, pomokamo
ter spečemo na vročem olju,
nato jih zalijemo s kostno juho,
dodamo sesekljano zelenjavo,
smetano in druge začimbe.
Dušimo še 10 minut. Zraven
serviramo maslene žličnike, za
katere potrebujemo: 20 dkg
surovega masla, 45 dkg moke,
3/4 litra mleka, sol, 3 jajca.

Mleko zavremo, dodamo maslo,
sol in moko ter s šibo dobro
mešamo, da postane masa glad-
ka. Paljeno testo ohladimo,
dodamo surova jajca in spet
umešamo, nato pa z žlico
oblikujemo žličnike in jih pola-
gamo v slan krop. V vodi vrejo
žličniki okrog 15 minut. Kuha-
ne ocedimo in jih zabelimo z
drobtinami.“

R. B.

KAJ JE

FILM

filmski dolg

Slovenska filmografija spričuje, da smo pri filmskem ustvarjanju prezrli življenje naših manjšin. Če odštejemo igrani film „Trst“ ter kratki dokumentarni film „Štehanje“, nimamo na filmske trakove zabeleženega skoraj nič pomembnejšega o naših rojakih onstran republiških in državnih meja. Do te resnice so se ustvarjalci filmske politike priklopali šele letos, ko se je vprašanje slovenske manjšine na Koroškem močno zaostrojilo.

Filmski ustvarjalci so že pripravili dvoje zamisli, po katerih bi posneli dva filma: enega o življenju Slovencev v Porabju ter življenju Madžarov v Pomurju pod naslovom „Tri barve prijateljstva“, drugega pa o Slovencih na Koroškem. Za film „Tri barve prijateljstva“ je osnovno zamisel prispeval Branko Šoemen, medtem ko je scenarij za film o koroških Slovencih napisal novinar Janez Čuček, režijo pa je prevzel Bogdan Pogačnik.

V načrtu je še nekaj drugih filmskih projektov o življenju naših manjšin ter o življenju drugih manjšin pri nas.

Roman je v svojem jedru pripoved starejše ženske, ki na Cejlonu (Sri Lanki) s pomočjo starodavne metode urjenja telese, hata joge, zdravi bolno hrbtenico. Tekst nam vsili časosoma misel, da ima ta bolna, negibljiva, okorna hrbtenica simbolno pomen; postaja hrbtenica zahodnjaka, človeka, ki je zanemaril lastni notranji razvoj v korist razvijanja materialnega sveta. V srečanju z vzhodnjakom, človekom, ki je svojo notranjost razvijal in negoval, naj bi se mu odkril bogati svet notranjega skladja in razvoja, ki vodi k celoviti, srečnejši osebnosti. Prav po tem, da pripoved teži k izpovedovanju tega, ostaja tipično romaneskna.

Bralca bo novi roman Nade Kraigher zagotovo pritegnil, saj je pisateljica to delo napisala v skrbno izdelanem jeziku, kar sicer ni ravno značilnost sodobne slovenske proze.

MIM

Državna založba Slovenije je te dni poslala na tržišče šesto knjigo iz zbirke „Zgodovina v slikah“. To izredno razkošno in bogato zbirko bralci v glavnem že poznajo. Navzlic temu bi v današnjem zapisu „Zgodovino v slikah“ predstavili.

Ker na potek zgodovine odločilno vplivajo ne le politični dogodki, temveč tudi duhovni dosežki človeštva, vsebuje serija knjig iz „Zgodovine“ prikaz vseh področij, ki so povezana z razvojem človeštva: njegovo politično usodo, razširjenost po zemlji, napredek tehnike, znanosti in tudi umetniško in miselno tolmačenja sveta v upodabljanju umetnosti, književnosti, gledališču, glasbi in filozofiji. Vsaka knjiga serije obravnava neko časovno razdobje in opisuje politično, gospodarsko in kulturno dogajanje v tem razdobju.

Šesta knjiga je namenjena spoznavanju časovne prelomnice, ki se kaže v tem, da se je začel človek v raznih delih sveta spravevati, kakšen je namen njegovega bitja in žitja. S pomočjo številnih skic, risb, seznamov, zemljevidov in ča-

sovnih razpredelnic, črnobelih in barvnih fotografij se bralec spozna z vzponom rimskega imperija, družbeno in politično ureditvijo tega časa, s stiki med vzhodom in zahodom, pritiski barbarov, z razširjanjem novih ver, rimskim kulturnim svetom, helenično umetnostjo, z Afriko, Palestino, Iranom in nomadskimi ljudstvi v času rimskega gospostva itd. Vsekakor bo v knjigi, ki jo je napisala vrsta poznavalcev, našel vsak, kdor se zanima za zgodovino, vrsto podatkov o času, ko sta se dogradili presenetljivo trdni in sklenjeni kulturi, ki sta se razcveteli in nato razpadli, preživeli pa sta ju dve veliki religiji – krščanstvo in budizem.

Eeva Kilpi, dolgoletna predsednica finskega združenja Pen, avtorica številnih romanov in pesniških zbirk, je pred kratkim presenetila svet s sila erotičnim romanom Tamara. Lahko zapišemo, da je z njim podrla vse jezikovne ovire in se brez kakršnihkoli težav vrnila v nemški, angleški, ameriški, japonski, francoski in tokrat tudi v slovenski književni svet.

Površen bralec bo našel v delu opolzka, seksualno izrojena poglavja in izredno „privlačne“ opise najintimnejših podrobnosti iz življenja moškega in ženske. Vsi ti so v knjigi prezrli dragocene odtiske, ki bogatijo človeško psiho in brez katerih je človekovo spolno življenje osiromašeno. Reči moramo, da je roman napisan v nezlaganem tonu, zatorej tudi erotika ostaja čista in ljubezenski prizori niso svetohlinsko zakriti.

Sama beseda avtorice nam bo ob tej oceni veliko pomagala. „Zdelo se mi je, da je le v romanu mogoče opisati ljubezen in spolno življenje s stališča človeške osebnosti in čustev. In v tem se erotični roman razlikuje od pornografije. Na poseben način izpopolnjuje vrzel med seksualnimi informacijami in pornografijo. Glavni motiv: v tem svetu nasilja, krutosti in nepravčnosti moramo obraniti ljubezen. Slednja je vrednost, v kateri moramo uresničiti vse, kar je najboljšega v nas.“

PREDSTAVUJAMO VAM

Državna založba Slovenije je izdala delo, ki ima precejšen pomen za spoznavanje in učvrščevanje zgodovinskih resnic naše narodnoosvobodilne vojne. Gre za prevod knjige „Gora trdnjava“, ki jo je napisal nekdanji vodja prve britanske vojaške misije pri Titovem vrhovnem štabu F. W. D. Deakin. Deakina so zavezniki spustili maja 1943 na osvobodeno ozemlje v Črni gori. Prav to leto je bilo odločilno, saj so nemške vojaške sile ob podpori domačih odpadnikov poskušale dokončno uničiti narodnoosvobodilno vojsko. Angleški stotnik je bil tako pričča herojskim bojem v okolici Durmitorja. In kot živa priča nam v knjigi, ki ima značilnosti avtobiografskega in zgodovinskega pisanja, podaja nepristransko podobe tistih hudih časov. Prav zato je knjiga dragocen pomnik, toliko bolj pomemben v sedanjih časih, ko opažamo odkrite težnje po spreminjanju zgodovinskih dejstev osvobodilnih bojev na Balkanu.

NOVEGA

KRIŽARSKE VOJNE

Za prvo množično gibanje v zgodovini Evrope veljajo križarske vojne, oziroma križarsko gibanje, ki ga je leta 1096 sprožil papež Urban. Skoraj dve stoletja so se proti Sveti deželi, ki so jo zasedli muslimani, pomikale krščanske vojske, da bi kraje osvobodile izpod oblasti nevernikov. Seveda je bilo z vojaškega vidika nemogoče, da bi vojske krščanskih vitezov iz zahodnih evropskih dežel tako daleč od svojega zaledja lahko premagale številčno močnejše muslimanske vojske, vendar so evropski vojščaki na svojih pohodih mnogokrat pokazali veliko mero požrtvovalnosti in hrabrosti. Ob možeh, ki jih je v križarske vojske gnal verski idealizem, so se znašli tudi taki, ki so jim križarski pohodi pomenili le priložnost za ropanje in nasilje. Tako zgodovinarji ne morejo podati enobravno podobo križarskih vojsk in pohodov, ker sta se oba elementa v njih močno prepletala.

Zanimiv in širšemu občinstvu bolj dostopen opis križarskih vojsk, kot ga ponujajo strogo zgodovinska dela, smo pred kratkim dobili v slovenskem prevodu. Gre za knjigo Kurta Frischlerja „Sijaj in sence križarskih vojn“, katere prevod je izdala Cankarjeva založba.

Levinja svetega Marka

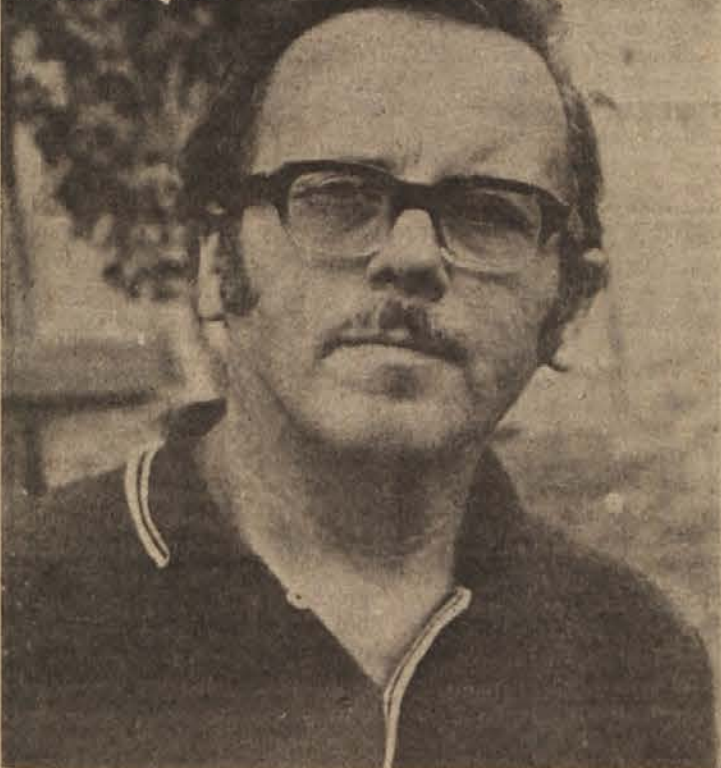
Pomurska založba iz Murske Sobote ponuja bralcem lahkotno in zabavno branje s prevodom romana „Levinja svetega Marka“, ki ga je napisala Gaby von Schoenthan. Roman, ki si ne more lastiti naziva „zgodovinski“, saj pisateljici ne gre za odkrivanje zgodovinskih resnic, ampak le za pripoved, v katero bo lahko vtakala čimveč najbolj razburljivih prigod. Za okvir romana je izbrala ljubezen med beneško plemkinjo in meščanskim zdravnikom ter v ta odnos, nedovoljen v 17. stoletju, torej v obdobju, v katerem se pripoved romana dogaja, vpletla težave in spletko, ljubimkanje, razvrat visokih krogov Italije in Francije – skratka vse tisto, kar pritegne

nezahtevnega, zgolj razvedrila željnega bralca.

Arthur Hailey, sodobni ameriški pisatelj, si je pri nas pridobil verjetno kar velik krog bralcev, saj bi založbe drugače ne izdajale vedno novih del tega avtorja. Po „Letališču“, „Končni diagnozi“, „Hotelu“ ter „Kolesih“ (romani, ki so že izšli v slovenskem prevodu) prihaja med slovenske bralce prevod romana „Denar“. Kot je za tega avtorja značilno, zajema tudi v tej pripovedi vrsto človeških usod in značajev iz enega od velikih sodobnih mravljišč – tokrat združuje usode posameznikov velika banka. Pripoved je pisana zelo spretno, tekoče in vsebuje vse, kar bralec išče v čitivu za razvedrilo. Seveda ne gre za izjemno velike dosežke, saj iz svetovne književnosti poznamo večja peresa kolektivnih romanov.

eden od njih

Za Toneta Viranta, kurjača v Novolesovi žagi v Soteski, slovenska kulturna javnost še ni slišala, prav tako še za nič koliko njemu podobnih, ki jih kot kulturne delavce poznajo le v ožji okolici njihovega prebivanja in delovanja. In vendar so prav taki ljudje nepogrešljivi pri tisti vrsti kulturnega življenja, ki mu pravimo amaterizem.

Še danes se ta beseda marsikje izgovarja s podcenjevalnim prizvokom, češ tukaj ne more nastajati nič novega, pomembnega, dragocenega za sedanji rod in zanamce. Na srečo govore in mislijo tako le vase in v svojo veličino zagledani nabuhleži, ki so jim usta polna visoko donečih besed, srce pa jim je mrzlo kot kača. Vedno so bili, in dokler bo svet stal, bodo taki; še nikoli pa ni za njimi ostalo nič, še neprijeten spomin ne. Medtem pa so sadovi dela amaterjev, teh ljubiteljev v

najboljšem pomenu besede, vidni vsepovsod. Kajti ti ljubitelji so pripravljene kulturno življenje ne samo sprejemati, ampak tudi marsikaj žrtvovati, da ga približujejo svojim sodelavcem, sovaščanom, ljudem, ki so jim blizu po srcu in načinu življenja.

Pogovor s Tonetom Virantom bi lahko sklenil s stavkom: „Kulturno življenje kraja je za njegov napredek zelo dragoceno.“ In za napredek kraja se Virant prizadeva že ves čas po vojni. „Obnova kraja in kulturno življenje sta šla v Soteski tista prva leta po vojni z roko v roki. S somišljeniki sem si prizadeval, da smo v bivši Auerspergovski žagi odprli obrat, kjer smo dobili delo, takoj pa smo ustanovili tudi kulturno društvo in ga poimenovali po junaku Ivi Ribarju.“ se spominja Virant. Danes je Virant po letih in stažu

najstarejši član naslednice tega društva, „Zarje“, ki šteje okoli 35 ljudi.

Najraje dela v dramski in literarni sekciji in kot igralec sodeluje v vsaki igri, ki jo pripravijo; naštudirajo pa vsako leto eno. Kadar režiser potrebuje za igro vezni tekst, se obrne na Viranta, ki ga napiše v verzih. „Že od malega sem rad sestavljal priložnostne pesmi,“ pove. „Najbolj sem zadovoljen, ko vidim, kaj take igre pomenijo preprostim ljudem; dvorane, kjer gostujemo, so nabito polne, kar dokazuje, da so ljudje željni kulture, živga stika z njo. Za to nam članom našega društva ni žal ne truda ne časa; pa tudi sami imamo veliko od tega.“

Že dalj časa Virant zbira gradivo za zgodovino soteske žage, gradu in kraja samega. „Tega se bom lahko bolj lotil prihodnje leto, ko bom v pokoju,“ je obljubil. Marsikaj ve sam, saj je vse življenje preživel v teh kra-

jih. Pred vojno je kot otrok skusil veliko krivic in ponižanj, ko je bil oče prisiljen beračiti, ko ga je knez Auersperg odpustil z dela, ker je volil „rdeče“. Ko pa je prišel čas, da se tudi sam začne boriti za pravice malega človeka, je komaj 14-leten odšel v partizane in bil med drugim tudi najmlajši politdelegat Cankarjeve brigade. „Že v partizanih sem videl, da je kulturno delovanje prav tako pomembno kot oborožen boj. Ta revolucionarnost je ostala v meni in včasih sem imel tudi težave zaradi tega,“ se grenko spominja.

Člani kulturno-prosvetnega društva „Zarja“, ki je lani za krajevni praznik dobilo priznanje KS, so se odločili, da bodo v glavnem s svojim delom obnovili dvorano. In tudi pri tem delu najstarejši član gotovo ne bo zadnji.

A. BARTELJ

ladislav
lesar

VODNJAKI IN IZVIRI

POGOVOR S SAMIM SEBOJ

Na kmetih je že tako, da ljudje še kar naprej kopljejo vodnjake, posebno tam v odročnih, samotnih krajih, do koder še ni prišel vodovod in ni naravnih izvirov. Skopani so v živo skalo ali peščena in ilovnata tla, toda veliko teh vaških vodnjakov je že opremljenih z vodnimi črpalkami, če je le mogoče tudi na elektriko, da se od časa do časa sliši le rahlo brnenje motorja in sesalke, potem pa priteče voda iz pipe kakor v razkošnih hotelih, tudi topla za pomivanje posode in pranje perila. Toda večina naših kmetij ima še pralne stroje. Kmečkimi ženami ni več potrebno prezebat na prepihu, se držati sključeno in drgniti lanene rjuhe ob posebne nazobčane deske, pralnice ali kamne in si na ta način pogubljeni zdravje.

Vodnjaki niso več sovražni, hladni strahovi, ko smo iz njih vlačili vodo na dolgih drogovi, na katerih so bila na koncih navezana vedra in smo se polivali po nesreči ali zaradi nemoči, posebno kadar smo napajali živino. Primerilo se je, da je kdaj od prevelike teže omahnil v vodnjak tudi človek, posebno otrok, in vodnjak so potem izpraznili, toda življenja ni bilo več mogoče rešiti. Zgodilo se je tudi, da so potapljaščemu neplavalcu spustili prazno vedro ali lestev in ga vsega drgetajočega privlekli ven.

Toda to so bili bolj redki primeri. Do vodnjaka so se ljudje ograjevali in ga gledali s spoštljivostjo ali celo strahom in bog ne daj, da bi se mu približal otrok.

Kako je bilo včasih in kako je danes, se občuti še skoraj v vsaki vasi, kajti napredek vasi ni skoraj nikjer enakomeren in nikoli še niso imeli vsi ljudje dovolj denarja. Toda vaški vodovodi se počasi širijo na naše podeželje in nemalokrat lahko zagledamo gruče ljudi, ki kopljejo jarke za polaganje vodovodnih cevi, si brišejo pot s čela in betonirajo zbiralnice.

O vodi, za katero pravi pregovor, da ni dobra niti za v čevlji, se da veliko povedati, tudi o nepitni, zasmrajeni in zastrupljeni vodi. Toda voda potegne ven, kot pravi spet neki drug

ljudski rek, vse strupe. V Novih selih na Kostelskem so lepi stari vodnjaki skoraj pri vsaki hiši, v Moravi pa so pri prekopavanju naleteli celo na star lesen vodovod, po katerem je pritekala voda v vaški vodnjak. Vaški vodnjaki v teh krajih, posebno v nekaterih vaseh, so dolga betonska korita, kjer se je včasih odvijalo vaško življenje. V Novih selih nimajo vaškega korita in so ljudje in živali odvisni od domačega vodnjaka in voda v teh vodnjakih je dobra tudi zato, ker ljudje čistijo vodnjake in zato, ker zrak še ni nasičen s strupi, smogom in drugimi nevarnostmi sodobne civilizacije. In kadar dežuje, je voda zdrava in takšna ostane tudi v vodnjakih.

Kvarčevi, Seljanovi, Rtni, Podlipni in druge hiše v Novih selih imajo skoraj vse „hidrofore“ in vode v njihovih vodnjakih ne sme nikoli zmanjkati. Le pri Micki s Kala, kjer je bila včasih čudovita vaška luža, je zdaj vse narobe. Čreda psov in drugih živali, mačk, kokoši in koz, se pase na jutranji rosi, Micka pa vrešči in ne vem, kako si skuha enkrat na leto tisto rumeno, slastno kurjo juhico, ki jo potem razdeli med svoje živali. Še nikoli je nisem videl, da bi nesla vedro vode. Ampak brez vode je vendarle nemogoče živeti. Slepí Andrič, ki je bil pri njej na preužitku, v službi in vse po malem, je prejšnjo zimo nad kozjim hlevom žalostno umrl, zavil v neki ponošen koč. Najbrž je bil kljub hudi zimi in visokemu snegu strahovito žejen. Toda najbrž je umrl med drugim tudi zaradi tega, ker ni bilo vode, da bi se odžejal.

Priče vedo povedati, da so ga napadle podgane, ne ve se pa natančno, ali pri živem ali pri mrtvem telesu. Vem pa, da je zelo rad pil pivo, če je imel denar ali če mu ga je slučajno kupila Micka.

Vodnjaki ne poznajo človeških usod. Pogovarjajo se sami s seboj. Ljudje pa verjamejo v napredek vasi, v lepše življenje, in kar naprej po malem betonirajo, kopljejo jarke za vodovod in se modernizirajo.

„Kjer bog roko ven moli“
A. BARTELJ

„pri lepi mileni“

Prva hiša na Dvoru, če prideš od straškega konca, je gostilna. Hiša je že precej stara — na podboju je vklesana letnica 1881 — gostilničarka Milena Kovačeva pa je ne samo najmlajša oštirka, ampak najmlajša obrtnica sploh na Dolenjskem.

„Ko sem pred tremi leti prevzela gostilno od očeta, mi je predlagal, naj na tablo napišem gostilna „Pri Mileni“. Večkrat se zgodi, da me gostje, ki so prvič pri nas, sprašujejo, kje je Milena, saj si ne morejo misliti, da je lastnica tako mlada,“ pripoveduje Milena, 23-letna gostilničarka.

V tej hiši je imel gostilno že Milenin stari oče Jože Kovač, ki se je v te kraje priselil iz Štajerske. Pred vojno mu je pomagal voditi gostilno sin Vladimir, Milenin oče. „Oče je izučen mesar, končal je tudi kmetijsko šolo na Grmu, kljub temu pa se je v glavnem ukvarjal z gostilno. Med vojno je bil stari oče tajnik vaškega odbora; bil je ubit, proti koncu vojne pa je bila naša hiša bombardirana, tako da je moral oče začeti iz nič,“ razlaga Milena. „Oče je gostilno spet odprl 1955, ko je obnovil hišo.“

Tisti dan je bila Milena sama doma, oče in mati sta bila v trgovini. „Sama ne bi zmogla vsega dela; mama, ki je tudi zaposlena v gostilni, v glavnem skrbi za kuhinjo, precej pa mi pomaga tudi oče, čeprav je že tri leta, odkar sem prevzela jaz, v pokoju. On zlasti skrbi za nabavo vina in mesari. Danes je res veliko vredno, če imaš mesarja pri hiši; oče kolje prašiče, dela krvavice, pečeno, suhe salame, skratka vse, kar gostilna potrebuje, da lahko v redu postreže goste. Danes hočejo ljudje prave domače jedi. K nam hodijo na ajdove žgance s kislim zeljem, na klobase in salame tudi iz Ljubljane, Kočevja in Novega mesta.“

Milena je gostilniškega dela vajena že od majhnega. „Čeprav sem od vseh petih otrok imela največ veselja do gostilne, si nisem mislila, da bo gostinstvo kdaj moj poklic,“ pravi. „Želela sem, da bi po osemletki nadaljevala šolanje na vzgojiteljski šoli, vendar so se stvari tako zasukale, da sem se morala vpisati na gostinsko šolo v Novem mestu,“ živahno pripoveduje. Tudi v šoli se je Milena izkazala: dopoldne je delala doma v gostilni, popoldne hodila v mestu v šolo in v dveh letih naredila vse tri letnike. „Res, bilo je naporno in ne verjamem, da bi danes še zmogla kaj takega...“

Bilo je sobotno dopoldne in ljudje so bili v trgovini. Vsake toliko časa je upehan brentač prišel k Mileni, da si je s kozarčkom žganega privezal dušo. Imel sem občutek, da je marsikdo od teh prišel tudi zato, da malo poklepeta z vedno prijazno birtinjo. Eden od njih je povedal, da se marsikdo ustavi tukaj prav zaradi „luštne“ gostilničarke, in pripomnil, da bi na tabli lahko pisalo gostilna „Pri lepi Mileni“.

Kljub mladosti pa Milena v gostilni nima težav. „Domačini me poznajo že od majhnega in me gledajo drugače kot tisti, ki pridejo prvič. Razgrajanja in pretepanja ne pustim in to vedo. Če pa že pride do kakšnih neprijetnosti, največkrat zaleže odločna beseda.“

Čeprav je delo v gostilni naporno, se je Milena odločila, da bo vztrajala v tem poklicu. „V gostilni moraš delati s srcem, prosti čas pa lahko kar odmisliš. Če hočeš kaj ustvariti, moraš delati cel dan; ob četrtkih, ko imam zaprto, pa je treba nabavljati, pospravljati in sploh marsikaj postoriti. Dela je vedno dovolj, da bi bil le dan daljši,“ se pritožuje. „Letos

nisem imela niti dneva dopusta. Morda si bom nekaj dni privoščila drugo leto...“

Včasih je bilo Mileni hudo, ko je videla, koliko časa imajo zase njeni vrstniki, sedaj pa pravi, da bi ji bilo dolgačas, če bi kje delala osem ur, ostanek dneva pa ne bi imela kaj početi. „Sploh pa ne bi zdržala pri delu na tekočem traku; sem pač navajena biti stalno med ljudmi.“

Največ ljudi je pri Mileni proti večeru, ko pridejo domačini posest in se pogovorijo o vsem, kar je novega prinesel tisti dan. Zlasti ob zimskih dopoldnevih radi zavijejo v Kovačevo gostilno starejši vaščani, ki si čas preganjajo z igranjem biljarde. „Pozimi bi lahko imela tri biljarde, pa bi bili vedno zasedeni,“ pravi Milena. Tega, ki ga imajo, so pred leti kupili od hotela Metropol, kjer so se z njim kratkočasili že pred vojno. Mladi pa radi pridejo v gostilno tudi zato, da na avtomatu igrajo nogomet.

Seveda gostje Mileno pogosto sprašujejo, koliko časa misli sama voditi gostilno. „Milena, čas je, da si izbereš moža,“ ji večkrat svetujejo. Milena pa odgovarja, da se ji nikamor ne mudi. „Zaenkrat mi je sami kar v redu. Ko pa se bom odločila, bom gledala predvsem na to, da bo mož dober gospodar; to, če je gostinec po poklicu, sploh ni važno. Koliko gostincev je takih, ki komaj čakajo, da pretolčejo tistih sedem ali osem ur, potem jim pa nič več ni mar. Jaz pa mislim tako: če se za kaj odločiš, moraš krepko delati, sicer je bolje, da vse skupaj pušiš.“

Načrtov ima Milena še veliko. Najprej namerava do konca urediti posebno sobo v lovskem slogu, kjer je že sedaj po stenah lepo število lovskih trofejev, za katere je poskrbel brat lovec. Okoli hiše je dovolj prostora, da bi poleti uredila gostinski vrt, vendar se tega še ne namerava lotiti. „Za strežbo sem sama in tega ne bi zmogla. Poleg tega imam precej dela tudi z vodenjem knjig. Človek mora čim več narediti sam, sicer ne bi nikamor prišel; če hočeš vse plačati, tebi nič ne ostane,“ pravi podjetna gostilničarka, ki je v teh treh letih, odkar je gostilna na njeno ime — seveda ob pomoči staršev — uredila sanitarije, tako da inšpektorji pravijo, da so res vzorne, nabavila novo točilno mizo, skratka trudi se, da gre v korak z današnjim časom in da obdrži dober glas stare Kovačeve gostilne.

Oče pa je najbrž takrat, ko ji je rekel, naj na tablo napiše gostilna „Pri Mileni“, računala tudi na to, da se hči ne bo več dolgo pisala Kovač in da tudi po poroki ne bo treba spreminjati napisa.

